Urząd Miejski w Bytomiu
Wydział Strategii i Funduszy Europejskich

Raport o stanie miasta Bytom 2012

Bytom, maj 2013

Wydział Strategii i Funduszy Europejskich przedstawia kolejną edycję „Raportu o stanie miasta. Bytom 2012", zawierającego podstawowe informacje charakteryzujące różne dziedziny funkcjonowania miasta w 2012 r.

Niniejszy dokument obejmuje 5 bloków tematycznych, do których należą:

1. Ogólna charakterystyka miasta
2. Zarządzanie miastem
3. Sfera społeczna
4. Sfera gospodarcza
5. Środowisko naturalne

Podstawowym założeniem przygotowanego raportu jest zaprezentowanie możliwie pełnego spektrum życia miasta w oparciu o publicznie udostępniane dane statystyczne oraz inne informacje pozyskane i przetworzone na potrzeby tego dokumentu.

Niniejszy raport został opracowany w pionie I Zastępcy Prezydenta, Andrzeja Panka, przez pracowników Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich, pod nadzorem Izabeli Domogały.

Kierownictwo i redakcja opracowania: Izabela Domogała

Zespół redakcyjny w składzie:

Magdalena Bosek	– rozdz.: 2.5, 3.7, 3.10
Piotr Cudok	– rozdz.: 2.6, 3.8
Zofia Ćwikła	– rozdz.: 1.1, 2.2, 3.1
Patrycja Dąbek	– rozdz.: 2.4, 3.9, 4.1, 4.4.1, 4.4.4, 5.1, 5.2, 5.3
Ilona Jaworska-Kapica	– rozdz.: 3.2, 3.4, 3.5, 3.6
Magdalena Mazurkiewicz	– rozdz.: 1.2, 3.3
Agnieszka Potkańska	– rozdz.: 2.3.1, 2.3.2
Ania Szwarc	– rozdz.: 2.1, 2.3.3
Magdalena Walter	– rozdz.: 4.2, 4.3
Małgorzata Wieczorek	– rozdz.: 4.4.2, 4.4.3, 4.5, 4.6

Oprawa graficzna: Patrycja Dąbek

Zdjęcia: Wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Bytomiu, sieć Internet

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA....5
1.1 Położenie....5
1.2 Przynależność do organizacji krajowych....7
2. ZARZĄDZANIE MIASTEM....8
2.1 Planowanie strategiczne i operacyjne....8
2.1.1 Plan Rozwoju Bytomia....9
2.1.2 Program Rewitalizacji Bytomia....10
2.1.3 Program Rozwoju Subregionu Centralnego....11
2.1.4 Monitoring i ewaluacja....12
2.1.5 Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem....12
2.2 Zagospodarowanie przestrzenne....13
2.2.1 Planowanie przestrzenne....13
2.2.2 Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennych....15
2.3 Finanse miasta....17
2.3.1 Dochody i przychody budżetu miasta....17
2.3.2 Wydatki i rozchody budżetu miasta....19
2.3.3 Pozyskane środki zewnętrzne....22
2.4 System obsługi klienta....25
2.5 Promocja miasta....26
2.6 Współpraca z zagranicą....27
2.6.1 Miasta partnerskie....27
2.6.2 Pozostała współpraca....28
3. SPOŁECZNOŚĆ....29
3.1 Demografia....29
3.2 Zasoby mieszkaniowe w mieście....30
3.3 Oświata i wychowanie....35
3.4 Ochrona zdrowia....54
3.5 Stan sanitarny miasta....60
3.6 Pomoc społeczna....61
3.7 Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego....68
3.8 Sport i rekreacja....75
3.9 Bezpieczeństwo Publiczne....79
3.10 Organizacje pozarządowe....85
4. GOSPODARKA....86
4.1 Przedsiębiorczość....86
4.2 Rynek pracy....92
4.2.1 Pracujący....92
4.2.2 Bezrobocie....93
4.3 Infrastruktura techniczna i usługi komunalne....98
4.3.1 Gospodarka wodno – kanalizacyjna....98
4.3.2 Gospodarka odpadami komunalnymi i oczyszczanie miasta....100
4.3.3 Ciepłownictwo....101
4.3.4 Gazownictwo....103
4.3.5 Telekomunikacja....104
4.3.6 Komunikacja....104
4.3.7 Transport publiczny....107
4.4. Inwestycje....108
4.4.1 Inwestycje miasta....108
4.4.2 Gospodarka nieruchomościami....110
4.4.3 Inne inwestycje w mieście....112
4.4.4 Obsługa inwestorów i oferty inwestycyjne....113
4.5 Bytomski Park Przemysłowy....117
4.6 Specjalna strefa ekonomiczna....118
5. ŚRODOWISKO....119
5.1 Uwarunkowania środowiskowe....119
5.1.1 Morfologia terenu i warunki geologiczne....119
5.1.2 Warunki glebowe....119
5.1.3 Warunki hydrologiczne....120
5.1.4 Warunki klimatyczne....120

5.1.5 Szata roslinna i fauna....120
5.1.6 Obszary cenne przyrodniczo....120
5.1.7 Obszar NATURA 2000....122
5.2 Działania na rzecz ochrony środowiska....122
5.3 Eksploatacja górnicza....124
5.3.1 Zakłady górnicze prowadzące działalność na terenie Bytomia....124
5.3.2 Wpływ i skutki eksploatacji górniczej – ujęcie dzielnicowe....124
5.3.3 Zadania związane z usuwaniem szkód górniczych....126
6. SPIS MAP....127
7. SPIS TABEL....128
8. SPIS WYKRESÓW....130

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

1.1 Położenie

Bytom jest jednym z najstarszych miast Polski i Górnego Śląska, które posiada prawa powiatu. Jego historia sięga XII wieku, ale prawa miejskie otrzymał w 1254 roku. Jest członkiem Górnośląskiego Związku Metropolitalnego oraz Związku Miast Polskich. Leży w południowo-zachodniej części Wyżyny Śląskiej, a wysokość waha się między 249 m n.p.m. w dolinie rzeki Bytomki do 346 m n.p.m. w rejonie rezerwatu Segiet. Położenie geograficzne Bytomia wyznaczają współrzędne: 50°19' i 50°26' szerokości oraz 18°47' i 18°58' długości geograficznej. Centralne położenie na terenie województwa śląskiego powoduje, iż Bytom jest znaczącym węzłem komunikacyjnym wplecionym w sieć drogową regionu i kraju.

Ukształtowanie terenu miasta jest urozmaicone, bowiem tworzą je liczne wzniesienia i obniżenia powierzchni. Bytom wraz z całym obszarem Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego leżą w obrębie śląsko – krakowskiej dzielnicy klimatycznej. Charakteryzuje ją przewaga wpływów oceanicznych nad kontynentalnymi oraz sporadyczne oddziaływanie docierających tu od południowego zachodu mas powietrza zwrotnikowego.

Bytom obejmuje obszar o powierzchni 69,44 km^2 i sąsiaduje z następującymi gminami oraz miastami: Chorzowem, Piekarami Śląskimi, Radzionkowem, Rudą Śląską, Świętochłowicami, Tarnowskimi Górami, Zabrzem i Zbrosławicami.

Mapa 1: Powierzchnia i granice miasta Bytomia

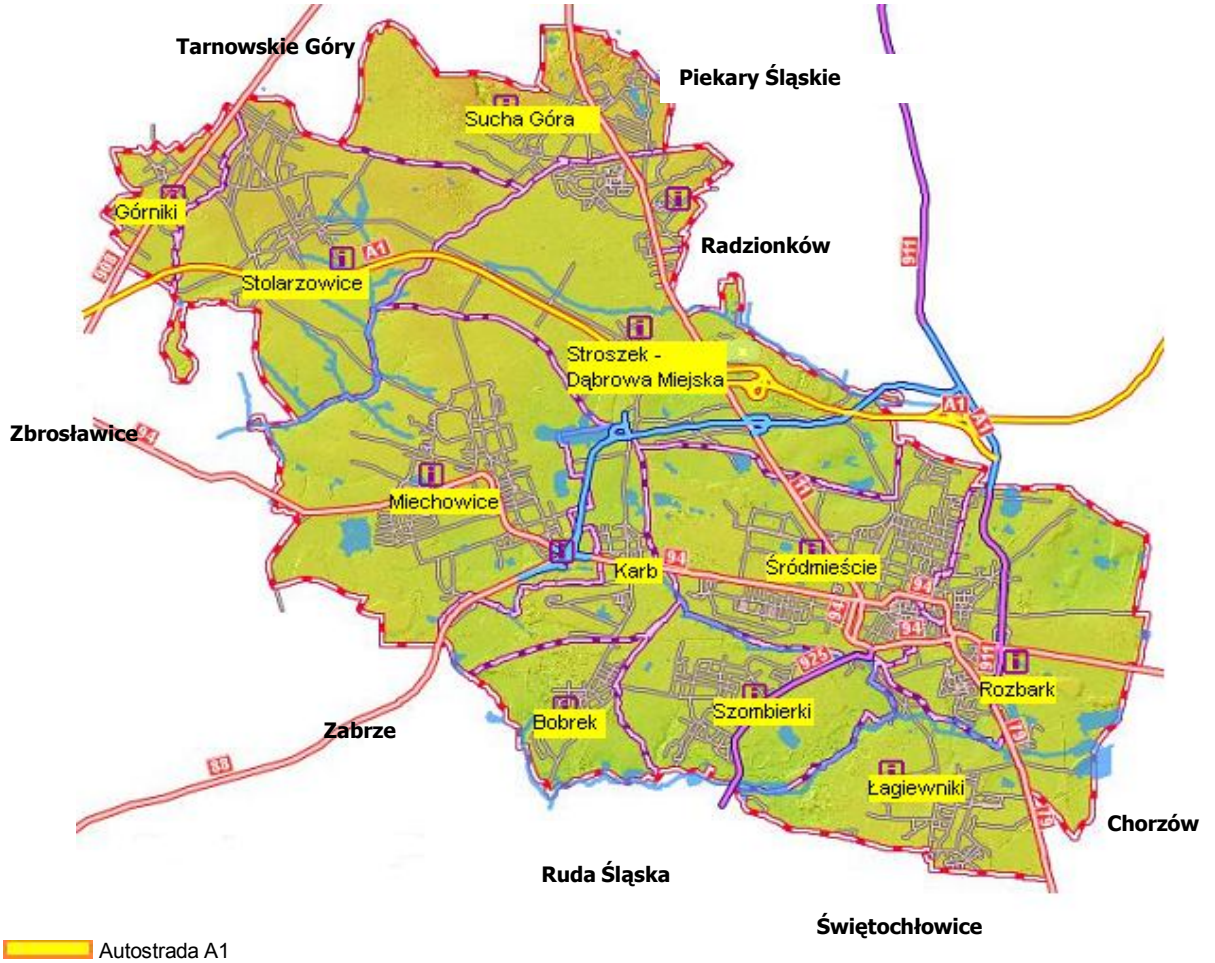

źródło: mapa wygenerowana z i-BIIP – internetowego serwisu Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

Łączna długość granic administracyjnych miasta wynosi 54,57 km, z czego 22,9% przypada na najdłuższą granicę z Zabrzem, a ok. 15% na granicę z Radzionkowem, Piekarami Śląskimi oraz Tarnowskimi Górami. Najkrótsza jest granica Bytomia ze Świętochłowicami – 2,56 km, tj. 4,7%. W stosunku do 2011 roku, długość granic ogółem zmniejszyła się o 0,06 km. Różnica ta wynika z faktu uzgodnienia przebiegu granicy z miastem Ruda Śląska. Wcześniejsza linia graniczna w niektórych miejscach różniła się od dotychczasowej.

Wykres 1: Struktura i powierzchnia gruntów według sposobu użytkowania

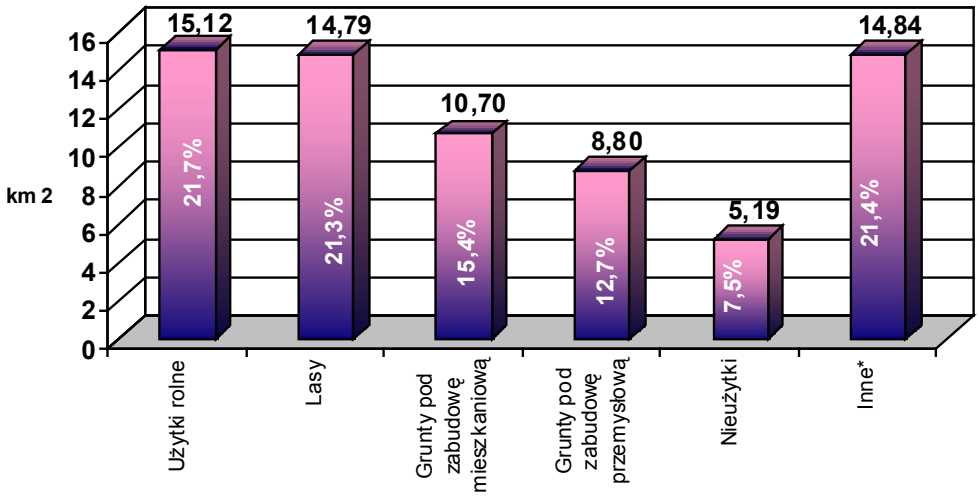

* m.in. grunty zadrzewione i zakrzewione, tereny pod wodami, rekreacyjno – wypoczynkowe, komunikacyjne, zurbanizowane tereny niezabudowane, inne tereny zabudowane

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji UM w Bytomiu

Wykres 2: Struktura gruntów według form własności

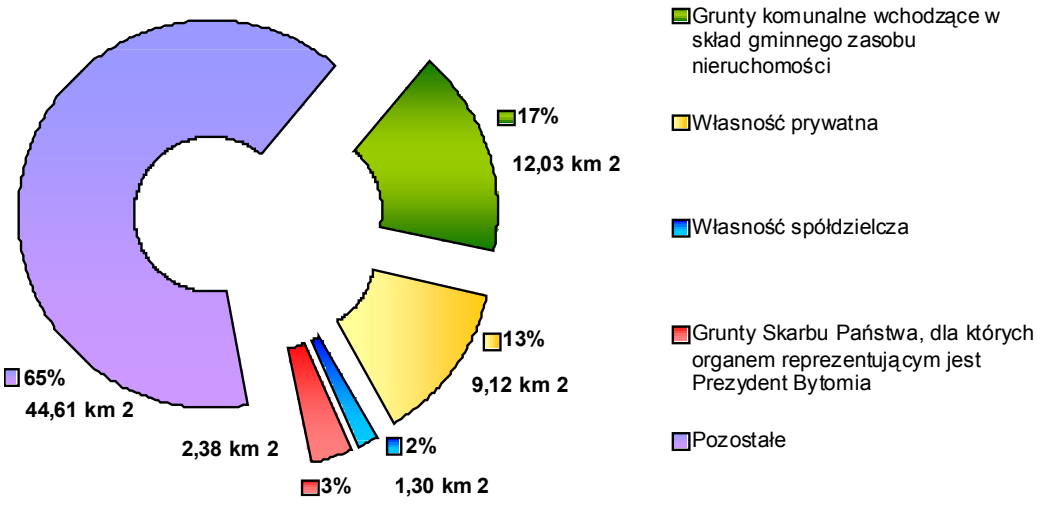

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji UM w Bytomiu

1.2 Przynależność do organizacji krajowych

Miasto Bytom należy do Związku Miast Polskich, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Śląskiej Organizacji Turystycznej oraz Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Do października 2012 roku Miasto należało także do Związku Powiatów Polskich.

Związek Miast Polskich ma na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do gospodarczego i kulturalnego rozwoju miast polskich poprzez reprezentowanie miast we wszystkich wspólnych sprawach na forum ogólnopaństwowym i międzynarodowym, inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych, dotyczących samorządów terytorialnych, propagowanie wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań, inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych, mających wpływ na rozwój i bogacenie się miast polskich, prowadzenie pracy informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, mającej na celu wspólne rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu miejskiego. Związek jest członkiem Rady Gmin i Regionów Europy, ma swoich przedstawicieli w Komitecie Regionów UE, Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Europy oraz Światowym Związku Miast i Władz Lokalnych.

Związek Powiatów Polskich jest stowarzyszeniem powiatów mającym na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego, obrony wspólnych interesów powiatów oraz dążenie do społeczno – gospodarczego rozwoju polskich powiatów. Ma również za zadanie wspieranie działalności naukowej, naukowo – technicznej, oświatowej, kulturalnej – w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz ochrony środowiska. Ponadto wspiera także inicjatywy społeczne na rzecz ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów. Miasto Bytom wystąpiło ze związku na mocy uchwały V/28/12 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 29 października 2012 r. Utratę członkostwa Zarząd Związku stwierdził uchwałą nr 23/12 z dnia 15 listopada 2012 r.

Śląski Związek Gmin i Powiatów to stowarzyszenie, którego misją jest służba na rzecz społeczności lokalnych i samorządów terytorialnych województwa śląskiego. Wszystkie podejmowane przez Związek inicjatywy i działania służą integracji regionu i rozpowszechnianiu najlepszych wzorców w zakresie rozwoju lokalnego. Działalność Śląskiego Związku Gmin i Powiatów opiera się na idei współpracy z innymi organizacjami zarówno krajowymi, jaki zagranicznymi, które wspólnie z nim realizują różnorodne przedsięwzięcia służące stymulowaniu rozwoju regionu.

Śląska Organizacja Turystyczna jest organizacją, której zadaniem jest szeroko pojęta promocja województwa śląskiego w kraju i za granicą, jako regionu charakteryzującego się bardzo zróżnicowanym krajobrazem przyrodniczym oraz bogactwem wspaniałych pomników historii i kultury śląskiej. Jej celem jest kreowanie atrakcyjnego wizerunku województwa śląskiego jako miejsca na mapie Polski wartego zwiedzenia.

Górnośląski Związek Metropolitalny to dobrowolny związek międzygminny skupiający 14 miast na prawach powiatu. To wyjątkowy w skali kraju i Europy wielkomiejski ośrodek o ogromnym potencjale. Nowoczesna gospodarka, edukacja i kultura czynią z Metropolii znakomite miejsce do pracy i życia. Bytom w GZM jest reprezentowany przez Prezydenta Miasta oraz I Zastępcę. Ponadto Prezydent Miasta Bytomia jest również członkiem Zarządu Związku.

2. ZARZĄDZANIE MIASTEM

2.1 Planowanie strategiczne i operacyjne

Przyjęcie w 2009 r. Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020 oraz udział w projekcie dot. wypracowania ułatwień w zakresie wdrażania zintegrowanego zrównoważonego rozwoju miast zgodnie z zaleceniami Karty Lipskiej stanowiło podstawę dla wypracowania modelu zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju miasta. Elementem kluczowym modelu jest Strategia Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020, która jest spójna z politykami rozwoju wyższych szczebli, tj. regionalnym i krajowym. Osiągnięcie założonych celów strategicznych jest w dużym stopniu uzależnione od powodzenia wdrażania projektów wynikających z dokumentów niższej rangi, takich jak strategie sektorowe czy programy operacyjne oraz wdrożenia Systemu Monitoringu i Ewaluacji Rozwoju Bytomia (SMiERB). Zależności pomiędzy różnymi poziomami planowania rozwoju przedstawiono na poniższym schemacie:

Wykres 3: Model zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju Bytomia

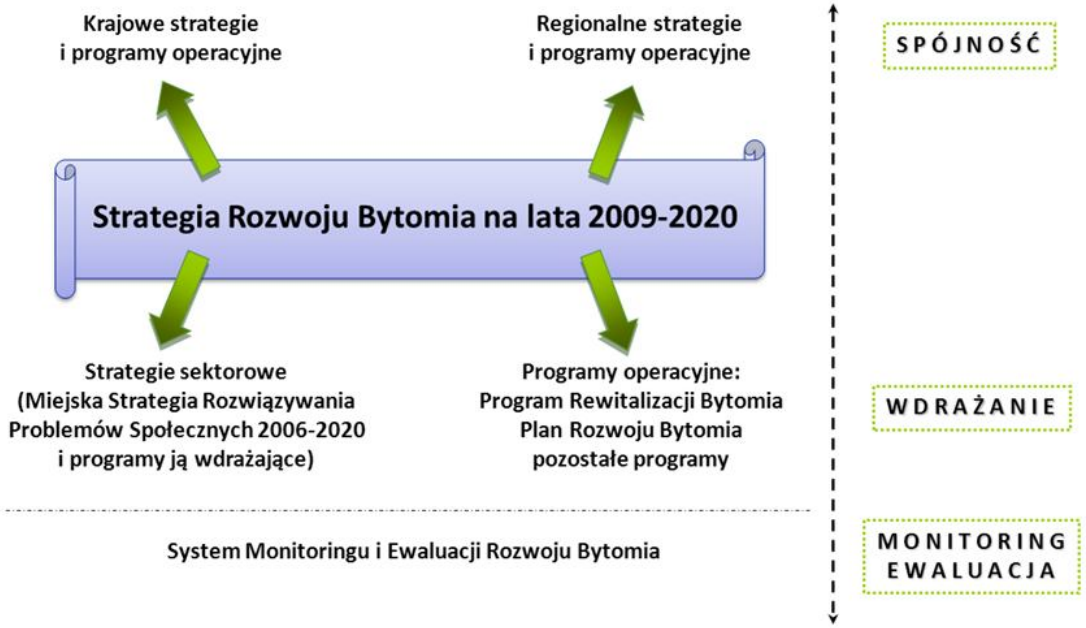

źródło: opracowanie własne

W ramach strategii zdefiniowano docelową wizję rozwoju, wyrażającą zasadnicze cechy pożądanego stanu miasta oraz pięć priorytetowych dziedzin rozwoju miasta, do których należą:

- PRIORYTET I: Udogodnienia miejskie,
- PRIORYTET II: Infrastruktura ochrony środowiska,
- PRIORYTET III: Kultura wysoka i czas wolny,
- PRIORYTET IV: Przedsiębiorczość i innowacyjność,
- PRIORYTET V: Nauka i szkolnictwo wyższe.

Strategia oparta jest na założeniu kompleksowej poprawy sytuacji miasta w perspektywie do roku 2020. Stąd cele strategiczne i propozycje przedsięwzięć realizacyjnych obejmują szeroki wachlarz działań we wszystkich wymiarach funkcjonowania miasta. Urealnieniu osiągnięcia zakładanych w strategii celów strategicznych oraz odwróceniu niekorzystnych dla rozwoju Bytomia zmian gospodarczych i społecznych służą programy operacyjne.

Niezwykle ważne w kontekście zintegrowanego zrównoważonego rozwoju Bytomia jest uwzględnienie założeń Karty Lipskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich w wypracowanej polityce rozwoju. W ramach Karty Lipskiej zdefiniowano dwa generalne zalecenia dla miast realizujących politykę zrównoważonego rozwoju:

- ❑ wykorzystanie na większą skalę zintegrowanego podejścia do polityki rozwoju miejskiego,
- ❑ zwrócenie szczególnej uwagi na najuboższe dzielnice w kontekście miasta jako całości.

Zdefiniowane w ramach Karty Lipskiej dziedziny interwencji można odnieść do priorytetów Strategii Rozwoju Bytomia, co przedstawiono na poniższym schemacie:

Wykres 4: Korelacja priorytetów bytomskiej strategii i zaleceń Karty Lipskiej

Strategia Rozwoju Bytomia / Karta Lipska	*Udogodnienia miejskie*	*Infrastruktura ochrony środowiska*	*Kultura wysoka i czas wolny*	*Przedsiębiorczość i innowacyjność*	*Nauka i szkolnictwo wyższe*
1. Integrowanie miejskiej polityki rozwoju					
2. Kreowanie i zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych					
3. Modernizacja sieci infrastruktury i poprawa efektywności energetycznej					
4. Pro-aktywna innowacja oraz polityka edukacyjna					
5. Regeneracja obszarów „zaniedbanych" (deprived areas)					
6. Poprawa środowiska fizycznego					
7. Wzmocnienie lokalnej gospodarki oraz polityki rynku pracy					
8. Pro-aktywna edukacja i polityka edukacyjna dla dzieci i młodzieży					
9. Promocja efektywnego i niedrogiego transportu miejskiego					

Skala oceny zależności pomiędzy zapisami Strategii Rozwoju Bytomia (SRMB) a zapisami Karty Lipskiej (KL)

- Duży obszar zależności: występuje duża liczba identycznych zapisów dotyczących zagadnień rozwoju zarówno w SRMB jak i KL
- Przeciętny obszar zależności: występuje nieduża liczba identycznych zapisów dotyczących zagadnień rozwoju zarówno w SRMB jak i KL
- Niski lub brak obszaru zależności: pojedyncze luźno skorelowane zapisy lub ich brak w odniesieniu do zagadnień rozwoju zapisanych w SRMB jak i KL

źródło: A. Drobniak, Wytyczne dla koncepcji monitoringu i ewaluacji rozwoju miasta Bytomia, Katowice 2010

Podsumowując, zarówno Strategia Rozwoju Bytomia, jak i programy operacyjne, nie tylko odpowiadają na wyzwania stojące przed Bytomiem, ale wpisują się także w szerszy kontekst polityki zintegrowanego zrównoważonego rozwoju, definiowanego na poziomie europejskim.

Strategia Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020:
http://www.bytom.pl/urm/dokumenty/1244010283.pdf

2.1.1 Plan Rozwoju Bytomia

Plan Rozwoju Bytomia na lata 2012–2015 został przyjęty uchwałą nr XIX/252/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 października 2011 r.

Plan Rozwoju Bytomia na lata 2012-2015 zawiera m.in.: nawiązanie do miejskiej i europejskiej polityki zintegrowanego zrównoważonego rozwoju, opis sytuacji społeczno – gospodarczej Bytomia, priorytety planu, harmonogram wdrażania, plan finansowy na lata 2012-2015, opis programów i projektów realizacyjnych. Dokument opiera się na priorytetach i programach, mających kluczowe znaczenie dla realizacji bytomskiej strategii. Liczbę priorytetów, podobnie jak w strategii, ograniczono do pięciu, w celu skoncentrowania środków na kluczowych dla rozwoju Bytomia projektach. Na wykresie nr 5 zaprezentowano ich relację do zdefiniowanego w ramach dokumentu kluczowego problemu miasta.

Wykres 5: Kluczowy problem a priorytety rozwoju Bytomia

źródło: opracowanie własne

Dla sprawnego zarządzania realizacją planu wszystkie zweryfikowane i zakwalifikowane do realizacji projekty pogrupowano według programów:

1) Mieszkaj w Bytomiu;
2) Bytom skomunikowany;
3) Edukacja dla każdego i przez całe życie;
4) Gospodarny Bytom;
5) Obywatelski Bytom;
6) Kultura bez granic i rekreacja;
7) Sprawna administracja.

Każdy z programów odnosi się zarówno do priorytetów planu, jak i do priorytetów Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020.

W roku 2012 kontynuowano wdrażanie Programu. Uchwałą nr XXIII/319/12 Rady Miejskiej w Bytomiu wprowadzono do Programu projekt „Regionalne Centrum Sportu „Na Skarpie" – rozbudowa infrastruktury okołoturystycznej miasta Bytomia", który zgłoszony był w listopadzie 2011 r. na konkurs o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO WSL na lata 2007-2013, poddziałanie 3.2.2 Infrastruktura okołoturystyczna – podmioty publiczne, Priorytetu III Turystyka. W procesie weryfikacji w 2012 r. projekt uzyskał pozytywną ocenę formalną i merytoryczno – techniczną, jednakże ze względu na ograniczone środki finansowe znalazł się na liście rezerwowej.

W efekcie Plan Rozwoju Bytomia na lata 2012-2015 obejmuje 100 kart zadań realizacyjnych, z czego 82 wpisano na listę podstawową.

Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2012-2015
http://www.bytom.pl/zalaczniki/2012/02/16/1329390770/1329390858.pdf

2.1.2 Program Rewitalizacji Bytomia

Program Rewitalizacji Bytomia został przyjęty uchwałą do uchwały nr LV/798/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 16 grudnia 2009 roku.
Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020 zawiera:

- opis sytuacji miasta, obejmujący gospodarkę, społeczność, kulturę i środowisko,
- nawiązanie do strategicznych dokumentów, dotyczących rozwoju miasta Bytomia,
- założenia programu rewitalizacji miasta Bytomia,
- typy projektów rewitalizacji miasta Bytomia,
- system wdrażania i komunikacji społecznej programu,
- monitoring i ocenę,
- indykatywną tablicę finansową,
- karty projektów rewitalizacyjnych miasta Bytomia.

Program obejmuje dwie perspektywy programowania funduszy Unii Europejskiej: lata 2007-2014 oraz 2014-2020.
W roku 2012 Uchwałą nr XXIV/370/12 Rady Miejskiej w Bytomiu program został uzupełniony o dwa projekty zgłoszone przez Armada Development SA:

- Utworzenie kompleksu terenów sportowo – rekreacyjnych – budowa pola golfowego wraz z zapleczem turystycznym;
- Zintegrowany program rozwoju terenu po byłej KWK „Szombierki" – szyb „Krystyna" oraz tereny przyległe.

Projekty te stanowią uszczegółowienie dotychczasowych zapisów Programu w zakresie wskazanych terenów i obiektów wymagających rewitalizacji.

Program Rewitalizacji jest jednym z obligatoryjnych załączników do wniosków o dofinansowanie projektów, realizowanych w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013":

- Priorytet VI. Zrównoważony rozwój miast,
- Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- Poddziałanie 6.2.1 Rewitalizacja – „duże miasta",
- Poddziałanie 6.2.3 Rewitalizacja – JESSICA.

Program Rewitalizacji będzie wymagany również w kolejnej perspektywie finansowej, tj. na lata 2014-2020 dla projektów zgłaszanych w ramach Priorytetu IX *Włączenie społeczne i rewitalizacja* zapisanego we *Wstępnym Projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020* przyjętym przez Zarząd Województwa Śląskiego 21 grudnia 2012 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), każda zmiana w Programie Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020 wymagała dokonania uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Wojewódzką Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Katowicach. W przypadku ww. projektów uzyskano decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia ponownej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Treść programu, wraz ze streszczeniem prognozy oddziaływania na środowisko, jest dostępna na stronie internetowej Bytomia pod adresami:

Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2009-2020*:*
http://www.bytom.pl/zalaczniki/2009/12/30/1197314201/1262174334.pdf

Załączniki do programu:
http://www.bytom.pl/zalaczniki/2009/12/30/1197314201/1262174382.pdf

Podsumowanie Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020:
http://www.bytom.pl/zalaczniki/2009/12/30/1197314201/1262174429.pdf

2.1.3 Program Rozwoju Subregionu Centralnego

W 2012 roku kontynuowano wdrażanie Programu Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (PRSC). Jest to dokument, na podstawie którego jednostki samorządu terytorialnego wskazanego obszaru polityki rozwoju mają możliwość absorpcji środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013. Podstawowym elementem PRSC jest uzgodniona lista projektów, które zostały uznane za szczególnie istotne dla rozwoju subregionu, a ich realizacja przyniesie poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocni jego wizerunek oraz przyczyni się do zmniejszenia dysproporcji w rozwoju społeczno – gospodarczym. Projekty objęte PRSC, spełniające wymogi formalne i merytoryczno – techniczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, uzyskują dofinansowanie z pominięciem procedury konkursowej.

W 2012 roku dzięki oszczędnościom powstałym w trakcie realizacji projektów w Subregionie kolejne dwa bytomskie projekty z listy rezerwowej (dla których wnioski złożono w 2011 r.) uzyskały dofinansowanie w ramach PRSC:

- w działaniu „Infrastruktura okołoturystyczna" projekt „Termomodernizacja obiektów Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu" (koszt całkowity: 2 267 835,62 zł, kwota dofinansowania: 1 549 920,48 zł);
- w działaniu „Czyste powietrze i odnawialne źródła energii" projekt „Reaktywacja Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej – przebudowa 3 obiektów mostowych kolei wąskotorowej na odcinku od ulicy Składowej do dzielnicy Szombierki w Bytomiu" (koszt całkowity: 4 607 950,00 zł, kwota dofinansowania: 2 894 120,00 zł).

W perspektywie nowego okresu programowania funduszy unijnych, tj. na lata 2014-2020 w 2012 r. rozpoczęły się prace nad nowym Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL), którego wstępny projekt został przyjęty Uchwałą nr 3620/219/IV/2012 Zarządu Województwa Śląskiego z 21 grudnia 2012 r. Zapisano w nim 12 priorytetów, w ramach których będzie można ubiegać się o dofinansowanie dla projektów:

- Priorytet I: Wzmacnianie nowoczesnej gospodarki
- Priorytet II: Cyfrowe Śl@skie
- Priorytet III: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP
- Priorytet IV: Gospodarka niskoemisyjna o odnawialne źródła energii

- Priorytet V: Ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego
- Priorytet VI: Transport
- Priorytet VII: Regionalny rynek pracy
- Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy
- Priorytet IX: Włączenie społeczne i rewitalizacja
- Priorytet X: Wzmocnienie potencjału edukacyjnego
- Priorytet XI: Sprawna administracja
- Priorytet XII: Pomoc techniczna.

W nowym RPO WSL również przewiduje się przyznanie części środków w ramach wypracowanych Programów Rozwoju Subregionów (PRS) w priorytetach: IV, V, IX, X. Ustalenie list projektów do dofinansowania w ramach PRSC oraz ostatecznego kształtu PRS zaplanowano na 2013 r.

Program Rozwoju Subregionu Centralnego na lata 2007-2013:
http://www.fundusze.mikolow.eu/files/zalaczniki/2011/02/14/1270114456/1297694078.zip

Wstępny projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020:
http://rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2013/01/11/1357906562.pdf

2.1.4 Monitoring i ewaluacja

Systemy monitoringu i ewaluacji miast w obecnych polskich warunkach samorządu terytorialnego należy postrzegać jako rozwiązania innowacyjne z punktu widzenia planowania rozwoju lokalnego. Proces gromadzenia i wykorzystywania informacji w ostatnich dwóch dekadach funkcjonowania samorządów terytorialnych wiązał się głównie z dużym rozproszeniem informacji, ich defragmentaryzacją na poszczególne wydziały i jednostki organizacyjne oraz brakiem kompleksowych rozwiązań w dziedzinie monitoringu i ewaluacji. Ponadto, za istotną barierę rozwoju systemów monitoringu i ewaluacji miast w Polsce należy uznać ograniczone możliwości generowania informacji wynikowej z poziomu dzielnic miast, a także utrudniony dostęp do użytecznych z punktu widzenia planowania rozwoju lokalnego informacji statystycznych.

Koncepcja Systemu Monitoringu i Ewaluacji Rozwoju Bytomia (SMiERB) została stworzona w wyniku prac Lokalnej Grupy Wsparcia, działającej w ramach projektu LC-FACIL (URBACT II). Celem wypracowania SMiERB było stworzenie całościowej koncepcji systemu informacyjnego, umożliwiającego monitorowanie i ewaluację aspektów rozwoju Bytomia, o dużym walorze praktyczności, tj. nadającego się do realnego wdrożenia w obecnie istniejących uwarunkowaniach organizacyjnych, prawnych, finansowych i technicznych miasta Bytomia.

W kontekście nowego okresu programowania Unii Europejskiej i deklarowanej orientacji na pomiar faktycznie osiągniętych rezultatów, wdrożenie systemu monitoringu i ewaluacji staje się jednym z priorytetów.

W niniejszym raporcie elementy SMiERB zostały wykorzystane i zaprezentowane jako zestaw wskaźników załączonych do opracowania.

2.1.5 Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem

Od czerwca 2011 r. przez kolejne dwa lata Związek Miast Polskich w partnerstwie ze Związkiem Powiatów Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich RP, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 5.2, realizują projekt pn. „Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego", którego głównym celem jest kompleksowe wzmocnienie zdolności instytucjonalnej jednostek samorządu terytorialnego w Polsce (gmin i powiatów) do „dobrego rządzenia", a w szczególności podnoszenie jakości, efektywności i dostępności usług publicznych oraz monitorowanie strategii rozwoju. Projekt składa się z dwóch komponentów – Grupy Wymiany Doświadczeń (GWD) oraz Warsztatów Zarządzania Strategicznego (WZS). Beneficjentami projektu jest 45 jednostek samorządu terytorialnego, reprezentujących wszystkie szczeble samorządu lokalnego: gminy wiejskie, miasta, powiaty, w tym Bytom. Zgodnie z harmonogramem projekt będzie realizowany do połowy 2013 roku.

W ramach projektu funkcjonują grupy wymiany doświadczeń w obszarach: Efektywność energetyczna, Gospodarka Mieszkaniowa, Gospodarka Odpadami Komunalnymi, Kultura, Oświata, Pomoc Społeczna, Transport, Usługi Wodno – Kanalizacyjne. Przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Bytomiu w 2012 r. brali udział w pracach dwóch grup: Kultura i Oświata. W dniach 22-23 marca 2012 r. spotkanie nt. zarządzania oświatą zorganizowane zostało w Bytomiu. Podstawowym celem spotkania była wymiana doświadczeń dotyczących tematu wiodącego: bony oświatowe różnych rodzajów w teorii i praktyce. Goście zaproszeni zostali następnie do zapoznania się z pracą bytomskich placówek oświatowych: Przedszkola Miejskiego nr 10, Szkoły Podstawowej nr 51, Zespołu Szkół Technicznych oraz Zespołu Szkół Specjalnych nr 3. Pozostałe spotkania w tym obszarze w 2012 r. odbyły się w Szklarskiej Porębie, gdzie omawiano organizację obsługi finansowo – księgowej jednostek oświatowych i Opolu, gdzie dyskutowano nad potencjalnymi skutkami postulowanych zmian w Karcie Nauczyciela oraz wymieniano doświadczenia dotyczące tematu wiodącego: organizacja obsługi cyklu budżetowego, stopnia samodzielności finansowej dyrektorów szkół oraz przydatności budżetu zadaniowego.

Członkowie grupy Kultura uczestniczyli natomiast w spotkaniach w Turku (marzec 2012 r.), Kartuzach (przełom maja i czerwca 2012 r.) i Kutnie (lipiec 2012 r.).

W Kartuzach zaprezentowane zostało zastosowanie analizy PEST (narzędzie do badania makrootoczenia w obszarze politycznym, ekonomicznym, społecznym i technologicznym), w tworzeniu strategii rozwoju kultury w gminach. W efekcie przeprowadzonego ćwiczenia wskazano następujące czynniki otoczenia ogólnego dla miasta Bytom – wyraźną polaryzację sceny politycznej; dysonans między interesami gminy Bytom a interesami przemysłu górniczego; duże obszary biedy, wyludnienie miasta; częściową rewitalizację, modernizację sieci komunikacyjnej; powstanie lokalnych grup interesów, postępującą decentralizację, pojawienie się inwestycji i inwestorów strategicznych, pozytywne trendy demograficzne. Pomiędzy spotkaniami członkowie grupy wymieniają się doświadczeniami i informacjami nt. podejmowanych decyzji administracyjnych w obszarze kultury. Warsztaty Zarządzania Strategicznego w ramach projektu stanowią ofertę dla samorządów, która jest odpowiedzią na potrzebę doskonalenia wiedzy i umiejętności monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego. Są one bowiem najsłabiej realizowanymi etapami zarządzania strategicznego w warunkach polskich. Uzyskanie właściwych efektów monitoringu i ewaluacji pozwala na lepsze wykorzystywanie posiadanych zasobów, poprawę zdolności kredytowej i w efekcie kreowanie bardziej konkurencyjnej oferty dla mieszkańców, przyjezdnych i inwestorów. Warsztaty w 2012 r. przeprowadzone były na przełomie kwietnia i maja. Poświęcone były doskonaleniu umiejętności wykorzystania analizy danych w kontekście całościowego systemu monitoringu. Zajmowano się również budową mapy organizacji pozarządowych.

Strona projektu:
http://2011.jst.org.pl

2.2 Zagospodarowanie przestrzenne

2.2.1 Planowanie przestrzenne

W zakresie planowania przestrzennego podjęto w 2012 r. następujące działania:

- uchwalono 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla:
  - terenu dawnej KWK „Rozbark”,
  - obszaru położonego na poprzemysłowych terenach południowej części miasta Bytomia, zwanego planem „Szombierki – Południe”,
  - terenu położonego na wschód od ul. Ogrodowej w Bytomiu;

- kontynuowano procedury dotyczące opracowania miejskiego planu zagospodarowania przestrzennego dla:
  - północno – zachodniej części miasta Bytomia, obejmującego tereny dzielnic Stolarzowice i Górniki,
  - północnej części miasta Bytomia, zwanego planem „Blachówka",
  - części obszaru Bobrka w Bytomiu,
  - części obszaru Karbia w Bytomiu,
  - południowej części miasta Bytomia, zwanego planem „Szombierki – Zachód",
- kontynuowano procedury dotyczące opracowania zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bytom" przyjętego uchwałą nr XVI/204/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 sierpnia 2011 r.

W minionym roku został przeprowadzony i rozstrzygnięty konkurs na opracowanie projektu koncepcyjnego dla zadania pn. „Wykonanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Bytomia i terenu położonego w rejonie ul. Wrocławskiej poprzedzonych opracowaniem koncepcyjnym".

Powierzchnia miasta objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2008 r. wynosiła 506,0 ha, tj. 7,3 % pow. miasta, w 2011 r. – 1435,7 ha, tj. 20,7 % pow. miasta, natomiast w 2012 r. wynosiła 1916,8 ha, tj. 27,6% pow. miasta.

Wykres 6: Wielkość powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

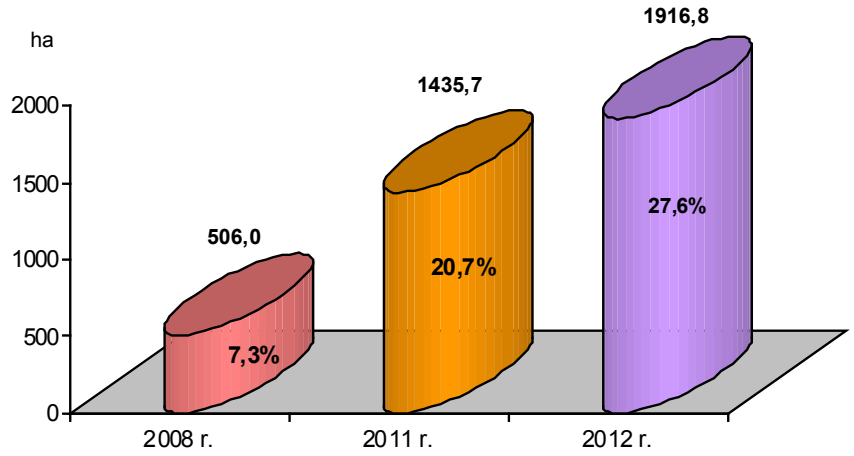

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Architektury UM w Bytomiu

W 2012 r. podjęto również 2 uchwały Pełniącej Funkcje Organów Miasta Bytom Działającej za Radę Miejską w sprawie przystąpień do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy ul. Leśnej oraz terenu byłej KWK „Powstańców Śląskich" w Bytomiu.

Mapa 2: Powierzchnia miasta Bytomia objęta obowiązującymi i będącymi w trakcie przygotowania miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

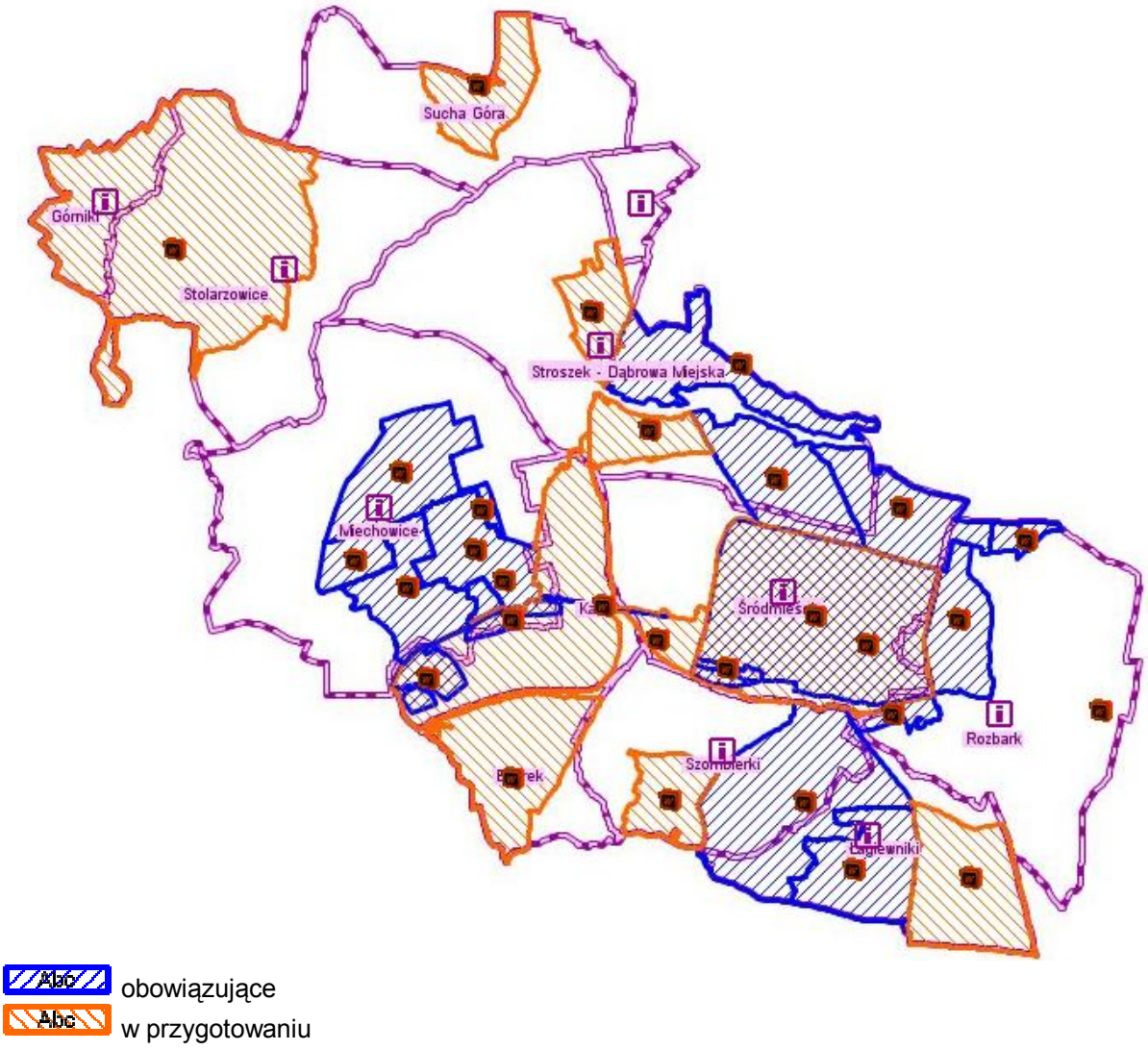

Abc obowiązujące
Abc w przygotowaniu

źródło: mapa wygenerowana z i-BIIP – internetowego serwisu Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

2.2.2 Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennych

Kluczowym zadaniem Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej jest rozwój społeczeństwa informacyjnego, zwiększenie skuteczności zarządzania miastem oraz poprawienie obsługi nowych inwestycji.

W 2012 r. zrealizowano szereg działań związanych z funkcjonowaniem BIIP, w tym m.in.:

- opracowano i zamieszczono nowe warstwy, takie jak: dzierżawy, edukacja, komisje i okręgi wyborcze oraz rezerwaty, a także mapy tematyczne, tj. akustyczna, przestępczości, projektów unijnych realizowanych przez gminę Bytom oraz mapa cen nieruchomości;
- rozbudowano istniejące moduły, takie jak: SOWA ZABYTKI, SOWA ARN i CIOP;
- zaktualizowano posiadane zasoby, tj.:
  - sklasyfikowano chmurę punktów, Numeryczny Model Terenu oraz Numeryczny Model Pokrycia Terenu,
  - zlecono wykonanie analizy, zgromadzenie oraz konwersję do postaci numerycznej, danych geodezyjnych ewidencji sieci uzbrojenia terenu (GESUT),
  - przeprowadzono aktualizację położenia oraz funkcji budynków,

- rozbudowano internetowy „Przewodnik Inwestora” poprzez zamieszczenie na nim filmu prezentującego wizualizację terenów inwestycyjnych, wytypowanych w ramach projektu. Pozostałe oferty inwestycyjne Bytomia przedstawione są w formie interaktywnego kolażu, zawierającego zdjęcia z zaznaczonymi terenami przeznaczonymi pod inwestycje.

- zakończono wdrożenie następujących projektów współfinansowanych ze środków UE, tj.:
  - „System Informacji Kulturalnej Bytomia – Miasta energii kultury”, w ramach którego zorganizowano punkt informacyjny w Wydziale Kultury i Sportu UM w Bytomiu, wydrukowano plakaty i ulotki promujące to przedsięwzięcie, uruchomiono citylighty oraz infokioski zlokalizowane w różnych częściach miasta, prezentujące aktualną ofertę kulturalną Bytomia, a także stworzono internetowy portal będący kompleksowym przewodnikiem po imprezach kulturalnych w mieście (www.kulturalnybytom.pl). Projekt był realizowany w ramach RPO WSL na lata 2007-2013,
  - „Budowa stref aktywności inwestycyjnej na terenach poprzemysłowych Bytomia”, w ramach którego przygotowano kompleksowe opracowanie studyjno – koncepcyjne dla wybranych terenów inwestycyjnych obejmujące ocenę stanu infrastruktury technicznej, analizę kosztową uzbrojenia, dokumentację projektowo – budowlaną, ocenę klimatu inwestycyjnego oraz analizę kosztową makroniwelacji. Przeprowadzono także badania geotechniczne dla każdego obszaru oraz przygotowano materiały informacyjno – promocyjne dla 150 potencjalnych inwestorów. Projekt był realizowany w ramach PO IG na lata 2007-2013,
  - „Rozwój społeczeństwa informacyjnego w Gminie Bytom”, którego celem było przekazanie 30 rodzinom zamieszkałym w Bytomiu, zestawów komputerowych z zagwarantowanym dostępem do Internetu, a także udostępniono portal edukacyjny oraz zorganizowano specjalne szkolenia. Projekt był realizowany w ramach PO IG na lata 2007-2013.

- rozpoczęto realizację projektu pn. „Budowa sieci szerokopasmowej dla społeczeństwa informacyjnego na terenie gmin Górnego Śląska wraz z punktami dostępu Hot – spot”, którego liderem jest miasto Gliwice, natomiast Bytom uczestniczy w tym projekcie w roli partnera. Celem projektu jest zapewnienie powszechnego, szerokopasmowego i bezpiecznego dostępu do Internetu, wyposażenie regionu w sprawną i gęstą sieć teleinformatyczną oraz urządzenia dostępowe, w tym zwłaszcza publiczne punkty dostępu do Internetu. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WSL na lata 2007–2013.

Mapa 3: Internetowy plan miasta z warstwą tematyczną - Oferty Inwestycyjne

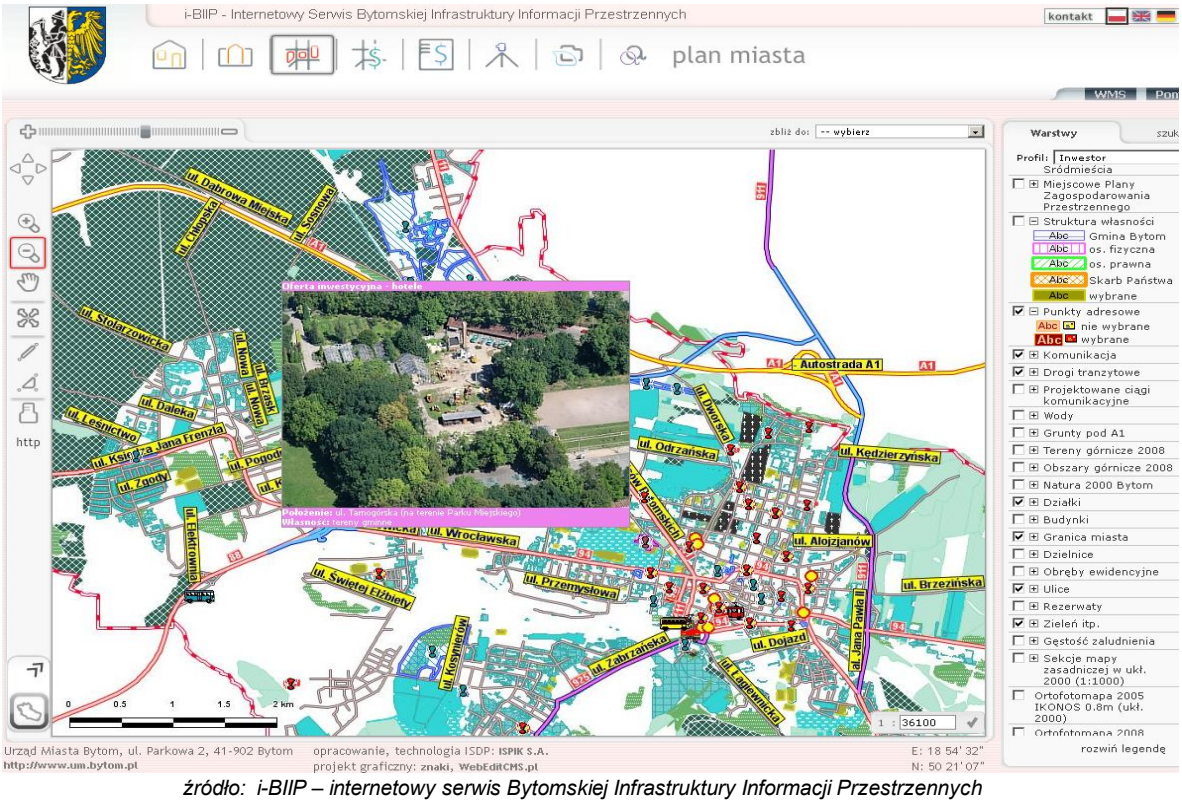

źródło: i-BIIP – internetowy serwis Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

2.3 Finanse miasta

2.3.1 Dochody i przychody budżetu miasta

Dochody i przychody budżetu miasta w 2012 r. wynosiły łącznie 751 466 tys. zł i były niższe o 2,8% od uzyskanych w 2011 r.

Wykres 7: Kształtowanie się dochodów i przychodów miasta w latach 2008 – 2012

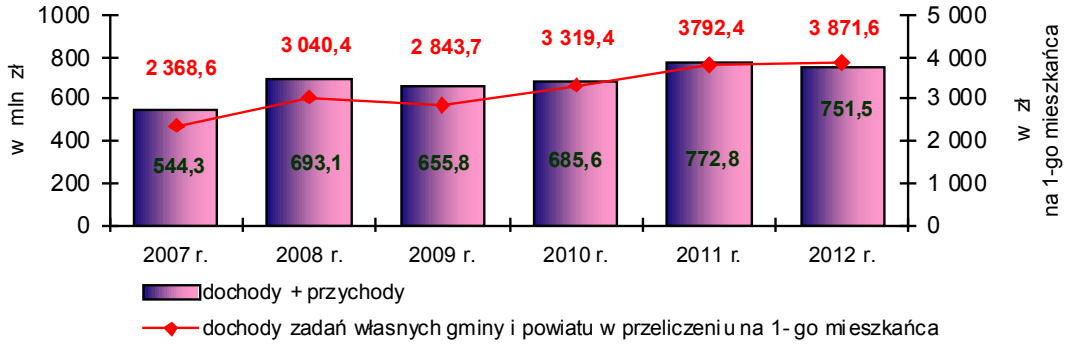

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W przeliczeniu na 1-go mieszkańca dochody zadań własnych gminy i powiatu wynosiły w 2012 r. 3 871,6 zł i były wyższe o 1 036,1 zł, tj. 36,5% w porównaniu do 2008 r., i o 79,2 zł w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 1: Zestawienie dochodów i przychodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł)

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Dochody i przychody ogółem:	**693,13**	**655,76**	**685,64**	**772,79**	**751,47**
1. Dochody ogółem, w tym:	580,21	537,39	613,28	681,80	686,31
❑ dochody zadań gminy:	406,66	401,21	433,63	495,94	507,98
▪ dochody zadań własnych	364,93	359,70	389,69	451,94	463,06
▪ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	41,30	41,19	43,49	43,46	44,27
▪ dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,38	0,32	0,28	0,28	0,37
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,05	0,00	0,17	0,26	0,28
❑ dochody zadań powiatu:	173,55	136,18	179,65	185,86	178,33
▪ dochody zadań własnych	161,60	123,08	164,45	169,96	161,71
▪ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	11,85	12,96	14,67	15,28	16,15
▪ dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,10	0,14	0,00	0,12	0,04
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,00	0,00	0,53	0,50	0,43
2. Przychody	112,92	118,37	72,36	90,99	65,16

Wykres 8: Struktura dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju

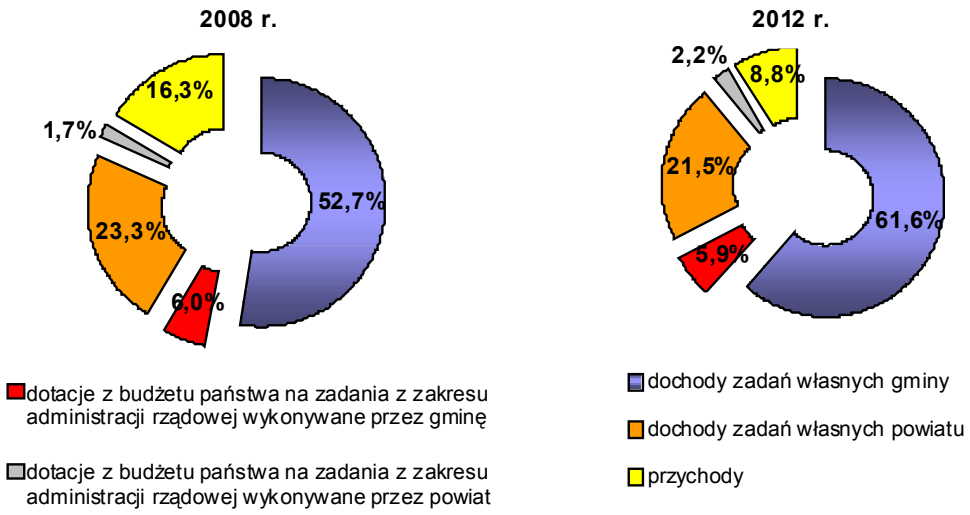

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Porównując strukturę dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju w roku 2008 i 2012 można zauważyć zmniejszenie się udziału przychodów z 16,3% na 8,8% i zwiększenie udziału dochodów zadań własnych gminy z 52,7% do 61,6%.

Wykres 9: Struktura dochodów budżetu miasta według źródeł pochodzenia

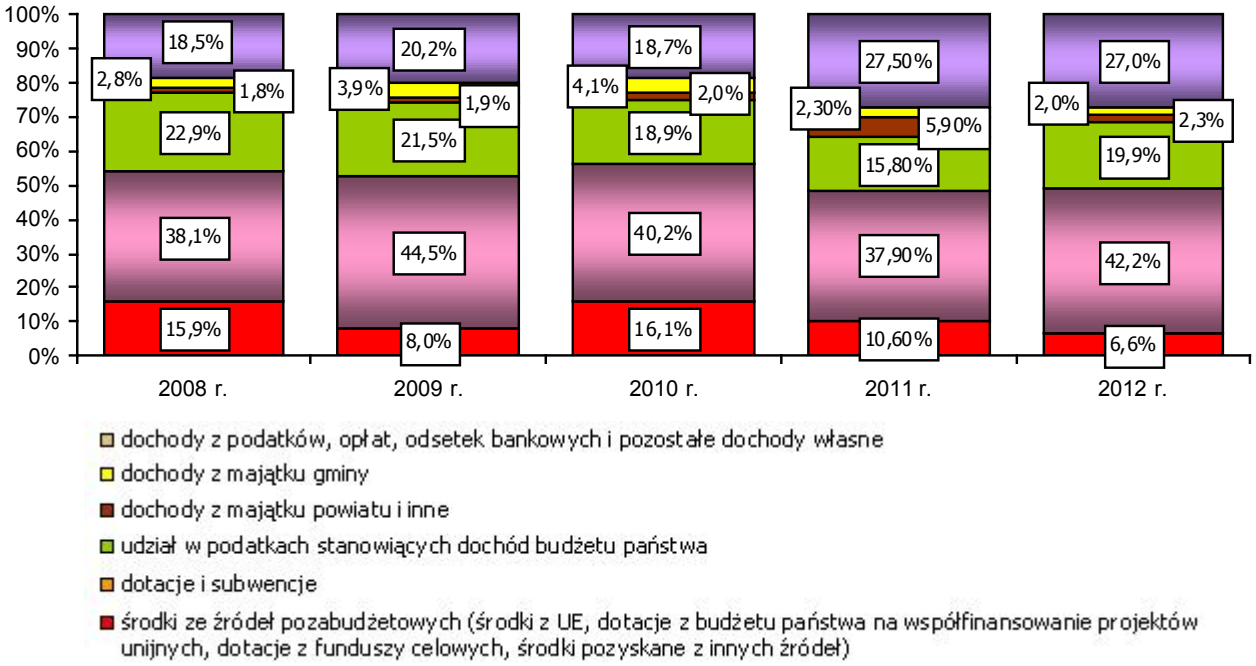

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W 2012 r. podobnie jak w latach poprzednich dotacje i subwencje stanowiły największy udział w dochodach budżetu ogółem. Drugimi pod względem wielkości były dochody z podatków, opłat, odsetek bankowych i pozostałe dochody własne, które w porównaniu do 2008 r. uległy zwiększeniu o 8,5%.

2.3.2 Wydatki i rozchody budżetu miasta

Wydatki i rozchody budżetu miasta w 2012 r. wynosiły ogółem 729 998,87 tys. zł i były o 18,1% wyższe w odniesieniu do 2008 r.

Wykres 10: Kształtowanie się wydatków i rozchodów miasta w latach 2008 – 2012

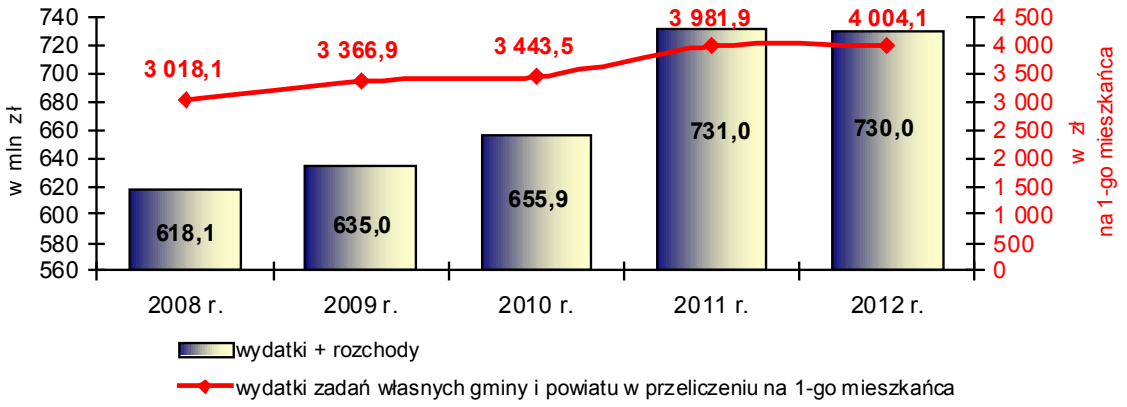

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W przeliczeniu na jednego mieszkańca Bytomia wydatki zadań własnych gminy i powiatu wynosiły łącznie 4 004,1 zł i w porównaniu z 2008 r. były o 32,7% wyższe.

Tabela 2: Zestawienie wydatków i rozchodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł)

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Wydatki i rozchody ogółem:	**618,14**	**634,97**	**655,85**	**730,95**	**730,0**
1. Wydatki ogółem, w tym:	576,29	626,23	633,42	712,2	709,66
❑ wydatki zadań gminy	400,50	458,85	448,94	504,98	518,57
▪ wydatki zadań własnych	358,82	417,34	405,17	461,24	473,93
▪ wydatki zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	41,30	41,19	43,49	43,46	44,27
▪ wydatki zadań administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień	0,38	0,32	0,28	0,28	0,37
❑ wydatki zadań powiatu	175,79	167,38	184,48	207,24	191,09
▪ wydatki zadań własnych	163,85	154,27	169,68	191,74	172,21
▪ wydatki zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	11,85	12,96	14,67	15,28	16,15
▪ wydatki zadań administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień	0,09	0,15	-	0,11	0,04
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	-	-	0,13	0,11	2,69
2. Rozchody	41,85	8,74	22,43	18,73	20,34

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Wykres 11: Struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów wydatków

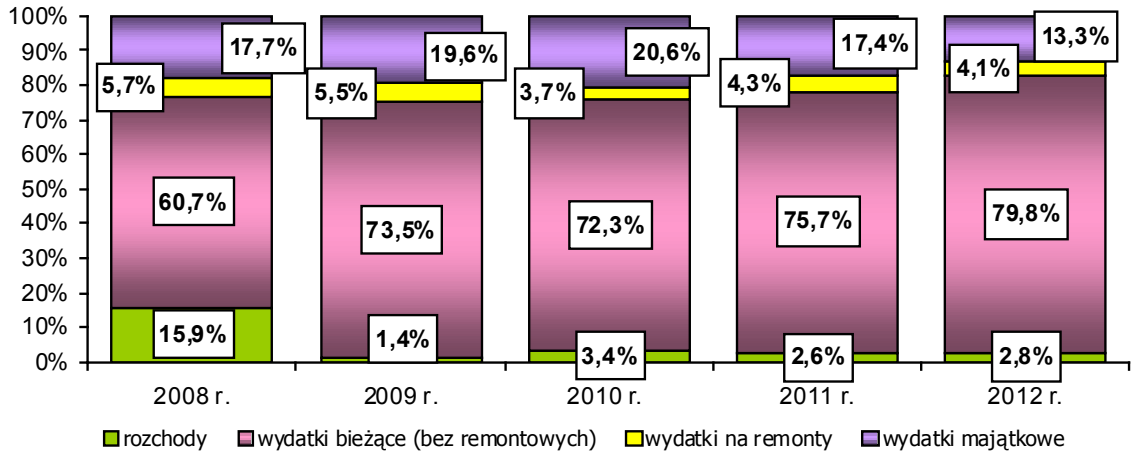

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W okresie 2008–2012 obserwujemy zmiany udziału rozchodów. Duży udział rozchodów w 2008 r. spowodowany był spłatą pożyczki na refinansowanie zadania inwestycyjnego pn. „Budowa bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej – Etap II".

Wykres 12: Wykonanie wydatków budżetowych zadań własnych gminy i powiatu na 1 mieszkańca Bytomia (w złotych) według działów klasyfikacji budżetowej

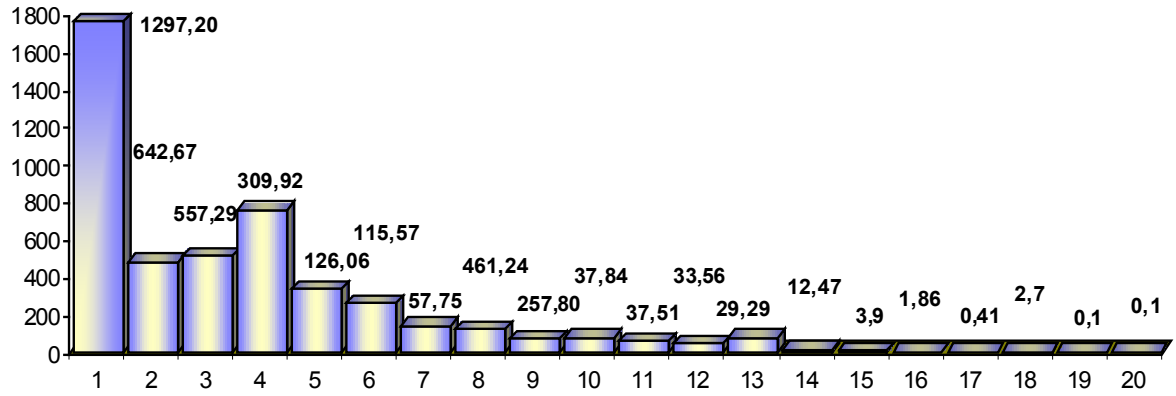

1 - Oświata i wychowanie
2 - Transport i łączność
3 - Gospodarka mieszkaniowa
4 - Pomoc społeczna
5 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska
6 - Administracja publiczna
7 - Edukacyjna opieka wychowawcza
8 - Kultura fizyczna i sport
9 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
10 - Ochrona zdrowia
11 - Obsługa długu publicznego
12 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
13 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona ppoż.
14 - Działalność usługowa
15 - Szkolnictwo wyższe
16 - Dochody od osób prawnych, osób fizycznych (...) i wydatki związane z ich poborem
17 - Turystyka
18 - Informatyka
19 - Różne rozliczenia
20 - Rolnictwo i łowiectwo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W rozbiciu na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej największe kwoty w 2012 r. przeznaczone zostały na oświatę i wychowanie oraz gospodarkę mieszkaniową.

Tabela 3: Zestawienie zadań i zakupów inwestycyjnych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Wydatki i zakupy inwestycyjne ogółem, w tym:	**112 640**	**128 246**	**134 963**	**126 945**	**97 546**
Środki budżetowe własne oraz zlecone gminy i powiatu, w tym:	109 823	124 724	134 878	126 941	97 542
▪ wydatki finansowane ze środków unijnych	62 688	49 812	80 162	61 374	34 615
Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	2 209	2 484	-	-	-
Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	432	901	-	-	-
Powiatowy Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym	20	33	59	-	-
Dochody własne jednostek	156	104	26	4	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Wykres 13: Wydatki i zakupy inwestycyjne w latach 2008 – 2012

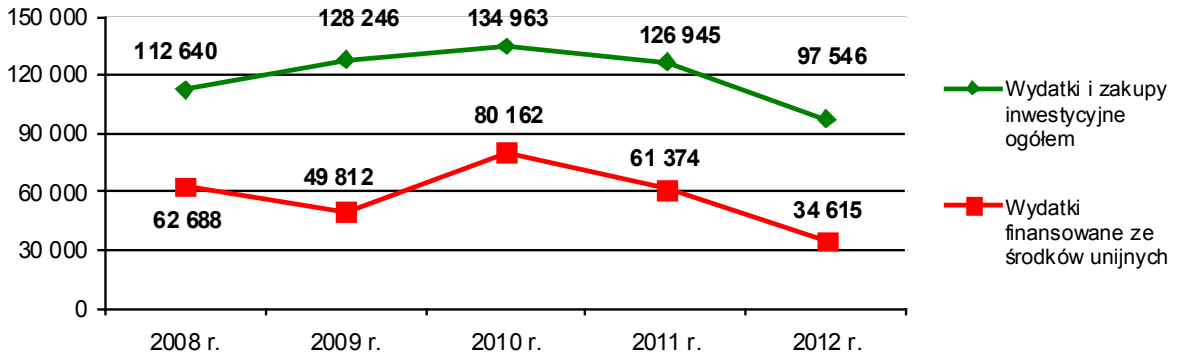

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Wykres 14: Struktura wydatków majątkowych finansowanych ze środków budżetu miasta według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej

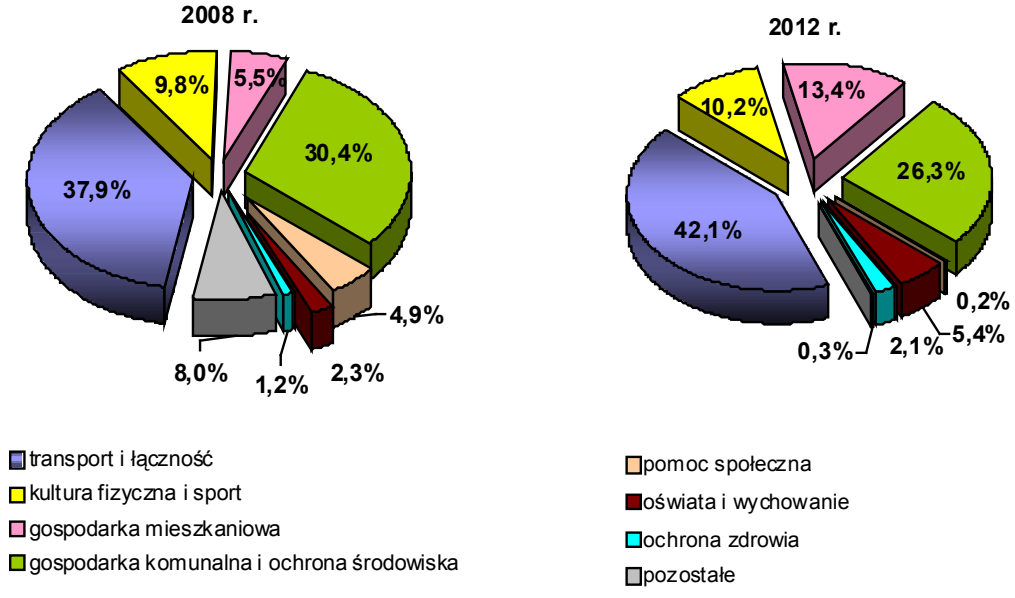

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Struktura wydatków inwestycyjnych w okresie 2008–2012 uległa zmianie. Największe zmiany obserwujemy we wzroście udziału wydatków w dziale „gospodarka mieszkaniowa" o 7,9% i „transport

i łączność" o 4,2% oraz spadku udziału wydatków w dziale „gospodarka komunalna i ochrona środowiska" o 4,1% oraz „pomoc społeczna" o 4,7%.

W latach 2008–2012 na remonty wydatkowano odpowiednio: 2008 r. – 35 546 tys. zł, 2009 r. – 35 705 tys. zł, 2010 r. – 25 144 tys. zł, 2011 r. – 32 098 tys. zł, 2012 r. – 29 816 tys. zł.

Wykres 15: Struktura wydatków na działalność remontową według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej

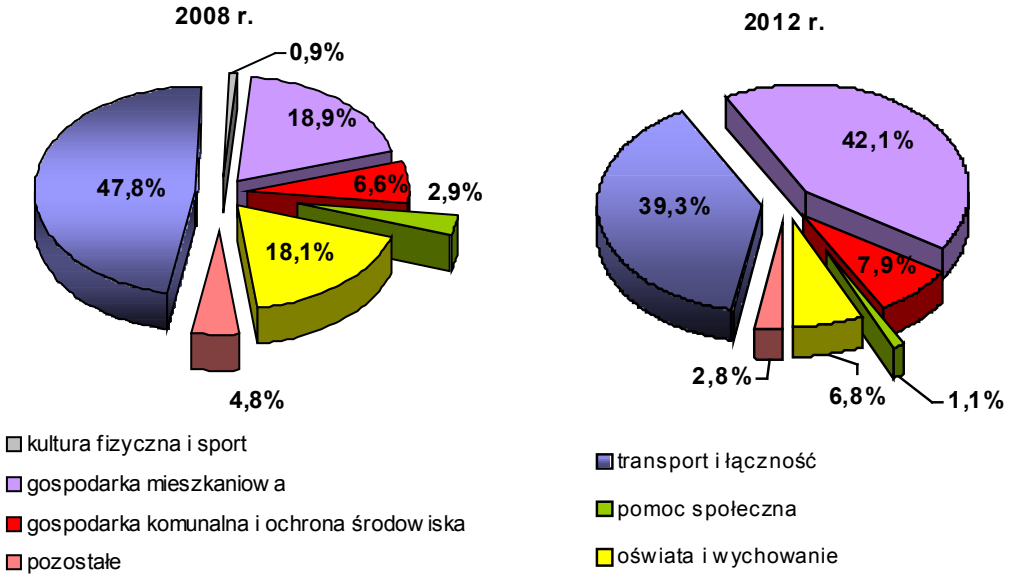

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Główne wydatki na działalność remontową w 2012 r. dotyczyły zadań zaliczanych zgodnie z klasyfikacją budżetową do działów: „Gospodarka mieszkaniowa", „Transport i łączność" oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska". Jednocześnie w strukturze wydatków na działalność remontową widoczny jest spadek udziału wydatków w dziale „Transport i łączność" o 8,5% oraz wzrost wydatków w dziale „Gospodarka mieszkaniowa" o 23,2%.

2.3.3 Pozyskane środki zewnętrzne

W 2012 roku Gmina Bytom pozyskała ze środków unijnych dofinansowanie w kwocie 69 870 830,30 zł, w tym:

- dla 4 projektów z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w kwocie: 7 316 982,34 zł;
- dla 1 projektu z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 w kwocie: 50 000 000,00 zł;
- dla 6 projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 w kwocie: 11 551 339,28 zł;
- dla 11 projektów w ramach różnych komponentów programu Uczenie się przez całe życie (Lifelong Learning Programme) w kwocie: 1 002 508,68 zł.

Zestawienie projektów dofinansowanych w ramach programów operacyjnych w 2012 r. przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 4: Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
TRYB KONKURSOWY:			
Termomodernizacja budynku szkoły i sali gimnastycznej wraz z modernizacją kotłowni Gimnazjum nr 11 przy ul. Tysiąclecia 7 w Bytomiu	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013, działanie 5.3 Czyste powietrze i odnawialne źródła energii	953 997,37	654 374,86

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
Budowa sieci szerokopasmowej dla społeczeństwa informacyjnego na terenie Gmin Górnego Śląska wraz z punktami dostępu Hot-spot	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013, działanie 2.1 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego *Bytom jest jednym z 15 partnerów, liderem jest Miasto Gliwice*	27 153 497,49 (łącznie; wkład własny Bytomia: 334 285,00)	23 079 622,86 (łącznie; dofinansowanie dla Bytomia: 2 218 567,00)
PROGRAM ROZWOJU SUBREGIONU CENTRALNEGO:			
Termomodernizacja obiektów Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 (PRSC), działanie 5.3 Czyste powietrze i odnawialne źródła energii	2 267 835,62	1 549 920,48
Reaktywacja Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej – przebudowa 3 obiektów mostowych kolei wąskotorowej na odcinku od ulicy Składowej do dzielnicy Szombierki w Bytomiu	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 (PRSC), poddziałanie 3.2.2. Infrastruktura okołoturystyczna/podmioty publiczne	4 607 950,00	2 894 120,00

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

Tabela 5: Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
PUP+PRACODAWCA=WSPÓŁPRACA	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy	1 146 044,00	1 146 044,00
Stawiamy na profesjonalność III	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywności zawodowej osób bezrobotnych w regionie	120 096,57	102 082,08
Stawiamy na profesjonalność IV	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywności zawodowej osób bezrobotnych w regionie	214 296,89	182 152,36
Gotowi do pracy	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, działanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych	3 999 200, 00	3 994 400,00
Równe szanse na lokalnym rynku pracy	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	213 399,60	213 399,60
Systemowy Projekt Aktywizacji – SPA w Bytomiu	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej – projekt systemowy	6 796 852,00	5 913 261,24

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

Tabela 6: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
Modernizacja gospodarki cieplnej dla gmin: Bytom i Radzionków	Fundusz Spójności w ramach PO IiŚ na lata 2007-2013, działanie 9.2 Efektywna dystrybucja energii	81 766 937,51	50 000 000,00

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

Ponadto pozyskano dla Gminy Bytom i jednostek podległych dotacje z innych źródeł (głównie krajowych) w łącznej wysokości 44 951 240,64 zł. Zestawienie projektów, źródła ich dofinansowania, wartości projektów oraz kwoty dofinansowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7: Dotacje przyznane w 2012 r. z innych źródeł

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 7 w Bytomiu, ul. Karpacka 27	WFOŚiGW – środki pochodzące z umorzenia części pożyczki 25/2009/12/OA/po/P z dnia 25.03.2009 r.	842 192,39	604 221,30
Rewitalizacja zieleni zabytkowego Parku Miejskiego im. F. Kachla w Bytomiu	WFOŚiGW	422 327,00	148 517,00
Budowa bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej – Etap III – rozszerzenie do granicy miasta	Rezerwa celowa budżetu państwa na 2012	31 037 000,00	15 950 869,00
Przebudowa ul. Strzelców Bytomskich na odcinku od ul. Wrocławskiej poprzez rondo autostradowe (A1) przy ul. Dąbrowa Miejska do ul. Długiej w Bytomiu	Rezerwa celowa budżetu państwa na 2012	31 037 000,00	15 518 500,00
Remont nawierzchni jezdni ul. Chorzowskiej na odc. Od ul. Pszczelnej do granicy miasta i od skrzyżowania z ul. Głowackiego do skrzyżowania ulic: Siemianowicka (DK94), Witczaka (DK94), Katowicka	Rezerwa subwencji ogólnej	3 244 950,00	1 622 800,00
Modernizacja obiektów Placówki Filialnej Nr 4 MBP w Bytomiu – Etap I	Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Rozwój Infrastruktury Kultury	400 000,00	280 000,00
Zakup nowości wydawniczych do bibliotek	Program Biblioteki Narodowej zatwierdzony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	77 237,00	57 273,00
Realizacja książeczki i filmu o Miechowickiej Ostoi Leśnej	WFOŚiGW (Publikacje z zakresu edukacji ekologicznej)	33 000,00	16 500,00
Kompleksowe działania na rzecz tworzenia regionalnego ośrodka szpitalnego w mieście Bytomiu	Dotacja celowa budżetu państwa na podstawie art. 20a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	16 875 000,00	8 437 500,00
Zakup, dostawa i montaż dźwigu szpitalnego z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych – budynek nr 3 Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu, przy ul. Żeromskiego 7	Program celowy Państwowego Funduszu Rehabilitacji osób niepełnosprawnych pn. Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar B	266 000,00	150 000,00
Zakup autobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych ze stanowiskami dla wózków inwalidzkich	Program celowy Państwowego Funduszu Rehabilitacji osób niepełnosprawnych pn. Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar D	215 178,00	113 911,86
Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	287 976,70	223 087,70
Asystent rodziny – edycja 1 i 2	Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	201 953,00	141 367,00
Mogę wrócić	Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	79 452,24	63 500,00
Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego	Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	141 060,00	110 000,00
Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – edycja 1 i 2	Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	74 045,00	42 000,00
Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego	Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	152 251,79	120 000,00

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
Realizacja szkolnych projektów promujących przyjazną adaptację dzieci w edukacji szkolnej „Choć kocham swoje przedszkole od września do szkoły iść wolę”	Konkurs ogłoszony przez MEN	11 120,00	10 000,00
Szkoła dla każdego	Rządowy program „Bezpieczna i przyjazna szkoła”	59 520,00	53 720,00
Cyfrowa szkoła	Rządowy program rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych	243 843,11	187 622,68
Cyfrowa szkoła	Rządowy program rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych	159 450,00	127 560,00
Radosna Szkoła – Zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw	Program rządowy	7 500,00	6 000,00
Radosna szkoła – Utworzenie placów zabaw	Program rządowy	181 458,21	90 729,10
Program na rzecz społeczności romskiej – remont i doposażenie integracyjnej świetlicy artystycznej	Program rządowy	44 000,00	44 000,00
Pomoc państwa w zakresie dożywiania i doposażenia stołówek szkolnych	Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	185 000,00	148 000,00
Modernizacja systemu ogrzewania, przygotowania CWU, wentylacji, termoizolacji obiektu oraz zabudowa kolektorów słonecznych w gmachu Bytomskiego Centrum Kultury przy ul. Żeromskiego 27	WFOŚiGW	4 086 127,71	dotacja: 366 662,00 pożyczka: 1 149 573,00
14. Międzynarodowy Festiwal TEATROMANIA	MKiDN, Program: Wydarzenia artystyczne, priorytet: Teatr i taniec	245 900,00	122 000,00
Prace społeczne	MKiDN, Program: Wydarzenia artystyczne, priorytet: Sztuki wizualne	120 300,00	83 100,00
Rękawiczki Jeffa Koonsa	MKiDN, Program: Wydarzenia artystyczne, priorytet: Sztuki wizualne	44 000,00	27 500,00
Zakup wyposażenia dla BCKina	Polski Instytut Sztuki Filmowej, Program: Rozwój kin, priorytet: 2012 Rozwój kin - modernizacja	124 040,60	50 000,00
Czerwony Kapturek – Filmowa historia	Filmoteka Narodowa, Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych	3 763,80	1 500,00
KinoSzkoła – Interdyscyplinarny Program Edukacji Medialnej	Filmoteka Narodowa, Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych	11 439,00	2 800,00
Alternatif Silesia 2012	Muzeum Historii Polski, program: Patriotyzm jutra	30 550,00	20 000,00
Dofinansowanie spektaklu LEO podczas 14. Międzynarodowego Festiwalu TEATROMANIA	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	25 309,18	10 000,00
Razem (pozyskane dofinansowanie w PLN)		**90 969 944,73**	**dotacje: 44 951 240,64 pożyczka: 1 149 573,00**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

2.4 System obsługi klienta

Funkcjonowanie Urzędu Miejskiego podlega procedurom Systemu Zarządzania Jakością wprowadzonym w 2002 r. i określonym przez normę ISO 9001:2000. Celem wdrożonego systemu jest poprawa jakości świadczonych usług oraz poprawa jakości obsługi klientów. System Zarządzania Jakością wprowadza dokładny podział zadań, uprawnień i odpowiedzialności dla wszystkich pracowników, w ramach którego – podczas opracowania, wdrażania i doskonalenia systemu – stosuje się podejście procesowe. W ten sposób usprawnia się obieg informacji i dokumentów uzyskując efekt zwiększenia zadowolenia klientów poprzez dokładne spełnienie ich wymagań i oczekiwań.

W 2012 roku w Urzędzie Miejskim w Bytomiu miał miejsce audit pośredni Systemu Zarządzania Jakością przeprowadzony przez auditorów Biura Certyfikacji Polskiego Rejestru Statków S.A. Sprawdzali oni zasady funkcjonowania Urzędu, a w szczególności: profesjonalną obsługę klienta,

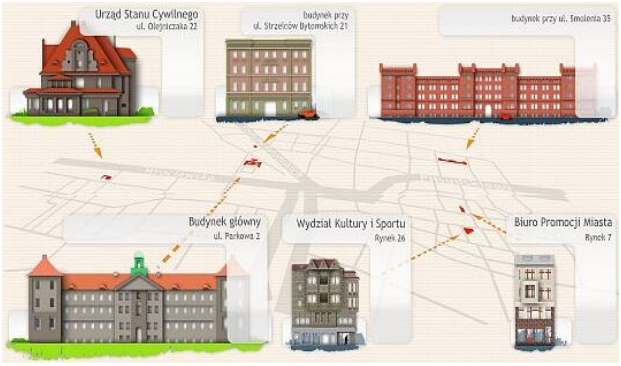

Rysunek 1: Wirtualny Urząd Miasta Bytomia
źródło: i-BIIP – internetowy serwis Bytomskiej Infrastruktury

sprawne komunikowanie się z klientem, przekazywanie kompletnych informacji o sposobie załatwiania spraw, stosowanie przepisów, jak również realizację zadań przez wybrane Wydziały Urzędu. Audit został zakończony wynikiem pozytywnym, co potwierdza poprawne działanie urzędu w badanych obszarach.

Poza tym w roku 2012 doskonalono prace nad określeniem istniejących ryzyk oraz zasadami działań zapobiegających ich powstawaniu. Zamiarem tych działań było powiązanie funkcjonującego systemu zarządzania z kontrolą zarządczą wraz ze wszystkimi jej elementami.

Oprócz tego Urząd brał udział w badaniach porównawczych z zakresu efektywności zarządzania organizacją. Porównanie praktyk odbyło się poprzez analizę wspólnie przyjętych celów i wskaźników dla wybranych zadań. Pozwoliło to na możliwie pełny obraz osiągniętych wyników przy uwzględnieniu wszystkich zmiennych charakteryzujących urząd.

2.5 Promocja miasta

Działania marketingowe w analizowanym okresie były prowadzone za pomocą różnych kanałów komunikacji, zarówno lokalnie, w kraju, jak i za granicą. Największy nacisk położono na promocję kultury i potencjału gospodarczego Bytomia.

Wśród wykorzystywanych narzędzi marketingowych znalazły się internet i technologie teleinformatyczne, m.in. strona www.bytom.pl, portale społecznościowe typu Facebook, newsletter, SMS-owy system informacji czy telefoniczny przewodnik po Bytomiu.

Rysunek 2: Kalendarze „Bytom nocą 2013”
źródło: archiwum UM Bytom

Działalność informacyjno – promocyjna była prowadzona także tradycyjnymi kanałami komunikacji. Do zadań w tym zakresie należało: wydawanie dwutygodnika „Bytomska Gazeta Miejska” (ostatni numer ukazał się w listopadzie) oraz miesięcznika kulturalnego „Rynek 7”, kolportowanego do ponad 30 miejsc w Bytomiu. Zamieszczano reklamy m.in. w „Dzienniku Zachodnim”, „Trybunie Górniczej”, „Rzeczpospolitej” oraz w miesięczniku „Ultramaryna” (co miesiąc). Współpraca z mediami odbywała się ponadto poprzez cykliczną realizację i emisję audycji publicystycznych o Bytomiu w Radiu Piekary, Radiu FEST, Sferze TV czy TV Silesia.

W zakresie reklamy zewnętrznej przeprowadzono 10 kampanii billboardowych, wykonano banery reklamowe, roll-upy, dystrybuowano minikartki informujące o Bytomiu na terenie Krakowa i okolic, promowano Bytom na lotnisku w Pyrzowicach.

Istotną rolę w kreowaniu pozytywnego wizerunku jak co roku odegrała promocja poprzez wydarzenia: własne, zlecone podmiotom zewnętrznym w ramach umowy, a także poprzez udział w wydarzeniach obcych. Można tu odnotować m.in.:

- występ bytomskiej orkiestry Big Silesian Band ze Zbigniewem Wodeckim,
- koncerty chóru podczas Jarmarku Świątecznego,
- koncert muzyki hip-hopowej z udziałem Kuby Jankowskiego i Katarzyny Grzesiek,
- promocję na imprezach sportowych przez Damiana Jonaka czy hokieistów TMH Polonia Bytom,
- promocję podczas 50. Rajdu Barbórki,
- współpracę ze Spółdzielnią Plastyków i PTKK „Catena”.

W Biurze Promocji Bytomia odbyło się szereg wystaw i spotkań zorganizowanych przy współpracy z bytomskimi artystami, stowarzyszeniami bądź placówkami edukacyjnymi, związanych tematycznie

z Bytomiem. Biuro zapewniło ponadto wsparcie organizacyjne innych licznie odbywających się w tym miejscu wydarzeń o charakterze promocyjnym.

Około 300 przedsięwzięć w kraju i za granicą, organizowanych przez stowarzyszenia, szkoły czy miłośników Bytomia, wsparto materiałami promującymi Bytom, zawierającymi elementy charakterystyczne dla miasta, znaki graficzne (herb, logo) oraz dane adresowe Urzędu Miejskiego, a także publikacjami własnymi i zakupionymi.

W 2012 roku ukazały się książki: „Profesor Władysław Studencki – patron bytomskiej biblioteki", „Słownik gwary śląskiej, to je ło gwarze we ftory Starzyk ze Starką na Rozbarku godali", „Bytomskie opowiadania" (wyłonione w miejskim konkursie, prowadzonym przez Biuro Promocji Bytomia), broszury informacyjne „Bytom dla seniora", „Bytom dla dzieci", zestaw pocztówek. Wydano serię kalendarzy „Bytom nocą 2013" ze zdjęciami Tomasza Zakrzewskiego. Asortyment pamiątek bytomskich poszerzono m.in. o miniaturę rzeźby lwa, znajdującej się na bytomskim Rynku.

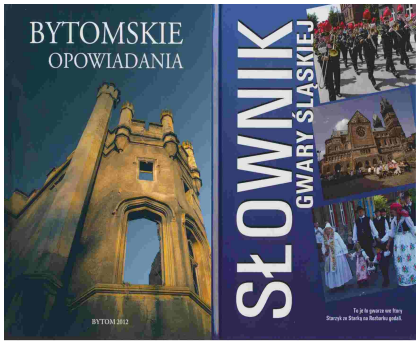

Rysunek 3: Słownik Gwary Śląskiej
źródło: archiwum UM Bytom

W ramach działań promocyjnych podjęto się realizacji projektu „Ożywione pocztówki", polegającego na wykonaniu dwóch ujęć filmowych opartych na starych pocztówkach przedstawiających plac Kościuszki oraz bytomski Rynek z przełomu XIX i XX wieku.

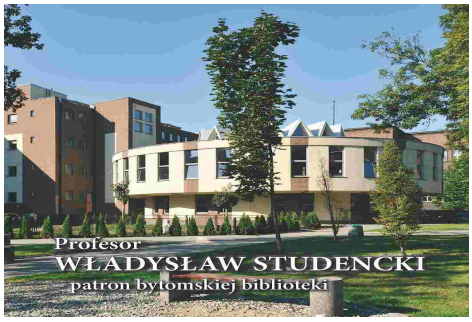

Rysunek 4: Publikacja prof. W. Studenckiego
źródło: archiwum UM Bytom

W 2012 roku realizowano projekt pn.: *„Promocja terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w pobliżu autostrady A1 i Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej",* dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Działania promocyjne obejmowały wykorzystanie środków masowego przekazu, obsługę PR projektu, promocję i spotkania z potencjalnymi inwestorami na targach branżowych oraz promocję na Międzynarodowych Portach Lotniczych na terenie Polski oraz w prasie branżowej.

2.6 Współpraca z zagranicą

2.6.1 Miasta partnerskie

W 2012 r. miasto Bytom kontynuowało współpracę międzynarodową w ramach umów partnerskich z następującymi miastami:

Vsetin (Czechy) – umowę partnerską miasta podpisały 11 listopada 2003 r. w Bytomiu. W 2012 r. miały miejsce następujące wydarzenia:

- wyjazd 4 uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 3 z opiekunem na turniej szachowy do Vsetina,
- przyjazd grupy bokserów z Vsetina na Memoriał im. Leszka Błażyńskiego (Dzień sportów walki) do Bytomia,
- wyjazd do Vsetina oficjalnej delegacji z Bytomia na międzynarodowy festiwal folklorystyczny Vsetinsky Krpec,
- wyjazd bytomskiej grupy jazzowej z MDK nr 1 na festiwal do Vsetina,
- wizyta w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Bytomiu pracowników z Vsetina,
- wyjazd delegacji z Bytomia na festiwal Valaaskie Zareni we Vsetinie.

Dmitrov (Rosja) – umowę o współpracy podpisano w dniu 5 kwietnia 2005 r. w Dmitrovie oraz 11 lipca 2005 r. w Bytomiu. Współpraca miasta z Dmitrovem polegała na udziale delegacji z Bytomia w Dniach Dmitrova i podpisanie memorandum o chęci kontynuowania współpracy między Bytomiem i Dmitrovem oraz udział w wydarzeniach związanych z obchodami „Dni Dmitrova".

Recklinghausen (Niemcy) – umowę partnerską pomiędzy Bytomiem i Recklinghausen podpisano 15 grudnia 2000 r. w Bytomiu, a następnie 13 marca 2001 r. w Recklinghausen. Współpraca miast w 2012 r. wyglądała następująco:

- przyjazd młodzieżowej drużyny piłkarskiej SG Hillen z Recklinghausen na turniej piłki nożnej Mini Euro w ramach obchodów Europejskiej Majówki,
- przyjazd zespołu rockowego SoulBreed z miasta partnerskiego Recklinghausen do Bytomia na obchody Europejskiej Majówki,
- wyjazd młodzieżowej drużyny piłkarskiej Polonii Bytom na turniej SG Hillen Cup do Recklinghausen,
- organizacja międzynarodowego Seminarium gospodarczego w Bytomiu w ramach europejskiego programu Europa dla obywateli pt. „Sieci pomiędzy miastami partnerskimi",
- wizyta młodzieży z gimnazjów z Recklinghausen – organizacja pobytu i przygotowanie seminarium wprowadzającego do zwiedzania miejsca pamięci i Muzeum Auschwitz – Birkenau,
- praktyka uczniów z Gimnazjum Petrinum z Recklinghausen w bytomskich instytucjach kultury,
- wizyta organisty Thorstena Mausa z Recklinghausen, udział w koncercie „Muzyka w starych kościołach Miechowic",
- nawiązanie kontaktów pomiędzy grupami filatelistów z Recklinghausen i Bytomia.

Drohobycz (Ukraina) – 5 grudnia 2011 r. podpisana została umowa partnerska. W 2012 r. delegacja z Bytomia brała udział w obchodach „Dni Drohobycza" na zaproszenie Mera Miasta.

2.6.2 Pozostała współpraca

Współpraca zagraniczna Gminy Bytom w 2012 roku obejmowała następujące projekty:

- przyjazd młodzieżowej drużyny piłkarskiej ze Stryja (Ukraina) na turniej piłki nożnej Mini Euro w ramach obchodów Europejskiej Majówki,
- wyjazd młodzieży szkolnej z Bytomia do Brukseli w ramach konkursu „Wygraj Brukselę",
- udział bytomskiej delegacji w II konferencji w Baia Mare w Rumuni w ramach europejskiego programu Europa dla obywateli pt. „Sieci pomiędzy miastami partnerskimi",
- udział grupy hokejowej do lat 11 „Nadzieja Hokeja" z Bytomia w Międzynarodowym Turnieju Hokeja na Lodzie „TOURNOI 2012 NHL Reebok" w Tours we Francji,
- udział grupy studentów IV roku Wydziału Teatru Tańca w Bytomiu Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie w VIII Moscow International Theatre Festiwal „Your Chance" w Rosji.

Koordynacja działań bytomskich Szkolnych Klubów Europejskich

Aktualnie w bytomskich szkołach funkcjonuje ponad 40 klubów. Prowadzone są działania na rzecz promocji integracji europejskiej wśród mieszkańców Bytomia, w szczególności dzieci i młodzieży. Co roku organizowane są trzy główne wydarzenia:

- Europejska Majówka związana z obchodami Dnia Europy,
- wyjazd dzieci i młodzieży na Polskie Spotkania Europejskie i Paradę Schumana do Warszawy,
- Bytomskie Spotkanie Europejskie.

Bytomskie Nagrody Europejskie

Po raz 8 przyznano Bytomskie Nagrody Europejskie za 2011 r. za osiągnięcia i zasługi w zakresie działalności proeuropejskiej, propagowania ideałów zjednoczonej Europy, działań na rzecz pokoju, współpracy i jedności między jej mieszkańcami, a także za działania w zakresie rozwoju gospodarczego Miasta opartego na współpracy z partnerami i instytucjami europejskimi. Laureatami nagrody zostali: Anna Dziadek, dr n. med. Jerzy Pieniążek i Zespół Szkół Technicznych.

3. SPOŁECZNOŚĆ

3.1 Demografia

Zgodnie z informacją Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu, w systemie PESEL na koniec 2012 roku, liczba mieszkańców Bytomia wynosiła 161 371 osób zameldowanych na pobyt stały, w tym 84 159 osób, tj. 52,1% ogółu mieszkańców stanowiły kobiety.

Wykres 16: Piramida płci i wieku mieszkańców Bytomia na dzień 31.12.2012 r.

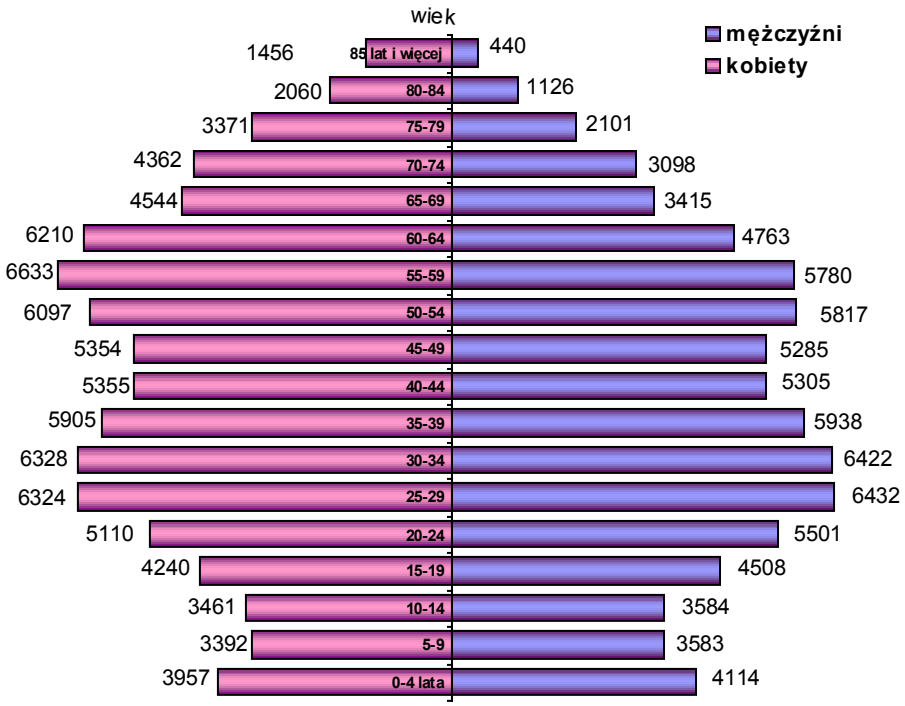

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu

W strukturze mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych na dzień 31.12.2012 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 16,9%, w wieku produkcyjnym 63,2%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 19,9 %.

Tabela 8: Strauktura mieszkańców bytomia wg grup ekonomicznych

Grupy ekonomiczne mieszkańców	Płeć	31.12.2012 r.	
		liczba	%
Ogółem	Kobiety	84 159	52,1
	Mężczyźni	77 212	47,9
	Razem	**161 371**	**100**
Wiek przedprodukcyjny	K	13 213	8,3
	M	13 896	8,6
	R	**27 109**	**16,9**
Wiek produkcyjny	K	48 943	30,3
	M	53 136	32,9
	R	**102 079**	**63,2**
Wiek poprodukcyjny	K	22 003	13,6
	M	10 180	6,3
	R	**32 183**	**19,9**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu

W 2012 roku przyrost naturalny ukształtował się na poziomie: -490. Odnotowano 1552 urodzenia żywe oraz 2042 zgony.
Wybrane wskaźniki demograficzne dot. mieszkańców Bytomia kształtują się następująco:

- na 100 mężczyzn przypadało 108 kobiet,
- na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58 osób w wieku nieprodukcyjnym,
- wskaźnik starości demograficznej[1] wynosił 22,9 %.

Średni wskaźnik gęstości zaludnienia na dzień 31.12.2012 r. wynosił 2 324 osoby na 1 km^2 powierzchni całego miasta. Najliczniej zamieszkałymi dzielnicami Bytomia są: Śródmieście – 49 266 osób (30,5%), Miechowice – 23 421 osób (14,5%), Szombierki – 22 289 osoby (13,8%) oraz Stroszek-Dąbrowa Miejska wraz z Osiedlem gen. Jerzego Ziętka – 21 224 osób (13,1%), natomiast najmniejszą liczbę mieszkańców stanowią mieszkańcy dzielnicy Górniki, tj. 1 024 osoby (0,6%).

Mapa 4: Gęstość zaludnienia Bytomia w ujęciu dzielnicowym

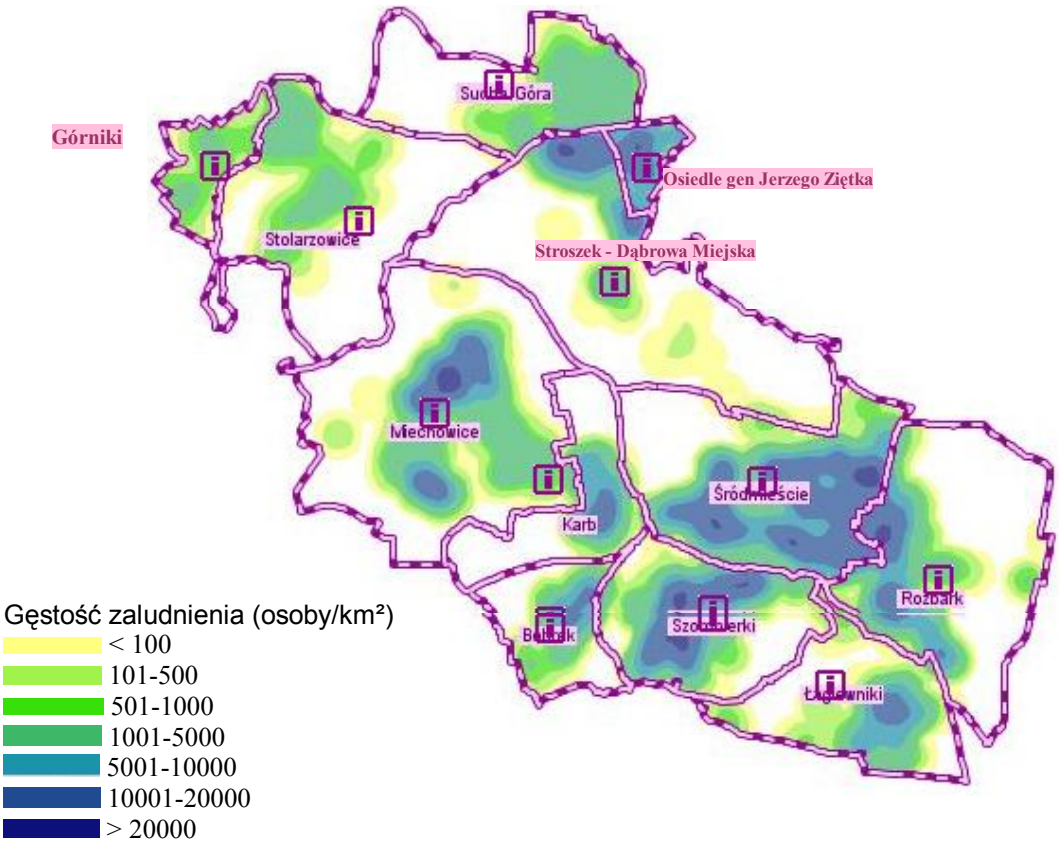

źródło: mapa wygenerowana z programu „Centrum Informacji o Przestrzeni" Wydziału Geodezji UM w Bytomiu.

3.2 Zasoby mieszkaniowe w mieście

Zasoby mieszkaniowe Bytomia obejmują budynki komunalne, spółdzielcze, będące własnością osób prawnych i fizycznych oraz wspólnoty mieszkaniowe. Z uwagi na brak aktualnych danych dot. budynków spółdzielczych, osób prawnych oraz fizycznych poniżej zostały opisane jedynie budynki komunalne oraz wspólnot mieszkaniowych.

[1] Według kryteriów przyjętych w demografii, społeczność uznaje się za starą demograficznie, jeśli odsetek osób w wieku 60 i więc więcej lat wynosił co najmniej 12 % jej ogółu.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w Roczniku Statystycznym Miasto Bytom dysponowało potencjałem mieszkaniowym liczącym 73,1 tys. mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Bytomiu w 2011 r. wynosiła 54,1 m^2 (w 2008 – 54,3 m^2).

W 2011 r. oddano do użytkowania 3 nowe budynki wielomieszkaniowe zlokalizowane przy ul. Składowej 19a, ul. Hutniczej oraz ul. Powstańców Warszawskich 64–64c.

Dane dot. komunalnych zasobów mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych za lata 2008–2012 przedstawiono w tabeli nr 9. Pozostałe informacje obejmujące lata 2008–2011 pochodzą z Rocznika Statystycznego.

Tabela 9: Zasoby mieszkaniowe w Bytomiu

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1. Lokale mieszkalne:	72 343	72 406	72 499	-*	-*
▪ w budynkach komunalnych	11 059	10 346	9 549	7 459	6 584
▪ we wspólnotach mieszkaniowych będących w zarządzie Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.	13 197	12 587	12 730	13 841	13 439
2. Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m^2):	3 926,0	3 932,5	3 939,6	-*	-*
▪ komunalnych	565,2	533,5	491,6	344,0	332,5
▪ wspólnoty mieszkaniowe będące w zarządzie Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.	732,8	692,9	693,6	766,7	742,9
3. Przeciętna powierzchnia użytkowa w m^2:	x	x	x	x	x
▪ 1 mieszkania	54,3	54,3	54,3	54,1	-*
▪ na 1 osobę	21,4	21,5	21,7	-*	-*
4. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,5	2,5	2,5	-*	-*
5. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania (nowo wybudowane) ogółem, w tym:	37	35	32	42	-*
▪ mieszkalne wielomieszkaniowe	1	3	3	3	-*
▪ mieszkalne jednorodzinne	36	32	29	39	-*

** dane nie zostały opublikowane w Roczniku Statystycznym*
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o. za lata 2008-2010, z Bytomskich Mieszkań (2011-2012) oraz danych z Rocznika Statystycznego za lata 2008-2011.

Komunalne zasoby mieszkaniowe

Komunalny zasób miasta zarządzany przez jednostkę budżetową Bytomskie Mieszkania obejmował 718 budynków (bez Wspólnot Mieszkaniowych). Znajdowały się w nich 6 584 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni użytkowej 332,5 tys. m^2, w tym m.in.:

- 1 435 (21,8%) wolnostanów,
- 895 (13,6%) lokali socjalnych,
- 29 (0,4%) lokali o czynszu wolnym.

W skład zasobu wchodziło także 1 837 lokali użytkowych o łącznej powierzchni 141,28 tys. m^2.

Tabela 10: Komunalne zasoby mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2008–2012

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1. Liczba budynków mieszkalnych	1 123	1 074	1 014	783	718
2. Liczba lokali mieszkalnych, ogółem w tym m.in.:	11 059	10 346	9 549	7 459	6 584
▪ wolnostany	990	971	864	1 189	1 435
▪ lokale socjalne	754	711	684	880	895

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
▪ lokale o czynszu wolnym	87	23	18	34	29
3. Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m^2)	565,2	533,5	491,6	344,0	332,5
4. Liczba lokali użytkowych	1 533	1 493	1 239	2 075	1 837
5. Powierzchnia lokali użytkowych (w tys. m^2)	116,3	119,1	96,4	142,2	141,3

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Przeciętny wiek budynków, w których znajdują się lokale gminne w 64% wynosi ok. 90 lat. Około 29% mieszkań komunalnych znajduje się w budynkach wybudowanych do 1945 r. Jedynie 1,8% budynków wzniesiono w latach 1981–2012.

Wykres 17: Struktura wiekowa budynków komunalnych w Bytomiu (%)

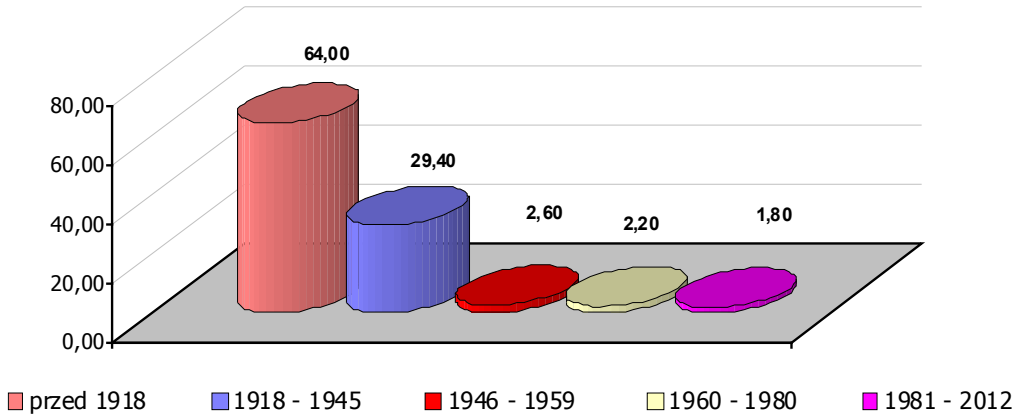

źródło: opracowano na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Stan techniczny mieszkań komunalnych określany był w ok. 79% jako zadowalający, natomiast w ok. 19% jako zły i bardzo zły.
Zły stan techniczny doprowadził do wyburzenia 24 budynków, w tym:

- 11 budynków położonych przy ul. Pocztowej, w których znajdowały się 103 mieszkania o łącznej powierzchni 4 285,36 m^2,
- 12 budynków położonych przy ul. Technicznej, w których znajdowało się 114 mieszkań o łącznej powierzchni 5 368,76 m^2,
- 1 budynek wybudowany w 1865 r. zlokalizowany przy ul. Kwietniewskiego 11, w którym znajdowały się 3 mieszkania o łącznej powierzchni 122,02 m^2.

Wykres 18: Struktura budynków mieszkalnych według stanu technicznego

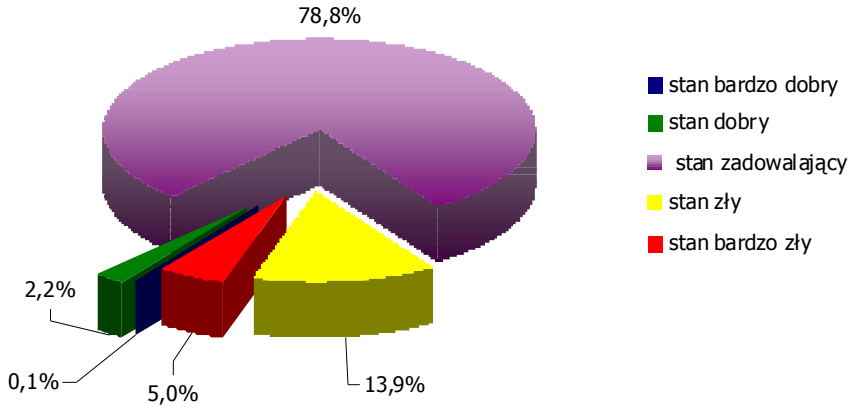

źródło: opracowano na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Stopień wyposażenia zasobów mieszkaniowych w podstawowe instalacje i urządzenia sanitarne przedstawiał się następująco:

- 99% mieszkań posiadało instalację wodociągową,
- 83% mieszkań posiadało gaz sieciowy,
- 82% mieszkań miało WC,
- 78% łazienki,
- 13% mieszkań posiadało centralne ogrzewanie,
- 1,24 % centralnie dostarczaną ciepłą wodę użytkową.

Wspólnoty mieszkaniowe

Na dzień 31.12.2012 r. na terenie Bytomia istniały 962 Wspólnoty Mieszkaniowe znajdujące się w zarządzie ZBM Sp. z o.o. w Bytomiu.

W budynkach wspólnot znajdowało się 13 439 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 742,86 tys. m^2, w tym:

- 7 366 lokali własnościowych,
- 6 073 lokale gminne.

W budynkach wspólnot znajdowało się 937 lokali użytkowych o powierzchni użytkowej 69,4 tys. m^2, w tym:

- 196 lokali własnościowych o pow. 18,7 tys. m^2,
- 741 lokali gminnych o pow. 50,6 tys. m^2.

Tabela 11: Wspólnoty Mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2008–2012

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1. Liczba Wspólnot Mieszkaniowych (w zarządzie ZBM Sp. z o. o.)	965	939	955	980	962
2. Liczba lokali mieszkalnych, ogółem w tym m.in.:	13 197	12 587	12 730	13 841	13 439
▪ lokale własnościowe	6 094	6 449	7 077	7 429	7 366
▪ wolnostany	205	229	308	-	-
3. Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m^2)	732,8	692,8	693,6	766,7	742,8
4. Liczba lokali użytkowych	932	909	926	898	937
5. Powierzchnia lokali użytkowych (w tys. m^2)	71,9	68,8	68,0	70,1	69,4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o.

Spośród budynków mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych 65% to budynki, które powstały do 1945 r., 31,2% w latach 1946-1980, a 3,8% w latach 1981-2012.

Tabela 12: Struktura budynków Wspólnot Mieszkaniowych w 2012 r. wg stanu technicznego

Wyszczególnienie	Budynki we Wspólnotach Mieszkaniowych
Stan bardzo dobry	14 (1,5%)
Stan dobry	260 (27,0%)
Stan zadawalający	561 (58,3%)
Stan zły	102 (10,6%)
Stan bardzo zły	25 (2,6%)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o.

Z uwagi na zły stan techniczny zostały wyburzone 2 budynki wspólnot mieszkaniowych położonych przy ul. Pocztowej 5, 7 i 9.

Stopień wyposażenia mieszkań należących do wspólnot mieszkaniowych w podstawowe instalacje i urządzenia sanitarne prezentuje wykres nr 19.

Wykres 19: Stopień wyposażenie technicznego lokali mieszkalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych (%)

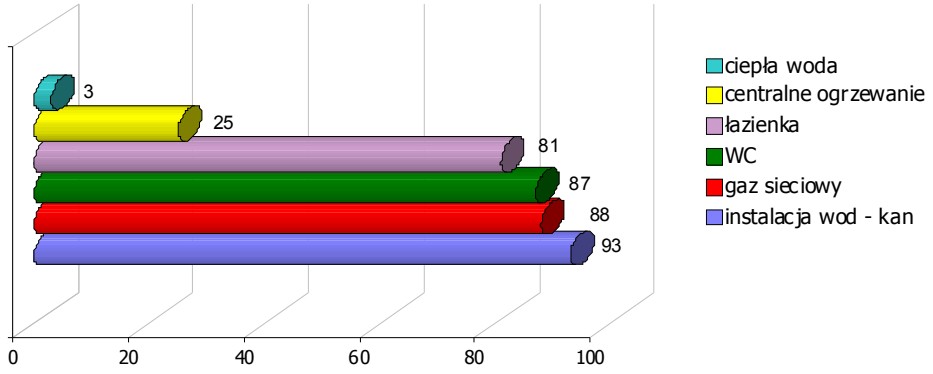

źródło: opracowano na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o. w Bytomiu

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych

W latach 2008–2012 złożono 5 592 wnioski o przyznanie lokalu mieszkalnego, z tego w 2012 r. złożono 784 wnioski dotyczące: przyznania lokalu do remontu kapitalnego na koszt własny przyszłego najemcy – 489, przyznania lokalu socjalnego – 144 i lokalu do zasiedlenia za zapłatą czynszu za lokale mieszkalne - 151.

Ogółem w latach 2008–2012 przydzielono 1 783 lokale mieszkalne, z tego m. in.: 725 do remontu kapitalnego na koszt własny przyszłego najemcy i 613 lokali socjalnych.

W 2012 r. przydzielono 345 lokali mieszkalnych, z tego:

- 168 lokali do zasiedlenia za zapłatą czynszu za lokale mieszkalne,
- 133 lokale do remontu kapitalnego na koszt przyszłego najemcy,
- 44 lokale socjalne.

Wykres 20: Liczba przydzielonych lokali mieszkalnych w latach 2008 – 2012

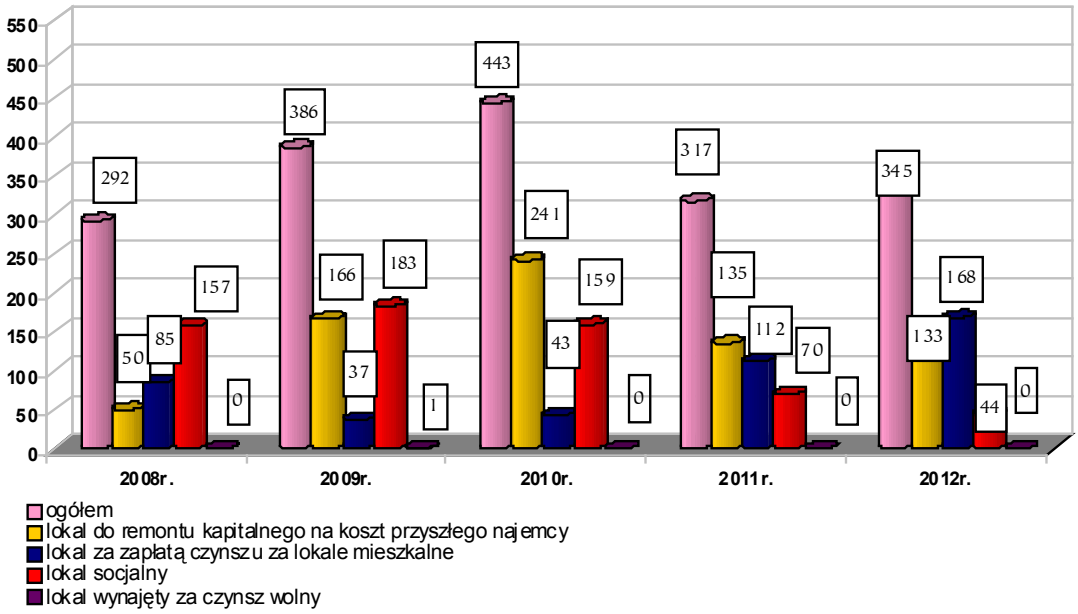

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Lokalowej UM (2008-2010), z Bytomskich Mieszkań (2011-2012)

W okresie 12 miesięcy 2012 r. liczba wolnych lokali mieszkalnych zgłoszonych do Bytomskich Mieszkań przez BPM Sp. z o.o. wynosiła 675, w tym:

- 406 lokali wymagających przeprowadzenia remontu,
- 156 lokali do zasiedlenia,
- 13 lokali przeznaczonych do sprzedaży.

Towarzystwo Budownictwa Społecznego Bytom Spółka z o.o.

Przedmiotem działania TBS Bytom Spółka z o.o. jest budowanie domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu. Spółka może także, m.in. nabywać budynki mieszkalne, przeprowadzać remonty i modernizację obiektów przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych na zasadach najmu, wynajmować lokale użytkowe w budynkach znajdujących się w zasobach Spółki, sprawować na podstawie umów zlecenia zarząd budynkami mieszkalnymi i niemieszkalnymi nie stanowiącymi własności Spółki.

Na zasoby mieszkaniowe, którymi dysponuje TBS Bytom Sp. z o.o. składają się:

- 3 budynki zlokalizowane w Bytomiu przy ul. Nowej 74, 76, 78, w których znajduje się 39 lokali mieszkalnych o powierzchni od 50 m^2 do 122 m^2, 2 lokale użytkowe i garaże;
- 1 budynek położony w Bytomiu przy ul. Francuskiej 70 b, c, w którym znajdują się 42 lokale mieszkalne;
- 1 budynek zlokalizowany przy ul. Karpackiej 6-6a - znajdują się tam 24 lokale mieszkalne;
- 1 budynek zlokalizowany przy ul. Hutniczej 4 - znajduje się tam 14 lokali mieszkalnych oraz 1 lokal usługowy;
- 1 budynek położony w Bytomiu przy Rynku 20, w którym znajduje się 10 lokali mieszkalnych i 9 lokali użytkowych;
- 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 19, 19 oficyna o charakterze użytkowym;
- 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 21, 21 oficyna, w którym znajdują się 3 lokale mieszkalne i 6 lokali użytkowych;
- 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 26 – Krawieckiej 1, w których mieszczą się 3 lokale mieszkalne i 9 lokali użytkowych.

W 2012 r. TBS przystąpił do realizacji następujących inwestycji:

- budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Karpackiej w Bytomiu, w którym znajdować się będzie 40 lokali mieszkalnych,
- budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Karpackiej w Bytomiu, w którym znajdować się będzie 36 lokali mieszkalnych, w tym: 24 lokale wykończone „pod klucz”, 12 lokali w stanie deweloperskim.

Budynki będą wyposażone w instalację elektryczną, wodno – kanalizacyjną, centralnego ogrzewania, centralnej ciepłej wody zasilanej z sieci PEC, wentylację mechaniczną i instalacje teletechniczne.

3.3 Oświata i wychowanie

Na sieć placówek oświatowych w Bytomiu składają się placówki publiczne prowadzone przez gminę i powiat, tj. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, placówki wychowania pozaszkolnego oraz placówki publiczne i niepubliczne (w tym szkoły wyższe) prowadzone przez inne osoby.

Typy i liczba szkół publicznych, liczba uczniów

Liczbę bytomskich szkół publicznych z uwzględnieniem podziału na typy szkół w latach 2008–2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13: Typy i liczba bytomskich szkół publicznych w 2012 r.

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół				
		2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Szkoły podstawowe, w tym:	26	25	25	25	24
	▪ samodzielne	18	18	18	18	19
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących	3	3	3	3	2
	▪ specjalne – w zespołach szkół specjalnych	5	4	4	4	3
2.	Gimnazja, w tym:	21	20	20	20	16
	▪ samodzielne	8	8	8	8	7
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących (w tym 1 gimnazjum dla dorosłych)	8	8	8	8	6
	▪ specjalne – w zespołach szkół specjalnych	5	4	4	4	3

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół				
		2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
3.	Licea ogólnokształcące, w tym:	9	9	9	9	8
	▪ samodzielne	3	3	3	3	3
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących	4	4	4	4	3
	▪ w zespołach szkół zawodowych	2	2	2	2	2
4.	Szkoły artystyczne	2	2	1	1	1
5.	Ponadgimnazjalne szkoły zawodowe, w tym:	35	29	28	23	19
	▪ szkoły policealne	7	7	7	5	4
	▪ licea profilowane	6	3	2	1	1
	▪ technika	8	8	8	8	6
	▪ technika uzupełniające	6	4	4	2	1
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe	7	6	6	6	6
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe specjalne	1	1	1	1	1
6.	Inne szkoły, w tym:	1	1	1	1	1
	▪ szkoły specjalne przysposobienia do pracy	1	1	1	1	1
7.	Bytomski Ośrodek Edukacji dla dorosłych (kształcenie w systemie wieczorowym i zaocznym), w tym:	0	0	0	0	8
	▪ gimnazja dla dorosłych	0	0	0	0	1
	▪ licea profilowane	0	0	0	0	1
	▪ licea ogólnokształcące	0	0	0	0	1
	▪ licea uzupełniające	0	0	0	0	1
	▪ technika	0	0	0	0	1
	▪ technika uzupełniające	0	0	0	0	1
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe	0	0	0	0	1
	▪ szkoły policealne	0	0	0	0	1

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szczegółowe dane nt. sieci bytomskich szkół publicznych z uwzględnieniem liczby oddziałów, liczby uczniów oraz absolwentów, a także średniej liczby uczniów przypadających na jeden oddział przedstawia poniższa tabela:

Tabela 14: Liczba szkół, oddziałów, uczniów i absolwentów

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia liczba uczniów na 1 oddział	Liczba absolwentów
1.	**Ogółem, w tym:**	**77**	**846**	**19 020**	**-**	**4 695**
2.	Szkoły podstawowe	21	369	7 927	21	1 279
3.	Szkoły podstawowe specjalne	3	18	148	8	50
4.	Gimnazja	13	172	4 173	23	1 388
5.	Gimnazja dla dorosłych	1	5	152	30	0
6.	Gimnazja specjalne	3	17	171	10	64
7.	Licea ogólnokształcące	8	62	1 797	29	667
8.	Szkoły artystyczne	1	12	174	15	10
9.	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe	18	139	3 587	24	1 096
10.	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe specjalne	1	16	182	11	52
11.	Inne szkoły	1	3	38	13	5

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Wykres 21: Liczba uczniów kształcących się w bytomskich szkołach publicznych na przestrzeni lat 2008–2012

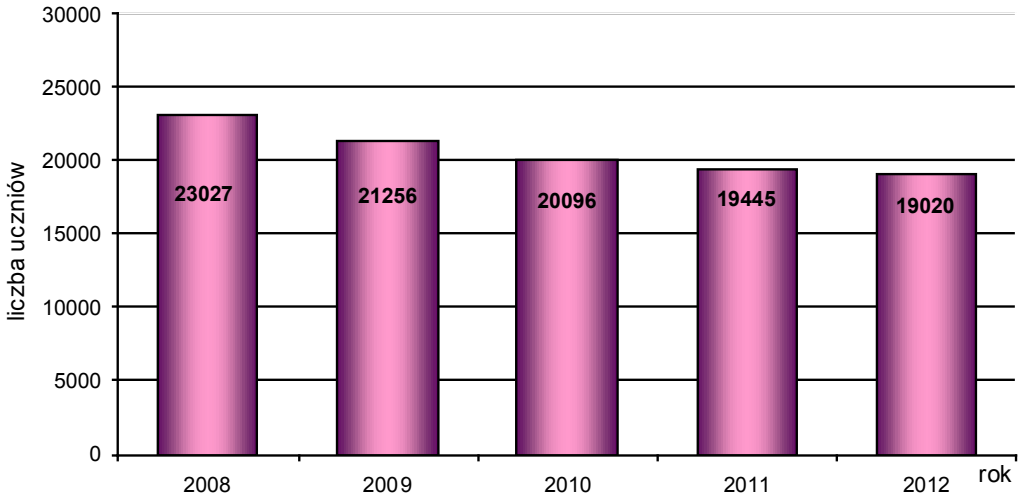

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

W roku 2012, ilość i struktura szkół publicznych funkcjonujących na terenie Bytomia uległa istotnym zmianom, w porównaniu z latami poprzednimi. Poniżej przedstawiono uchwały Rady Miejskiej w Bytomiu, na mocy których zmiany te weszły w życie.

W roku 2012 Rada Miejska w Bytomiu podjęła następujące uchwały w sprawie reorganizacji sieci szkół i placówek oświatowych, w wyniku których z dniem 31 sierpnia 2012 r. zlikwidowano 10 szkół i 1 przedszkole miejskie:

- uchwałę nr XXIV/353/12 w sprawie likwidacji Przedszkola Miejskiego nr 37 z siedzibą w Bytomiu przy ulicy Falistej 2a,
- uchwałę nr XXIV/351/12 w sprawie likwidacji Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 39 z siedzibą w Bytomiu przy Placu Słonecznym 1a,
- uchwałę nr XXIV/352/12 w sprawie likwidacji Gimnazjum Specjalnego nr 18 z siedzibą w Bytomiu przy Placu Słonecznym 1a,
- uchwałę XXIV/346/12 w sprawie likwidacji Gimnazjum nr 12 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Narutowicza 7,
- uchwałę XXIV/343/12 w sprawie likwidacji Gimnazjum nr 13 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Stolarzowickiej 19,
- uchwałę nr XXIV/342/12 w sprawie likwidacji Gimnazjum dla Dorosłych z siedzibą w Bytomiu przy pl. Klasztornym 2,
- uchwałę nr XXIV/345/12 w sprawie likwidacji VI Liceum Ogólnokształcącego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Narutowicza 7,
- uchwałę nr XXIV/339/12 w sprawie likwidacji Technikum nr 7 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Małachowskiego 36,
- uchwałę nr XXIV/334/12 w sprawie likwidacji Szkoły Policealnej nr 3 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Sobieskiego 1,
- uchwałę nr XXIV/333/12 w sprawie likwidacji Technikum Uzupełniającego nr 3 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Sobieskiego 1,
- uchwałę nr XXIV/332/12 w sprawie likwidacji Technikum nr 3 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Sobieskiego 1.

W wyniku reorganizacji sieci szkół i placówek z dniem 31 sierpnia 2012 r. rozwiązano następujące zespoły szkół:

- Zespół Szkół Specjalnych nr 5 z siedzibą w Bytomiu przy Placu Słonecznym 1a - uchwała nr XXIV/350/12;
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Narutowicza 7-9 - uchwała nr XXIV/344/12;
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Klasztornym 2 - uchwała nr XXIV/341/12;

- Zespół Szkół Ekonomicznych im. prof. Oskara Langego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Webera 6 - uchwała nr XXIV/337/12;
- Zespół Szkół Administracyjno – Socjalnych z siedzibą w Bytomiu przy ul. Małachowskiego 36 - uchwała XXIV/336/12;
- Zespół Szkół Mechaniczno – Samochodowych im. Gabriela Narutowicza z siedzibą w Bytomiu przy pl. Sobieskiego 1 - uchwała nr XXIV/330/12.

Rada Miejska podjęła następujące uchwały w sprawie utworzenia z dniem 1 września 2012 r. nowych zespołów szkół:
- uchwałę nr XXIV/340/12 w sprawie utworzenia Zespołu Szkół Administracyjno – Ekonomicznych i Ogólnokształcących z siedzibą w Bytomiu przy ul. Webera 6,
- uchwałę nr XXIV/335/12 w sprawie utworzenia Zespołu Szkół Mechaniczno – Elektronicznych z siedzibą w Bytomiu przy pl. Sobieskiego 1,
- uchwałę nr XXIV/354/12 w sprawie utworzenia Bytomskiego Ośrodka Edukacji z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 42.

W szkołach ponadgimnazjalnych zachowano wszystkie kierunki kształcenia zawodowego, w wyniku czego podjęto następujące uchwały:
- uchwałę nr XXIV/329/12 w sprawie przeniesienia kierunków kształcenia zawodowego z Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie z siedzibą w Bytomiu przy ul. Katowickiej 35,
- uchwałę nr XXIV/331/12 w sprawie przeniesienia kierunków kształcenia zawodowego z Technikum nr 3, Technikum Uzupełniającego nr 3 i Szkoły Policealnej nr 3 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Sobieskiego 1,
- uchwałę nr XXIV/338/12 w sprawie przeniesienia kierunku kształcenia zawodowego z Technikum nr 7 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Małachowskiego 36.

Gimnazjum nr 6 w Szombierkach zostało z dniem 1 września 2012 r. włączone do Zespołu Szkół Technicznych, w związku z tym zmieniono nazwę zespołu na Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących (uchwała nr XXIV/349/12 w sprawie włączenia Gimnazjum nr 6 im. Karola Goduli z siedzibą w Bytomiu przy ul. Orzegowskiej 82 do Zespołu Szkół Technicznych z siedzibą w Bytomiu przy ul. Modrzewskiego 5 oraz zmiany nazwy Zespołu Szkół Technicznych z siedzibą w Bytomiu przy ul. Modrzewskiego 5).

W styczniu 2012 r. Rada Miejska podjęła również uchwały w sprawie zamiaru likwidacji dwóch liceów ogólnokształcących:
- III Liceum Ogólnokształcącego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Arki Bożka - uchwała nr XXII/306/12,
- VIII Liceum Ogólnokształcącego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Nickla 19 - uchwała XXII/307/12.

W wyniku podjętych uchwał zamierza się zlikwidować ww. szkoły z dniem 31 sierpnia 2014 roku poprzez wygaszanie, które polega na wstrzymaniu zadań naborowych do klas I przy jednoczesnym realizowaniu zadań edukacyjnych w pozostałych klasach do czasu zakończenia nauki przez ostatnią klasę. Jest to najłagodniejsza procedura likwidacyjna, która pozwala na ukończenie edukacji w szkole, którą uczeń wybrał i w której rozpoczął naukę.

W 2012 roku do organu prowadzącego wpłynęły 4 wnioski szkół o nadanie imienia, w związku z czym Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwały, na mocy których:
- Szkoła Policealna nr 8 dla Dorosłych wchodząca w skład Zespołu Policealnych Szkół Medyczno – Społecznych z siedzibą w Bytomiu przy ul. Wrocławskiej 120 otrzymała imię *„Matki Ewy”*;
- Szkoła Policealna nr 1 wchodząca w skład Zespołu Policealnych Szkół Medyczno – Społecznych z siedzibą w Bytomiu przy ul. Wrocławskiej 120 otrzymała imię *„Matki Ewy”*;
- Szkoła Podstawowa nr 44 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Generała Grota – Roweckiego – otrzymała imię *„UNICEF”*;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 wchodząca w skład Zespołu Szkół Mechaniczno – Samochodowych im. Gabriela Narutowicza z siedzibą w Bytomiu przy pl. Jana III Sobieskiego 1 otrzymała imię *„Gabriela Narutowicza”.*

W związku z podjętymi uchwałami o likwidacji: Gimnazjum nr 12 oraz Gimnazjum nr 13, a także w związku z włączeniem Gimnazjum nr 6 do Zespołu Szkół Technicznych oraz powstaniem nowych budynków i ulic zachodziła konieczność zmiany dotychczasowej sieci publicznych gimnazjów

w Bytomiu oraz granic ich obwodów. W dniu 28 marca 2012 r. Rada Miejska podjęła uchwałę nr XXVI/393/12 w sprawie ustalenia planu sieci oraz granic obwodów publicznych gimnazjów prowadzonych przez Gminę Bytom, która obowiązuje od 1 września 2012 r.

Zaktualizowano również obwody publicznych szkół podstawowych, w związku z czym Rada Miejska w dniu 28 marca 2012 r. podjęła uchwałę nr XXVI/392/12 w sprawie zmiany uchwały nr XLIII/573/09 z dnia 25 lutego 2009 roku w sprawie ustalenia planu sieci oraz granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Bytom. Największa zmiana dotyczyła obwodów Szkoły Podstawowej nr 33 i Szkoły Podstawowej nr 54 w Miechowicach, została ona podyktowana koniecznością racjonalnego wykorzystania miejsc uczniowskich w obydwu szkołach.

W wyniku zmian reorganizacyjnych, niektóre szkoły ponadgimnazjalne uległy likwidacji lub zmieniły lokalizację, w kilku przypadkach przeniesiono kierunki kształcenia oraz zmieniono nazwy zespołów szkół. W związku z powyższym Rada Miejska w dniu 11 czerwca 2012 r. podjęła uchwałę nr XXXI/453/12 w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzonych przez Miasto Bytom.

Od 1 września 2012 r. zmianie uległa również sieć przedszkoli miejskich w Bytomiu, która obejmuje 41 placówek przedszkolnych, funkcjonujących na terenie całego miasta. W związku z tym, w dniu 11 czerwca 2012 r., podjęto uchwałę nr XXXI/452/12 w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli prowadzonych przez Gminę Bytom. Do sieci przedszkoli miejskich wprowadzono zmiany, które spowodowały, że z dotychczasowego wykazu, zostało skreślone zlikwidowane Przedszkole Miejskie nr 37. Niektóre z przedszkoli zmieniły numerację budynków wskutek decyzji administracyjnych. Dodatkowo, w wyniku nadania imienia, uległy zmianie nazwy wybranych przedszkoli.

Wdrażanie reformy szkolnictwa zawodowego oraz wprowadzenie zmian w podstawie programowej kształcenia ogólnego i zawodowego spowodowały z dniem 1 września 2012 r. zmiany organizacji kształcenia na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. Jedna z tych zmian zakłada przekształcenie dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych o okresie krótszym niż 3 lata, w trzyletnie zasadnicze szkoły zawodowe. Zmiana objęła wyłącznie uczniów klas pierwszych, którzy rozpoczęli naukę we wrześniu 2012 r. W związku z powyższym 28 marca 2012 r. Rada Miejska podjęła następujące uchwały:

- uchwałę nr XXVI/381/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 1 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 26;
- uchwałę nr XXVI/382/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 2 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Powstańców Śląskich 10;
- uchwałę nr XXVI/383/1 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 3 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Jana III Sobieskiego 1;
- uchwałę nr XXVI/384/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 5 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Webera 6;
- uchwałę nr XXVI/385/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 6 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Frycza Modrzewskiego 5;
- uchwałę nr XXVI/386/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 7 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Świętochłowickiej 10;
- uchwałę nr XXVI/387/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej nr 8 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Józefczaka 40;
- uchwałę nr XXVI/388/12 w sprawie przekształcenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 10 dla Dorosłych z siedzibą w Bytomiu przy ul. Powstańców Śląskich 10.

Baza lokalowa, dydaktyczna i opiekuńczo – wychowawcza bytomskich szkół publicznych

Realizacja procesu dydaktyczno – wychowawczego wymaga stworzenia właściwych warunków organizacyjnych i technicznych, które pozwalają na pełną realizację zadań wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego i zawodowego. W roku 2012 bytomskie szkoły dysponowały następującymi pracowniami dydaktycznymi:

Tabela 15: Baza lokalowa bytomskich szkół publicznych

Lp.	Rodzaj pomieszczeń	Liczba pomieszczeń
1.	sale lekcyjne	1 288
2.	pracownie ogółem, w tym:	466
	▪ pracownie komputerowe	134
	▪ pracownie językowe	57
	▪ pozostałe pracownie przedmiotowe	275
3.	pomieszczenia biblioteczne	116
4.	pomieszczenia do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	84
5.	pomieszczenia świetlic szkolnych	49

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Tabela 16: Pracownie dydaktyczne do kształcenia w zawodach*

Liczba pracowni	Liczba stanowisk
64	627

*dane na podstawie SIO – stan na 30.09.2012 r.

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkoły bytomskie są dobrze wyposażone w sprzęt komputerowy. Warto zaznaczyć, że większość z funkcjonujących w nich komputerów posiada dostęp do internetu. Szczegółowe zestawienie sprzętu komputerowego dostępnego w bytomskich szkołach przedstawia poniższa tabela:

Tabela 17: Wyposażenie szkół i placówek w sprzęt komputerowy*

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba sztuk	Liczba sztuk - z dostępem do internetu	Liczba sztuk - z dostępem do internetu szerokopasmowego
1.	Komputery do użytku uczniów, w tym:	1 722	1 649	1 320
	▪ w pracowniach komputerowych	1 337	1 297	1 049
	▪ w bibliotekach	147	147	123
2.	Pozostałe	900	802	123

*dane na podstawie SIO – stan na 30.09.2012 r.

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkoły bytomskie dysponują szeroką bazą specjalistycznego sprzętu dydaktycznego, którego zestawienie prezentuje tabela nr 18.

Tabela 18: Specjalistyczne wyposażenie szkół i placówek oświatowych

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Liczba
1.	Grafoskopy (rzutniki pisma)	161
2.	Diaskopy (rzutniki przeźroczy)	75
3.	Kamery video	67
4.	Magnetofony stereofoniczne	297
5.	Magnetofony przenośne	118
6.	Odtwarzacze DVD	297
7.	Magnetowidy	207
8.	Telewizory z przekątną ekranu co najmniej 28"	164
9.	Projektory multimedialne	303
10.	Kserografy	129
11.	Tablice interaktywne	126

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Baza sportowa bytomskich placówek oświatowych w roku 2012 prezentowała się następująco:

Tabela 19: Obiekty sportowe w bytomskich szkołach publicznych

Lp.	Rodzaj obiektu	Liczba
1.	Sale gimnastyczne razem, w tym:	50
	▪ sale gimnastyczne poniżej 24 x 12 m	20
	▪ sale gimnastyczne 24 x 12 m	14
	▪ sale gimnastyczne powyżej 24 x 12 m	16
2.	Inne sale sportowe, rekreacyjne i rehabilitacyjne	35
3.	Boiska szkolne	90
4.	Pływalnie kryte *	5

* w tym 3 baseny wyłączone z eksploatacji

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

W roku 2012 oddano do użytku nowe boiska w Zespole Szkól Ogólnokształcących nr 5, w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 3 oraz w Szkole Podstawowej nr 3, a także przeprowadzono remont sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 45.

Działania opiekuńczo – wychowawcze i pomocowe dla uczniów z rodzin najuboższych oraz zagrożonych społecznie

Działania opiekuńcze, wychowawcze oraz w zakresie dożywiania uczniów prowadziły 34 świetlice szkolne w bytomskich szkołach publicznych. Ponadto na terenie miasta w 2012 r. funkcjonowało 8 świetlic socjoterapeutycznych.

Tabela 20: Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych

Lp.	Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Liczba uczniów korzystających z różnych form opieki w świetlicach	4 750	3 921	4 765	3 366	3 447
2.	Liczba uczniów objętych dożywianiem, w tym:	4 524	4 019	4 576	4 221	4 512
	▪ dożywianiem bezpłatnym	2 216	2 129	2 015	1 733	2 017

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Funkcje diagnostyczne, konsultacyjno – doradcze i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, a także funkcje metodyczno – konsultacyjne dla pedagogów szkolnych pełniła Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Bytomiu. Realizuje ona swoje zadania w następujących działach:
- Dział Opieki nad Małym Dzieckiem;
- Dział Opieki nad Dzieckiem w Wieku Szkolnym;
- Dział Poradnictwa Młodzieżowego i Zawodowego;
- Dział Terapii Mowy;
- Dział Opieki nad Dziećmi i Młodzieżą z Niepełnosprawnością;
- Dział Psychologów Terenowych.

W 2012 roku bezpośrednią, indywidualną pomocą objęto 6 750 osób, przeprowadzono 2 074 badań, z czego 1135 badań psychologicznych, 939 badań pedagogicznych oraz 548 badań logopedycznych. Wydawane były także opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz informacje o wynikach przeprowadzonej diagnozy. Wydano 642 orzeczeń, 877 opinii oraz 39 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

Obok diagnozy psychologiczno – pedagogicznej prowadzona była diagnoza logopedyczna i przesiewowe badania logopedyczne. Ponadto dzieci objęte zostały 113 przesiewowymi badaniami słuchu i wzroku na terenie placówek.

W minionym roku pomocą postdiagnostyczną na terenie Poradni objęto 2 262 osoby, w tym:
- w ramach zajęć korekcyjno – kompensacyjnych – 54 osoby,
- w ramach terapii logopedycznej – 764 osoby,
- w ramach indywidualnej terapii psychologicznej lub pedagogicznej – 633 osoby,
- w ramach porad zawodowe na podstawie badań – 36 osób,
- w ramach porady bez badań – 770 osób.

Poradnia w dalszym ciągu zapewniała indywidualną terapię EEG Biofeedback, którą są objęci uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz małe dzieci w ramach wczesnego wspomagania rozwoju.
Pracownicy Poradni podejmowali szereg działań na terenie podległych im placówek, w tym m.in.:
- konsultacje z pedagogami szkolnymi i nauczycielami;
- udzielanie indywidualnych konsultacji, wskazań dot. pracy dydaktycznej i dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów z niepełnosprawnościami;
- 20 szkoleń dla ok. 600 nauczycieli bytomskich szkół z zakresu metodyki pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- szkolenie dla dyrektorów szkół nt. organizowania pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów z orzeczeniem o nauczaniu indywidualnym;
- udział w konferencjach i szkoleniach Rad Pedagogicznych o tematyce: „Jak dostosować wymagania edukacyjne do specyficznych trudności ucznia?", „Uczeń upośledzony umysłowo w stopniu lekkim i jego funkcjonowanie w szkole ogólnodostępnej", "Lekcja z uczniem słabosłyszącym w szkole ogólnodostępnej – metody i formy oddziaływań dydaktyczno - wychowawczych";
- warsztaty dla rodziców i nauczycieli (m.in. "Budowanie prawidłowych relacji", „Kiedy dziecko zaczyna rządzić – jak postawić granice");
- prelekcje dla rodziców o tematyce: „Dopalacze i napoje energetyzujące. Co warto wiedzieć, by uchronić dziecko przed środkami uzależnień", „Podróż przez krainę uczuć", „Kiedy pozwolić, kiedy zabronić", „Jak komunikować się z dziećmi";
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- wykład dla osób bezrobotnych: „Konstruktywne rozwiązywanie problemów szkolnych i wychowawczych";
- praktyki dla studentów Kolegium Nauczycielskiego.

Ponadto na terenie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych realizowano: zajęcia o charakterze psychoedukacyjnym z zakresu problematyki uzależnień od alkoholu; zajęcia o charakterze psychoedukacyjnym nt. szkodliwości palenia dla uczniów palących papierosy, używających narkotyków; zajęcia psychoedukacyjne z zakresu dobrej komunikacji, asertywności, radzenia sobie ze stresem, konstruktywnych zachowań w czasie lekcji, łagodzenia konfliktów, przeciwdziałania wagarom; zajęcia integracyjne w klasach pierwszych; zajęcia aktywizujące wybór kierunku kształcenia i zawodu; zajęcia na temat profilaktyki HIV/AIDS.

W roku 2012 w zajęciach na terenie szkół i placówek uczestniczyło 4 373 dzieci i młodzieży. Poradnia służyła pomocą udzieloną bezpośrednio nauczycielom, wychowawcom oraz rodzicom poprzez: cykl warsztatów dla nauczycieli oraz wychowawców dotyczący różnorodnych zagadnień, organizacje spotkań w ramach rad pedagogicznych. Tematyka przeprowadzonych zajęć warsztatowych dla rodziców dotyczyła zagadnienia relacji między dziećmi w klasie oraz obowiązków w rodzinie. Przeprowadzono pogadanki i prelekcje oraz inne formy pomocy m.in.: konsultacje w ramach zebrań rodziców i dyżurów otwartych w przedszkolach i szkołach, terapie rodzin, porady wychowawcze, rozmowy wspierające i poradnictwo przez internet.

Łącznie 1 495 rodziców, nauczycieli i wychowawców brało udział w proponowanych treningach, warsztatach, szkoleniach rad pedagogicznych, wykładach i terapiach rodzin:
- treningi – 94 osób,
- warsztaty i szkolenia dla nauczycieli – 710 osób,
- szkolenia rad pedagogicznych – 267 osób,
- wykłady i prelekcje – 307 osób,
- terapie rodzin – 117 rodzin.

W dalszym ciągu bezpośrednio na terenie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych odbywała się realizacja zadań w zakresie pomocy psychologiczno - pedagogicznej przez psychologów. Pozwala to m.in. na szybką interwencję w przypadku sytuacji konfliktowych w grupie, zapobiega agresji i przemocy w szkole oraz w domu. Poradnia co roku bierze również udział w organizowanych na terenie Bytomia Targach Edukacyjnych oraz zapoznaje młodzież I LO ze specyfiką pracy w ramach Dni Przedsiębiorczości.

Kadra pedagogiczna w bytomskich publicznych szkołach i placówkach oświatowych

W bytomskich szkołach publicznych oraz placówkach oświatowych w 2012 r. zatrudnionych było 2 806 nauczycieli, z czego:

- w szkołach, przy czym:	2 224 nauczycieli
- w szkołach podstawowych i gimnazjach samodzielnych	
- w liceach ogólnokształcących samodzielnych	1 046 nauczycieli
- w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach ogólnokształcących tworzących zespoły szkół	123 nauczycieli
- w szkołach artystycznych	261 nauczycieli
- w szkołach specjalnych	
- w szkołach zawodowych ponadgimnazjalnych (łącznie z CKU, CKP oraz z ponad-gimnazjalnymi zasadniczymi szkołami zawodowymi specjalnymi)	77 nauczycieli
- w placówkach wychowania pozaszkolnego (MDK i SOW)	152 nauczycieli
- w publicznej poradni psychologiczno – pedagogicznej	565 nauczycieli
- w placówkach wychowania przedszkolnego	94 nauczycieli
	36 nauczycieli
	452 nauczycieli

Kadra pedagogiczna pracująca w bytomskich publicznych szkołach i placówkach oświatowych charakteryzuje się wysokimi kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym. Stopień zawodowy nauczyciela mianowanego w roku 2012 posiadało 663 nauczycieli, natomiast stopień nauczyciela dyplomowanego 1 628 nauczycieli.

Wykres 22: Liczba nauczycieli zatrudnionych w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych na przestrzeni lat 2008 – 2012

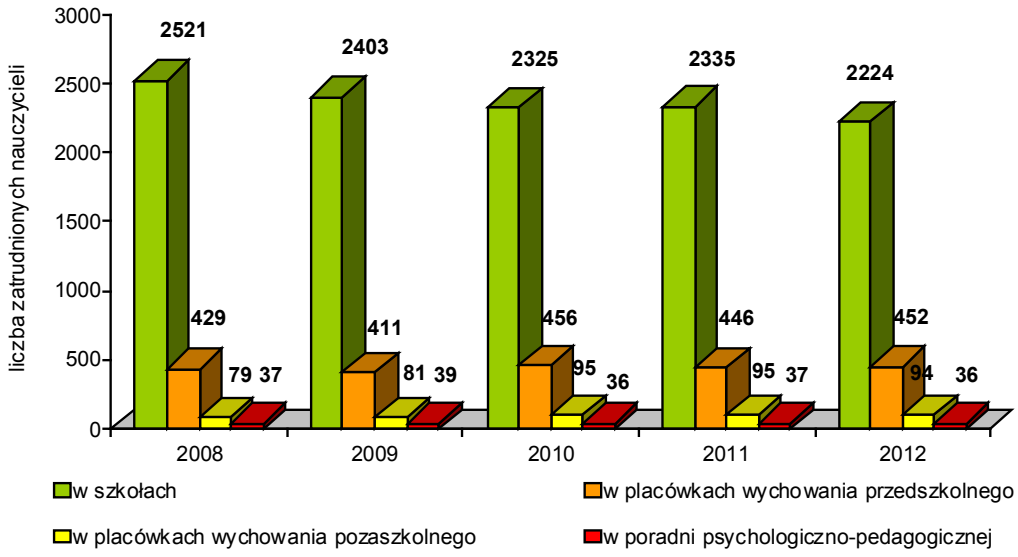

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Zajęcia pozalekcyjne

W roku 2012 działalność prowadziło 1 516 kół zajęć pozalekcyjnych, w których uczestniczyło 16 304 uczniów. Zajęcia pozalekcyjne realizowane były w ramach dodatkowych godzin pracy nauczycieli wynikających m.in. z art. 42 Karty Nauczyciela, co nie generowało dodatkowych kosztów. Szczegółowy podział zajęć przedstawia poniższa tabela:

Tabela 21: Zestawienie i podział zajęć pozalekcyjnych w bytomskich szkołach publicznych

Lp.	Rodzaj zajęć	Szkoły podstawowe			Gimnazja			Szkoły ponadgimnazjalne		
		liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli
1.	**Ogółem, w tym:**	**7 021**	**605**	**642**	**5 237**	**531**	**546**	**4 046**	**380**	**404**
2.	koło informatyczne	423	35	35	172	14	14	124	14	14
3.	koło techniczne	90	6	15	59	5	5	294	16	16
4.	koło przedmiotowe	2 859	247	250	2 684	274	274	1 660	165	170
5.	koło artystyczne	1 196	108	120	657	46	49	370	40	42
6.	koło sportowe	985	72	70	805	74	68	898	69	78
7.	koło turystyczno-krajoznawcze	192	14	16	104	11	11	86	6	6
8.	inne zajęcia pozalekcyjne	1 276	123	136	756	107	125	614	70	78

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Dodatkowe środki finansowe Miasto Bytom przeznaczyło na:
- działalność Młodzieżowej Orkiestry Dętej Państwowych Szkół Budownictwa,
- pozalekcyjne zajęcia matematyki realizowane dla bytomskiej młodzieży przez Państwowe Szkoły Budownictwa,
- realizację w szkołach innowacji pedagogicznych.

W roku szkolnym 2011/2012 innowacje pedagogiczne realizowano w następujących placówkach:
w przedszkolach:
- „Moje ja w świecie nauk przyrodniczych" - Przedszkole Miejskie nr 59;
- „Nauczyciele i rodzice razem" - Przedszkole Miejskie nr 10;
- „Słowne igraszki przedszkolaka" – Przedszkole Miejskie nr 49;
- „Muzyczne inspiracje" – Przedszkole Miejskiej nr 21;
- „Kubuś Puchatek w krainie literek" – Przedszkole Miejskie nr 3;
- „Przygoda z czytaniem" – Przedszkole Miejskie nr 3.

w szkołach podstawowych:
- „Odkrywam mój świat" - w Szkole Podstawowej nr 5;
- „Akademia Komunikacji i Wzajemnych Inspiracji" - w Szkole Podstawowej nr 5;
- „Szkoła dobrych manier" – w Szkole Podstawowej nr 38;
- „Szkoła dobrych manier" – w Szkole Podstawowej nr 43;
- „Klasa integracyjna z zajęciami arteterapii. Arteterapia jako wspomaganie edukacji i wychowania – w Szkole Podstawowej nr 51 z Oddziałami Integracyjnymi.

w gimnazjach:
- „Wykorzystanie ICT w nauczaniu fizyki w gimnazjum" - w Gimnazjum nr 8;
- „Arboretum w nauczaniu biologii w gimnazjum" - w Gimnazjum nr 8;
- „Wokół książki i sceny – kto czyta żyje wielokrotnie" - w Gimnazjum nr 8;
- „Geografia po angielsku, angielski w geografii – korelacja między przedmiotowa" – w Gimnazjum nr 8;
- „Edukacja teatralna i filmowa w klasach I – III" - w Gimnazjum nr 8;
- „Grafika komputerowa w szkole" – w Gimnazjum nr 7;
- „Porozmawiajmy inaczej – wprowadzenie podstaw języka migowego" – w Gimnazjum nr 8;
- „Do you know that... Geograficzne ciekawostki po angielsku" - w Gimnazjum nr 8;
- „Wiedza i kultura idą w parze" – w Gimnazjum nr 9;
- „Klasa regionalna" - w Gimnazjum nr 9;
- „Klasa politechniczna" - w Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi;
- „MultiDeutsch - innowacja nauczania języka niemieckiego dla uczniów gimnazjum" w Gimnazjum nr 5 w ZSO nr 1;

- „Reading corner – kółko czytelnicze” - w Gimnazjum nr 10 w ZSO nr 11.

w szkołach ponadgimnazjalnych:

- klasa psychologii społecznej „Psychologia – poznaj siebie i innych” w VII LO w Zespole Szkól Administracyjno – Ekonomicznych i Ogólnokształcących;
- „Wykorzystanie wspinaczki skałkowej w procesie edukacyjno – wychowawczym” w Technikum nr 6 w Zespole Szkół Technicznych w Bytomiu;
- klasa policyjna w VII Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkól Administracyjno – Ekonomicznych i Ogólnokształcących;
- klasa architektoniczna w X Liceum Ogólnokształcącym – Państwowe Szkoły Budownictwa – Zespól Szkół.

w Centrum Kształcenia Ustawicznego:

- „Kształcenie modułowe dla zajęć w profilu w liceum profilowanym – zarządzanie informacją”;
- „Liceum ogólnokształcące – kształcenie na odległość”;
- „Technik informatyk – kształcenie modułowe na odległość”.

Realizacja przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych

Zgodnie z ramowymi planami nauczania, od 2002 roku w trzyletnim liceum ogólnokształcącym i liceum profilowanym oraz czteroletnim technikum, a także w szkołach policealnych, młodzież realizuje obowiązkowe zajęcia edukacyjne z podstaw przedsiębiorczości w wymiarze 2 godzin tygodniowo w trzyletnim okresie nauczania, a dorośli uczniowie i słuchacze w wymiarze 1 godziny tygodniowo w formie stacjonarnej w trzyletnim okresie nauczania i 18 godzin w trzyletnim okresie w formach zaocznych. W szkole zasadniczej zawodowej zajęcia z podstaw przedsiębiorczości realizowane są w wymiarze 1 godziny tygodniowo w dwuletnim okresie nauczania dla młodzieży w formach stacjonarnych, a w formach zaocznych dla słuchaczy w wymiarze 18 godzin w dwuletnim okresie nauczania.

Celem kształcenia przedsiębiorczości w szkołach jest przygotowanie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym, do pracy w zespole i skutecznego komunikowania się, aktywnego poszukiwania pracy i świadomego jej wyboru, a także poznanie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej, nabycie umiejętności posługiwania się podstawowymi pojęciami ekonomicznymi, interpretowania i wyjaśniania mechanizmów rynkowych, stosowania się do przepisów prawa pracy i działań zgodnych z obowiązkami pracowniczymi, zorganizowania pracy na swoim stanowisku, poznania struktur przedsiębiorstwa i jego pracowników, podejmowania działalności gospodarczej.

Szkoły, w ramach realizacji programu przedmiotu przedsiębiorczości, umożliwiają uczniom również poznanie specyfiki lokalnego rynku pracy, zapewniają uzyskanie wiedzy i umiejętności warunkujących aktywne uczestnictwo w życiu gospodarczym z uwzględnieniem zasad etycznych.

W marcu 2012 r. odbył się konkurs pn. *„Bytomski Przedsiębiorca Jutra”,* który organizowany był w ramach V Bytomskiego Festiwalu Nauki i Sztuki przez Prezydenta Bytomia oraz Górnośląską Wyższą Szkołę Przedsiębiorczości im. Karola Goduli w Chorzowie. Celem konkursu było wyłonienie spośród uczniów szkół ponadgimnazjalnych osób wykazujących się szczególnymi osiągnięciami przedsiębiorczymi, w tym między innymi realizacją przedsięwzięć w takich dziedzinach tematycznych jak biznes, kultura, rozrywka, rekreacja i turystyka, dziedziny społeczne, obyczajowo – religijne, wolontariat. Do konkursu zgłoszonych zostało 27 uczniów z 11 szkół ponadgimnazjalnych. W wyniku przeprowadzonej analizy osiągnięć uczniów – uczestników konkursu oraz na podstawie oceny testu kompetencji przedsiębiorczych zostali wyłonieni laureaci konkursu.

Inne przedsięwzięcia i inicjatywy z dziedziny oświaty realizowane w 2012 roku

W 2012 r. Miasto uczestniczyło w programie ogłoszonym przez Ministerstwo Eduakcji Narodowej, z którego pozyskało środki finansowe w wysokości 10 000 zł na realizację projektu promującego przyjazną adaptację dzieci w edukacji szkolnej. W ramach projektu pn. „Choć kocham swoje przedszkole od września do szkoły iść wolę” podjęto działania zmierzające do podniesienia poziomu wiedzy rodziców na temat możliwości i zasadności uczestniczenia ich 6-letnich dzieci w edukacji szkolnej poprzez:

- spotkania z rodzicami dzieci z rocznika 2007 na terenie przedszkoli prowadzone przez nauczycieli przedszkoli,
- spotkania z przedstawicielami rad pedagogicznych szkół,

- imienne zaproszenia rodziców dzieci z rocznika 2007 na spotkania w bytomskich szkołach podstawowych,
- praktyczne, bezpośrednie prezentowanie przedszkolakom i ich rodzicom funkcjonowania szkoły jako przyjaznej i bezpiecznej,
- zapoznanie z indywidualnymi ofertami edukacyjnymi, opiekuńczymi i wychowawczymi oraz wyposażeniem materialnym szkół,
- aktywny udział przedszkolaków-pięciolatków w zajęciach np. bibliotecznych, świetlicowych, sportowych, o charakterze regionalnym, a także udział w prezentacjach artystycznych szkół, zajęciach językowych wg indywidualnych ofert szkół podstawowych,
- umożliwienie rodzicom obserwacji swojego dziecka w roli ucznia na terenie szkoły, dystrybucja ulotek na terenie przedszkoli, szkół podstawowych i wśród rodziców pięciolatków,
- rozprowadzenie plakatów w przedszkolach miejskich, szkołach podstawowych, urzędzie miasta,
- przeszkolenie liderów rad pedagogicznych przedszkoli i szkół podstawowych (w odrębnych grupach) w zakresie doskonalenia umiejętności współpracy z rodzicami w obszarze przedmiotu konkursu,
- ogłoszenia i informacje w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej urzędu miejskiego, wydziału edukacji, stronach internetowych przedszkoli i szkół,
- wywiad pracowników urzędu miasta w radiu „eM" - przekazanie informacji o przygotowaniu szkół do przyjęcia dziecka 6-letniego oraz zachęcanie rodziców do zapisania swojego 6-latka do szkoły.

Współpraca bytomskich publicznych szkół i placówek wychowania pozaszkolnego z instytucjami krajowymi i zagranicznymi

Uczniowie bytomskich szkół i placówek oświatowych rozwijali swoje zainteresowania w stowarzyszeniach i organizacjach prowadzących działalność wychowawczo – edukacyjną wśród dzieci i młodzieży.

Tabela 22: **Działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w bytomskich szkołach w roku 2012**

	Liczba kół	Liczba uczestników	Liczba nauczycieli – opiekunów
Towarzystwo Miłośników Bytomia	17	185	17
Liga Ochrony Przyrody	21	1 048	21
Związek Harcerstwa Polskiego Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej	11	116	14
Polski Czerwony Krzyż	20	742	14
Klub Europejski	26	292	22

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Publiczne placówki wychowania pozaszkolnego

W 2012 r. kontynuowały działalność bytomskie publiczne placówki wychowania pozaszkolnego:
- Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 przy ul. Powstańców Warszawskich 12;
- Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 przy ul. Ks. Popiełuszki 9.

Realizowały one zadania pozwalające rozwijać indywidualne zainteresowania, zdolności i umiejętności dzieci i młodzieży oraz organizowały ich czas wolny.

Tabela 23: Działalność bytomskich placówek wychowania pozaszkolnego w roku 2012

MDK	Liczba działów	Liczba pracowni	Liczba kół i zespołów	Liczba uczestników zajęć stałych	Tygodniowa liczba godzin zajęć dydaktyczno-wychowawczych	Liczba imprez masowych	Liczba uczestników imprez masowych	Punkty zamiejscowe
Ogółem:	**7**	**31**	**220**	**6 483**	**836/tyg.**	**166**	**18 875**	
MDK nr 1	4	18	112	4 933	461	78	13 932	SP nr 37
MDK nr 2	3	13	108	1 550	375	88	4 943	Klub „MUZA" Spółdzielni Mieszkaniowej w Miechowicach

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Zajęcia odbywały się również poza siedzibami Miejskich Domów Kultury, w następujących miejscach:

- Szkoły Podstawowe nr 33 i 54 w Miechowicach;
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Miechowicach;
- Centrum Kształcenia Praktycznego przy ul. K. Miarki 29 – Pracownia Projektowania i Budowy Pojazdów;
- Przedszkole Miejskie nr 36 w Karbiu;
- Szkoła Podstawowa nr 21 w Karbiu;
- Gimnazjum nr 8 w Karbiu.

Wykres 23: **Liczba uczestników zajęć stałych prowadzonych przez bytomskie placówki wychowania pozaszkolnego**

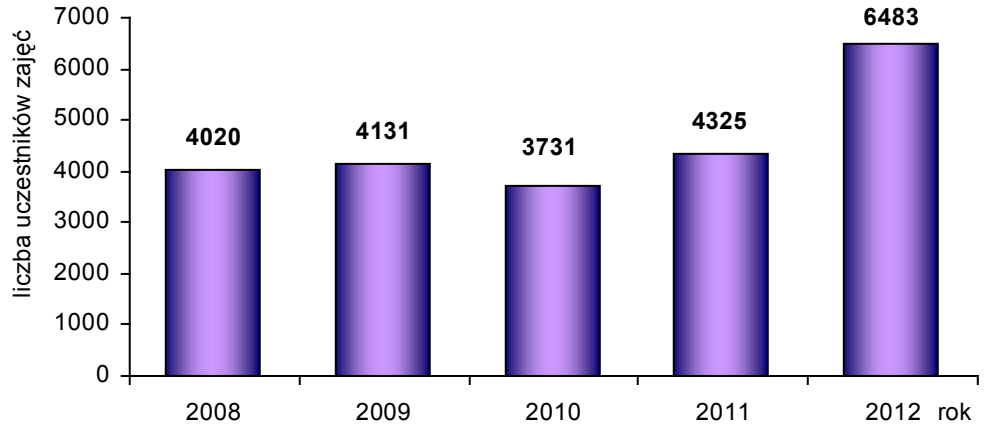

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Najważniejsze osiągnięcia krajowe i międzynarodowe uczniów bytomskich szkół publicznych i placówek oświatowych

W roku 2012 uczniowie bytomskich szkół uczestniczyli w licznych konkursach, turniejach i zawodach na szczeblu miejskim, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym. Do szczególnych osiągnięć uczniów należy zaliczyć:

- I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Neurobiologicznym,
- I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Chemicznym „Alchemik",
- III miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Informatycznej '"Bóbr",
- IV miejsce w Ogólnopolskim Konkursie na Najlepsze Młodzieżowe Przedsiębiorstwo,
- I miejsce w Międzynarodowym Konkursie Młodych Kucharzy,
- I, II i III miejsce podczas Międzynarodowych Warsztatów Gastronomiczno – Hotelarskich,

- I miejsce podczas XVIII Ogólnopolskich Basztowych Konfrontacji Recytatorskich,
- I miejsce podczas XIII Festiwalu Ewentualnych Talentów Aktorskich „FETA”,
- Finał VI Ogólnopolskiego Konkursu Fizycznego „Poszukiwanie Talentów 2012”,
- II miejsce w Konkursie High School Tech Hero,
- II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Robotyki Robotown,
- Grand Prix i II miejsce podczas VII Międzynarodowego Konkursu Choreograficznego Uczniów Szkół Baletowych,
- Finał Międzynarodowego Konkursu Baletowego Chansson D’ or w Paryżu.

Uczniowie klas sportowych Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 3 odnosili liczne sukcesy w dyscyplinach lekkoatletycznych na szczeblu wojewódzkim i krajowym, zajmując m.in.:
- I i II miejsce w sztafetowych biegach przełajowych na szczeblu krajowym,
- I i III miejsce w sztafecie szwedzkiej na szczeblu krajowym.

Stypendia i nagrody Prezydenta Miasta Bytomia przyznawane wyróżniającym się uczniom i studentom

W 2012 r. wpłynęło 126 wniosków o przyznanie nagrody dla uczniów i studentów posiadających wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne i sportowe, w związku z czym przyznano 80 nagród o łącznej wartości 74 tys. zł::
- 15 nagród rzeczowych dla uczniów szkół podstawowych,
- 38 nagród finansowych dla uczniów gimnazjów,
- 20 nagród finansowych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 7 nagród finansowych dla studentów.

W 2012 r. wpłynęły także 2 wnioski o przyznanie stypendium „Młode Talenty”. Przyznano 1 stypendium w wysokości 250 zł miesięcznie przez okres 10 miesięcy.

Nagrody i odznaczenia dla nauczycieli

W roku 2012 z okazji **Dnia Edukacji Narodowej** 10 nauczycieli wyróżniono Medalami Komisji Edukacji Narodowej, 1 nauczyciel otrzymał Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej, 4 nauczycieli wyróżniono Nagrodami Śląskiego Kuratora Oświaty. Ponadto nauczyciele zostali odznaczeni 5 Złotymi Medalami za Długoletnią Służbę, 8 Srebrnymi Medalami za Długoletnią Służbę, 7 Brązowymi Medalami za Długoletnią Służbę.

Prezydent Miasta Bytomia wyróżnił swoją nagrodą 67 nauczycieli, którzy zanotowali znaczące rezultaty w kierowaniu i zarządzaniu placówkami oświatowymi oraz posiadali indywidualny dorobek w pracy pedagogicznej.

Edukacja osób dorosłych w publicznych placówkach oświatowych

Placówką ukierunkowaną na edukację osób dorosłych jest Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego, które od 1 września 2012 r. funkcjonuje w strukturach Bytomskiego Ośrodka Edukacji z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 42. Strukturę organizacyjnę Centrum Kształcenia Ustawicznego w roku 2012 przedstawia poniższa tabela.

fot. 1: CKU w Bytomiu
źródło: archiwum UM Bytom

Tabela 24: Typy szkół, liczba oddziałów, słuchaczy oraz absolwentów CKU w roku szkolnym 2011/2012

Lp.	Typ szkoły	Liczba oddziałów		Liczba uczniów		Absolwenci w roku 2011	
		Ogółem	Klas I	Ogółem	Klas I	System zaoczny	System wieczorowy
1.	**Ogółem, w tym:**	**32**	**14**	**538**	**272**	**138**	**65**
2.	II Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	5	2	89	54	32	22
3.	IX Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	7	3	130	43	26	26
4.	IX Liceum Profilowane dla Dorosłych	3	1	51	15	0	17
5.	Technikum nr 8 dla Dorosłych	3	1	48	18	0	0
6.	Technikum Uzupełniające nr 7 dla Dorosłych	5	2	55	22	13	0
7.	Szkoła Policealna nr 7 dla Dorosłych	9	5	165	120	67	0
8.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 10 dla Dorosłych	0	0	0	0	0	0
9.	Gimnazjum nr 2 dla Dorosłych	0	0	0	0	0	0

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Z pozaszkolnych form kształcenia oferowanych przez Centrum Kształcenia Ustawicznego w roku 2012 skorzystało 308 osób, w tym:

- 98 osób skierowanych przez powiatowe urzędy pracy;
- 27 osób skierowanych przez ośrodki pomocy społecznej;
- 24 osoby skierowanych przez zakłady karne;
- 10 osób skierowanych przez zakłady pracy;
- 67 osób z wolnego naboru;
- 82 osoby - słuchaczy szkół wieczorowych i zaocznych prowadzonych przez Centrum.

W roku 2012 Bytomski Ośrodek Edukacji uruchomił kwalifikacyjny kurs zawodowy w zawodzie technik górnictwa podziemnego dla 3 grup, w którym uczestniczy 75 osób.

W zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku w roku 2012 uczestniczyło 509 słuchaczy. W ramach prowadzonych zajęć zorganizowano:

- 15 wykładów otwartych,
- lektoraty z:
  - języka angielskiego – 10 grup,
  - języka niemieckiego – 7 grup,
  - języka francuskiego – 3 grupy,
  - języka włoskiego – 3 grupy,
  - języka rosyjskiego – 1 grupa,
- zajęcia z nowoczesnych technologii ITC dla 17 grup,
- warsztaty literackie dla 2 grup,
- zajęcia artystyczne: plastyczne, teatralne, rękodzieła artystycznego, fotograficzne i taneczne,
- zajęcia usprawniające: fitness, gimnastyka, tenis stołowy, pływanie oraz nordic walking.

Jest to 6 rok działalności Uniwersytetu, który na trwale wpisał się w krajobraz miasta i cieszy się dużym zainteresowaniem wśród osób starszych.

Inwestycje i remonty

W roku 2012 w bytomskich szkołach i placówkach oświatowych przeprowadzono zadania inwestycyjne i remontowe na kwotę ponad 5 mln zł, z czego nieco ponad 159 tys. zł pochodziło z zewnętrznych źródeł finansowania. Wśród najważniejszych zadań inwestycyjno – remontowych wymienić należy:

Zadania inwestycyjne:
- Modernizacja dachu budynku Szkoły Podstawowej nr 5;
- Budowa placu sportowo – rekreacyjnego przy Szkole Podstawowej nr 3;
- Budowa boisk wielofunkcyjnych przy Szkole Podstawowej nr 5;
- Dostosowanie budynku Szkoły Podstawowej nr 3 do wymogów PSPOŻ;
- Dostosowanie budynku Szkoły Podstawowej nr 33 do wymogów PSPOŻ;
- Modernizacja kuchni wraz z wentylacją w Przedszkolu Miejskim nr 4;
- Modernizacja dachu w Przedszkolu Miejskim nr 32;
- Modernizacja sali gimnastycznej przy Gimnazjum nr 11;
- Budowa boiska sportowego i bieżni lekkoatletycznej przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 3;
- Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5;
- Termomodernizacja budynków placówek oświatowych w Bytomiu;
- Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 7 przy ul. Karpackiej 27 w Bytomiu;
- Termomodernizacja budynków placówek oświatowych w Bytomiu;
- Modernizacja dachu I Liceum Ogolnokształcącego;
- Modernizacja sali gimnastycznej I Liceum Ogólnokształcącego;
- Dostosowanie budynku Zespołu Szkół Ekonomicznych do wymogów PPOŻ;
- Modernizacja auli w Zespole Szkół Mechaniczno - Samochodowych;
- Termomodernizacja budynku szkoły i sali gimnastycznej wraz z modernizacją kotłowni Gimnazjum nr 11 przy ul. Tysiąclecia 7 w Bytomiu.

Remonty:
- Remont kotła centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej nr 38;
- Wykonanie częściowej izolacji pionowej oraz drenażu w Szkole Podstawowej nr 16;
- Wymiana parkietu oraz okien w sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 45;
- Naprawa dachu łącznika oraz nad biblioteką Szkole Podstawowej nr 51;
- Awaryjna naprawa dachu sali gimnastycznej Szkole Podstawowej nr 46;
- Awaryjna naprawa dachu i odpływów w Przedszkolu Miejskim nr 63;
- Remont pomieszczeń kuchennych w Przedszkolu Miejskim nr 62;
- Renowacja podłóg w 2 salach zajęć Przedszkola Miejskiego nr 15;
- Wymiana części okien w Przedszkolu Miejskim nr 18;
- Wymiana kotła gazowego cieplej wody użytkowej w Przedszkolu Miejskim nr 4;
- Wymiana chodnika przy dojściu do Przedszkola Miejskiego nr 18;
- Malowanie sal w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1;
- Remont wymiennika c.o. basenu w Gimnazjum nr 7.

Niepubliczne placówki oświatowe

W roku 2012 funkcjonowały w Bytomiu 83 niepubliczne placówki oświatowe (nie licząc niepublicznych szkół wyższych). Wśród nich znajdowały się:
- szkoły i placówki niepubliczne na prawach publicznych:
  - Szkoła Policealna dla Dorosłych Edukacji Innowacyjnej Instytutu Postępowania Twórczego z Łodzi;
  - Niepubliczne Studium Medyczne - Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Katowicach;
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych ATENA;
  - Gimnazjum dla Dorosłych OMEGA;
  - Niepubliczne przedszkole OCHRONKA.
- placówki niepubliczne:
  - Ośrodek Kształcenia Ustawicznego PROFESJA;
  - Centrum Kształcenia Ustawicznego SZANSA;
  - Centrum Kształcenia Ustawicznego OMEGA.

Wykres 24: Ilość niepublicznych placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Bytomia na przestrzeni lat 2008–2012

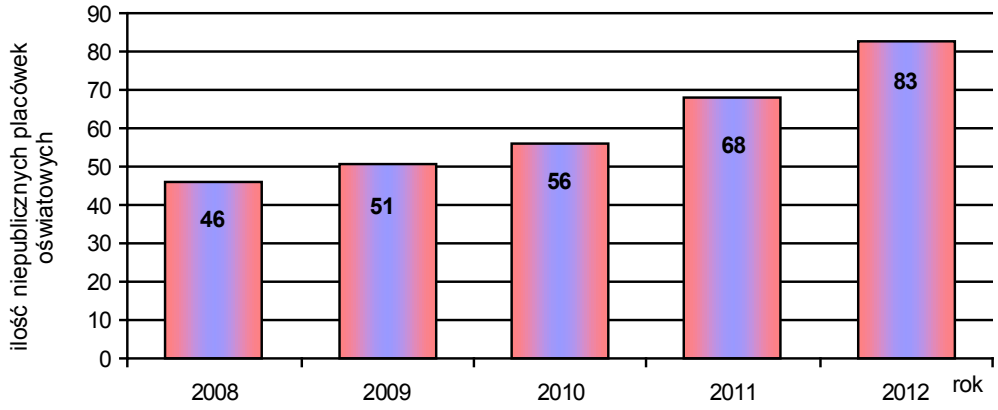

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Tabela 25: Niepubliczne placówki oświatowe

Typy placówek	Liczba
Przedszkola	6
Szkoły podstawowe	1
Gimnazja	2
Licea ogólnokształcące	12
Uzupełniające licea ogólnokształcące	9
Technika	2
Technika Uzupełniające	1
Zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych	1
Szkoły policealne	12
Niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego	34
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne	1
Niepubliczne ośrodki doskonalenia nauczycieli	1
Inne (OREW)	1
Razem	**83**

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkolnictwo wyższe

W roku 2012 na terenie Bytomia działały następujące szkoły wyższe:

Polsko – Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie

Zamiejscowy Wydział Informatyki
41-902 Bytom, Aleja Legionów 2
(placówka niepubliczna, działająca na terenie Bytomia od 2003 r.)

systemy kształcenia: stacjonarne, niestacjonarne,
poziomy kształcenia: inżynierskie, licencjackie, studia podyplomowe
kierunek kształcenia: **Informatyka.**
W 2012 roku w PJWSTK kształciło się 164 studentów, studia ukończyły 44 osoby.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego w Krakowie

Zamiejscowy Wydział Teatru Tańca
41-902 Bytom, ul. Piłsudskiego 24a
(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2008 r.)
system kształcenia: stacjonarne,
poziom kształcenia: studia 4,5 letnie,
kierunek kształcenia: **Aktorstwo.**
Do września 2012 roku kształciło się 80 studentów, natomiast od października 105 studentów.

Politechnika Śląska w Gliwicach

Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny
Wydziału Transportu w Katowicach
Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu
41-902 Bytom, ul. Wrocławska 120
(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2001 r.)
systemy kształcenia: stacjonarne, niestacjonarne,
poziomy kształcenia: licencjacki, inżynierski,
kierunki kształcenia: **Transport –** (poziom inżynierski)
Socjologia regionów przemysłowych – (poziom licencjacki)
Administracja publiczna – (poziom licencjacki)
W 2012 roku kształciło się łącznie 320 studentów, z czego 154 uzyskało status absolwenta.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Bytomiu

41-907 Bytom, ul. A. Frycza Modrzewskiego 12
(placówka niepubliczna, działająca na terenie Bytomia od 1996 r.)
systemy kształcenia: stacjonarne, niestacjonarne,
poziomy kształcenia: licencjackie, inżynierskie, magisterskie, uzupełniające magisterskie, studia podyplomowe,
kierunki kształcenia: **Ekonomia**
Administracja
Politologia
Fizjoterapia
Zarządzanie i inżynieria produkcji

Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfantego w Katowicach

Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Bytomiu
41-902 Bytom, ul. Żeromskiego 26
(szkoła niepubliczna, działająca w Bytomiu od 2011 r.)

systemy kształcenia: zaoczny,
poziomy kształcenia: licencjacki,
kierunki kształcenia: **Zarządzanie**
Administracja

W 2012 roku na uczelni kształciło się 87 studentów.

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Wydział Zdrowia Publicznego w Bytomiu
41-902 Bytom, ul. Piekarska 18
(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2001 r.)

systemy kształcenia: stacjonarne, niestacjonarne,
poziomy kształcenia: licencjackie, magisterskie, studia podyplomowe,
kierunki kształcenia: **Zdrowie publiczne**
Dietetyka

W 2012 roku liczba studentów wynosiła 1068, a status absolwenta uzyskały 363 osoby.

Kolegium Nauczycielskie w Bytomiu

41-902 Bytom, ul. Chorzowska 22
(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 1992 r.)

systemy kształcenia: stacjonarne, niestacjonarne,
poziom kształcenia: licencjackie,
kierunki kształcenia: **Edukacja muzyczna i edukacja przedszkolna**
Edukacja plastyczna i zintegrowana edukacja wczesnoszkolna
Zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i edukacja przedszkolna
Edukacja przedszkolna i zintegrowana edukacja wczesnoszkolna
Pedagogika opiekuńcza i pedagogika resocjalizacyjna
Pedagogika resocjalizacyjna i pedagogika opiekuńcza

Kolegium działa pod opieką naukowo – dydaktyczną Akademii Pedagogicznej w Częstochowie, Akademii Muzycznej w Katowicach oraz Uniwersytetu im. Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie.

Wychowanie przedszkolne

W 2012 r. w Bytomiu funkcjonowały do 31 sierpnia - 42 przedszkola miejskie (publiczne), a od 1 września - 41 przedszkoli miejskich. Z dniem 31 sierpnia zlikwidowano, wskutek szkód górniczych (budynek stanowił zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia) - Przedszkole Miejskie nr 37 przy ul. Falistej 2a. Dzięki stosownej organizacji, mimo likwidacji jednego przedszkola udało się zachować dotychczasową liczbę miejsc normatywnych w stosunku do poprzedniego roku szkolnego – tj. 3 861 miejsc normatywnych. Na 30 września 2012 r. organizacja bytomskich przedszkoli to 41 jednostek - 186 oddziałów, do których uczęszcza łącznie 4 434 dzieci. Średnia liczba dzieci na oddział kształtowała się na poziomie 24 wychowanków. W dwóch placówkach przedszkolnych (Przedszkole Miejskie nr 4 im. Marii Konopnickiej i Przedszkole Miejskie nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi) działalność prowadziły oddziały integracyjne i specjalny dla dzieci wymagających szczególnej opieki pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej lub rehabilitacyjnej.

W przedszkolach tych realizowane były programy autorskie i specjalistyczne uwzględniające indywidualne potrzeby podopiecznych. Ponadto dzieci były objęte opieką specjalistów z zakresu pedagogiki specjalnej, surdopedagogiki, tyflopedagogiki. Dodatkowo Przedszkole Miejskie nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi realizowało zadanie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

Ze względu na zapotrzebowanie społeczne utworzono dodatkowe oddziały przedszkolne: w ramach projektu unijnego „I Ty możesz zostać przedszkolakiem...” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dla dzieci 3, 4, 5 – letnich w przedszkolach miejskich nr: 5, 12, 16, 20, 24, 25, 42, 44; w budynkach szkół podstawowych organizacyjnie podległych przedszkolom miejskim:

- Przedszkole Miejskie nr 5 w Szkole Podstawowej nr 5,
- Przedszkole Miejskie nr 16 w Szkole Podstawowej nr 9,
- Przedszkole Miejskie nr 20 w Szkole Podstawowej nr 6,
- Przedszkole Miejskie nr 36 w Szkole Podstawowej nr 21,
- Przedszkole Miejskie nr 39 w Szkole Podstawowej nr 45,
- Przedszkole Miejskie nr 42 w Szkole Podstawowej nr 33,
- oraz dodatkowe oddziały przedszkolne w Przedszkolach Miejskich nr: 10, 23, 48.

3.4 Ochrona zdrowia

W 2012 r. dla mieszkańców Bytomia usługi medyczne świadczyły placówki lecznictwa zamkniętego oraz publiczne i niepubliczne placówki lecznictwa ambulatoryjnego.

W ramach lecznictwa zamkniętego na terenie Bytomia nadal funkcjonowały 3 szpitale:

- Szpital Specjalistyczny Nr 1 przy ul. St. Żeromskiego 7,
- Szpital Specjalistyczny Nr 2 przy ul. St. Batorego 15,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 przy Al. Legionów 10.

W ramach lecznictwa ambulatoryjnego różnorodne świadczenia medyczne zapewniało:

- 42 poradnie specjalistycznych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- 49 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej
  (po likwidacji z dniem 31 grudnia 2009 r. samodzielnego publicznego zakładu pn. „Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Bytomiu” ambulatoryjna opieka medyczna w mieście (poza poradniami będącymi w strukturach szpitali) sprawowana jest wyłącznie poprzez niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej),
- 43 gabinety i praktyki stomatologiczne.

W mieście działało 58 aptek ogólnodostępnych, w tym 4 apteki działające całą dobę.

Tabela 26: Wybrane dane dot. funkcjonowania placówek lecznictwa zamkniętego, publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz Pogotowia Ratunkowego w Bytomiu w latach 2008–2012

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2008 r.	Stan na 31.12.2009 r.	Stan na 31.12.2010 r.	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.
1.	Liczba oddziałów szpitalnych	30	31	30	32	31
2.	Liczba oddziałów klinicznych	8	8	8	8	8
3.	Liczba ośrodków zabiegów dziennych	1	-*	-*	-*	-*
4.	Liczba łóżek szpitalnych ogółem	1 697	1 715	1 630	1 620	1 542
5.	Łączna liczba przyjętych do szpitali pacjentów	55,2 tys.	57,6 tys.	50,4 tys.	48,7 tys.	45,1 tys.
6.	Średni czas pobytu pacjenta w szpitalu (w dniach):					
	- Szpital Specjalistyczny nr 1	6,6	6,6	8,1	8,1	9,1
	- Szpital Specjalistyczny nr 2	5,7	5,8	6,4	6,4	6,2
	- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4	8,9	6,9	7,0	7,0	7,0
7.	Liczba pracowników medycznych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej:					
	- lekarzy medycyny	391	386	373	431	418
	- lekarzy dentystów	6	0	1	1	0
	- pielęgniarek	992	962	932	906	881
	- położnych	127	117	116	111	112
8.	Liczba pracowników medycznych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej przypadających na 10 tys. mieszkańców:					
	- lekarze medycyny	22	23	22	26	26
	- lekarze dentyści	0,3	0	0	0	0
	- pielęgniarki	57	57	56	55	55
	- położne	7	7	7	7	7
9.	Liczba wyjazdów Pogotowia Ratunkowego ogółem, w tym:	13 594	13 412	13 088	11 016	11 454
	- do zachorowań	12 696	11 943	11 943	9 256	9 657
	- do wypadków	898	1 469	1 145	1 760	1 797
10.	Ilość udzielonych porad ogółem, w tym:	594,27 tys.	265,70 tys.	240,55 tys.	238,57 tys.	241,33 tys.
	- w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej	311,68 tys.	-**	-**	-**	-**
	- w poradniach specjalistycznych	282,59 tys.	265,70 tys.	240,55 tys.	238,57 tys.	241,33 tys.

* bez danych z Ośrodka Zabiegów Dziennych w Szpitalu Nr 1 z uwagi na jego likwidację w 2009 r.
** z uwagi na proces likwidacji w 2009 r. Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego świadczenia zdrowotne przejęły do realizacji niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM.

W poradniach specjalistycznych publicznych zakładów opieki zdrowotnej udzielono 241,33 tys. porad, w tym 214,70 tys. dorosłym i 26,63 tys. dzieciom.
Z ogólnej liczby porad udzielonych dzieciom najwięcej dotyczyło porad chirurgicznych (10,2 tys.), otolaryngologicznych (4,3 tys.), chorób płuc i gruźlicy (3,4 tys.), neurologicznych i leczenia padaczek (2,6 tys.). Spośród porad udzielanych dorosłym największa ich liczba, podobnie jak w latach poprzednich, obejmowała porady chirurgiczne (35,0 tys.), urazowo – ortopedyczne (20,4 tys.), diabetologiczne (16,8 tys.), kardiologiczne (15,1 tys.), okulistyczne (13,4 tys.).

Tabela 27: Dane dot. zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne oraz liczby osób hospitalizowanych w latach 2008–2012

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2008 r.	Stan na 31.12.2009 r	Stan na 31.12.2010 r.	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.
1.	Liczba zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne					
	Ogółem	31 132	20 946	11 901	22 454	20 683
	Gruźlica	292	216	91	70	272
	Cukrzyca	3 186	552	178	2 942	1 506
	Nowotwory	7 232	8 522	4 110	7 858	7 403
	Choroby układu krążenia	12 826	10 038	5 490	9 001	9 964
	Nadciśnienie	6 666	1 495	413	2 030	1 163
	Zawał	302	24	13	475	269
	Otyłość	-	-	-	-	14
	Choroby psychiczne i alkoholizm	628	99	1 606	78	92
2.	Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób społecznych i cywilizacyjnych					
	Gruźlica	32	36	4	50	4
	Cukrzyca	1 476	1 533	1 255	1 009	916
	Nowotwory	5 639	2 566	1 785	2 343	2 283
	Choroby układu krążenia	7 300	8 840	5 942	5 919	7 667
	Nadciśnienie	769	1 904	1 407	1 612	675
	Zawał	468	1 503	952	664	693
	Otyłość	-	-	-	-	226
	Choroby psychiczne i alkoholizm	1 174	721	704	815	738
	Alzheimer	-	-	-	-	21
	Ogółem	16 858	17 103	12 049	12 412	13 223

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM.

Zwiększyła się z 12 412 w 2011 r. do 13 223 w 2012 r. liczba zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne. Z ujętych w tabeli nr 27 chorób największy wzrost zachorowań odnotowano wśród chorych na choroby układu krążenia - o 963 osoby, gruźlicę - o 202 osoby. Zmniejszyła się natomiast liczba zachorowań na cukrzycę, nowotwory, nadciśnienie, zawał.

Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób społecznych i cywilizacyjnych w 2012 r. wynosiła 13 223 i w stosunku do 2011 r. zwiększyła się o 811 osób. Hospitalizowano się podobnie jak w latach poprzednich głównie z powodu chorób układu krążenia oraz nowotworów.

W bytomskich szpitalach przeprowadzono remonty w kilku oddziałach szpitalnych oraz zakupiono nowy sprzęt medyczny, w tym:

<u>w Szpitalu Specjalistycznym Nr 1:</u>

- przeprowadzono termomodernizację obiektów Szpitala Specjalistycznego nr 1 w Bytomiu – tym m.in. w kompleksie budynków wykonano wymianę stolarki drzwiowej, przeprowadzono także termomodernizację budynku administracji,
- przeprowadzono adaptację pomieszczeń parteru budynku głównego w celu przeniesienia Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc wraz z Pracownią RTG oraz Poradni Rehabilitacji Leczniczej,
- zakupiono i zamontowano dźwig szpitalny z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych – Oddział Obserwacyjno – Zakaźny,
- zakupiono aparaturę medyczną i wyposażenie,
- opracowano dokumentacji projektowo – kosztorysowej wykonania łącznika pomiędzy budynkami B-3 a B-5.

Ponadto zrealizowano projekt pn. „Poprawa zarządzania systemem Apteka wraz z poprawą systemu zamawiania leków oraz towarów medycznych zakupywanych przez Szpital Specjalistyczny Nr 1 w Bytomiu".

w Szpitalu Specjalistycznym Nr 2 :
- przeprowadzono adaptację pomieszczeń na bloku nr 6 dla potrzeb poradni ortopedycznej, dermatologicznej, medycyny pracy oraz gabinetu masażu, gabinetów lekarskich, rejestracji, gipsowni, pokoju zabiegowego, szatni pielęgniarek,
- wykonano prace malarskie niektórych pomieszczeń,
- wykonano roboty blacharsko – dekarskie na bloku nr 7 (wymiana rynien),
- wymieniono wykładziny podłogowe na Oddziale Dermatologii i Wenerologii – blok nr 6,
- wykonano impregnację ochronną elementów drewnianych więźby dachowej na bloku nr 1, 2, 4, 7 preparatem ognioochronnym,
- przeprowadzono remont: dźwigu osobowego na bloku nr 5, kotłów c.o. węglowych, kotłów gazowych.

W ramach zakupów inwestycyjnych zakupiono:
- projekt adaptacji pomieszczeń Zakładów Przedmiotów Ortopedycznych i Środków Pomocniczych dla potrzeb lecznictwa specjalistycznego,
- dokumentację projektową dot. termomodernizacji bloku nr 5,
- sprzęt medyczny: bieżnię elektryczną, aparat do masażu limfatycznego, aparat do krioterapii, laser biostymulacyjny, aparat do ultradźwięków, aparat do elektrodiagnostyki i elektroterapii, aparat do magnetoterapii, aparat do elektroterapii, stymulator Pulsatronik, mammograf z ucyfrowieniem, kliniczny audiometr impedencyjny, otoemisja akustyczna, ABR (Bera), kardiorokograf, głowicę endbaginalną, nasofiberoskop, rejestrator ciśnienia tętniczego krwi, stację dializ do rejestratora ciśnienia tętniczego krwi, kardiotokograf, zamrażalkę do krwi, aparat USG, podgrzewacz do płynów infuzyjnych, automatyczną myjnię termiczną, pompy infuzyjne - 2 sztuki, zatapiarkę parafinową, mikroskop.

w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4:
- zakończono realizację projektu nr 1168 pn.: ,,Poprawa jakości powietrza poprzez zaprojektowanie i wykonanie termomodernizacji 9–cio kondygnacyjnego budynku B Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 4 w Bytomiu". Projekt obejmował kompleksową wymianę zewnętrznej stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie ścian zewnętrznych wraz z demontażem i utylizacją płyt cementowo – azbestowych, które dotychczas stanowiły ich okładzinę oraz docieplenie stropodachu z wykonaniem nowego pokrycia z papy termozgrzewalnej oraz kompleksową wymianę 429 obiegów grzewczych i systemu wentylacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej z zastosowaniem rekuperacyjnego odzysku ciepła wentylacyjnego sprawności temperaturowej 63%.
- zakończono realizację projektu pn.: ,,Przebudowa pochodzącego z 1975 roku jedynego dźwigu w budynku C1 Szpitala, celem jego dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych". W wyniku realizacji projektu zlikwidowano barierę dotychczas skutecznie ograniczającą pacjentom Szpitala korzystanie ze świadczeń medycznych udzielanych przez jedyny działający w Bytomiu Oddział Psychiatryczny oraz Poradnię Onkologiczną poprzez wymianę 5 przystankowego, całkowicie zużytego urządzenia dźwigowego na nowe bezpieczne i dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- zakończono realizację projektu pn.: ,,Wymiana całkowicie zużytych dwóch automatycznie podnoszonych bram we wjazdach do Izby Przyjęć Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 4 w Bytomiu".

Ponadto w 2012 r. zakupiono:
- aparat do witrektomii z ksenonowym źródłem światła,
- lampę RTG do 32 rzędowego tomografu komputerowego,
- lampę RTG do angiografu cyfrowego.

W 2012 r. kontynuowano realizację programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, a także profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych patologii społecznych.

Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia

Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia, realizowany przy współpracy z Bytomskim Ośrodkiem Promocji Zdrowia podjął działania w zakresie:
- profilaktyki chorób nowotworowych, układu krążenia (w tym: udarów mózgowych), chorób układu oddechowego, narządów ruchu, słuchu i wzroku (organizacja dni otwartych, badanie poziomu glukozy, cholesterolu, badanie piersi, konsultacje kardiologiczne itp.);

- profilaktyki powikłań w niepełnosprawności (gimnastyka rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych, masaże, prowadzenie grupy wsparcia);
- profilaktyki otyłości (gimnastyka usprawniająca dla dorosłych, edukacja nt. zdrowego odżywiania dla dzieci i młodzieży);
- profilaktyki wad postawy (gimnastyka korekcyjna dla dzieci w wieku przedszkolnym, porady dla rodziców);
- profilaktyki uzależnień (prowadzenie edukacji zdrowotnej wśród młodzieży szkolnej na temat uzależnień od nikotyny, alkoholu, narkotyków, leków itp.);
- profilaktyki wszawicy w środowisku nauczania i wychowania mająca na celu ograniczenie negatywnych skutków w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci;
- profilaktyki próchnicy i chorób przyzębia wśród dzieci przedszkolnych;
- zajęć z ratownictwa medycznego (pierwsza pomoc przedlekarska w stanach zagrożenia życia i zdrowia);
- zwiększenia aktywności ruchowej poprzez naukę Nordick Walking;
- przeciwdziałania zaburzeniom depresyjnym – anoreksja i bulimia (pogadanki dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych).

W ramach zadań z zakresu ochrony, profilaktyki i promocji zdrowia oraz działań na rzecz osób niepełnosprawnych przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację przedmiotowych zadań, w wyniku których przyznano dofinansowanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom niepublicznym. Podjęto współpracę z organizacjami, w tym m.in. z: Fundacją „Dom Nadziei", GKS „Czarni" Bytom, Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Śląski w Chorzowie - Koło w Bytomiu, Rzymsko – Katolicką Parafią Najświętszego Serca Pana Jezusa Księża Jezuici w Bytomiu, Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym „POMOST" w Bytomiu, Stowarzyszeniem Przyjaciół Szkoły Podstawowej Nr 4 im. Mikołaja Kopernika „COPERNICUS" w Bytomiu, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Bytomiu, Wspólnotą Amazonek „Ostoja" w Bytomiu.

Przeprowadzono także postępowania konkursowe, m.in. na świadczenia zdrowotne w zakresie:
- organizacji opieki nad dzieckiem w wieku do 3 lat prowadzonej w formie żłobka dla dzieci z terenu miasta Bytomia, w ramach którego wyłoniono wykonawcę - Niepubliczny Żłobek, przy ul. Świętochłowickiej 3a,
- usług hospicyjno – paliatywnych w miejscu zamieszkania oraz działań usprawniających ruchowo na rzecz mieszkańców miasta Bytomia, w ramach którego wyłoniono wykonawcę – Stację Opieki „Caritas" w Bytomiu, przy ul. Matejki 18a.

Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu realizował programy zdrowotne finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, tj.:
- „Program profilaktyki raka piersi" – w dwóch etapach: podstawowym i pogłębionej diagnostyki,
- „Program badań prenatalnych",
- „Program profilaktyki raka szyjki macicy" - w trzech etapach: podstawowym, diagnostycznym oraz diagnostyki pogłębionej.

W 2012 r. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4 w Bytomiu przy al. Legionów 10, realizował następujące programy zdrowotne, finansowane z budżetu Ministra Zdrowia:
- Narodowy Program wyrównania dostępności do profilaktyki chorób układu sercowo – naczyniowego na lata 2010-2012 POLKARD w zakresie zakupu aparatury medycznej dla pododdziału udarowego USG Doppler Color,
- Narodowy Program wyrównania dostępności do profilaktyki chorób układu sercowo – naczyniowego na lata 2010-2012 POLKARD w zakresie zakupu średniej klasy aparatury USG Doppler naczyń obwodowych (mózgowych).

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Patologii Społecznych w Bytomiu

W zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz innych patologii społecznych przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację przedmiotowych zadań, w wyniku których przyznano dofinansowanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom niepublicznym, w tym m.in:

1) w zakresie profilaktyki alkoholizmu, m.in: Bytomskiemu Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich ,,ODRODZENIE" w Bytomiu, Chrześcijańskiemu Stowarzyszeniu Dzieci i Młodzieży Nowe Pokolenie w Bytomiu, Fundacji DOM NADZIEI w Bytomiu, GKS ,,CZARNI'' BYTOM w Bytomiu, Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym ,,POMOST" w Bytomiu, Stowarzyszeniu Opiekuńczemu im. św. Franciszka z Asyżu w Bytomiu, Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Intelektualnie ,,FANTAZJA" w Bytomiu, Towarzystwu Przyjaciół Dzieci ODDZIAŁ MIEJSKI w Bytomiu, Zgromadzeniu Sióstr Służebnic Najświętszego Serca Jezusa REGION POLSKA w Bytomiu,
2) w zakresie zwalczania narkomanii: Stowarzyszeniu Absolwentów i Sympatyków I LO im. J. Smolenia w Bytomiu ,,SMOLENIACY" w Bytomiu.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu realizował niżej wymienione zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, i tak:

- projekt pn. „*Prawo ochronnym parasolem dziecka - przyjazne patrole",*
- projekt pn. „Odpowiedzialne rodzicielstwo – szczęśliwe dzieciństwo".

W 2012 r. Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu w ramach swojej statutowej działalności m.in:

- udzielało schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie (skorzystało 65 osób),
- udzielało schronienia osobom będącym w kryzysie (skorzystało 20 osób),
- prowadziło konsultacje i terapię rodzinną w zakresie problemów opiekuńczo – wychowawczych (skorzystało 312 osób),
- prowadziło terapię indywidualną dla: osób stosujących przemoc w rodzinie (48 osób), osób doświadczających przemocy w rodzinie (139 osób), osób uzależnionych (444 osoby), osób współuzależnionych (194 osoby), osób będących w kryzysie (zagrożonych samobójstwem - 1 osoba), osób doświadczających przemocy seksualnej (24 osoby), dorosłych dzieci alkoholików (DDA - 77 osób), małżeństw i par (39 par), młodzieży z problemami okresu adolescencji (75 osób), osób z innymi problemami (zaburzania psychiczne, psychosomatyczne – 141 osób),
- prowadziło grupy: psychoedukacyjne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (24 osoby), w ramach programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie (16 osób), edukacyjną dla osób uzależnionych (85 osób), edukacyjną dla osób współuzależnionych (16 osób), wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i współuzależnionych (8 osób), w ramach psychoterapii dla dorosłych dzieci alkoholików DDA (24 osoby), edukacyjną dla rodziców (19 osób),
- prowadziło zajęcia profilaktyczne i edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat: „Agresja i przemoc", „Alkohol", „Narkotyki" „Wybór partnera", „Uzależnienia", „Papierosy", „Wyrażanie szacunku" – 11 osób", „Moje relacje z rówieśnikami", „Plebiscyt życzliwości i niechęci", „Poczucie własnej wartości", „Budujemy zaufanie w grupie", „HIV/AIDS", „Uzależnienie od komputera", „Sposoby radzenia sobie ze złością". Z zajęć profilaktycznych łącznie skorzystało 2 916 uczniów. W X Konferencji HIV/AIDS uczestniczyło 39 uczniów,
- prowadziło warsztaty edukacyjne dla pracowników różnych służb społecznych – 76 osób,
- uczestniczyło w spotkaniach Grup Roboczych i zespołach interdyscyplinarnych – 85 spotkań,
- współpracowało z Policją poprzez udział w czynnościach prowadzonych z udziałem osób nieletnich oraz osób poszkodowanych w wyniku przemocy, współpraca z pionem dochodzeniowo – śledczym pod kątem psychologicznej ochrony świadków, prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego dla funkcjonariuszy Policji, uczestniczenie w przesłuchaniach małoletnich świadków w trybie art. 185 a i b Kodeksu postępowania karnego w Prokuraturze; uczestnictwo w działaniach procesowych (konfrontacja); występowanie przed Sądem w charakterze świadka i biegłego,
- współpracowało ze szkołami, prowadząc pogadanki dla rodziców na następujące tematy: uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, przemocy w rodzinie, komunikacji w rodzinie, problemów opiekuńczo – wychowawczych – 117 osób,
- udzielało interwencyjnego wsparcia psychologicznego na zlecenie innych służb (6 wyjazdów interwencyjnych),
- prowadziło: Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od narkotyków (56 osób), Punkt Konsultacyjny udzielający porad prawnych (205 osób).

Z usług Izby Wytrzeźwień, funkcjonującej w strukturze Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, w 2012 r. skorzystało 6 559 osób.

3.5 Stan sanitarny miasta

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. Jej zadaniem jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk, przeprowadzenie kontroli, analiza ustaleń kontrolnych oraz ocena skuteczności prowadzonych badań.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Bytomiu w okresie 12 miesięcy 2012 r. dokonali 2 409 kontroli na terenie Bytomia, w wyniku których wydano 716 decyzji, w tym 26 decyzji stwierdzających chorobę zawodową.

Za stwierdzone w czasie kontroli uchybienia sanitarne nałożono 115 mandatów karnych na łączną kwotę 17 250 zł.

Tabela 28: Kontrole przeprowadzone na terenie Bytomia przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w latach 2008-2012

Lp.	Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Ilość kontroli	3 337	3 350	1 955	2 033	2 409
2.	Ilość wydanych decyzji ogółem, w tym:	855	856	640	818	716
	- decyzje stwierdzające choroby zawodowe	38	36	36	34	26
3.	Ilość nałożonych mandatów karnych	118	105	58	85	115

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu

Łącznie na terenie miasta w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody (w 13 punktach kontrolnych) oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 138 próbek wody, w tym przebadano pod względem:

- fizykochemicznym - 138,
- bakteriologicznym - 128.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, smak, zapach, żelazo, mangan) stwierdzono w 5 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 2 próbkach. Ogółem wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2012 r. na terenie miasta eksploatowanych było 5 basenów kąpielowych krytych (1 przedszkolny, 2 szkolne, 2 rekreacyjne) oraz 1 sezonowy. Na podstawie przeprowadzonych badań (73 próbki wody, w tym kwestionowanych pod względem bakteriologicznym – 8) jakość wody w 5 basenach krytych i 1 sezonowym oceniono jako dobrą.

W okresie 12 miesięcy 2012 r. nadzorem objętych było 51 przedszkoli, w tym 7 niepublicznych. Spośród nich skontrolowano 38 i w wyniku kontroli wydano 11 decyzji administracyjnych. W przypadku 8 decyzji zarządzania dot. złego stanu technicznego nawierzchni dojścia do przedszkola, pomieszczeń sanitarnych oraz złego stanu sanitarno – higienicznego ścian, sufitów i podłóg, braku osłon na punktach świetlnych, natomiast w 3 obiektach nieprawidłowości dotyczyły niedostosowania mebli edukacyjnych dla dzieci do zasad ergonomii.

W tym samym czasie pod nadzorem było 49 szkół różnych typów, w których przeprowadzono 35 kontroli. W ich wyniku wydano 3 decyzje administracyjne zarządzające terminowe oraz 24 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń.

Prowadzono także nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia: Szpitalem Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu, SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym Nr 4 w Bytomiu, ZOZ Szpitalem Aresztu Śledczego w Bytomiu, Katolickim Ośrodkiem Rehabilitacyjno–Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei". W szpitalach łącznie przeprowadzono 47 kontroli. Ponadto skontrolowano 1 szpital będący pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w związku z wystąpieniem ogniska zakażenia szpitalnego. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 4 decyzje administracyjne terminowe, które dotyczyły malowania pomieszczeń oddziałów, wymiany zniszczonego sprzętu stanowiącego wyposażenie obiektu (wózek opatrunkowy, stelaże na brudną bieliznę, blaty robocze) oraz malowania pomieszczeń pralni, magazynu na odpady medyczne,

zapewnienia zamykanych wózków do transportu odpadów medycznych. Stan sanitarno – higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie.

W ewidencji Stacji znajdowało się 1 840 zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych. Ogółem skontrolowano 937 zakładów, co stanowi 50,92 % wszystkich obiektów zewidencjonowanych przez Stację. Przeprowadzono 1 550 kontroli sanitarnych. Za uchybienia sanitarno - higieniczne nałożono 98 mandatów karnych na kwotę 15 100 zł. Po przeprowadzonych kontrolach stwierdzono, że stan sanitarno – higieniczny skontrolowanych zakładów uległ pogorszeniu.

3.6 Pomoc społeczna

Świadczenia z pomocy społecznej

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej (w ramach zadań własnych gminy i zleconych z zakresu administracji rządowej oraz zadań powiatu - własnych i z zakresu administracji rządowej) realizował Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu (MOPR).

Z różnych form pomocy pieniężnej i niepieniężnej skorzystało 6 005 rodzin, liczących łącznie 14 605 osób. Zostało wydanych 50 129 decyzji administracyjnych.

W ramach zadań własnych gminy MOPR udzielił 526 457 świadczeń na takie formy pomocy jak: zasiłki stałe, okresowe, celowe, posiłki (w tym dożywianie dzieci w szkołach, w dziennych domach pomocy oraz noclegowni), schronienie, usługi opiekuńcze, DPS oraz sprawianie pogrzebów.

W zakresie zadań powiatu przyznano 6 454 świadczenia na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomoc rzeczową na zagospodarowanie dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz świadczeń dla rodzin zastępczych.

Ze środków administracji rządowej na zadania zlecone gminie udzielono 9 371 świadczeń na: specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wynagrodzenie opiekuna za sprawowanie opieki.

W ramach zadań zleconych powiatu ze środków administracji rządowej zapewniono 4 393 posiłki dla osób przebywających w środowiskowym domu pomocy.

Tabela 29: Liczba osób oraz ilość wypłaconych świadczeń w ramach pomocy społecznej w latach 2008-2012

Lp.	Wyszczególnienie		2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Ilość osób, która skorzystała z pomocy społecznej		10 520	10 050	9 976	9 662	8 863
2.	Liczba świadczeń	Zadania własne gminy	703 118	637 607	554 326	613 838	514 602
		Zadania powiatu	7 064	6 643	6 145	6 589	6 454
		Zadania zlecone gminie	22 276	21 890	10 983	9 588	9 371
		Zadania zlecone powiatu	18	134	31	183	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Na świadczenia wydatkowano 25 347,05 tys. zł, czyli o 1 518,14 tys. zł więcej niż w 2011 r.

Wykres 25: Wydatki w ramach pomocy społecznej w Bytomiu – zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu, zadania zlecone powiatu w latach 2008-2012 (w tys. zł)

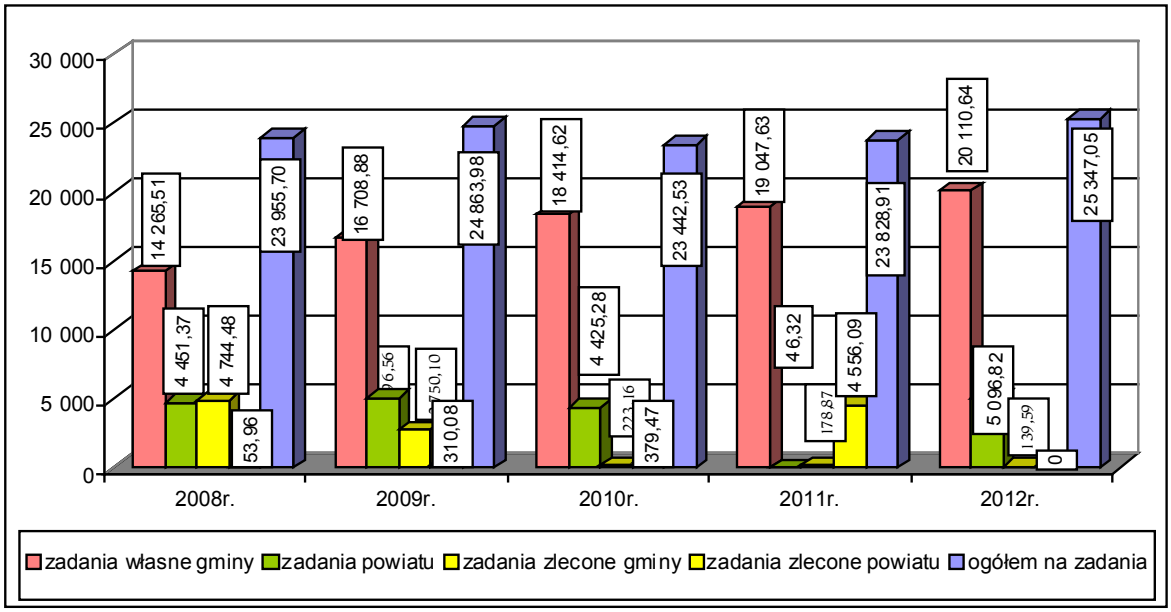

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Łącznie w latach 2008-2012 wydatki przeznaczone na pomoc społeczną w ramach zadań własnych gminy, zadań zleconych gminie, zadań powiatu i zleconych powiatu wynosiły 121 438,17 tys. zł., w tym najwyższą kwotę 25 347,05 tys. zł wypłacono w 2012 r.

Spośród wypłaconych w 2012 r. świadczeń z zakresu pomocy społecznej najwięcej środków finansowych przeznaczono na:

- zasiłki - 13 705,45 tys. zł (tj. 54,0%),
- pomoc finansową dla rodzin zastępczych - 4 115,93 tys. zł (tj. 16,2%),
- zasiłki stałe - 4 022,30 tys. zł (tj. 15,8%),
- dożywianie dzieci w szkołach - 1 158,38 tys. zł (tj. 4,6%),
- usługi opiekuńcze - 793,62 tys. zł (tj. 3,1%).

W Bytomiu na dzień 31.12.2012 r. funkcjonowało 306 rodzin zastępczych, w których przebywało 433 dzieci. Rodzinom tym wypłacono świadczenia w wysokości 4 115,93 tys. zł z tytułu pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz jednorazowej pomocy na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka.

W 2012 r. - 50 dzieci zmieniło środowisko wychowawcze, w tym m.in.:

- 15 dzieci powróciło do rodziny naturalnej,
- 7 dzieci zostało umieszczonych w innej rodzinie zastępczej,
- 9 dzieci zostało umieszczonych w innej rodzinie adopcyjnej,
- 7 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- 3 dzieci zostało umieszczonych w zakładzie poprawczym lub ośrodku wychowawczym,
- 8 pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze z uwagi na zakończenie okresu na jaki obowiązywała decyzja.

Z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dofinansowano:

- turnusy rehabilitacyjne dla 684 osób na łączną kwotę 446,19 tys. zł,
- zaopatrzenie 487 osób w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze na łączną kwotę 384,03 tys. zł,
- warsztaty terapii zajęciowej dla 140 osób na łączną kwotę 2 339,71 tys. zł,
- 189 osób w ramach likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na łączną kwotę 511,15 tys. zł,
- 16 osób w zakresie umów sportu, kultury, rekreacji i turystyki.

Na koniec 2012 r. w Bytomiu funkcjonowały następujące placówki pomocy społecznej:
- 5 Dziennych Domów Pomocy Społecznej, dysponujących 167 miejscami;
- 1 Dzienny Dom Pomocy, dysponujący 20 miejscami;
- 5 Domów Pomocy Społecznej, dysponujących 431 miejscami;
- 3 Zakłady Opiekuńczo - Lecznicze, dysponujące 202 miejscami;
- Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Karpackiej, dysponujący 35 miejscami,
- Miejski Ośrodek Opiekuńczy przy pl. Szpitalnym, dysponujący 62 miejscami;
- Noclegownia przy ul. Kosynierów 26, dysponująca 70 miejscami.

Ponadto na terenie Bytomia działały następujące placówki opiekuńczo - wychowawcze dla dzieci i młodzieży:
- 3 publiczne placówki opiekuńczo – wychowawcze, w tym:
  - Dom Dziecka, w którym zatrudnionych było 29 nauczycieli i przebywało 56 wychowanków,
  - Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Bezpieczny Dom" - liczba nauczycieli 21, liczba wychowanków – 42,
  - Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Szansa dla Dziecka" - liczba wychowawców 13, liczba wychowanków – 30;
- 2 Specjalne Ośrodki Wychowawcze z łączną liczbą 59 wychowanków i 31 nauczycieli;
- 6 niepublicznych placówek opiekuńczo - wychowawczych z 287 wychowankami;
- 1 niepubliczna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego, w której zatrudnionych było 2 wychowawców i przebywało 8 wychowanków;
- 1 niepubliczny ośrodek adopcyjny;
- 2 żłobki dysponujące 125 miejscami, w tym: Żłobek Niepubliczny prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Utrzymania Żłobka w Bytomiu.

Kontynuowano realizację projektu pt. *Systemowy Projekt Aktywizacji – SPA w Bytomiu* współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII: Promocja integracji społecznej; Działanie 7.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji; Poddziałanie 7.1.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej przez ośrodki pomocy społecznej.

W 2012 r. uczestnikami projektu było 431 osób korzystających z pomocy społecznej, spośród których 205 zrealizowało zaplanowaną w porozumieniu z pracownikiem socjalnym ścieżkę uczestnictwa pozwalającą zwiększyć poziom integracji zawodowej i społecznej.
Bezpośrednimi realizatorami projektu byli pracownicy socjalni. Wykorzystywali oni narzędzia pracy socjalnej, tj.:
- kontrakt socjalny (zawarto 363 kontrakty socjalne, w tym 39 z osobami niepełnosprawnymi),
- indywidualny program usamodzielnienia (IPU) – zawarto 24 IPU jako odmianę kontraktu socjalnego stosowanego w pracy z wychowankami rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- programy aktywności lokalnej (PAL) – stosowane w pracy socjalnej ze społecznościami dzielnic Bobrek i Rozbark, w roku 2012 do współpracy w ramach PAL przystąpiło 44 klientów ośrodka.

Kontynuowano realizację programu operacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu na lata 2011-2015 pn. „Pomoc i integracja społeczna" (przyjęty uchwałą nr XI/164/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 maja 2011 r.), wpisujący się w realizację **Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia na lata 2006-2020.**

Program „Pomoc i integracja społeczna" zawiera pięć celów strategicznych:

1. Aktywizacja osób korzystających ze świadczeń materialnych pomocy społecznej:
- kontynuowano prace społecznie użyteczne,
- wzbogacono ofertę zajęć prowadzonych w ramach KIS o zajęcia uspołeczniające, klienci mogli także skorzystać z wsparcia konsultanta ds. uzależnień oraz konsultanta psychoterapeuty,
- wspierano proces readaptacji społecznej m.in. osób wychodzących z bezdomności, opuszczających zakłady karne. Osoby mobilizowano do aktywnego poszukiwania pracy.

2. Wzrost kontaktów społecznych osób wycofujących się z życia zawodowego, pozbawionych bliskich relacji w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim:
- prowadzono różnorodne zajęcia mające na celu podniesienie kompetencji społecznych oraz umiejętności zawodowych w KIS,
- prowadzono spotkania grup samopomocowych, treningi kompetencji i umiejętności społecznych dla osób niepełnosprawnych,

- kierowano na kursy zawodowe,
- prowadzono grupy wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie,
- realizowano osiem projektów w centrum i każdej dzielnicy Bytomia, skierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym: „Kawa dla seniora", „Wszechnica Bytomska", „Senior na piątkę", „Aktywnym być, by długo żyć", „Otwórzcie drzwi, my otwieramy serca", „Aktywny senior", „Kreatywny senior", „Melodia dla seniora".

3. Wzmocnienie prawidłowego funkcjonowania rodzin w środowisku zamieszkania:

- doradztwo konsultanta ds. uzależnień dla osób uzależnionych, współuzależnionych, DDA (dorosłe dzieci alkoholików),
- konsultacje z psychoterapeutą,
- prowadzono grupę wsparcia w KIS, gdzie poruszano tematykę dot. problemów wychowawczych w rodzinach.

Z rodzinami pracowało 17 asystentów rodziny, w tym 6 zatrudnionych w ramach Systemowego Projektu Aktywizacji . Z pomocy asystentów korzystały 274 rodziny.

4. Rozwój środowiskowej pracy socjalnej, wsparcie dla tworzenia grup samopomocy i rozwijania inicjatyw społecznych:

- opracowano i zrealizowano 2 programy aktywności lokalnej dla dzielnic Rozbark i Borek,
- kontynuowano 15 porozumień lokalnych na rzecz współpracy partnerskiej celem rozwiązania problemów i aktywizacji mieszkańców Bobrka oraz 5 porozumień dla mieszkańców dzielnicy Rozbark. Ponadto zawiązano jedno nowe lokalne porozumienie w dzielnicy Rozbark.

5. Doskonalenie pracy służb społecznych i poprawa współpracy z lokalnymi organizacjami działającymi w sferze społecznej:

- kontynuowano współpracę w ramach zespołów interdysycyplinarnych,
- współpracowano z organizacjami pozarządowymi (m.in. świetlica środowiskowa Promyk św. Alberta, zespół charytatywny przy parafii św. Michała Archanioła w Suchej Górze, Caritas),
- pracownicy podnosili kwalifikacje poprzez udział w branżowych szkoleniach, uzupełniali wykształcenie na poziomie studiów II stopnia, studiów podyplomowych.

„Bytomski Program Wsparcia Dziecka i Rodziny na lata 2008-2012" został zastąpiony przez „Bytomski program wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2012-2014" stanowiący kontynuację wcześniejszych działań. Zmiana dokumentu była podyktowana koniecznością spełnienia wymogów obowiązującej od 2012 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Stosowna uchwała (XLI/511/12) została podjęta w dniu 10 września 2012 r. Główne cele obecnego programu to:

1. Zbudowanie zintegrowanego systemu środowiskowego wsparcia.
2. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Reorganizacja instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Przygotowanie dzieci oraz młodzieży opuszczających pieczę zastępczą do samodzielnego życia.

W ramach otwartego konkursu ofert Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pozyskano środki na realizację projektów:

1. Wsparcie zatrudnienia asystentów rodziny (2 edycje w 2012 r.).
2. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (2 edycje konkursu na wsparcie zatrudnienia koordynatorów w 2012 r.).
3. Mogę wrócić (program przeciwdziałania przemocy w rodzinie).
4. Gminne programy aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2012 r. (aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu).

Oprócz projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych realizowano kilka projektów skierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym, były to:

- Kawa dla seniora (Stroszek, Miechowice),
- Wszechnica Bytomska (Bobrek, Stroszek, Miechowice, Karb),
- Senior na piątkę (Centrum),
- Aktywny być, by długo żyć (Centrum),
- Otwórzcie drzwi, my otwieramy serca,
- Aktywny senior,
- Kreatywny senior,
- Melodia dla seniora.

W ramach tych inicjatyw, w każdym z 11 terenowych punktów pomocy środowiskowej, odbywało się średnio miesięcznie 11 przedsięwzięć oraz 20 wejść w środowiska zamieszkania niewychodzących z domu.

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizowano **„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2013”**, który został uchwalony 23 marca 2011 r.(uchwała RM nr IX/109/11). Program zawiera zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wsparcia osób uwikłanych w przemoc. Celem programu jest ograniczenie przemocy w rodzinie na terenie Bytomia.
Realizując powyższy program w 2012 r. pozyskano środki w ramach programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” na realizację projektu „Mogę wrócić”.
Podstawowym celem projektu było udzielenie pomocy dzieciom i młodzieży dotkniętym i zagrożonym przemocą w rodzinie. Projekt pn. „Mogę wrócić” zakładał działania profilaktyczne i psychoterapeutyczne. Skierowany był do grupy adolescentów dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym zaniedbaniem ze strony środowiska rodzinnego.

W 2012 r. realizowano projekt pod nazwą: „Prawo ochronnym parasolem dziecka”. Od 8 lutego do 31 grudnia 2012 r. przyjazne patrole złożone z pracownika socjalnego MOPR i policjanta, monitorowały 1 419 środowisk (rodziny z problemami alkoholowymi, patologiczne, niezaradne). W takcie przeprowadzonych dyżurów:
- 113 dzieci zostało przekazanych pod opiekę najbliższej rodziny, krewnych,
- 9 dzieci zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, pogotowiach rodzinnych bądź w rodzinach zastępczych,
- kilkoro dzieci przewieziono do szpitala na badania lekarskie, niektóre zostały hospitalizowane,
- 9 osób dorosłych trafiło do izby wytrzeźwień.
W trakcie realizacji projektu odbyły się 132 dyżury przyjaznych patroli.

W 2012 r. **Klub Integracji Społecznej (KIS)** kontynuował czwarty rok działalności. Obszary działalności Klubu to:
1. Prace społecznie użyteczne:
To program pomagający w aktywizacji zawodowej osób zaliczanych do kategorii szczególnego ryzyka wykluczenia społecznego. Prace społecznie użyteczne realizowano w 71 instytucjach. Do programu w 2012 r. skierowano 111 osób bezrobotnych.
2. Zajęcia szkoleniowo – edukacyjne z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców miasta Bytomia, w których uczestniczyło w 24 grupach 308 osób.
3. Realizacja projektów Ministra Pracy i Polityki Społecznej:
Klub Integracji Społecznej kontynuował realizację rozpoczętego w 2012 r. projektu współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – „Gminne programy aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2011”. Zgodnie z przyjętym do realizacji harmonogramem działań w roku 2012 wyremontowano i przekazano gminie 4 lokale socjalne. Ponadto w 2012r. został zgłoszony następny projekt, który uzyskał dofinansowanie ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Gminne programy aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2012”. W sumie w latach 2009-2013 zaplanowano wyremontowanie 16 mieszkań socjalnych, a także przeprowadzenie prac remontowych w 3 mieszkaniach chronionych. Do dyspozycji gminy zostało już przekazanych 12 wyremontowanych mieszkań.
4. Prowadzono poradnictwo prawne, zawodowe, psychologiczne. Klienci korzystali z pomocy konsultantów:
- psychoterapeuty - 81 porad,
- ds. uzależnień – 40 porad,
- prawnego – 1 866 porad.
Specjalista pracy z rodziną udzielał porad osobom i rodzinom, które mają trudności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych prowadząc spotkania grupowe (131) i indywidualne (80).
5. Grupy wsparcia dla klientów KIS
Tematyka spotkań była dostosowana do potrzeb i oczekiwań uczestników zajęć. Z porad w ramach grupy wsparcia skorzystały 154 osoby.
W Klubie Integracji Społecznej prowadzone zajęcia dla uczestników Klubu Pracy - odbyło się 6 spotkań.

Świadczenia rodzinne

W latach 2008–2012 mieszkańcy złożyli 67 234 wniosków dot. świadczeń rodzinnych, z tego w 2012 r. – 11 578 wniosków dotyczących: ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego (45,8%), funduszu alimentacyjnego (18,8%), zasiłku pielęgnacyjnego (13,3%), jednorazowej zapomogi (12,2%), świadczenia pielęgnacyjnego (9,9%).

Tabela 30: Świadczenia rodzinne wypłacone w Bytomiu w latach 2008-2012

Lp.	Wyszczególnienie		2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Zasiłki rodzinne	Liczba świadczeń	148 521	128 523	116 541	106 876	99 081
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	8 955,99	8 183,87	9 911,16	9 057,64	8 591,68
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	Liczba świadczeń	59 851	55 793	52 147	48 486	44 708
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	8 082,01	7 592,85	7 175,77	6 510,43	5 757,69
3.	Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	49 296	53 896	58 452	61 599	63 329
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	8 396,91	9 123,75	10 613,59	11 451,26	12 081
4.	Zaliczki alimentacyjne	Liczba świadczeń	21 246	357	46	2	28
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	4 439,19	51,78	8,25	0,34	4,32
5.	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	Liczba świadczeń	1 742	1 665	1 719	1 492	1 461
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	1 741,93	1 665,00	1 719,00	1 492,00	1 461
6.	Fundusz alimentacyjny	Liczba świadczeń	7 318	31 204	32 157	33 040	33 527
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	2 050,71	9 079,06	10 122,70	11 152,71	12 102,28
	Razem	Liczba świadczeń	287 974	271 438	261 062	251 495	242 134
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	33 666,74	35 696,31	39 550,47	39 664,38	39 994,38

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

W latach 2008–2012 wypłacono 1 314 103 świadczenia rodzinne na łączną kwotę 188 572,28 tys. zł, przy czym najwyższa kwota, bo 39 994,38 tys. zł wypłacona została w 2012 r. (242 134 świadczenia).

Spośród ogólnej liczby przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego 16 914, tj. 37,8% stanowił dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej, na który wydatkowano 1 353,12 tys. zł.

Z ogólnej liczby wypłaconych świadczeń opiekuńczych 89,6% stanowił zasiłek pielęgnacyjny, wypłacony w kwocie 8 683,36 tys. zł.

Dodatki mieszkaniowe

W okresie od 2008 r. do 2012 r. złożono łącznie 38 692 wnioski o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Liczba złożonych wniosków począwszy od 2008 r. zmniejszała się i w 2012 r. wyniosła 7 100.

Tabela 31: Liczba złożonych wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Ilość złożonych wniosków	8 885	7 890	7 534	7 283	7 100

źródło: dane MOPR w Bytomiu

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2008-2012 ogółem wyniosła 214 735, z czego 96 899 to dodatki dla użytkowników mieszkań tworzących mieszkaniowy zasób gminy. W 2012 r. wypłacono 38 860 dodatków – 36,5% stanowił mieszkaniowy zasób gminy.

Wykres 26: Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2008-2012

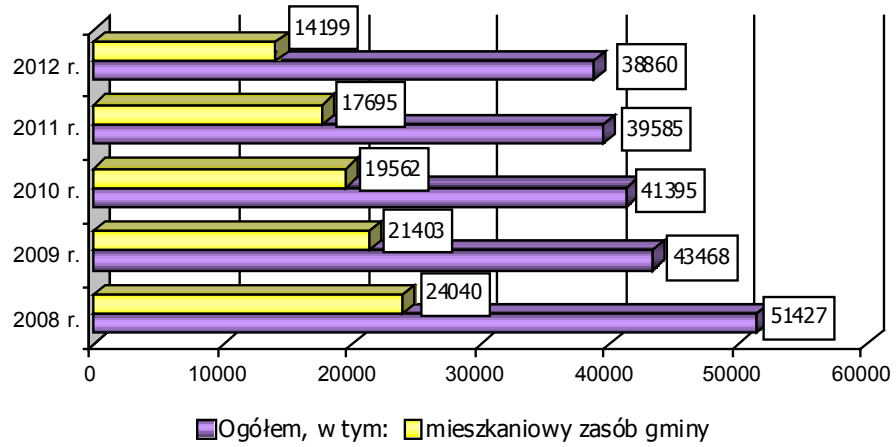

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2008-2012 wyniosła 37 879,46 tys., z tego 15 909,11 tys. zł dot. osób w mieszkaniowym zasobie gminy.

Tabela 32: Wypłacone dodatki mieszkaniowe w latach 2008-2012

Lp.	Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Wysokość wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem (w tys.zł), w tym:	8 096,03	7 286,93	7 287,23	7 555,29	7 653,98
	- mieszkaniowy zasób gminy	3 581,74	3 409,65	3 180,62	3 098,93	2 638,17
2.	Średnia wysokość wypłaconego dodatku mieszkaniowego ogółem (w zł), w tym:	157	168	176	191	197
	- mieszkaniowy zasób gminy	149	159	163	175	186

źródło: dane MOPR w Bytomiu

W 2012 r. wypłacono dodatki na kwotę 7 653,98 tys. zł, z tego 34,5% stanowiły dodatki dla użytkowników mieszkań, tworzących mieszkaniowy zasób gminy. Średnia wysokość wypłaconego dodatku wyniosła 197 zł.

W placówkach pomocy społecznej w 2012 roku przeprowadzono przedsięwzięcia inwestycyjne i remontowe oraz dokonano zakupów inwestycyjnych, w tym m.in.:
- w ramach projektu „Gminne programy aktywności społeczno – zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego edycja 2012" wyremontowano 4 mieszkania socjalne, w tym 3 mieszkania przy ul. Piecucha i 1 mieszkanie przy ul. Stalowej,
- w noclegowni w ramach przeprowadzonej adaptacji niewykorzystanego skrzydła budynku (I etap) wykonano roboty wyburzeniowe, murarskie, wymieniono pokrycie dachowe z rynnami i rurami spustowymi,
- w Dziennym Domu Pomocy nr 3 zlikwidowano taras i wykonano stropodach, w Dziennym Domu Pomocy nr 4 naprawiono nawierzchnię podjazdu do obiektu.

W 2012 r. zrealizowano zakupy inwestycyjne obejmujące zakup dwóch poleasingowych kserokopiarek Konica Minolta Bizhub 421 za łączna kwotę 12,3 tys. zł.

3.7 Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

Kultura

Zmieniając przemysłowe oblicze, Bytom podkreśla walory kulturalne rozwijając działalność w ośrodkach kultury. Do najważniejszych należą:

Opera Śląska (wojewódzka samorządowa instytucja kultury)

Teatr operowy w Bytomiu stanowi od ponad 65 lat dumę społeczeństwa bytomskiego. Siedzibą Opery Śląskiej jest zabytkowy, ponad 100-letni gmach. Opera, by upowszechniać sztukę stale gości na scenach macierzystego regionu, a także w innych miastach Polski.

W roku 2012 Opera Śląska zaprezentowała 182 spektakle, w tym 3 spektakle premierowe tj.:

- „Muzyczna podróż od Broadway'u do Hollywood" - koncert w reżyserii Anny Majer, pod kierownictwem muzycznym Jerzego Jarosika,
- „Tosca" G.Pucciniego, opera w 3 aktach pod kierownictwem muzycznym Tadeusza Serafina w reżyserii Tadeusza Bradeckiego,
- „Baron Cygański" J. Straussa, operetka w 3 aktach pod kierownictwem muzycznym Krzysztofa Dziewięckiego, w reżyserii Henryka Konwińskiego.

Wznowiono spektakl „Eugeniusz Oniegin" Piotra Czajkowskiego w reżyserii Wiesława Ochamana pod kierownictwem muzycznym Tadeusza Serafina.
Przedstawienia i koncerty obejrzało łącznie 76 268 widzów.
Porównanie danych w stosunku do lat poprzednich przedstawia się następująco:

Tabela 33: Porównanie ilości spektakli i widzów w Operze Śląskiej w latach 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ilość spektakli	271	241	280	194	184	182
Ilość widzów	177 222	155 697	164 152	98 054	88 758	76 268

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu UM w Bytomiu

Najważniejszymi wydarzeniami artystycznymi w roku 2012 były:

- występy na scenie Sali Kongresowej w Warszawie - widowisko taneczne w 2 częściach zatytułowane „The Beatles & Queen" we współpracy z Gliwickim Teatrem Muzycznym oraz Carmen, opera G. Bizeta;
- III Międzynarodowy Konkurs Wokalistyki Operowej im Adama Didura;
- V Gala Baletowa z okazji Międzynarodowego Dnia Tańca w reżyserii Henryka Konwińskiego;
- Wręczenie statuetek - Nagród Opery Śląskiej**.** Zakończenie sezonu artystycznego 2011/2012- spektakl „Eugeniusz Oniegin" Piotra Czajkowskiego;
- VI Bytomska Noc Świętojańska - plenerowe przedstawienie operetki J. Straussa „Zemsta Nietoperza";
- III Metropolitalna Noc Teatrów – oficjalna premiera płyty CD „Opera Śląska poleca - hity operowe i operetkowe", dwupłytowy album pod kierownictwem muzycznym Tadeusza Serafina, Krzysztofa Dziewięckiego i Andrzeja Knapa. W nagraniu udział wzięli soliści, chór, orkiestra Opery Śląskiej oraz zaproszeni goście.

Muzeum Górnośląskie (wojewódzka samorządowa instytucja kultury)

Muzeum Górnośląskie jest jednym z najstarszych na Górnym Śląsku, jego historia sięga 1910 roku, kiedy przez grupę miłośników dziejów Bytomia zostało założone Bytomskie Towarzystwo Historyczno – Muzealne. Nowy rozdział działalności, pod zmienioną nazwą Muzeum Górnośląskie w Bytomiu liczy się od 1950 roku. Dziś Muzeum Górnośląskie to poważna, licząca się w kraju placówka muzealna o niekwestionowanym dorobku, bogatych zbiorach i autonomicznym programie.

W Muzeum funkcjonuje siedem działów merytorycznych: Dział Archeologii, Dział Etnografii, Dział Historii, Dział Przyrody, Dział Sztuki, Dział Edukacyjno-Promocyjny oraz działy pomocnicze jak np. Dział Wydawniczy czy Biblioteka. Pracownicy każdego z nich prowadzą własną działalność wystawienniczą, badawczą oraz przygotowują publikacje ze swojej dziedziny.

W Muzeum Górnośląskim w 2012 roku można było obejrzeć wystawy stałe prezentowane w gmachu głównym przy pl. Jana III Sobieskeigo:
- „Przyroda Górnego Śląska" („Lasy" oraz „Wody i mokradła"),
- „Galeria Malarstwa Polskiego",
- „Z życia ludu śląskiego XIX-XX wieku".

Muzeum Górnośląskie było również miejscem organizacji wystaw czasowych prezentowanych zarówno w gmachu głównym jaki również w budynku przy ul Korfantego tj.m.in:
- „Dziś i jutro Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu",
- „Historia Muzeum Górnośląskiego plakatem malowana",
- Wystawa o Profesor Barbarze Bazielich – współtwórczyni Działu Etnografii Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu,
- „13 grudnia 30 lat temu...",
- „Szopki spod igły" Jana Drechslera,
- „Broń i barwa dawniej i dziś",
- „Z Górnego Śląska po nagrodę Nobla",
- „Ze spiżu i granitu. Historia Bytomia zapisana w pomnikach",
- „Homo viator- balonem, dyliżansem, koleją",
- „Polski mundur wojskowy i jego tradycje", okolicznościowa ekspozycja elementów umundurowania Wojska Polskiego II RP,
- „Utracone nadzieje". Ludność żydowska w województwie śląskim/katowickim w latach 1945-1970",
- Prezentacja pamiątek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół" podczas I Ogólnopolskiej Konferencji Kresowej „Zachować pamięć – organizacje kresowe w Polsce",
- „XXIII Górnośląskie Koroszonki 2012",
- „Zapomniani bohaterowie." Polscy lotnicy we Francji w 1940 roku,
- „Bobrek spod sadzy kwiat",
- „Szlachta śląska. Historie pałacowe".

fot. 2: Wystawa *„Bobrek spod sadzy kwiat"*
źródło: archiwum UM Bytom

W Muzeum Górnośląskim w 2012 roku odbyło się szereg spotkań i wykładów:
- cykl 14 spotkań „Skarby Górnośląskiego Muzeum"- ilość uczestniczących osób: 204,
- cykl 10 „Spotkań miesiąca"- ilość uczestniczących osób: 222,
- cykl 10 spotkań „Wokół Kultury Żydowskiej"- ilość uczestniczących osób: 365,
- cykl spotkań „Rozbieranie Śląska",
- cykl 10 spotkań, realizowany wspólnie z TV Sfera, który prowadził red. Jerzy Ciurlok – ilość uczestniczących osób: 461,
- „Noc Muzeów", w której udział wzięło 4 600 osób,
- lekcje muzealne i warsztaty w których łącznie uczestniczyło 8 147 osób,
- koncerty muzyczne, w których uczestniczyło 2 671 osób.

fot. 3: „Noc Muzeów" w Muzeum Górnośląskim
źródło: archiwum UM Bytom

Prócz działalności edukacyjnej, Muzeum prowadziło prace naukowe i badawcze, w tym:
- 30 tematów zrealizowano poza siedzibą Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu,
- 73 przedsięwzięcia to zlecenia zewnętrzne,
- 35 pozycji to publikacje pracowników,
- 28 to udział w konferencjach.

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu pozyskało 18 350 muzealiów, co na koniec 2012 roku dało łącznie 936 723 muzealia. Natomiast 3 400 pozycji inwentarzowych użyczono na cele naukowe i edukacje innym podmiotom.

W roku 2012 Muzeum Górnośląskie odwiedziło 89 568 zwiedzających:
- w grupach wycieczkowych: 8 120 osób,
- indywidualnie: 13 098,
- na wystawach poza siedzibą (w tym za granicą): 68 350 osób.

Tabela 34: Porównanie frekwencji zwiedzających Muzeum Górnośląskie w latach 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba zwiedzających	30 866	34 128	15 020	70 180	89 568

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu UM w Bytomiu

Bytomskie Centrum Kultury (miejska samorządowa instytucja kultury)

W 2012 roku Bytomskie Centrum Kultury zorganizowało łącznie 338 imprez, z czego 263 to projekty własne BCK, współorganizacje - 16, 52 to wynajmy, a 7 użyczenia. Łączna liczba widzów na wszystkich imprezach wyniosła 28 291 osoby, z tego:
- na biletowanych imprezach w siedzibie: 18 616 osób,
- na wydarzeniach plenerowych: 9 675 osób.

W 2012 roku Bytomskie Centrum Kultury zrealizowano kolejne edycje imprez cyklicznych tj.:
- XII Zimowa Zakręcona Feriada Artystyczna,
- HartOFFanie Teatrem – cykl prezentacji grup teatru niezależnego,
- TEATROMANIA – XIV Międzynarodowy Festiwal Teatralny,
- „Kwiaty na kamieniach" XXI Ogólnopolski Festiwal Piosenki Poetyckiej,
- BCKino – Klub Filmowy, Młodzieżowa Akademia Filmowa; Kino Szkoła, kino plenerowe,
- Muzyka od środka,
- Tylko nie Bytom!,
- Warsztaty poetyckie „Obok sceny",
- Śląska Jesień Literacka – przedsięwzięcie zorganizowane we współpracy z miastami ościennymi - wydarzenie będące kontynuacją Bytomskiej Jesieni Literackiej w roku 2012 już o regionalnym zasięgu,
- Krawiecka Art Pasaż,
- 5 zeta dla kabareta,
- IV Festiwal Dziwnie Fajnie,
- X Festiwal Teatralny dla dzieci MASKARADA,
- BECEKOBUS - projekt z serii różnorodnych warsztatów artystycznych odbywających się w przestrzeni miasta Bytomia w niezwykłym wnętrzu starego autobusu, docierającego do młodych mieszkańców bytomskich dzielnic biedy i społecznej degradacji.

Bytomskie Centrum Kultury w 2012 r. zrealizowało na zasadach współpracy następujące imprezy:
- Festiwal Polskich Filmów Krótkometrażowych SHORT WAVES,
- Kat Project'12,
- Święto Mieszkańców Rozbarku,
- XXV Międzynarodowy Studencki Festiwal Folklorystyczny,
- Koncert Orkiestry Reprezentacyjnej Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego,
- Budyń Supersam & Grawer,
- Berlin 4 rano,
- Z Bytomia na sceny Europy,
- Koncert Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- CARRANTOUHI & JAZZ,
- Oskarowy Weekend,
- Występ Solistów Chóru Armii Alexandra Poustovalova,
- Testosteron,
- Weekend z Ryanem Goslingiem,
- NOWA HUTA EXPORT.

fot. 4: Festiwal Folklorystyczny
źródło: archiwum UM Bytom

Bytomskie Centrum Kultury w 2012 zorganizowało w swojej galerii „BASZTA" następujące wystawy artystyczne:
- „Tak to widzę..." wystawa fotografii Tomasza Winiarskiego,

- karykatury autorstwa Marka Greli,
- Wystawa Plakatu Teatralnego,
- Reportaż z Akcji Krwiodawstwa Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Katowicach,
- Jesień Złotem Malowana.

Na scenie Bytomskiego Centrum Kultury w 2012 roku gościły kabarety takie jak: Hrabi, Łowcy B., Ani MruMru, Kabaret Młodych Panów, Kabareciarnia, Paranienormalni.

Śląski Teatr Tańca (miejska samorządowa instytucja kultury)

Śląski Teatr Tańca jest instytucją tworzącą w dziedzinie tańca współczesnego oraz szkolącą nową generację polskich tancerzy i choreografów, a także upowszechniającą twórczość w dziedzinie tańca współczesnego w kraju i poza jego granicami.

Śląski Teatr Tańca stał się jednym z najbardziej aktywnych ośrodków tańca współczesnego i sztuk teatralnych w Polsce. W roku 2012 Śląski Teatr Tańca odwiedziło 2 422 widzów. Teatr miał jeden występ wyjazdowy i 16 występów na swojej scenie.

fot. 5: Spektakl w Śląskim Teatrze Tańca
źródło: archiwum UM Bytom

Spektakl "Nie całkiem ciemny, nawet kolorowy (na szczycie góry trudno się zgubić)" w choreografii Jacka Łumińskiego pokazano trzykrotnie tj.: 30 czerwca, 22 września oraz 9 listopada. Ponadto ŚTT zaprezentował się w Chorzowskim Centrum Kultury 24 stycznia 2012 r.

fot. 6: Spektakl w Śląskim Teatrze Tańca
źródło: archiwum UM Bytom

W 2012 r. Jacek Łumiński otrzymał „Perłę Śląska", nagrodę przyznawaną przez miesięcznik kulturalny „Śląsk".

Na scenie ŚTT w 2012 r. gościli:
- „Fritz Fritz",
- studenci PWST WTT ze spektaklem „Wnyk"- dwukrotnie,
- Studio Tańca Współczesnego TENDI ze spektaklem „Lalkarz",
- Zufit Simon z Izraela ze spektaklem „Adom Modulations"- dwukrotnie.

W 2012 roku odbyła się XIX Międzynarodowa Konferencja Tańca Współczesnego i Festiwal Sztuki Tanecznej, w których uczestniczyło 1 091 osób.

W ramach konferencji przeprowadzono Międzynarodowe Warsztaty Tańca Współczesnego, podczas których odbyły się następujące zajęcia:
- Taniec Współczesny,
- Joga,
- Trening Ogólnorozwojowy,
- Pilates,
- African Contemporary Dance,
- Contemporary and Classical Modern Dance,
- Barre Au Soul,
- Technika Limona,
- Technika Graham,
- Taniec brzucha,
- Old School Jazz,
- Partnerowanie,
- Contact improvisation,

- Taniec współczesny,
- Composition and choreographic process,
- Lyrical modern,
- Klasyka,
- Technika Cunninghama,
- Music theatre/dance,
- Floor + Work Contemporary Dance Technique,
- Contemporary Jazz Class,
- Release based modern dance,
- Urban contemporary and house,
- Master class.

W warsztatach uczestniczyło 10 497 osób. Podczas Międzynarodowej Konferencji Tańca Współczesnego i Festiwalu Sztuki Tanecznej wystąpili:
- Śląski Teatr Tańca,
- Anna Piotrowska,
- Point View Art. Association & PWST WTT,
- Kibbutizm Colleague,
- Ergstatus Dance Theatre,
- Polski Teatr Tańca.

W 2012 roku ŚTT zorganizował również Małą Konferencje Tańca, podczas której zaprezentowano taniec współczesny (Anna Akabali), HIP HOP (Gabriel Francisco) oraz taniec orientalny (Jamilah-Małgorzata Gil-Manzel).

Ponadto ŚTT prowadził zajęcia stałe. Były to:
- Szkółka Tańca Współczesnego,
- Taniec z rekwizytami,
- Zajęcia dla seniorów,
- Młodzieżowe Studio Tańca,
- Tany Tany dla mnie i dla mamy,
- Zajęcia dla pań 25+,
- Ogólnopolskie Warsztaty Tańca Współczesnego,
- Warsztaty terapii przez ruch.

Miejska Biblioteka Publiczna (miejska samorządowa instytucja kultury)

Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu działa na rzecz społeczności lokalnej miasta poprzez gromadzenie, opracowywanie, przetwarzanie i udostępnianie źródeł oraz zasobów wiedzy utrwalonych i rozpowszechnianych w różnych formach i na różnych nośnikach. W MPB znajdują się:

fot. 7: Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu
źródło: archiwum UM Bytom

- Dział informacyjno – biblioteczny z informatorium oraz Pracownią Historii Bytomia i Informacji Regionalnej,
- Dział instrukcyjno – metodyczny,
- Dział gromadzenia opracowania i organizacji zbiorów,
- Dział udostępniania zbiorów z czytelnią ogólną, wypożyczalnią literatury beletrystycznej, wypożyczalnią literatury popularnonaukowej, wypożyczalnią zbiorów audiowizualnych oraz wypożyczalnią literatury dla dzieci i młodzieży,
- Dział sieci terytorialnej z 10 placówkami filialnymi,
- Zespół specjalistów ds. marketingu i promocji.

Księgozbiór biblioteki na koniec 2012 roku liczył 257 235 wol., w tym:
- literatury pięknej i dla dorosłych 112 296 wol.,
- literatury pięknej dla dzieci i młodzieży 31 849 wol.,
- literatury popularno-naukowej 113 090 wol.,

W roku 2012 zakupiono 3 337 woluminów, w tym w ramach programu operacyjnego Ministerstwa Kultury – Promocja Czytelnictwa – 2 496 wol.

W wypożyczalniach zarejestrowano 14 455 czytelników. Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika wyniosła 21 egz. Liczba czytelników na 100 mieszkańców Bytomia w roku 2012 wyniosła 8, natomiast wskaźnik wypożyczeń na 100 mieszkańców w roku 2012 wyniósł 189,75.

Biblioteka bytomska jest również inicjatorem wielu działań kulturalnych, edukacyjnych i promocyjnych. Była współorganizatorem wystawy fotograficznej „Picture of the year" oraz wystawy autografów: „Głowy koronowane, głowy państw i ich pismo", a także wystawy zatytułowanej: „Książka w obozach polskich jeńców wojennych na terenie III Rzeszy i krajów okupowanych". Na szczególną uwagę zasługują następujące projekty:

- projekt „Bytomskie Spotkania Historyczne",
- happening na bytomskim rynku z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich,
- partnerstwo w projekcie „Z Bytomia na sceny Europy",
- „Kryminalna jesień w bibliotece",
- cykl warsztatów dla osób powyżej 50 roku życia pt.: „Surfowanie zaczyna się po pięćdziesiątce",
- konferencja: „Szkolnictwo mniejszościowe na Górnym Śląsku w latach 1922 –1939", wystawa Życie szkolne na Górnym Śląsku".

Galerie Sztuki i kluby muzyczno – literackie

Na różnorodność oferty kulturalnej miasta wpływa również działalność innych placówek kulturalnych tj. galerii sztuki oraz klubów muzycznych. Na terenie Bytomia swoją działalność prowadzą:

- Śląska Galeria Sztuki & Studia ARTystycznych Realizacji, która była organizatorem m.in.:
  - wystawy obrazów podczas Industriady 2012,
  - wystawy towarzyszącej podczas Festiwalu Sztuki Wysokiej,
  - wystawy towarzyszącej Marszowi Autonomii Śląska.
- Galeria Rotunda Miejskiej Biblioteki Publicznej, w której zorganizowano następujące wystawy:
  - „Polne Impresje" - prace Jarosława Blaminsky'ego,
  - „Motografika" Elizy Flaszewskiej,
  - „Impresje zimowe" - wystawa bytomskiej grupy fotografików,
  - „W pędzącym tabunie" Mariusza Broszkiewicza,
  - wystawa fotografii Veroniq Zafon,
  - „Pasjonaci przyrody" – wystawa fotografii Bogdana Bednarka, Marka Schackemiego i Zbigniewa Śliwińskiego,
  - „Cyfrowo i otworkowo".
- Galeria „Pod Sztrychem" przy MDK Nr 1 w Bytomiu była organizatorem:
  - wystawy prac Michała Baborskiego,
  - wystawy fotografii Joanny Kańki,
  - festiwalu WENA 2012,
  - IV Amatorskiej Wystawy Fotografii uczniów IVLO w Bytomiu,
  - wystawy prac Niny Rostkowskiej - malarstwo,
  - wystawy prac Roberta Grylaka.
- Art. Blaut Academy Restauracja - Galeria pod Czaplą;
- Galeria „Plastyka";
- Galeria Stalowe Anioły;
- Galeria Spółdzielni Pracy Artystów Plastyków „Plastyka Kolor";
- Galeria „Suplement",
- Galeria klubu muzycznego BRAMA zorganizowała:
  - wystawę malarstwa Michała Kotuli „Pierwsze Rozdanie",
  - wystawę fotografii Teresy Ebis „Aphonia",
  - wystawę fotografii awangardowej i ślubnej Bartosza Jastala,
  - wystawę obiektów malarskich Waldemara Rudyka „Rdzawe wiersze",
  - wystawę zbiorową członków bytomskiego klubu Relaks „Relaks w Bramie",

fot. 8: Wystawa: *Polne Impresje*
źródło: archiwum UM Bytom

- wystawę fotografii Wojciecha Nogi „Idąc w nieznane”,
- wystawę fotografii Danuty Cholewy „Trza wejrzeć! Podziwej się, jak fajrujom!”,
- wystawę poplenerową oraz warsztaty fotograficzne w ramach Ogólnopolskich Spotkań z Fotografią Bytom 3M.

Klub muzyczny BRAMA był również organizatorem szeregu koncertów twórców bytomskich takich jak: Kajetan Drozd, Marek „Makaron” Motyka, Marek Miś czy zespołu Jazz Bar Trio.

- Galeria Motoryzacji i Techniki - działalność w ramach Bytomskiego Ośrodka Edukacji w Bytomiu, która była organizatorem lub współorganizatorem:
- wystawy pt. „Wojskowy sprzęt transportowy okresu tzw. Zimnej Wojny, Układ Warszawski - NATO",
- wystawy „Historia Policji”
- VIII Zlotu Pojazdów Militarnych „Śląskie Manewry"
- Nocy Muzeów,
- IX Parady Pojazdów Zabytkowych Tarnowskie Góry - Bytom
- Zlotu Miłośników Mercedesa.
- Centrum Sztuki Współczesnej „Kronika” zrealizowało łącznie:
- 11 wystaw głównych,
- 3 spotkania,
- 4 pokazy filmów,
- 5 koncertów.

Liczba widzów, które ogółem wzięły udział w wymienionych imprezach to 8 694 osoby.
Ponadto CSW Kronika zrealizowało:

- projekt: „Rękawiczki Jeffa Koonsa” finansowany ze środków Marszałka Województwa Śląskiego,
- projekt „Prace społeczne” finansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- projekt „Alternative Silesia 2012” finansowany przez Muzeum Historii Polski w ramach programu „Patriotyzm jutra”,
- w partnerstwie projekt „Metropolis”, realizowany przez Fundację Imago Mundi.

W CSW Kronika kontynuowano również projekty cykliczne, które stały się stałym elementem działalności Kroniki, tj.:

- warsztaty edukacyjno - artystyczne dla dzieci i młodzieży (Świetlica Sztuki),
- zajęcia z języka angielskiego dla dzieci, prowadzone przez amerykańskiego native speakera,
- Ferie z Kroniką, podczas których dzieci zaprojektowały kostiumy na Paradę Superbohaterów,
- wycieczki rowerowe,
- warsztaty edukacyjne dla szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, specjalnych oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku - projekt „Alternatif Silesia 2012”, w którym ogółem wzięło udział 385 osób.

Ponadto w 2012 r. CSW Kronika współpracowało z Fundacją Imago Mundi podczas realizacji długofalowego projektu „Metropolis”, otrzymało główna nagrodę w konkursie na Książkę Edytorsko – Doskonałą a także uczestniczyło w VII Berlin Biennale.

fot. 9: MUZY – Bytomskie Nagrody Kulturalne
źródło: archiwum UM Bytom

MUZY – bytomskie nagrody kulturalne, za całokształt osiągnięć w dziedzinie kultury w 2012 roku otrzymali:

- Dominik Abłamowicz w kategorii zarządzania kulturą i osiągnięć twórczych,
- Aleksandra Kozimala – Kliś w kategorii osiągnięć twórczych,
- Izabela Wójcik - Kuhnel w kategorii upowszechniania kultury i osiągnięcia twórcze,
- Wolne Stowarzyszenie Zielonych Artystów WSZA w kategorii upowszechniania kultury i osiągnięcia twórcze.

Nagrodę tę przyznaje się w kategorii osiągnięć twórczych, upowszechniania i zarządzania kulturą, osobom działającym na terenie Bytomia lub związanym z miastem, profesjonalistom lub amatorom, za konkretne osiągnięcia lub za całokształt twórczości, również zespołowo.

MEDALAMI Miasta Bytomia w 2012 roku uhonorowani zostali:
- Stanisław Rosół, Prezes PCK,
- Józef Wiśniewski (Prezes Judo Czarni Bytom),
- Stowarzyszenie Liga Kobiet Nieobojętnych.

Medale miasta Bytomia przyznawane są za szczególne zasługi dla miasta w dziedzinach: gospodarczej, naukowej, kulturalnej, społecznej, klubów sportowych, placówek oświatowych i edukacyjnych, związków zawodowych, partii politycznych oraz komisji Rady Miejskiej. Po raz pierwszy honorowe medale Miasta Bytomia przyznawane zostały w 1998 roku.

Do najważniejszych imprez kulturalnych zorganizowanych w 2012 roku zaliczyć należy:
- Majowe Świętowanie: Święto Flagi Państwowej 2 maja oraz obchody miejskie 221 rocznicy uchwalenia konstytucji i 91 rocznicy III Powstania Śląskiego;
- Obchody 94 rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości;
- Koncert charytatywny na rzecz budowy ośrodka DOM NADZIEI dla młodzieży uzależnionej: „Z Miłością w Tle";
- Koncert pamięci Karin Stanek dnia 15 lutego;
- VIII Dni Organizacji Pozarządowych oraz Europejska Majówka;
- Koncert „Spotkanie z Afryką" w wykonaniu grupy gospelowej Claret Gospel z Wybrzeża Kości Słoniowej;
- Przyznanie po raz pierwszy nagrody „Ostoja Pokoju" imienia Matki Ewy, upamiętniającej Ewę von Tiele-Winckler, nagrody ustanowionej wspólnie przez gminę Bytom, samorządy Województwa Śląskiego oraz Diecezję Katowicką Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w Polsce;
- „Jan Paweł II - Papież Rodziny"- Tydzień Kultury Chrześcijańskiej;
- VI Bytomska Noc Świętojańska - impreza zrealizowana przez Gminę Bytom we współpracy z Operą Śląską;
- Industriada 2012, czyli Święto Szlaku Zabytków Techniki, w ramach którego odbył się XIII Festiwal Sztuki Wysokiej zorganizowany przy udziale studentów Wydziału Teatru Tańca PWST, Galerię Stalowe Anioły oraz Gminę Bytom, w ramach Industriady został zrealizowany projekt: „Niech to szlak - zabytki techniki 2012" oraz II Mały Festiwal Sztuki Wysokiej Światłoczujni;

oraz imprezy cykliczne na stałe wpisane w mapę kulturalną Bytomia, wspieraną przez Gminę tj.:
- XIV Międzynarodowy Festiwal Teatralny TEATROMANIA;
- XI Festiwal Muzyki Nowej;
- VII Letni Festiwal „Wokół Kameralistyki";
- VII Międzynarodowy Festiwal im. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego;
- III Międzynarodowy Konkurs Wokalistyki Operowej im. A.Didura;
- Śląskie Manewry - VIII Zlot Pojazdów Militarnych;
- IX Parada Pojazdów Zabytkowych;
- XI Bytomski Rajd Promienisty - w ramach Międzynarodowego Dnia Turystyki.

fot. 10: Śląskie Manewry
źródło: archiwum UM Bytom

3.8 Sport i rekreacja

Na terenie Bytomia aktywność sportowo-rekreacyjna była prowadzona na następujących obiektach zarządzanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz kluby i stowarzyszenia sportowo – rekreacyjne:

Tabela 35: Zestawienie obiektów sportowych na terenie Bytomia

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba obiektów
1.	Hale sportowe	5
2	Stadiony piłkarskie	5
3.	Boiska piłkarskie	24
4.	Kompleks sportowy „Orlik"	2
5.	Kompleks sportowy „Torkacik"	1
6.	Strzelnice	2
7.	Kąpieliska kryte	1
8.	Kąpieliska otwarte	1

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba obiektów
9.	Kąpieliska szkolne	2
10.	Lodowisko sztuczne kryte	1
11.	Lodowisko sezonowe	1
12.	Korty tenisowe otwarte	13
13.	Korty tenisowe kryte	7
14.	Korty do squash'a	4
15.	Pole golfowe	1
16.	Skatepark	1
17.	Inne obiekty sportowe i rekreacyjne	15

źródło: Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Bytomiu

Ponadto obiektem sportowo – rekreacyjnym leżącym na terenie Bytomia, ale nie zarządzanym przez miasto są Dolomity Sportowa Dolina w Bytomiu - Suchej Górze. Ośrodek ten jest popularnym centrum sportów zimowych.

Na terenie Miasta Bytomia aktywnie działalność sportową prowadziły:
- 73 stowarzyszenia kultury fizycznej,
- 21 uczniowskich klubów sportowych,
- 20 stowarzyszeń kultury fizycznej, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej.

W roku 2012 w MOSM trenowało łącznie we wszystkich 24 sekcjach ponad 2 700 zawodników pod okiem 90 trenerów. Gmina Bytom w klasyfikacji Systemu Sportu Młodzieżowego Ministerstwa Sportu i Turystyki zajęła 26 miejsce na 884 sklasyfikowane gminy. Najwyżej ocenionym klubem z Bytomia został GKS Czarni Bytom, który zajął 49 miejsce wśród wszystkich klubów sklasyfikowanych (3 315). Warto jednak zaznaczyć, iż GKS Czarni Bytom posiada tylko jedną sekcje sportową, co potwierdza tylko, że wynik osiągnięty w roku 2012 jest ogromnym sukcesem.

W Bytomiu odbyły się liczne imprezy sportowo – rekreacyjne, które były wspierane dotacjami przez Urząd Miejski w Bytomiu. Do najważniejszych należały:
- Finał Akademickich Mistrzostw Polski w Judo Kobiet i Mężczyzn zorganizowany przez Organizację Środowiskową AZS Katowice,
- Imprezy sportowe rangi mistrzostw Bytomia dla dzieci i młodzieży wszystkich typów szkół w różnych dyscyplinach sportowych, które zrealizował Miejski Szkolny Związek Sportowy w Bytomiu,
- Otwarte Międzynarodowe Mistrzostwa Śląska w Karate Tradycyjnym organizowany przez Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy przy ZOSS STO,
- Propagowanie taekwon-do wśród dzieci i młodzieży zagrożonej marginalizacja społeczną przez Bytomski Sportowy Klub Taekwon-do „Sonso”,
- I Suchogórski Turniej Piłki Nożnej Kobiet organizowany przez Klub Sportowy „Czarni Sucha Góra”,
- Turniej piłki nożnej „Bytomskie Euro 2012” dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym zorganizowane przez Górniczy Klub Sportowy „Rozbark” Bytom,
- Zajęcia sekcji Ju Jitsu/MMA dla dzieci i młodzieży oraz udział w cyklu zawodów rangi mistrzowskiej organizowane przez Klub Sportowy ”MMA Ju Jitsu Bytom Team”,
- XI Międzynarodowy Turniej Ju Jitsu Hadaka Waza organizowany przez Klub Sportowy ”MMA Ju Jitsu Bytom Team”,
- III Spartakiada Drużyn Nieprzetartego Szlaku – zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej zorganizowane przez Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Bytom,
- Turniej Szermierczy o Puchar Bytomia pod patronatem Prezydenta Miasta Bytomia zorganizowane przez Bytomskie Towarzystwo Szermiercze,
- Turnieje i imprezy zorganizowane przez KS „Górnik” Bytom:
  - Ogólnopolski Halowy Turniej Tenisowy Juniorów i Juniorek do 18 lat,
  - Program tenis 10 żyj tenisowo – graj kolorowo,
  - Festiwal Śląskiego Tenisa 2012,
  - Międzynarodowy turniej tenisowy mężczyzn rangi Futures,
- Turnieje i imprezy zorganizowane przez GKS „Czarni” Bytom:

- Sportowe rozpoczęcie roku szkolnego,
- Otwarte mistrzostwa Bytomia - cykl turniejów judo w kategorii dzieci,
- Liberty Cup Bytom 2012 – Otwarty Puchar Puchar Polski Młodzików Bytom 2012,
- Udział w turniejach i imprezy zorganizowane przez Klub Sportowy „ZEFIR":
- Cykl imprez sportowo – rekreacyjnych pod nazwą „Rodzice – dzieciom, dzieci – rodzicom",
- Udział w Mistrzostwach Polski w narciarstwie wodnym za wyciągiem linowym w kategoriach wiekowych młodzik U15, junior U19, open, senior,
- Udział w Pucharze Europy, Mistrzostwa Polski w narciarstwie wodnym za motorówką kategorie wiekowe młodzik U15, junior U19, Open, senior,"
- III Hufcowy Cykl Wyczynów Sportowych - impreza zorganizowana przez Związek Harcerstwa Polskiego Komendę Bytomskiego Hufca,
- Turnieje i imprezy zorganizowane przez UKS MOSM Bytom:
- XIX Międzynarodowy Turniej Piłki Wodnej Młodzików o Puchar Niepodległości,
- Międzywojewódzki Turniej Młodzików w hokeju na lodzie,
- Turniej Otwarcia Sezonu dla juniorów Młodszych,
- IX Międzynarodowy Festiwal Plastikowych Modeli Redukcyjnych, przygotowany przez Uczniowski Klub Sportowy „Karb" działający przy Młodzieżowym Domu Kultury nr 2,
- Udział drużyny seniorów waterpolowego towarzystwa sportowego w rozgrywkach Mistrzostw Polski Seniorów oraz Pucharu Polski Seniorów w piłce wodnej w 2012 roku,
- X Mistrzostwa Śląska Strażaków PSP,
- II Halowe Mistrzostwa Bytomia w Tenisie o puchar Prezydenta Miasta Bytomia zorganizowane przez Silesia Club Centrum Sportowe,
- Otwarte Międzynarodowe Mistrzostwa Śląska w Karate Tradycyjnym zorganizowane przez Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy działający przy Zespole Ogólnokształcących Szkół Społecznych Społecznego Towarzystwa Oświatowego.

fot. 11: Turniej Bokserski
źródło: archiwum UM Bytom

Do ważniejszych imprez sportowo – rekreacyjnych w 2012 roku zaliczyć należy następujące projekty:

Akcja „Zima w mieście 2012"
Akcja została przeprowadzona w 19 placówkach oświatowych. Pod okiem nauczycieli wzięło udział w zajęciach sportowo – rekreacyjnych blisko 4 856 uczniów. Ponadto udostępniono ściankę wspinaczkową usytuowaną w Hali na „Na Skarpie" w Bytomiu wraz z organizacją zajęć dla uczniów bytomskich szkół podstawowych i gimnazjalnych. W zajęciach wzięło udział 460 osób.

„Lato w mieście 2012"
W ramach akcji zorganizowane zostały następujące projekty sportowe „Żyj sportowo wyjazdowo" – 6 mini obozów w Ośrodku Wypoczynkowym ZHP Hufiec Bytom w Kokotku i „Otwarte Boiska". We współpracy z następującymi klubami sportowymi KS „Silesia" Miechowice, TMH Polonia Bytom, LKS „Tempo" Stolarzowice, TS Szombierki ,GKS "Czarni" Bytom zostały przygotowane i przeprowadzone zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży pozostającej podczas wakacji w mieście. W ramach akcji odbyły się zajęcia szkoleniowo - sportowe z zakresu piłki nożnej, łucznictwa oraz zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży, zajęcia na ściance wspinaczkowej z udziałem instruktora, zajęcia na basenie, zajęcia sportowe na boisku piłkarskim, mini – turniej piątek piłkarskich, ćwiczenia doskonalące technikę piłki siatkowej, tenis stołowy, kształtowanie koordynacji, gibkości i sprawności ogólnej.
Oprócz typowych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży prowadzone były pokazy i nauczanie jazdy na rolkach, techniki kija hokejowego na sucho. W całej akcji „Sportowe Lato w mieście 2012" wzięło udział ponad 3 tysiące dzieci i młodzieży bytomskich szkół podstawowych i gimnazjalnych.

IV Bytomski Półmaraton
23 września 2012 roku odbył się zorganizowany przez OSiR w Miechowicach, IV Bytomski Półmaraton. Wzięło w nim udział **907 biegaczy** z kraju i z zagranicy. Trasę 21 kilometrów najszybciej pokonał Roman Romenenko z Ukrainy uzyskując czas 01:04:30. Najszybszy z Polaków Rafał

Snochowski reprezentujący klub BKL Bełchatów uplasował się na 7 miejscu. Wśród pań najlepsza okazała się reprezentująca klub BKL Bełchatów Lilia Fiskovicz.
Równolegle do maratonu został zorganizowany bieg na 10 kilometrów. Dystans ten pokonało 201 biegaczy a bieg wygrał Borys Budka z Zabrza.

VI Bytomski Bieg Konstytucji 3 Maja
VI edycja Biegu Konstytucji 3 Maja odbyła się w ramach bytomskiej akcji „Polska Biega" w której wzięła udział rekordowa liczba 606 osób. Uczestnicy zawodów tradycyjnie wystartowali z Rynku w dwóch biegach: rekreacyjnym o długości 1,2 km i głównym na dystansie 4,8 km. Każdy uczestnik biegu rekreacyjnego otrzymał pamiątkowy certyfikat.

Również Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bytomiu w roku 2012 przeprowadził łącznie 56 imprez, z czego 40 imprez własnych, w których udział wzięło około 11 248 osób. OSiR wspomógł także w organizacji 6 imprez organizowanych m.in. przez Urząd Miejski w Bytomiu, bytomskie szkoły, organizacje pozarządowe oraz inne instytucje. Na szczególną uwagę zasługują:
- Mistrzostwa i Puchar Śląska 2012 w Sportowym Tańcu Towarzyskim,
- Turniej Piłki Nożnej o Puchar Dyrektora OSiR,
- Mistrzostwa Śląska w Łyżwiarstwie Szybkim,
- Mistrzostwa Bytomia w Badmintona,
- Bieg Konstytucji 3 Maja,
- Bieg Rekreacyjny,
- Weekend Sportów Walki,
- Europejski Tydzień Sportu Dla Wszystkich,
- XVIII Sportowy Turniej Miast i Gmin 2012,
- Wyścigi Rowerowe na Czas o Mistrzostwo Bytomia Streetball,
- Bytomski Cross Wiosenny,
- Finał Bytomskiej NBA (koszykówka dla dzieci),
- Mistrzostwa Bytomia w Siatkówce Plażowej,
- Silesian Skate Show Part 1 – Deskorolka,
- Silesian Skate Show Part 2 – Rolki,
- III Turniej Orlika o Puchar Premiera Donalda Tuska,
- Mistrzostwa Bytomia w Pływaniu,
- Mistrzostwa Bytomia w Tenisie Stołowym,
- Liga halowa OSiRCup sezon 2011.–.2012 oraz 2012.-.2013,
- Belka sezon 2011 – 2012 oraz 2012 – 2013.

fot. 12: Mistrzostwa Bytomia w Pływaniu
źródło: archiwum UM Bytom

OSIR w 2012 roku przeprowadził następujące prace inwestycyjne i remontowe:
- Modernizacja Pływalni Odkrytej przy ul. Wrocławskiej,
- Modernizacja Budynku Pływalni Krytej przy ul. Parkowej 1,
- Przebudowa Lodowiska przy ul. Pułaskiego 71,
- Zakup półautomatycznego systemu nawadniania murawy z przeznaczeniem na Stadionie Miejskim przy ul. Modrzewskiego,
- Zakup myjki wysokociśnieniowej,
- Modernizacja elewacji południowej budynku Pływalni Krytej,
- Podbudowa pod Lodowisko Sezonowe,
- Remont schodów terenowych boiska ze sztuczną nawierzchnią na Stadionie Miejskim przy ul. Olimpijskiej,
- Montaż krzesełek betonowych na Stadionie Miejskim przy ul. Modrzewskiego,
- Remont pomieszczeń budynku klubowego na Stadionie Miejskim przy ul Olimpijskiej.

Sportowy Laur Bytomia
Laureatami nagrody Prezydenta Miasta Bytomia za szczególne osiągnięcia sportowe w 2012 roku zostali:
- Paweł Zagrodnik w kategorii Sportowiec Senior,
- Beata Pacut w kategorii Sportowiec Junior,
- Klub Sportowy „Górnik" Bytom w kategorii Drużyna,
- Bytomskie Towarzystwo Tenisa Stołowego „Silesia" Miechowice w kategorii Drużyna,
- Janusz Sowa w kategorii Trener – Działacz Sportowy,

- Robert Krawczyk w kategorii Dorobek Sportowy (całokształt kariery),
- Krzysztof Gajos w kategorii Mecenas Sportu,
- Michał Goli w kategorii Mecenas Sportu.

Medal Miasta Bytomia
Honorowy Medal Miasta Bytomia za szczególne zasługi dla miasta w dziedzinie sportu w 2012 roku otrzymał Józef Wiśniewski Prezes Judo Czarni Bytom.

3.9 Bezpieczeństwo Publiczne

Działania Komendy Miejskiej Policji

Na podstawie analizy danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Bytomiu stwierdzono, że stan bezpieczeństwa miasta obnizył się w stosunku do lat poprzednich.

Wykres 27: Ilość przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2008 – 2012

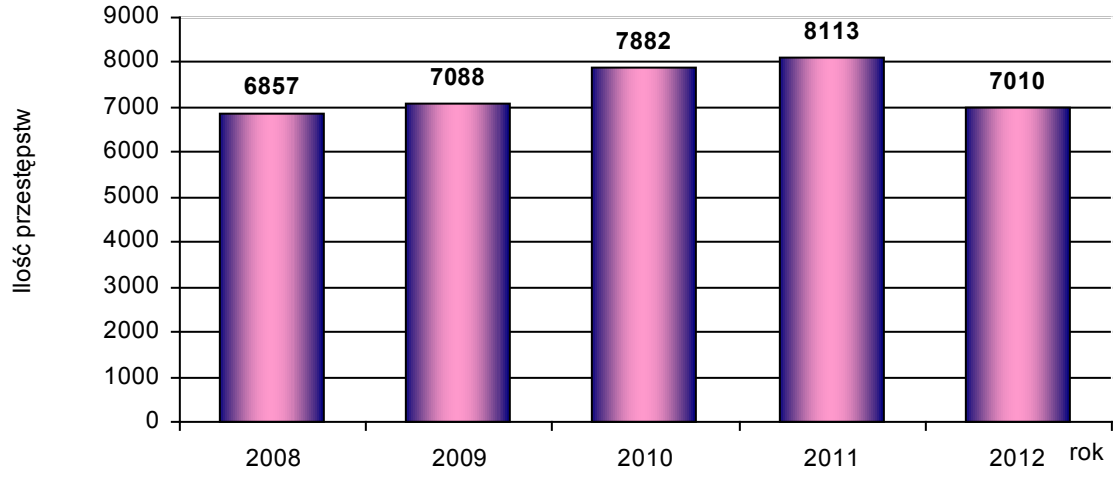

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Ogółem od początku 2012 r. w Bytomiu stwierdzono 7 010 przestępstw, tj. o 13,6% mniej niż w roku 2011. Wśród przestępstw stwierdzonych 74,1% to przestępstwa o charakterze kryminalnym.

Wykres 28: Ilość przestępstw kryminalnych stwierdzonych na przestrzeni lat 2008–2012

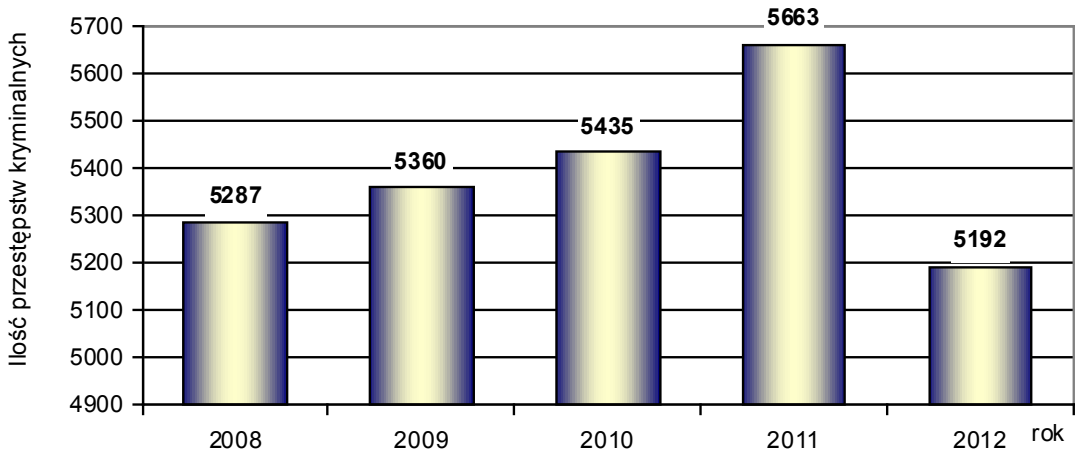

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Tabela 36: Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Bytomia w 2012 r.

Przestępstwa	Postępowania wszczęte	Postępowania zakończone	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte	Wskaźnik wykrywalności
Ogółem, w tym:	4 756	5 512	7 010	5 024	70,5 %
▪ kryminalne	3 711	4 395	5 192	3 328	62,7 %
▪ gospodarcze	431	466	1 233	1 210	98,1 %
▪ pozostałe	614	651	585	486	83,1 %

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw, będący swoistym miernikiem efektywności działań policji, wzrastał na przestrzeni lat 2008 – 2011. Niestety w 2012 r. wskaźnik ten obniżył o 3,6% w stosunku do 2011 r. osiągając wartość 70,5%.

Wykres 29: Zmiany wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni lat 2008–2012

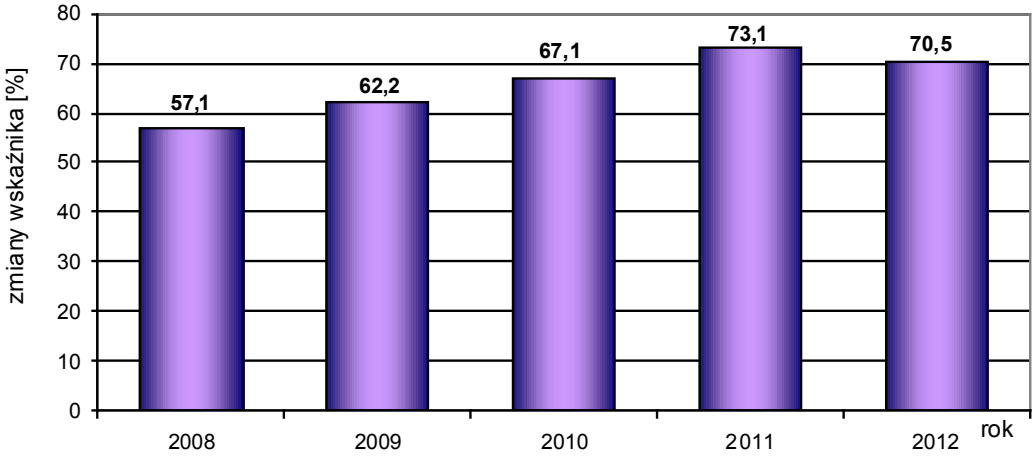

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Do Wydziału VII Grodzkiego Sądu Rejonowego w Bytomiu skierowano ogółem 1 387 wniosków o ukaranie, w tym m.in. wykroczenia:

- przeciwko mieniu – 42,0%,
- przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi na drogach – 34,4%,
- przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu – 6,2%,
- przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – 4,3%,
- przeciwko obyczajności publicznej – 1,6%,
- przeciwko innym przepisom – 9,2%.

W tym samym okresie nałożono 19 518 mandatów karnych, a więc o 1% mniej niż w 2011 r. Spośród wszystkich nałożonych mandatów 52,5% stanowiły mandaty za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu drogowego, 21,2% nałożono za wykroczenia przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a 8,7% dotyczyło wykroczeń przeciwko mieniu.

W 2012 r. na terenie miasta doszło do 143 wypadków i 1 518 kolizji, przy czym liczba kolizji zmniejszyła się o 1% w stosunku do roku 2011. Ogółem w 1 661 zdarzeniach drogowych 162 osób zostało rannych, a 8 poniosło śmierć.

Wykres 30: Ilość odnotowanych wypadków drogowych na przestrzeni lat 2008–2012

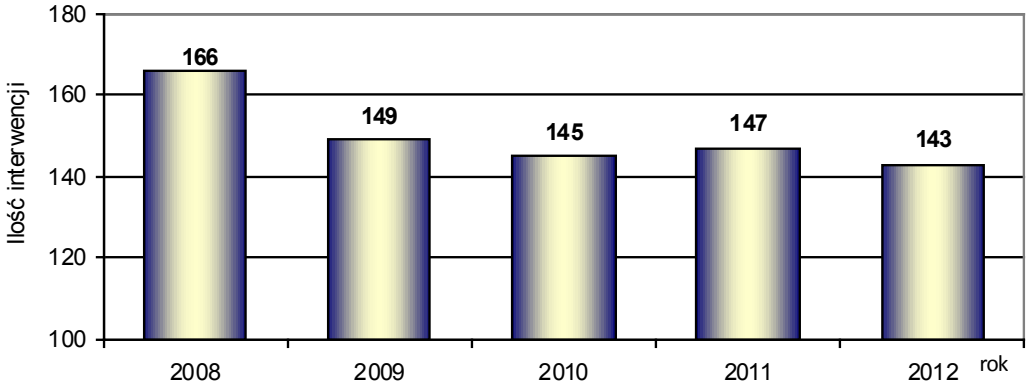

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMPSP w Bytomiu

Działania Straży Pożarnej

W 2012 r. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu odnotowała 2 747 zdarzeń, z czego 1 153 stanowiły pożary, a 1 594 miejscowe zagrożenia. W porównaniu do roku 2011 nastąpił znaczący spadek liczby pożarów, tj. o 12,9%, zaś odnotowane przypadki miejscowych zagrożeń wzrosły o 14,4%. Ogółem liczba zdarzeń wzrosła o 1,1%. Najczęstszą przyczyną odnotowanych pożarów była nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym (25,41%), natomiast miejscowych zagrożeń – nietypowe zachowania zwierząt (9,64%).

Tabela 37: Struktura interwencji Straży Pożarnej na terenie miasta

Lp.	Rodzaj zdarzenia oraz jego przyczyna	2012 r.	% udział
	Liczba zdarzeń ogółem, w tym:	**2747**	**100**
1.	**Pożary, w tym:**	**1153**	**41,97**
	- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym	698	25,41
	- nieostrożność osób dorosłych w pozostałych przypadkach	15	0,55
	- nieostrożność osób dorosłych przy prowadzeniu prac pożarowo-niebezpiecznych	5	0,18
	- nieostrożność osób nieletnich w pozostałych przypadkach	2	0,07
	- wady urządzeń na paliwo gazowe	5	0,18
	- wady urządzeń ogrzewczych	1	0,04
	- wady urządzeń mechanicznych	5	0,18
	- wady urządzeń instalacji elektrycznej	30	1,09
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń gazowych	3	0,11
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń instalacji elektrycznych	8	0,29
	- nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych	4	0,15
	- nieprawidłowa eksploatacja elektrycznych urządzeń ogrzewczych	2	0,07
	- nieprawidłowa eksploatacja elektrycznych urządzeń ogrzewczych na paliwo stałe	5	0,18
	- elektryczność statyczna	1	0,04
	- wady środków transportu	3	0,11
	- samozapalenia biologiczne i chemiczne	8	0,29
	- inne miejscowe zagrożenia powstałe w wyniku pożarów	3	0,11
	- podpalenia (umyślne), w tym akty terroru	287	10,45
	- inne przyczyny	68	2,47

Lp.	Rodzaj zdarzenia oraz jego przyczyna	2012 r.	% udział
2.	**Miejscowe zagrożenie, w tym:**	**1594**	**58,03**
	- huragany, silne wiatry	246	8,96
	- wady urządzeń i instalacji gazowych	8	0,29
	- wady urządzeń ogrzewczych (innych niż elektryczne)	9	0,32
	- gwałtowne opady atmosferyczne	52	1,89
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń instalacji gazowych	4	0,15
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych (innych niż elektryczne)	9	0,33
	- wyładowania atmosferyczne	4	0,15
	- gwałtowne przybory wód, zatory lodowe	4	0,15
	- nieprawidłowe wykonanie prac instalacyjnych	3	0,11
	- nieprawidłowa eksploatacja zbiorników ciśnieniowych	1	0,04
	- wady urządzeń instalacji elektrycznych	5	0,18
	- uszkodzenia sieci instalacji przesyłowych	18	0,66
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń i instalacji elektrycznych	3	0,11
	- nieprawidłowa eksploatacja środków transportu	1	0,04
	- nieumyślne działanie człowieka	20	0,73
	- nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych, budynków	15	0,55
	- niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu	46	1,67
	- wady środków transportu	7	0,25
	- wady konstrukcji budowlanych	44	1,60
	- celowe działanie człowieka	37	1,35
	- nietypowe zachowania się zwierząt, owadów stanowiących zagrożenia	265	9,64
	- akcje terrorystyczne	9	0,32
	- niewłaściwe zabezpieczenie hodowanych zwierząt, owadów, gadów i ptaków	14	0,51
	- inne przyczyny	770	28,03

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu

Wykres 31: Ilość interwencji Straży Pożarnej na przestrzeni lat 2008–2012

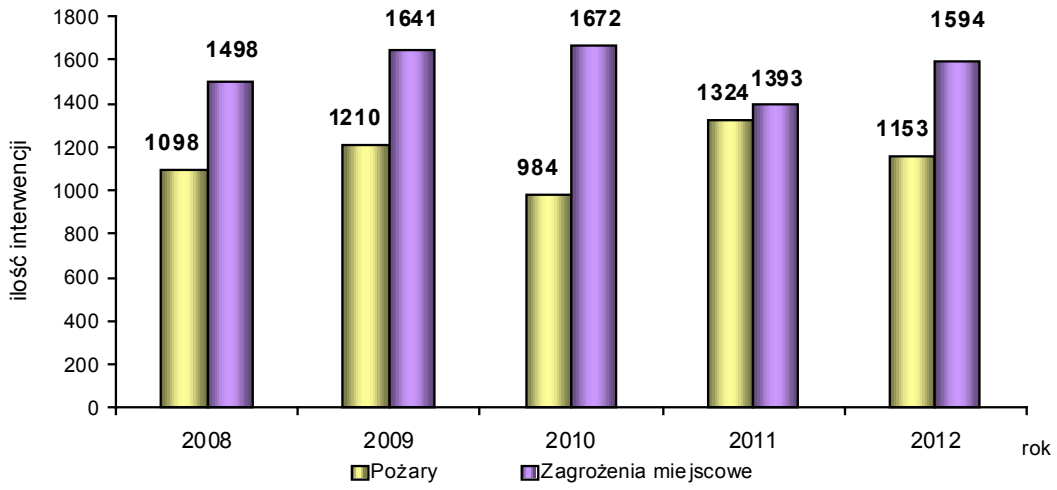

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMPSP w Bytomiu

Działania Straży Miejskiej

Od początku 2012 r. Funkcjonariusze Straży Miejskiej przeprowadzili 296 491 kontroli, tj. 1% więcej niż w roku poprzednim, ujawniając 20 603 uchybień. Udzielono 10 070 pouczeń, nałożono 9 218 mandatów karnych na łączną kwotę 1 064 900 zł oraz skierowano 258 wniosków o ukaranie do sądu.

W omawianym okresie Ośrodek Dyżurny Prezydenta funkcjonujący w strukturze Straży Miejskiej przyjął 7 017 skarg, tj. o 700 (9,1%) mniej niż w roku 2011.

Wykres 32: Ilość kontroli Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2008–2012

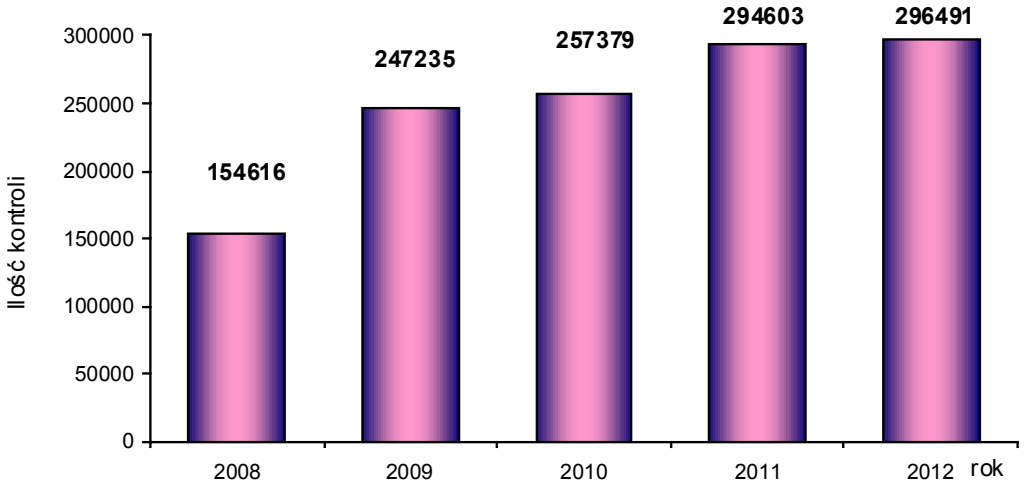

źródło: opracowanie własne na podstawie danych SM w Bytomiu

W okresie od stycznia do grudnia 2012 r. Straż Miejska przekazała Policji 20 spraw noszących znamiona przestępstw, jak również ujęła i przekazała Policji 23 osób, w tym m.in.:

Działania prowadzone przez Straż Miejską w Bytomiu w 2012 r.:

- „Bezpieczny kwadrat" – wspólne patrolowanie z Policją śródmieścia miasta w celu przeciwdziałania zagrożeniom związanym z przestępczością lub wykroczeniami,
- „Bezpieczne wakacje" – profilaktyczne działania prowadzone w okresie od 23 czerwca 2012 r. do 02 września 2012 r. mające przeciwdziałać zagrożeniom występującym w czasie wakacji:
  - kontrole w rejonach zbiorników wodnych,
  - współpraca z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, w ramach której strażnicy odbyli szkolenie z zasad udzielania pomocy przedmedycznej,
  - współpraca z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji polegająca na rozprowadzaniu wśród ubogich dzieci darmowych biletów wstępu na odkryte kąpielisko,
- kontynuacja programu profilaktyczno – edukacyjnego „Bądź świadomy i odpowiedzialny" prowadzonego w szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
- „Straż Miejska Przedszkolakom" – kolejny cykl prelekcji utrwalających wśród dzieci stosowne wzorce zachowań,
- kontrole miejsc zabaw dzieci i młodzieży, w tym również kontrole boisk,
- kontrole bytomskich parków,
- kontrole terenów leśnych i przyleśnych realizowane przez patrol konny,
- kontrole pustostanów, budynków przeznaczonych do rozbiórki oraz innych miejsc potencjalnie niebezpiecznych,
- kontrole podwórek ze zwróceniem szczególnej uwagi na dzieci i młodzież pod kątem spożywania alkoholu lub innych środków odurzających,
- kontrole lokali gastronomicznych pod kątem sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nieletnim,

Rysunek 5: Logo Bezpieczne Wakacje
Źródło: archiwum UM Bytom

- udział w akcji „Pozory mylą, dowód nie" polegającej na konsekwentnym egzekwowaniu zakazu sprzedaży papierosów osobom nieletnim,
- w ramach zwalczania tworzenia tzw. „dzikich wysypisk" wprowadzono do użytku system monitoringu wizyjnego „Las",
- eliminowanie zagrożeń spowodowanych pozostawionymi w niedozwolonych miejscach bądź niesprawnymi, uszkodzonymi i nie użytkowanymi pojazdami,
- w ramach współpracy z Policja funkcjonariusze brali udział w takich akcjach jak: „Znicz", „Bezpieczna Droga do Szkoły" oraz „Noc Świętojańska",
- kontynuacja akcji znakowania rowerów.

Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa

Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa Miasta w ramach przydzielonych czynności służbowych sporządzał miesięczne analizy stanu bezpieczeństwa i utrzymania porządku publicznego w mieście, opracował projekty porozumień i umów zawieranych z różnymi instytucjami w zakresie bezpieczeństwa w Bytomiu, nadzorował wykonanie porozumienia w sprawie finansowania kosztów dodatkowych służb patrolowych pełnionych przez funkcjonariuszy Policji, koordynował współpracę Policji i Straży Miejskiej oraz opracował nowy projekt Miejskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2012-2014. Dodatkowo realizował i koordynował zadania wynikające z Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Rządowego Programu Ograniczenia Przestępczości i Aspołecznych Zachowań pt. „Razem Bezpieczniej". Poza tym organizował objazdy miasta mające na celu kontrolę miejsc niebezpiecznych z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego. Współorganizował działania profilaktyczne na terenie miasta, gdzie był inicjatorem 4 spektakli profilaktycznych przedstawianych przez teatr Nie-Wielki z Opola pt. „Bąbel w drodze do szkoły", przeznaczonych dla wszystkich pierwszoklasistów. Ponadto uczestniczył w spotkaniach z podmiotami i mieszkańcami Bytomia w ramach bezpieczeństwa, porządku i czystości.

Działania w zakresie zarządzania kryzysowego na terenie miasta

Najistotniejsze przedsięwzięcia realizowane w zakresie zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej:

- opracowanie Planu Obrony Cywilnej Miasta Bytomia i przedstawienie go do zatwierdzenia Wojewodzie Śląskiemu,
- opracowanie i wprowadzenie do użytku zarządzeń w sprawach: organizacji i zasad działania systemu wykrywania i alarmowania w mieście, organizacji systemu wczesnego ostrzegania na terenie miasta, powołania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, utworzenia Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- w ramach posiedzeń Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego omawiano tematy:
  - wykorzystanie dróg i placów miejskich do organizowania imprez sportowych, rozrywkowych oraz protestów społecznych w formie demonstracji i blokad,
  - koncepcja zapewnienia bezpieczeństwa osobom używającym w warunkach domowych specjalistycznego sprzętu medycznego wymagającego zasilania w energię elektryczną,
  - koncepcja prowadzenia działań ratowniczych podczas zdarzeń na bytomskim odcinku autostrady A1.

  Ponadto członkowie PZZK uczestniczyli w doraźnym posiedzeniu w związku z wprowadzeniem przez Prezesa RM pierwszego stopnia alarmowego na terenie całego kraju, z uwagi na odbywające się w naszym kraju Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej EURO – 2012,
- przeprowadzono trening Systemu Wykrywania i Alarmowania Miasta oraz szkolenia obsady etatowej Powiatowego Ośrodka Analizy Danych i Alarmowania,
- uczestniczono w 3 wojewódzkich treningach z zakresu obiegu informacji o zagrożeniach zgodnie z normą ATP-45B,
- kontynuowano modernizację Systemu Wykrywania i Alarmowania miasta poprzez zakup i włączenie do systemu dwóch syren akustycznych oraz zamontowanie ich na obiektach mieszkalnych przy ul. Siemianowickiej i Miechowickiej,
- przedstawienie do zatwierdzenia przez Wojewodę Śląskiego Planu operacyjnego funkcjonowania miasta Bytomia w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa i w czasie wojny,
- przeprowadzenie szkolenia kadry kierowniczej UM i kierowników zakładu pracy z zakresu spraw obronnych i zarządzania kryzysowego.

3.10 Organizacje pozarządowe

W ewidencji Urzędu Miasta w Bytomiu pod koniec 2012 figurowało 416 stowarzyszeń rejestrowych, w tym 101 stowarzyszeń aktywnych. Zarejestrowano 6 stowarzyszeń w tym 2 działające w zakresie pomocy społecznej, 1 działające w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i chorym oraz 3 działające w innych dziedzinach. Ponadto w 2012 roku udokumentowano działalności 18 fundacji w tym 22 aktywnie działających.

Tabela 38: Ilość zarejestrowanych stowarzyszeń i fundacji

	Fundacje (*)	Stowarzyszenia zwykłe Kulturalne oraz sportowe (**) + Inne (*)	Stowarzyszenia rejestrowe w tym:				
			Inne (*)	Kulturalne (**)	Kultury fizycznej (**)	Kultury fizycznej – nieprowadzące działalności gospodarczej (**)	UKS (**)
Zarejestrowane - 416	24	6 + 34	187	51	73	20	21
w tym: aktywnie działające - 246	22	6 + 10	101	35	38	19	15
w tym: nowe organizacje zarejestrowane w 2012 r. - 19	4	1 + 2	6	2	1	3	-

** Poniższe informacje pochodzą z Wydziału Organizacyjnego – właściwego dla stowarzyszeń innych niż: kulturalne, kultury fizycznej, kultury fizycznej, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej, Uczniowskie Kluby Sportowe, stowarzyszeń zwykłych kulturalnych i sportowych*

W 2012 r. Biuro Organizacji Pozarządowych organizowało szereg seminariów szkoleniowo – informacyjnych. Spotkania odbyły się w ramach następujących projektów:

- „Profesjonalizm = skuteczność" - projekt realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Europejskiego, współfinansowany ze środków unijnych,
- „BIPnij dla przejrzystości i transparentności NGO" - projekt powstał z inicjatywy Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy Bona Fides oraz Stowarzyszenia Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST,
- „Region aktywnych organizacji – utworzenie mobilnych centrów informacji i wspierania NGO w województwie śląskim" - projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- „Stop izolacji społecznej"- organizowany przy udziale Fundacji Wspólna Droga.

W ramach „Programu współpracy Miasta Bytomia z organizacjami pozarządowymi na rok 2013" opracowano cele, zasady oraz formy współpracy organów samorządowych miasta z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W 2012 roku Bytomskie Organizacje Pozarządowe zorganizowały szereg imprez kontynuując cykliczne wydarzenia oraz realizując nowe. Z przedsięwzięć realizowanych w ciągu całego roku na szczególną uwagę zasługują:

- spotkania cykliczne odbywające się w ramach grupy samopomocy dla uczestników Systemowego Projektu Aktywizacji z terenu dzielnicy Rozbark organizowane przez Stowarzyszenie DZWONEK,
- imprezy integracyjne realizowane w Mieszkaniach Chronionych w ramach projektów: „Lato na tarasie" oraz „Słodko - Owocowe Pożegnanie Lata",
- „Dzień Godności" zorganizowany przez Bytomskie Koło Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
- „Radio Sound & Voices – Radio SoVo" – wyjazd uczestników projektu do Barcelony,
- „My też potrafimy pomagać" - festiwal ekologiczny,
- koncert charytatywny przeprowadzony przez Stowarzyszenie Liga Kobiet Nieobojętnych dla Natali Majchrzak z zespołem Aperta - impreza zorganizowana wespół z SP nr 45 w Bytomiu,
- Plenerowe Becekino oraz zbiórka publiczna za zgodą Marszałka Województwa Śląskiego na wykonanie projektu rzeźby plenerowej Karin Stanek, zorganizowane przez Stowarzyszenie Liga Kobiet Nieobojętnych,
- organizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Turystyki,
- 50-lecie Bytomskiego Turystycznego Klubu Kolarskiego" Catena",

- XIX Międzynarodowy Turniej Młodzików o „Puchar Niepodległości" na KP „Olimpijczyk" oraz Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików organizowane przez Waterpolowe Towarzystwo Sportowe,
- I Turniej pamięci Andrzeja Motyki współorganizowany przez SP nr 44 w Bytomiu, Stowarzyszenie Liga Kobiet Nieobojętnych i Jacka Gorczycę - piłkarza GKS'u Katowice,
- VIII Dni Organizacji Pozarządowych,
- „Bytomski Anioł Wolontariatu 2012",
- przeprowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci bytomskich szkół „Sportowe wakacje w mieście 2012" organizowane przez Towarzystwo Miłośników Hokeja POLONIA Bytom,
- cykl szkoleń otwartych z języka migowego,
- szkolenia otwarte na temat alternatywnych metod komunikacji osób głuchoniemych,
- współdziałanie z Katolicką Misja dla Niesłyszących,
- udział w seminarium w Irlandii dotyczącym bezrobocia i aktywizacji zawodowej wśród młodych ludzi w krajach europejskich,
- realizacja projektu „Ścieżki Przyrodniczo - Rekreacyjne w Miechowickiej Ostoi Leśniej" przez Stowarzyszenie Nasze Miechowice,
- I Runda Caravaningowych Mistrzostw Polski - zlot zorganizowany przez Klub Motorowy Górników i Energetyków w Bytomiu.

W ramach zadań zleconych przez Gminę Bytom zrealizowano następujące projekty:
- „Otwórzmy przed nimi świat" – projekt realizowany w okresie od 20 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. w Ośrodku Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczym,
- „Niepełnosprawny - pełnoprawny obywatel" – projekt zrealizowany w Mieszkaniach Chronionych zorientowany na zapewnienie całodobowej opieki i pobytu osobom niepełnosprawnym intelektualnie w Mieszkaniach Chronionych.

Natomiast w ramach zadań finansowanych przez gminę oraz obchodów Roku Korczakowskiego zrealizowano następujące projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży:
- trzydniowe warsztaty graffiti prowadzone przez Dariusza Paczkowskiego, w których udział wzięło 30 osób,
- warsztaty dla 100 osób dotyczące praw dziecka.

Ponadto w 2012 roku przeprowadzono szereg warsztatów organizowanych m.in. przez Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Aktywnej Twórczo przy Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. J. Szafranka. Do ważniejszych należą:
- warsztaty antydyskryminacyjne w ramach projektu realizowanego przez Centrum Żydowskie w Oświęcimiu,
- tygodniowe warsztaty tańca współczesnego prowadzone przez studentów Akademii Tańca w Rotterdamie (w ramach współpracy z ŚTT),
- warsztaty filozoficzne Lego-logos prowadzone przez J. Spychałę w ramach Festiwalu Nauki i Sztuki,
- warsztaty pisania scenariuszy filmowych prowadzonych przez Izabelę Ochman w ramach Festiwalu Filmowego ARS INDEPENDETN 2012.

W 2012 roku Zarząd Bytomskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej otrzymał dotację ze środków Unii Europejskiej na realizację kolejnego przedsięwzięcia jakim jest utworzenie czwartej placówki tj. Zakładu Aktywności Zawodowej. Realizacja w/w zadania jest możliwa min. dzięki współpracy z Urzędem Marszałkowskim, władzami miasta Bytomia oraz PFRON.

4. GOSPODARKA

4.1 Przedsiębiorczość

Na koniec 2012 r. w systemie REGON zarejestrowanych było ok. 14,0 tys. podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Bytomia, w tym ok. 10,8 tys. osób fizycznych oraz ponad 3,2 tys. osób prawnych i jednostek nie mających osobowości prawnej. W stosunku do roku 2011 r. ilość podmiotów gospodarczych ogółem zwiększyła się o 1,6%, na co wpływ miało zwiększenie się ilości osób prawnych i jednostek nie mających osobowości prawnej –

o 5,3%. Poza tym wzrosła również liczba spółek handlowych tj. o 5,8%, gdzie znaczący wzrost odnotowano w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, bo aż o 6,5%.

Tabela 39: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Wg stanu na dzień 31.12. 2008 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2009 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2010 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2011 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2012 r.
Podmioty gospodarki narodowej, w tym:	16 288	16 094	16 590	16 194	16 447
1. Przedsiębiorcy, z tego:	**14 173**	**13 889**	**14 279**	**13 783**	**13 962**
a. Osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, w tym m.in.:	2 891	2 918	2 968	3 019	3 178
- przedsiębiorstwa państwowe	4	1	1	1	1
- spółdzielnie	37	37	37	38	37
- spółki handlowe, w tym m.in.:	854	905	961	1 018	1 077
· akcyjne	33	36	35	36	37
➔ z udziałem kapitału zagranicznego	3	4	4	3	2
· z ograniczoną odpowiedzialnością	695	737	786	837	891
➔ z udziałem kapitału zagranicznego	90	91	95	90	97
- spółki cywilne	1 764	1 755	1 749	1 749	1 761
b. osoby fizyczne	11 282	10 971	11 311	10 764	10 784
2. Wspólnoty mieszkaniowe, organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, fundacje	**2 115**	**2 205**	**2 311**	**2 411**	**2 485**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Wykres 33: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2008-2012

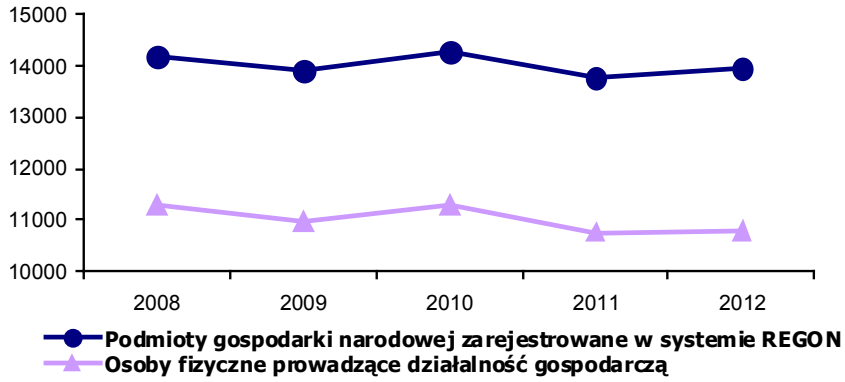

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Spośród 14,0 tys. przedsiębiorców zarejestrowanych w systemie REGON, 90% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne. Wśród osób fizycznych najwięcej prowadziło działalność gospodarczą w sekcjach:

- handel i naprawy – 28,1%,
- budownictwo – 10,5%,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 7,9%,
- transport, gospodarka magazynowa – 6,0%,
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 4,1%,
- zakwaterowanie i gastronomia – 3,1%,

Działalność gospodarczą prowadziło 928 spółek kapitałowych[2] (wzrost o 6,3% w porównaniu z 2011 r.), z tego:

- z wyłącznym kapitałem krajowym 829 (wzrost o 6,3%), w tym:
  - 794 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
  - 35 spółki akcyjne,
- z udziałem kapitału zagranicznego 99 (spadek o 6,5%), w tym:
  - 97 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
  - 2 spółki akcyjne.

W strukturze przedsiębiorców, spółki z wyłącznym kapitałem krajowym stanowiły 5,9%, natomiast spółki z udziałem kapitału zagranicznego 0,7%. Wśród spółek kapitałowych z wyłącznym kapitałem krajowym, działalność w zakresie:

- handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle, prowadziło 26,1% spółek;
- przetwórstwa przemysłowego prowadziło 15,7% spółek;
- budownictwa prowadziło 15,8% spółek;
- działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej prowadziło 10,0% spółek.

Wśród spółek z udziałem kapitału zagranicznego, dominujący udział mają spółki prowadzące działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 53,6%. Działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego prowadziło 28,4% podmiotów.

[2] Spółki kapitałowe to spółki z o.o. i spółki akcyjne.

Wykres 34: Spółki z udziałem kapitału krajowego oraz z udziałem kapitału zagranicznego według prowadzonej działalności, zdefiniowanej zgodnie z PKD 2007

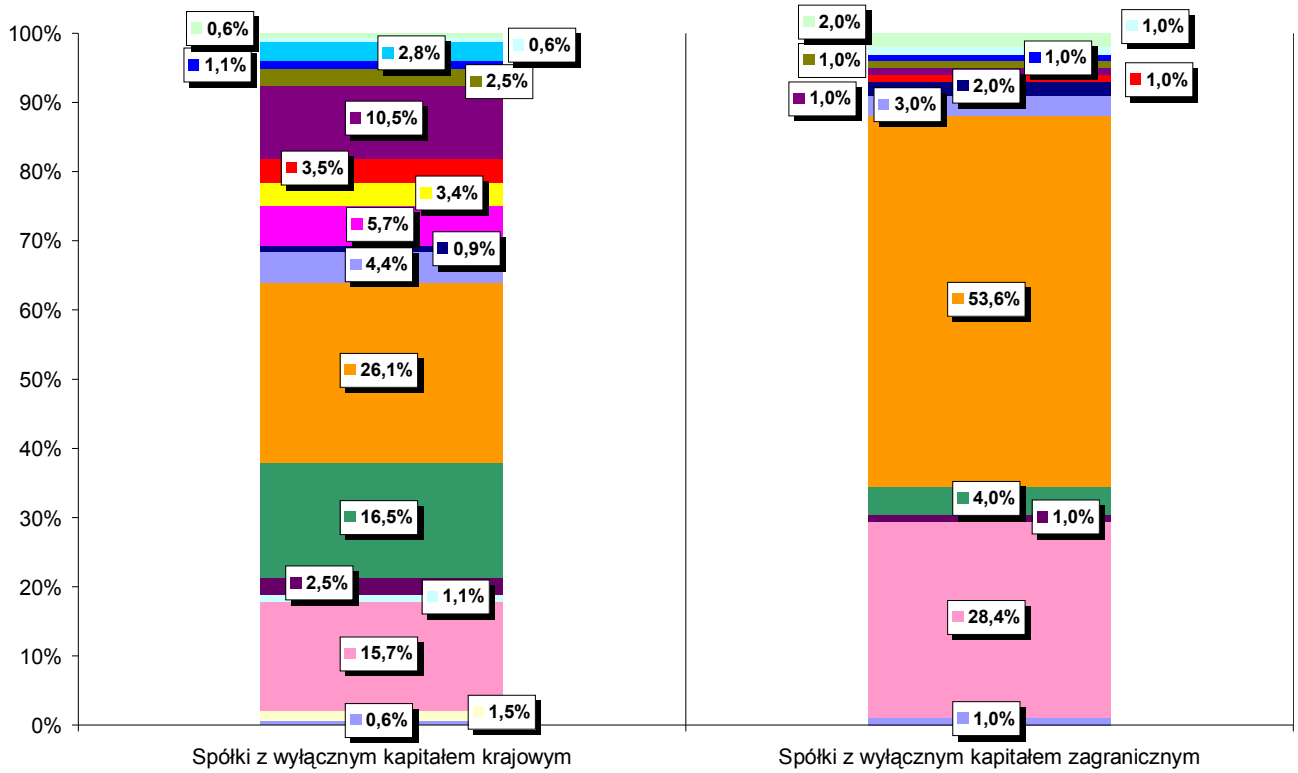

- pozostała działalność usługowa
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- edukacja
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- informacja i komunikacja
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- transport i gospodarka magazynowa
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- budownictwo
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
- przetwórstwo przemysłowe
- górnictwo i wydobywanie
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Analiza struktury podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON dokonana według liczby zatrudnienia wykazuje dominujący udział podmiotów zatrudniających do 9 osób, które na koniec 2012 r. stanowiły 94,3% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów. Pozostaje to w bezpośrednim związku z bardzo wysokim udziałem przedsiębiorstw osób fizycznych i spółek cywilnych w ogólnej zbiorowości zarejestrowanych podmiotów.

Tabela 40: Liczba przedsiębiorców z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia w 2012 r.

Forma prawna	Ogółem	Liczba zatrudnionych				
		A 0-9	B 10-49	C 50-249	D 250-999	E pow. 999
Ogółem	13962	13168	668	116	9	1
Osoby prawne i jednostki nie posiadające osobowości prawnej, w tym m.in.:	3178	2595	462	112	8	1
spółki akcyjne	37	17	11	6	2	1
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	891	662	194	34	1	-
spółki jawne	100	64	33	2	1	-
spółki cywilne	1761	1644	115	2	-	-
spółki komandytowe	42	39	3	-	-	-
przedsiębiorstwa państwowe	1	-	1	-	-	-
spółdzielnie	37	19	10	8	-	-
przedstawicielstwa zagraniczne	3	3	-	-	-	-
oddziały przedsiębiorców zagranicznych	2	2	-	-	-	-
Osoby fizyczne	10 784	10573	206	4	1	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z i systemu REGON US Katowice

Wśród 3 178 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej zarejestrowanych w systemie REGON podmioty o liczbie zatrudnienia:
- od 0 – 9 stanowiły 81,66%,
- od 10 – 49 stanowiły 14,54%,
- od 50 – 249 stanowiły 3,52%,
- od 250 – 999 stanowiły 0,25%,
- pow. 999 stanowiły 0,03%.

Natomiast struktura spółek z ograniczoną odpowiedzialnością według liczby pracujących w poszczególnych przedziałach kształtowała się następująco:
- od 0 – 9 wynosiła 74,3%,
- od 10 – 49 wynosiła 21,8%,
- od 50 – 249 wynosiła 3,8%,
- od 250 – 999 wynosiła 0,1%.

Banki i instytucje finansowe[3]

Obsługę finansową przedsiębiorców, inwestorów i mieszkańców prowadziło 31 oddziałów oraz 3 filie banków:
- ING Bank Śląski S.A.:
  - Oddział w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 1,
  - Oddział w Bytomiu, pl. Jana III Sobieskiego 2,
  - Oddział w Bytomiu, ul. Dworcowa 12,
  - Oddział w Bytomiu, ul. Reptowska 53a,
  - Oddział w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 250a,
  - Oddział w Bytomiu, ul. Tatrzańska 2.
- PKO Bank Polski S.A.:
  - Oddział 1 w Bytomiu, ul. Dworcowa 8,
  - Oddział 2 w Bytomiu, al. Jana Nowaka Jeziorańskiego 25,
  - Oddział 4 w Bytomiu, ul. Orzegowska 32.
- Bank PEKAO S.A., I Oddział w Gliwicach:
  - Filia nr 1 w Bytomiu, ul. Strażacka 5,
  - Filia nr 4 w Bytomiu, ul. Dworcowa 39.
- Bank Zachodni WBK S.A.:
  - 1 Oddział w Bytomiu, ul. Dworcowa 4,

[3] Źródło: witryny internetowe banków i instytucji finansowych.

- 2 Oddział w Bytomiu, ul. Krakowska 1,
- 3 Oddział w Bytomiu, ul. Zabrzańska 30a.

- GETIN Bank S.A., Oddział Bytom, ul. Katowicka 16, Tatrzańska 2
- Alior Bank S.A.:
  - Oddział Bytom, ul. Jainty 22
  - Placówka Partnerska, ul. Stolarzowicka 26D
  - Placówka Partnerska, ul. Zabrzańska 115/2
- Citi Handlowy, Oddział w Bytomiu, ul. Gliwicka 17,
- Bank Spółdzielczy Bytom, ul. Krawiecka 4.
- Kredyt Bank S.A., I Oddział w Chorzowie:
  - Filia nr 7, ul. Gliwicka 15.
- Bank BPH S.A.:
  - Oddział w Bytomiu, pl. Wolskiego 5,
  - Oddział w Bytomiu, Rynek 4.
- Invest Bank S.A., Oddział w Bytomiu, ul. Rycerska 4.
- Bank Millennium S.A. Oddział w Bytomiu (placówki: Millennium i Millennium Biznes), ul. Dworcowa 13.
- Credit Agricole
  - Placówka Bankowa, ul. Dworcowa 25,
  - Placówka Bankowa, ul. Gliwicka 12,
- Deutsche Bank PBC S.A.
  - Oddział Banku w Bytomiu, ul. Dworcowa 20,
- Polbank EFG (EFG Eurobank Ergasias S.A.)
  - ul. Dworcowa 2,
  - ul. Rynek 21/11.
- Eurobank w Bytomiu, placówki:
  - ul. Dworcowa 1,
  - ul. Podgórna 5.
- Santander Consumer Bank S.A., I Oddział w Bytomiu ul. Dworcowa 11.
- Multibank – Centrum Usług Finansowych, ul. Browarniana 1.

Ponadto na terenie miasta działalność prowadziły m.in.:
- Biuro Terenowe ZUS w Bytomiu (Oddział ZUS w Zabrzu), ul. Sądowa 8;
- Oddział PZU S.A. w Bytomiu, Rynek 12; Agencja Generalna Grupy Ergo Hestia S.A. w Bytomiu, ul. Żeromskiego 18 oraz Aviva – I Oddział w Bytomiu przy ul. Strzelców Bytomskich 13/4;
- NFZ Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach, Sekcja Obsługi Ubezpieczonych w Bytomiu, ul. Karola Miarki 10;
- 14 placówek Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (SKOK).

Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego

Środowisko przedsiębiorców w Bytomiu reprezentują organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, do których należą:
- Bytomska Izba Przemysłowo – Handlowa w Bytomiu,
- Delegatura w Bytomiu Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach,
- Związek Pracodawców Aglomeracji Górnośląskiej,
- Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości.

W ramach zadań statutowych organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego prowadzą działalność w zakresie doradztwa organizacyjno – prawno – finansowego, szkoleń, pomocy w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych oraz promocji osiągnięć bytomskich przedsiębiorców.

W 2012 r. w Bytomiu kontynuował działalność Punkt Konsultacyjny Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości S.A. w Katowicach. Punkt mieści się w siedzibie Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu przy ul. Pułaskiego 3. W ramach punktu bytomscy przedsiębiorcy mogą bezpłatnie uzyskać informacje nt. pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania oraz szeroko rozumianego prowadzenia działalności gospodarczej na Jednolitym Rynku Europejskim.

4.2 Rynek pracy

4.2.1 Pracujący

Liczba osób pracujących[4] na koniec 2011 r.[5] wyniosła 32 562 i zmniejszyła się w stosunku do 2008 r. o 138 osób tj. 0,4%. Nieznacznie więcej, bo o 86 osób pracujących stanowili mężczyźni. Liczba osób pracujących w sektorze publicznym wyniosła 16 943 osoby, natomiast w sektorze prywatnym nieco mniej, bo 15 619 osób.

Tabela 41: Liczba osób pracujących w Bytomiu

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12			
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Pracujący, w tym:	32 700	33 510	33 519	32 562
kobiety	16 456	16 981	17 127	16 238
mężczyźni	16 244	16 529	16 394	16 324
w sektorze publicznym	17 531	17 337	17 551	16 943
w sektorze prywatnym	15 169	16 173	15 968	15 619

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznika Statystycznego pn. „ Województwo Śląskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2012"

Wykres 35: Osoby pracujące w sektorach: publicznym i prywatnym

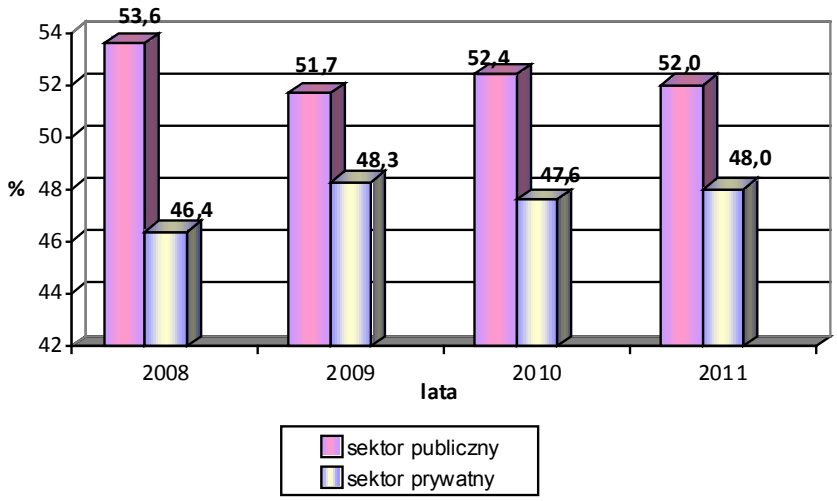

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznika Statystycznego pn. „ Województwo Śląskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2012"

Mimo, iż udział osób pracujących w sektorze prywatnym wzrósł z 46,4% w 2008 do 48,0% w 2011 r. to nadal jest mniejszy niż udział osób pracujących w sektorze publicznym, który stanowi 52,0%.

Na przestrzeni lat 2008-2011 przeciętne miesięczne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, wynosząc w 2011 r. 3 266,64 zł. W sektorze publicznym wynosi 3 542,12 zł, natomiast w sektorze prywatnym 3 006,37 zł.

[4]Bez pracujących w podmiotach gospodarczych do 9 osób oraz duchowieństwa; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

[5] Informacja dotycząca osób pracujących podana jest na koniec 2011 r., z uwagi na brak danych za rok 2012.

Tabela 42: Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12			
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł), w tym:	2 830,20	2 918,55	3 079,10	3 266,64
w sektorze publicznym	2 993,33	3 252,29	3 415,59	3 542,12
w sektorze prywatnym	2 672,99	2 603,42	2 768,46	3 006,37

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznika Statystycznego pn. „ Województwo Śląskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2012"

4.2.2 Bezrobocie

Na koniec 2012 r. w PUP w Bytomiu zarejestrowanych było 10 966 osób tj. o 4 175 osób więcej niż w 2008 r. W okresie 2008–2012 stopa bezrobocia zwiększyła się o 8%, a w stosunku do 2011 r. wzrosła o 0,9%.

Wykres 36: Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu

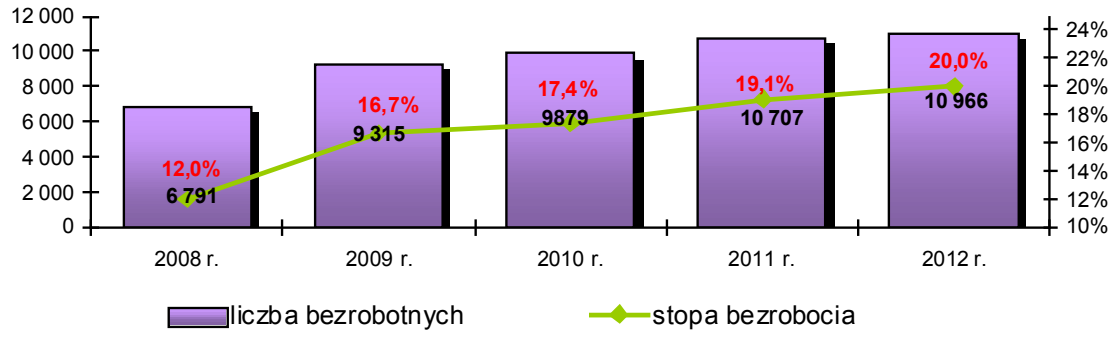

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z PUP Bytom oraz danych GUS

Tabela 43: Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego w Bytomiu

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.					Dynamika w %
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	(7:2)
Zarejestrowani bezrobotni, w tym:	6 791	9 315	9 879	10 707	10 966	161,5
kobiety	4 277	5 252	5 534	6 147	6 191	144,8
mężczyźni	2 514	4 063	4 345	4 560	4 775	92,3
zarejestrowani po raz pierwszy	1 001	1 409	1 465	1 681	1685	190,0
zarejestrowani po raz kolejny	5 790	7 906	8 414	9 026	9 281	160,3
uprzednio pracujący	5 342	7 405	7 964	8 588	9 002	168,5
pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy	4 079	4 001	4 680	6 210	4 437	108,8

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

W okresie od stycznia do grudnia 2012 r. w PUP zarejestrowały się jako bezrobotne 13 074 osoby. Liczba bezrobotnych rejestrujących się po raz pierwszy wzrosła, w stosunku do 2008 r. o 30,2%, a w stosunku do roku poprzedniego zmalała o 4,5%. Z ewidencji bezrobotnych, wyłączonych zostało 12 815 osób tj. o 9,5% mniej niż w 2008 r.

Tabela 44: Bezrobotni nowo rejestrowani i wyłączani z ewidencji PUP

Wyszczególnienie	Razem w okresie roku:					Dynamika w %
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	(7:2)
Bezrobotni rejestrujący się, w tym:	13 001	14 550	14 695	13 174	13 074	100,56
po raz pierwszy	1 910	2 647	2 775	2 591	2 487	130,2
po raz kolejny	11 091	11 903	10 608	10 583	10 587	95,5
Bezrobotni wyłączeni z ewidencji, w tym z powodu:	14 157	12 026	13 043	12 080	12 815	90,5
podjęcia pracy	4 130	3 580	4 380	4 512	4 173	101,0
rozpoczęcia szkolenia lub stażu	1 572	1 661	2 449	1 301	2 390	152,0
niepotwierdzenia gotowości do pracy	5 670	4 457	5 046	4 531	4 559	80,4
z innych powodów	2 785	2 328	1 168	1 736	1 693	60,8

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

W omawianym okresie, PUP w Bytomiu odnotował informacje od 18 zakładów pracy o zamiarze dokonania zwolnień grupowych z przyczyn niedotyczących pracowników. W sumie liczba osób przewidzianych do zwolnienia, zamieszkujących na terenie Bytomia wynosiła 107.

Wykres 37: Średnioroczny współczynnik rynku pracy

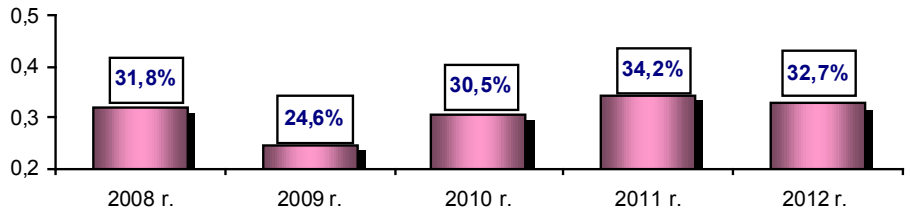

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

Średnioroczny współczynnik płynności rynku pracy, liczony jako procentowy stosunek liczby bezrobotnych podejmujących pracę do liczby nowo rejestrowanych bezrobotnych, będący ważnym miernikiem szans osób bezrobotnych na uzyskanie zatrudnienia w 2012 r. wyniósł 32,7% i zmniejszył się w stosunku do 2011 r. o 1,5 punktu procentowego. W porównaniu do 2008 r. natomiast zmniejszył się o 0,9 punktu procentowego. Strukturę demograficzną i społeczną zbiorowości bezrobotnych przedstawiają wykresy.

Wykres 38: Bezrobotni według wieku

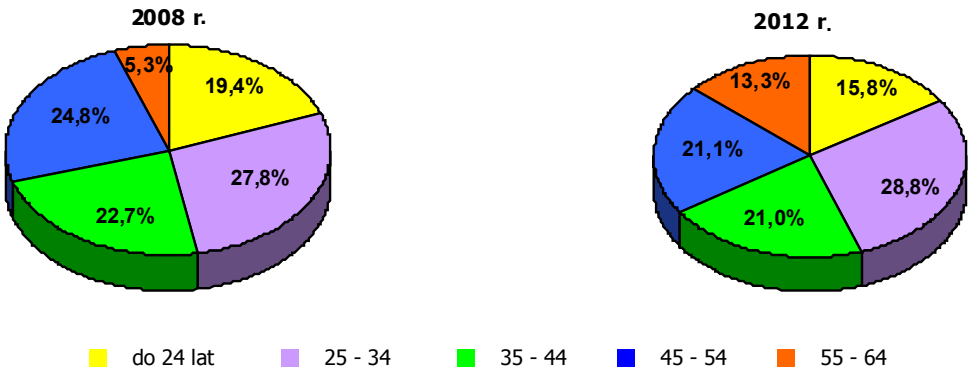

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i P-01 z PUP Bytom

W okresie 2008–2012 w strukturze bytomskich bezrobotnych wg wieku można zauważyć zwiększenie udziału bezrobotnych w przedziale wiekowym od 55 do 64 lat o 8,0% oraz w przedziale od 25 do 34 lat o 1,0%. W pozostałych przedziałach nastąpił spadek udziału bezrobotnych. Wiek statystycznej osoby bezrobotnej obniżył się z 39 lat w 2008 r. do 38 lat w 2012 r.

Wykres 39: Bezrobotni według poziomów wykształcenia

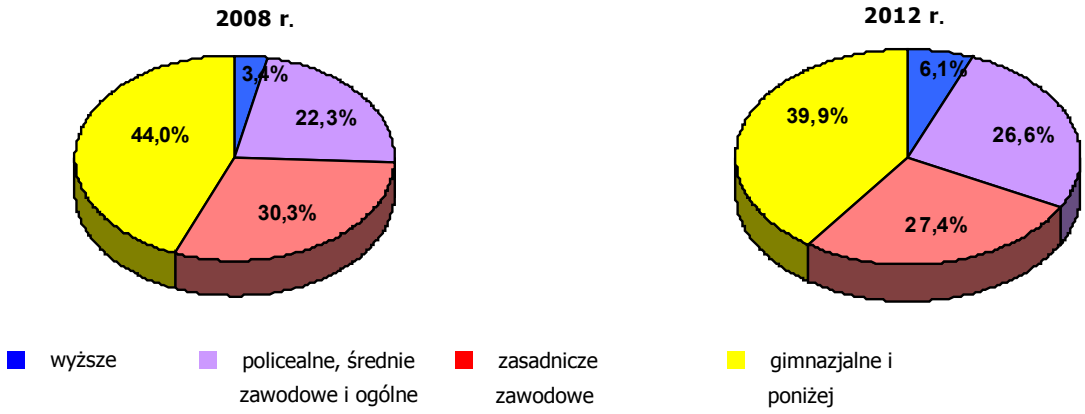

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i P-01 z PUP Bytom

W 2012 r. podobnie jak w 2008 r. najliczniejszą kategorią wśród bezrobotnych były osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. Drugą, pod względem wielkości udziału, kategorię stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym, jednak w porównaniu do 2008 r. udział tych osób zmniejszył się o 2,9%. Wzrósł natomiast udział osób z wykształceniem wyższym o 2,7%, z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i ogólnym o 4,3%.

Wykres 40: Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

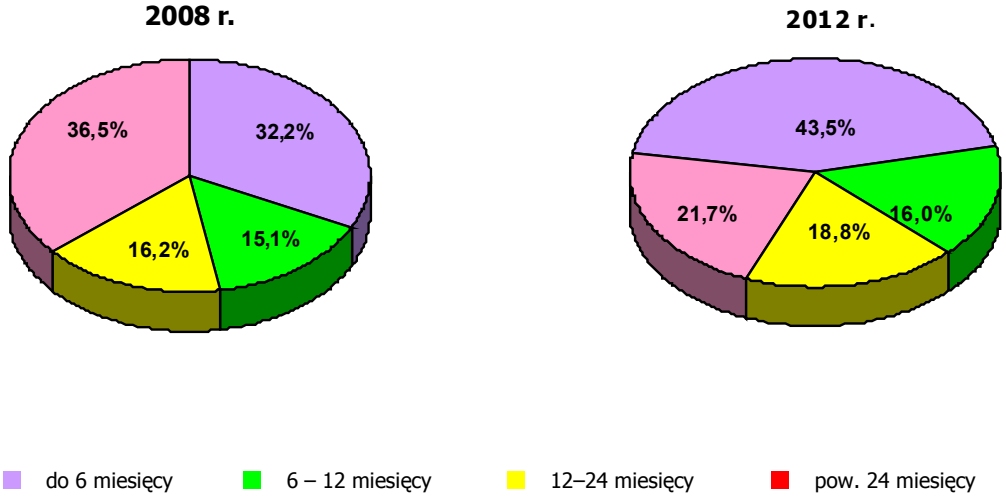

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i P-01 z PUP Bytom

Udział osób pozostających bez pracy do 6 miesięcy wzrósł z 32,2% w 2008 r. do 43,5% w 2012 r. Osoby pozostające bez pracy od 6-12 miesięcy stanowiły w 2012 r. 16,0%, a od 12-24 miesięcy 18,8%. Udział osób długotrwale bezrobotnych, pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy zmniejszył się z 36,5% w 2008 r. do 21,7% w 2012 r. Czas pozostawania bez pracy statystycznej osoby bezrobotnej wydłużył się z 10,2 miesiąca w 2008 r. do 11,4 miesięcy w 2012 r.

Do PUP zgłoszonych zostało 3 955 ofert pracy, o 2 328 mniej niż w 2008 r. W ujęciu statystycznym miesięczna liczba ofert pracy wynosiła 329,6, tj. o 194,4 mniej niż w 2008 r.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby osób bezrobotnych oraz ilości ofert pracy według zawodów.

Tabela 45: Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych

Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych					
31.12.2008 r.			31.12.2012 r.		
nazwa zawodu		liczba bezrobotnych	nazwa zawodu		liczba bezrobotnych
Lp.	**razem, w tym m.in.:**	6 791	Lp.	**razem, w tym m.in.:**	10 966
1	pracownik administracyjny	547	1	bez zawodu	3 249
2	sprzedawca	196	2	sprzedawca	793
3	pracownik biurowy	175	3	krawiec	271
4	murarz	165	4	ślusarz	249
5	sprzątaczka	156	5	kucharz	221
6	robotnik drogowy	152	6	górnik eksploatacji podziemnej	215
7	robotnik gospodarczy	140	7	technik ekonomista	207
8	pracownik ochrony mienia i osób	102	8	murarz	159
9	kierowca samochodu ciężarowego	88	9	sprzątaczka	142
10	ślusarz	79	10	robotnik budowlany	131

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i P-01 z PUP Bytom

Tabela 46: Zawody najczęściej występujące w ofertach pracy

	Zawody najczęściej występujące w ofertach pracy				
	31.12.2008 r.		31.12.2012 r.		
	nazwa zawodu	liczba ofert pracy	nazwa zawodu		liczba ofert pracy
Lp.	**razem, w tym m.in.:**	3 056	Lp.	**razem, w tym m.in.:**	3 955
1	sprzedawca	235	1	technik prac biurowych	495
2	ślusarz	195	2	robotnik gospodarczy	330
3	górnik eksploatacji podziemnej	164	3	sprzątaczka	235
4	sprzątaczka	156	4	sprzedawca	191
5	krawiec	87	5	pozostali pracownicy przy pracach lekkich	129
6	kucharz	69	6	górnik eksploatacji podziemnej	110
7	asystent ekonomiczny	67	7	robotnik budowlany	103
8	pracownik biurowy	58	8	rejestratorka medyczna	78
9	robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	57	9	pracownik ochrony fizycznej bez licencji	77
10	murarz	39	10	przedstawiciel handlowy	66

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i P-01 z PUP Bytom i Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu

Największy udział bezrobotnych odnotowano w dzielnicy Bobrek – 13,0% oraz w dzielnicy Górniki – 11,5%, natomiast najmniejszy udział w dzielnicy Rozbark – 3,2%. Najwięcej osób bezrobotnych na km² przypada w Śródmieściu tj. 531,1 osób/km², a najmniej w Stolarzowicach tj. 21,3 osoby/km².

Tabela 47: Bezrobotni z podziałem na dzielnice

		Bezrobotni z podziałem na dzielnice w 2012 r.		
Lp.	Nazwa dzielnicy	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców dzielnicy (w %)	Liczba bezrobotnych przypadających na km²
1	Bobrek	625	13,0	250
2	Górniki	118	11,5	73,7
3	Karb	555	8,3	163,2
4	Łagiewniki	516	6,1	112,2

		Bezrobotni z podziałem na dzielnice w 2012 r.		
Lp.	Nazwa dzielnicy	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców dzielnicy (w %)	Liczba bezrobotnych przypadających na km²
5	Miechowice	812	3,5	70,6
6	Rozbark	559	3,2	69,9
7	Stolarzowice	177	5,6	21,3
8	Stroszek- Dąbrowa Miejska	866	4,1	44,6
9	Sucha Góra	310	8,5	60,8
10	Szombierki	1010	4,5	206,1
11	Śródmieście	4143	8,4	531,1
12	Bez zameldowania	644	-	-

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu, Wydziału Geodezji oraz Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Bytomiu

Powiatowy Urząd Pracy realizował szereg przedsięwzięć mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu, które finansowane były z Funduszu Pracy, środków PFRON i EFS. Łącznie wydatkowano kwotę 12 611,49 tys. zł.

Do przedsięwzięć tych należały przede wszystkim:
- staże zawodowe, którymi objęto 1 328 osób,
- prace interwencyjne, w ramach których objęto 48 osób,
- roboty publiczne, w których wzięło udział 233 osoby,
- jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcia finansowego udzielono 90 osobom,
- doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy, programem objęto 25 osób,
- prace społecznie użyteczne wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku, którymi objęto 148 osób,
- dodatki aktywizacyjne dla 598 osób, które z własnej inicjatywy podjęły zatrudnienie,
- refundacje kosztów opieki nad dzieckiem do 7 lat, z których skorzystało 47 osób,
- aktywizacja zawodowa repatriantów, w ramach której objęto 5 osób.

W ramach środków współfinansowanych ze środków europejskich Powiatowy Urząd Pracy realizował następujące projekty:
- „Gotowi do pracy", Poddziałanie 6.1.3 PO KL,
- „Stawiamy na profesjonalność III" Poddziałanie 6.1.3 PO KL,
- „PUP+PRACODAWCA=WSPÓŁPRACA" Poddziałanie 6.1.1 PO KL,
- „Transfer Dobrych Praktyk" realizowany w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie" Leonardo da Vinci.

Europejski Fundusz Społeczny

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy podejmował działania na rzecz partnerstwa lokalnego, w tym przede wszystkim[6]:
- działalność Punktu Pomocy Koleżeńskiej,
- Ogólnopolski Tydzień Kariery w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu,
- święto mieszkańców Bobrka i Rozbarku,
- panel ekspercki dotyczący realizacji projektu pn. „Śląskie Wyzwania" – Model aktywizacji zawodowej kobiet z rodzin górniczych,
- warsztaty „Platforma wiedzy nt. starzejącego się społeczeństwa Europy Środkowej",
- doradcy zawodowi na Targach Edukacyjnych,
- spotkanie ze studentami Uniwersytetu Śląskiego,
- zajęcia dla Klubu Integracji Społecznej,
- działania Urzędu na rzecz Centrum Integracji Społecznej,
- zajęcia dla uczniów bytomskich szkół,
- Video CV – nowoczesna forma komunikacji na płaszczyźnie pracodawca – potencjalny pracownik,
- Zielona Linia – infolinia urzędów pracy.

[6] Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy za rok 2012; Bytom, luty 2013 r.

Dla osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy zostały opracowane ścieżki aktywizacji zawodowej, w ramach których osoby bezrobotne mogły skorzystać m.in. z:

- pośrednictwa pracy,
- poradnictwa i informacji zawodowej,
- pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- szkoleń zawodowych,
- dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej,
- form subsydiowanych.

4.3 Infrastruktura techniczna i usługi komunalne

4.3.1 Gospodarka wodno – kanalizacyjna

Zadania związane z infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną na terenie naszego miasta realizowane są przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., której właścicielem w 100% jest Gmina Bytom. Zadania spółki obejmują zaopatrzenie miasta w wodę i sprzedaż wody odbiorcom, odbiór i oczyszczanie ścieków oraz eksploatacje: sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków i obiektów infrastruktury wodno – kanalizacyjnej. W ramach spółki prowadzone są także prace remontowe, modernizacje sieci, inwestycje w zakresie gospodarki wodno – ściekowej oraz eksploatacja składowiska odpadów komunalnych.

Producentem i hurtowym dostawcą wody przeznaczonej do spożycia jest Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda transportowana jest siecią rurociągów magistralnych do sieciowych zbiorników wyrównawczych. Na koniec roku długość sieci wodociągowej wynosiła 444,7 km z czego 73,3% stanowiła sieć rozdzielcza.

Tabela 48: Wybrane dane dotyczące gospodarki wodociągowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2008 r.	31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.
Długość sieci wodociągowej, w tym:	km	407,2	408,1	411,7	443,9	444,7
- sieci magistralnej	km	12,7	12,7	12,6	12,6	12,6
- sieci rozdzielczej	km	297,0	297,8	303,1	325,5	325,9
- podłączeń	km	97,5	97,6	96,0	105,7	106,2
Sprzedaż wody, w tym:	tys. m^3	6 957,79	6 989,02	6 579,97	6 338,95	6 155,62
- dla gospodarstw domowych	tys. m^3	5 619,78	5 542,72	5 305,87	5 151,29	4 966,66
- dla pozostałych odbiorców	tys. m^3	1 338,01	1 446,30	1 274,10	1 187,65	1 188,96
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m^3	32,4	32,6	31,7	31,4	30,7
Liczba awarii sieci wodociągowej	ilość	554	909	676	439	530

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

Wykres 41: Zużycie wody w mieście

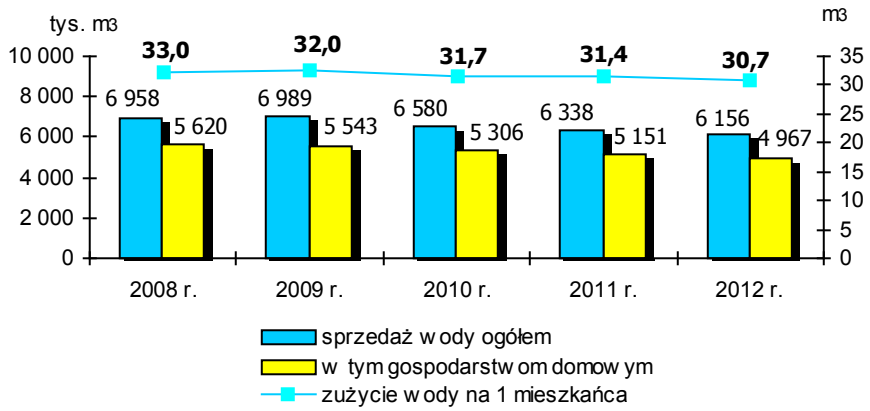

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

Z roku na rok obserwuje się systematyczny spadek zapotrzebowania na wodę w gospodarstwach domowych i w okresie ostatnich 5 lat uległo ono zmniejszeniu aż o 653,12 tys. m³. W 2012 r. wzrasta natomiast zapotrzebowanie na wodę u pozostałych odbiorców, w stosunku do roku poprzedniego wzrosło ono o 1,3 tys. m³, a w stosunku do 2008 r. zmalało o 149,1 tys. m³. Zapotrzebowanie na wodę w przeliczeniu na jednego mieszkańca obniżyło się o 1,7 m^3 w stosunku do 2008 r.

W okresie 12 miesięcy odnotowano 530 awarii sieci wodociągowej. W celu likwidacji usterek przeprowadzono remonty sieci, w ramach których wykonano awaryjne wymiany wodociągów i podłączeń, a także wymiany zasuw i hydrantów, oraz wymiany lub naprawy wodomierzy na łączną kwotę 2 086,6 tys. zł.

W zakresie sieci wodociągowej wykonano:
- budowę sieci wodociągowej wraz z przyłączami w rejonie Ptakowickiej, Kościuszki, Czecha w Bytomiu,
- przebudowę sieci wodociągowej wraz z podłączeniami ul. Lazarówka,
- budowę odcinka sieci wodociągowej ul. Strzelców Bytomskich,
- zakup sprzętu diagnostyczno-pomiarowego.

Ponadto rozpoczęto przebudowę sieci wodociągowej wraz z podłączeniami w ul. Konstytucji.

Tabela 49: Wybrane dane dotyczące gospodarki ściekowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2008 r.	31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.
Długość sieci kanalizacyjnej, w tym:	km	431,8	449,1	560,2	607,7	603,2
- sanitarnej	km	158,6	167,8	243,5	333,9	333,9
- deszczowej	km	133,6	137,3	169,2	195,4	190,8
- ogólnospławnej	km	78,2	78,2	73,3	78,4	78,5
- podłączeń	km	61,4	65,8	74,2	85,0	86,5
Liczba oczyszczalni ścieków*	obiekt	4	3	3	3	3
Przepustowość oczyszczalni	m^3/d	51 840	51 500	51 500	51 500	51 500
Ścieki odprowadzone miejską siecią kanalizacyjną, w tym:	tys. m^3	6 734,21	6 654,46	6 356,78	6 125,97	6 015,15
- z gospodarstw domowych	tys. m^3	5 469,18	5 398,33	5 173,03	5 042,09	4 909,81
- od pozostałych odbiorców	tys. m^3	1 265,03	1 256,13	1 183,75	1 083,88	1 105,34
Liczba awarii sieci kanalizacyjnej	ilość	89	120	138	92	120

* bez oczyszczalni „Stolarzowice" i „W.O.R.D." – ze względu na małą przepustowość oraz od czerwca 2009 r. bez oczyszczalni Rozbark – z powodu zlikwidowania

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o.

System sieci kanalizacyjnej miasta obejmuje sieci: sanitarną, deszczową, ogólnospławną oraz podłączenia do budynków. Długość sieci kanalizacyjnej eksploatowanej przez BPK Sp. z o.o. wynosiła 603,2 km i zwiększyła się w stosunku do 2008 r. o 171,4 km.

Wykres 42: Długość sieci kanalizacyjnej

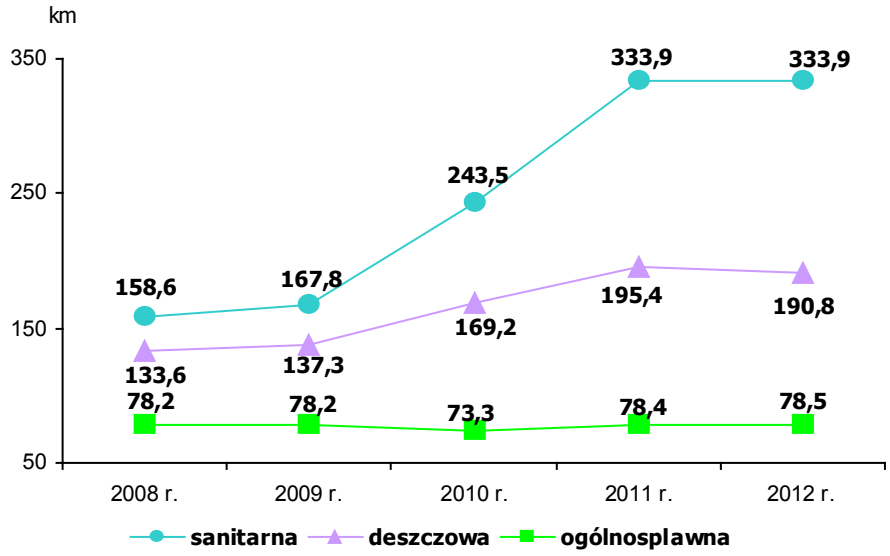

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o.

Miejski system oczyszczania ścieków obejmuje 3[7] oczyszczalnie mechaniczno – biologiczne, które posiadają pozwolenia wodno – prawne. W ostatnim okresie łączna ilość odprowadzonych ścieków wynosiła 6 015,15 m³, tj. o 719,06 tys. m³ mniej niż w 2008 r. Zdecydowana większość ścieków pochodzi z gospodarstw domowych, tj. 81,6%. W 2012 r. przeprowadzono remonty urządzeń i obiektów na oczyszczalni ścieków Miechowice, Bobrek i Centralnej na kwotę 336,7 tys. zł.

W omawianym okresie odnotowano 120 awarii oraz przeprowadzono remonty: 255 studni kanalizacji sanitarnej, 33 studni kanalizacji deszczowej, remont kanału tłocznego w ul. Łużyckiej, na które wydatkowano ogółem 1 005,8 tys. zł.

W zakresie sieci kanalizacyjnej wykonano:

- przebudowę kanału tłocznego ul. Nickla/Matki Ewy wraz z kanałem sanitarnym w ul. Ks. Frenzla,
- budowę przepompowni zbiorczej oraz kanalizacji wraz z przyłączami w rejonie ul. Przelotowej, ks. Frenzla i Chroboka w Bytomiu,
- rozbudowę węzła produkcji biogazu i energii elektrycznej w oczyszczalni ścieków CENTRALNA w Bytomiu.

Ponadto rozpoczęto przebudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonie ul. Wojciechowskiego i Rydza Śmigłego oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami ul. Ptakowicka, Czecha, Kościuszki w Bytomiu – Stolarzowicach.

4.3.2 Gospodarka odpadami komunalnymi i oczyszczanie miasta

Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. prowadzi działalność polegającą na unieszkodliwianiu i odzysku odpadów na „składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne" zlokalizowanym w Bytomiu przy Al. Jana Pawła II.

[7] Bez oczyszczalni Stolarzowice i oczyszczalni W.O.R.D. – ze względu na małą przepustowość oraz od czerwca 2009 r. bez oczyszczalni Rozbark – z powodu zlikwidowania

Wykres 43: Struktura odpadów przyjętych na składowisko

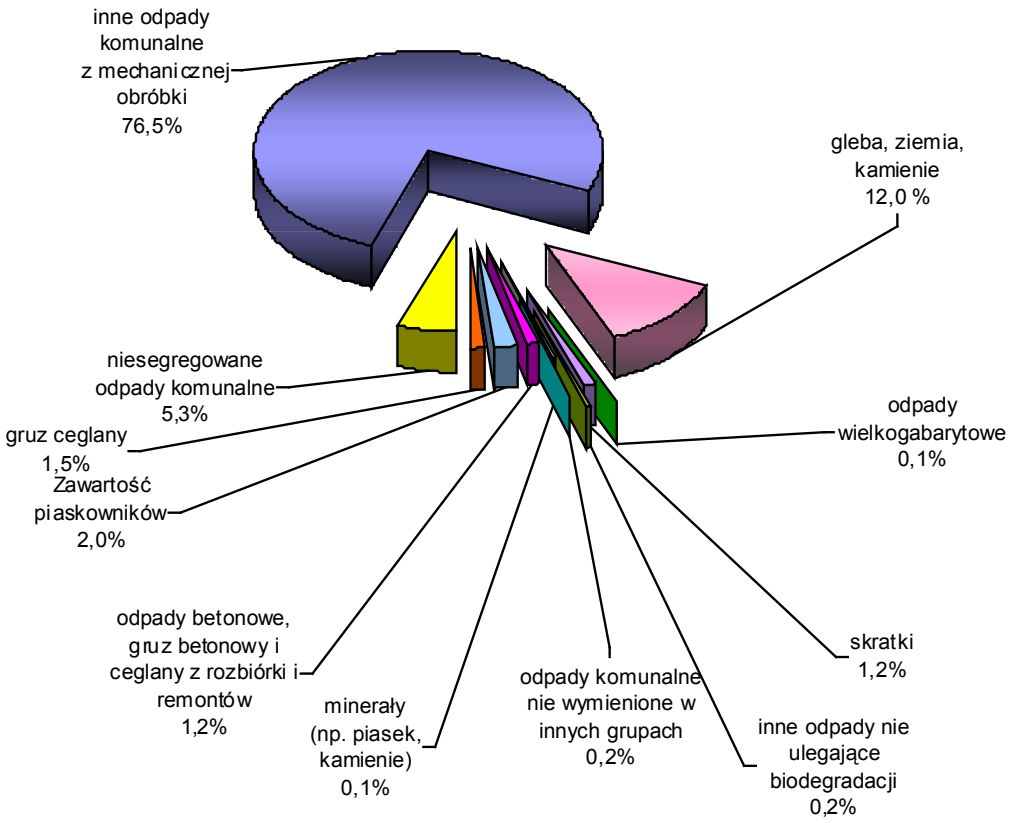

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

4.3.3 Ciepłownictwo

Głównym producentem energii cieplnej w mieście jest Fortum Bytom S.A., natomiast zadania w zakresie dostarczenia energii cieplnej dla celów grzewczych oraz ciepłej wody użytkowej w obszarze Miasta Bytom, wykonuje Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. (PEC Sp. z o.o.).

Spółka zarządzała siecią cieplną o długości 120,8 km, z tego sieć ciepłownicza stanowiła 60,1%, a zewnętrzna instalacja odbiorcza 39,9%. Poza tym spółka prowadziła eksploatację 3 kotłowni o łącznej mocy 0,758 MW, w tym 2 lokalnych i 1 zdalaczynnej.

Tabela 50: Podstawowe dane dot. infrastruktury cieplnej PEC Sp. z o.o.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2008 r.	31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.
Długość sieci cieplnej, w tym:	km	123,1	112,8	114,8	118,5	120,8
- sieć ciepłownicza	km	72,1	63,1	65,1	71,3	72,6
- zewnętrzna instalacja odbiorcza	km	51,0	49,7	49,7	47,2	48,2
Liczba kotłowni ogółem, w tym:	ilość	5	5	3	3	3
- kotłownie lokalne	ilość	2	2	2	2	2
- kotłownie zdalaczynne	ilość	3	3	1	1	1

Wielkość produkcji energii cieplnej z własnych źródeł ciepła ogółem, w tym:	GJ	7 433	5 911	6 259	2 227	2 220
- z kotłowni lokalnych	GJ	2 485	1 469	1 479	1 044	797
- z kotłowni zdalaczynnych	GJ	4 948	4 442	4 780	1 183	1 423
Liczba węzłów cieplnych ogółem, w tym:	ilość	228	232	243	368	383
- grupowe węzły cieplne	ilość	65	64	72	66	66
- indywidualne węzły cieplne	ilość	158	163	166	200	213
- automatyczne pompy strumienicowe*	ilość	5	5	5	-	-

**automatyczne pompy strumienicowe w 2011 r. zostały zlikwidowane.*
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC Sp. z o.o. w Bytomiu

Wykres 44: Struktura odbiorców PEC Sp. z o.o. według zamówionej mocy cieplnej

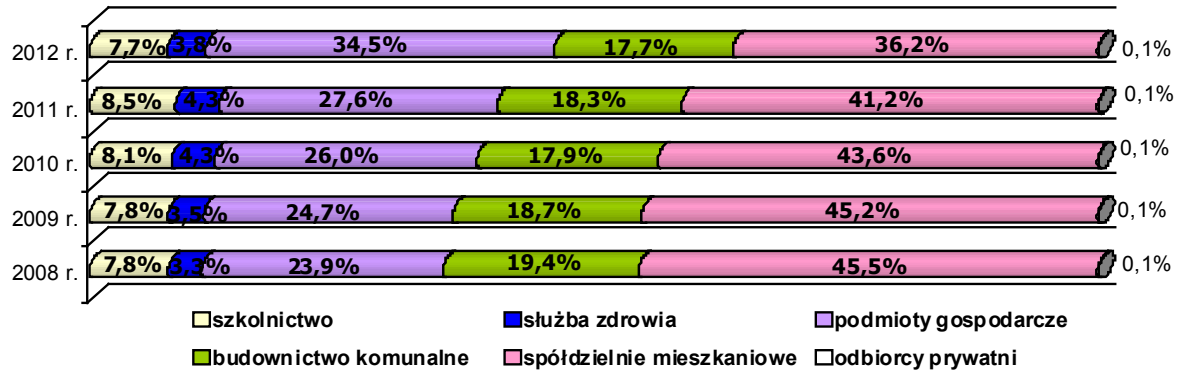

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC Sp. z o.o.

Wielkość zamówionej przez odbiorców mocy cieplnej uległa zwiększeniu, tj. z 224,56 MW w 2011 r. do 250,58 MW w 2012 r. Na przełomie ostatnich 5 lat, wielkość mocy cieplnej również się zwiększyła z 223,62 MW do 250,58 MW, tj. o 12,1%. Największymi odbiorcami ciepła były niezmiennie spółdzielnie mieszkaniowe zarządzające wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi, pomimo, iż od 2005 r. obserwujemy systematyczny spadek udziału zamówionej przez nich mocy cieplnej. Systematycznie wzrasta natomiast udział zamówionej mocy cieplnej przez podmioty gospodarcze, który w 2012 r. osiągnął poziom 34,5%.

W 2012 r. łączna powierzchnia lokali centralnie ogrzewanych wynosiła 2 211,3 tys. m², natomiast łączna powierzchnia lokali objętych dostawą ciepłej wody użytkowej – 889,6 tys. m².

W ramach inwestycji służących poprawie efektywności działania systemu ciepłowniczego wykonano m. in.:

- budowę przyłącza sieci ciepłowniczej do budynku przy ul. Sikorskiego 9 w Bytomiu,
- likwidację kotłowni gazowej i budowę przyłącza sieci ciepłowniczej oraz węzłów cieplnych w budynkach przy ul. Matejki 29 c i Witczaka 11 w Bytomiu,
- budowę przyłącza sieci ciepłowniczej do budynków mieszkalnych „segment B" i „segment D" przy ul. Karpackiej w Bytomiu,
- likwidację kotłowni gazowej i budowę przyłącza sieci ciepłowniczej oraz węzła cieplnego w Hali Tenisowej przy ul. Dzierżonia 19 w Bytomiu,
- likwidację kotłowni gazowej i budowę przyłącza sieci ciepłowniczej oraz węzła cieplnego w Budynku Szkoły Podstawowej nr 4 przy ul. Chrobrego 9 w Bytomiu,
- budowę przyłącza sieci ciepłowniczej do budynku przy ul. Strzelców Bytomskich 161-163 w Bytomiu,
- budowę przyłącza sieci ciepłowniczej do pawilonu handlowego przy ul. Długiej 55 w Bytomiu,
- likwidację kotłowni gazowej i budowę przyłącza sieci ciepłowniczej oraz węzła cieplnego w budynku Przedszkola nr 21 przy ul. Olimpijskiej 1 a w Bytomiu,
- budowę przyłącza sieci ciepłowniczej do budynku mieszkalnego przy ul. Chrzanowskiego 23 w Bytomiu,
- budowę przyłącza zewnętrznej instalacji odbiorczej do pawilonu handlowego w budynku grupowego węzła cieplnego przy ul. Prostej w Bytomiu,

- przebudowę układu pompowego GWC-7 Podhalańska, WC Worpie 53, WC Konstytucji 84,
- przebudowę izolacji termicznej – VI etap,
- przebudowę przyłącza sieci ciepłowniczej do budynku mieszkalnego przy ul. Smolenia 21,
- remont przyłącza sieci ciepłowniczej 2Dn200 do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 4 w rejonie Placu Rodła w Bytomiu,
- remont odcinka sieci ciepłowniczej 2Dn65 w rejonie budynków przy ul. Fałata 35-39 w Bytomiu,
- remont zewnętrznej instalacji odbiorczej 2Dn150-125 od budynku przy ul. Wrocławskiej 110 do budynku przy ul. Wrocławskiej 116 w Bytomiu,
- remont odcinka sieci ciepłowniczej 2Dn65 od komory przy budynku ul. Hlonda 9 do komory przy budynku ul. Hlonda 21 w Bytomiu,
- remont odcinka sieci ciepłowniczej 2Dn150 zasilającej grupowy węzeł cieplny GWC-0 Reptowska od budynku przy Reptowskiej 23 do ściany budynku węzła,
- remont zewnętrznej instalacji odbiorczej od budynku przy ul. Felińskiego 42 do komory rogałęźnej na terenie DPS Kombatant,
- remont przyłącza sieci ciepłowniczej 2Dn80 do budynku Zespołu Szkół Technicznych przy ul. Modrzewskiego 5 w Bytomiu,
- remont zewnętrznej instalacji odbiorczej 2Dn150 od budynku GWC-9 Pomorska do komory K1 przy budynku przy ul. Pomorskiej 12 w Bytomiu,
- remont wymienników ciepła w WC Samotna 1, WC Stolarzowicka 72, WC Reptowska 38a, 51, 57, 70, 72 GWC-10 Wyzwolenia,
- remont armatury na rozdzielaczu wyjścia na zewnętrzną instalację odbiorczą z GWC-6 Nickla,
- remont konstrukcji podpór Magistrali Spinającej na odcinku od parkanu EC Miechowice do przejścia sieci ciepłowniczej nad DK-88,
- remont konstrukcji wsporczej (podpór) Magistrali Północ na terenie EC Szombierki,
- remont pomieszczeń w grupowym węźle cieplnym GWC Parkowa 2 w Bytomiu,
- remont pomieszczeń węzłów cieplnych WC Worpie 2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 17, 21, 27, 31 37, 41, 45 47, WC Konstytucji 73, 83, 89, 90J 93, 99, WC Popiełuszki 7, 7b, GWC Braci Śniadeckich 2, WC Braci Śniadeckich 3, 6, WC Miechowicka 15, 21,
- remont dachu i elewacji zewnętrznej GWC Łużycka-Olimpijska,
- remont izolacji sieci ciepłowniczej 2Dn700,
- remont zadaszenia i powierzchni okiennych komory sieci ciepłowniczej K- 3,
- remont dachu, rynien, rur spustowych, obróbek blacharskich w GWC 7 Podhalańska,
- remont dachu GWC-15 Adamka,
- remont zasilania elektrycznegow GWC Łużycka 7.

4.3.4 Gazownictwo

Na terenie Bytomia eksploatację sieci gazowej prowadzi Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrzu – Rozdzielnia Gazu w Bytomiu. Długość sieci gazowej (bez przyłączy) w mieście na koniec 2012 r. wynosiła 269,1 km.

Podstawowe dane dot. sieci gazowej w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela 51: Podstawowe dane dot. sieci gazowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2008 r.	31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.
Liczba użytkowników gazu ogółem, w tym:	ilość	**54 212**	**53 903**	**53 673**	**55 804**	**55 710**
- gospodarstw domowych	ilość	53 322	53 021	52 770	54 883	54 771
Zużycie gazu ogółem, w tym:	tys. m³	**26 526**	**27 590**	**29 600**	**28 020**	**28 054**
- w gospodarstwach domowych	tys. m³	15 830	16 772	17 764	16 953	16 787

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GSG Sp. z o.o. w Zabrzu i PGNiG Gazowni Zabrzańskiej.

Liczba odbiorców gazu w odniesieniu do 2008 r. wzrosła o 1 498 użytkowników. Zdecydowany udział w ich strukturze stanowiły gospodarstwa domowe, co obrazowo prezentuje poniższy wykres.

Wykres 45: Struktura użytkowników gazu

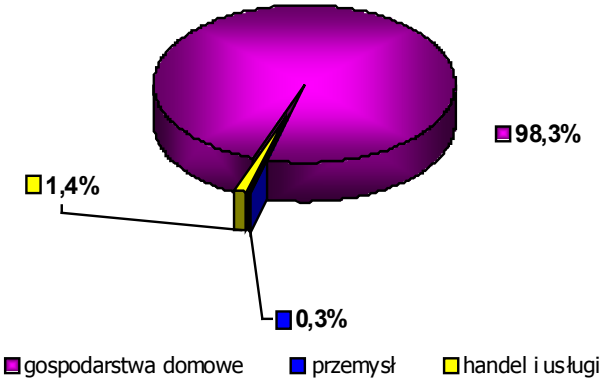

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGNiG Gazowni Zabrzańskiej.

Zużycie gazu w Bytomiu w 2012 r. zwiększyło się w stosunku do roku poprzedniego o 34 tys. m³. a w porównaniu do 2008 r. o 1 528 tys. m³. W przypadku gospodarstw domowych wystąpił spadek zapotrzebowania na paliwo gazowe o ok. 166 tys. m³ w stosunku do poprzedniego i wzrost o 957 tys. m³ w stosunku do 2008 r.

4.3.5 Telekomunikacja

Potrzeby mieszkańców w zakresie telekomunikacji zaspokaja telefonia przewodowa i bezprzewodowa.

W zakresie telefonii przewodowej usługi telekomunikacyjne świadczą m. in. operatorzy: Telekomunikacja Polska S.A. i Netia S.A.

W mieście dostępne są usługi wszystkich operatorów sieci bezprzewodowej działających na terenie naszego kraju, tj. Polskiej Telefonii Cyfrowej S.A. (sieć T-MOBILE), Polskiej Telefonii Komórkowej Centertel Sp. z o.o. (sieć ORANGE), Polkomtel S.A. (PLUS GSM) oraz P4 Sp. z o.o., która jest operatorem sieci PLAY.

W 2012 r. na terenie miasta znajdowały się:
- 3 salony firmowe ORANGE.
- 3 sklepy firmowe sieci T-mobile.
- 6 salonów firmowych sieci PLAY.
- 4 autoryzowane punkty sprzedaży sieci PLUS.

4.3.6 Komunikacja

Zarząd nad siecią dróg publicznych oraz nad drogami wewnętrznymi, stanowiącymi własność Gminy lub Skarbu Państwa nie oddanymi we władanie innym podmiotom, placami i ciągami pieszymi w granicach miasta Bytomia, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, sprawuje jednostka budżetowa pod nazwą *Miejski Zarząd Dróg i Mostów* z siedzibą w Bytomiu.

O dostępności komunikacyjnej Bytomia w dużej mierze decyduje transport drogowy. Bytom jest ważnym węzłem logistycznym z uwagi na przebiegające przez miasto drogi krajowe:
- DK nr 11 relacji: Kołobrzeg – Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wlkp. – Kluczbork – Lubliniec - Bytom;
- DK nr 78 relacji: Chałupki – Wodzisław Śl. - Rybnik – Gliwice – Bytom – Katowice - Pyrzowice - Siewierz – Zawiercie – Chmielnik;
- DK nr 79 relacji: Warszawa – Sandomierz – Kraków – Katowice – Bytom;
- DK nr 88 relacji: Strzelce Opolskie – Gliwice – Bytom;
- DK nr 94 relacji: Legnica – Wrocław – Opole – Bytom – Sosnowiec – Olkusz – Kraków.
- Dodatkowe połączenia zapewniają drogi wojewódzkie nr 911 oraz 925.

Przez Bytom przebiega również autostrada A-1 (jej węzeł znajduje się przy ul. Strzelców Bytomskich) oraz obwodnica bytomska (Al. Jana Nowaka Jeziorańskiego), która pozwala na skrócenie przejazdu przez miasto.

Mapa 5: Układ drogowy Bytomia

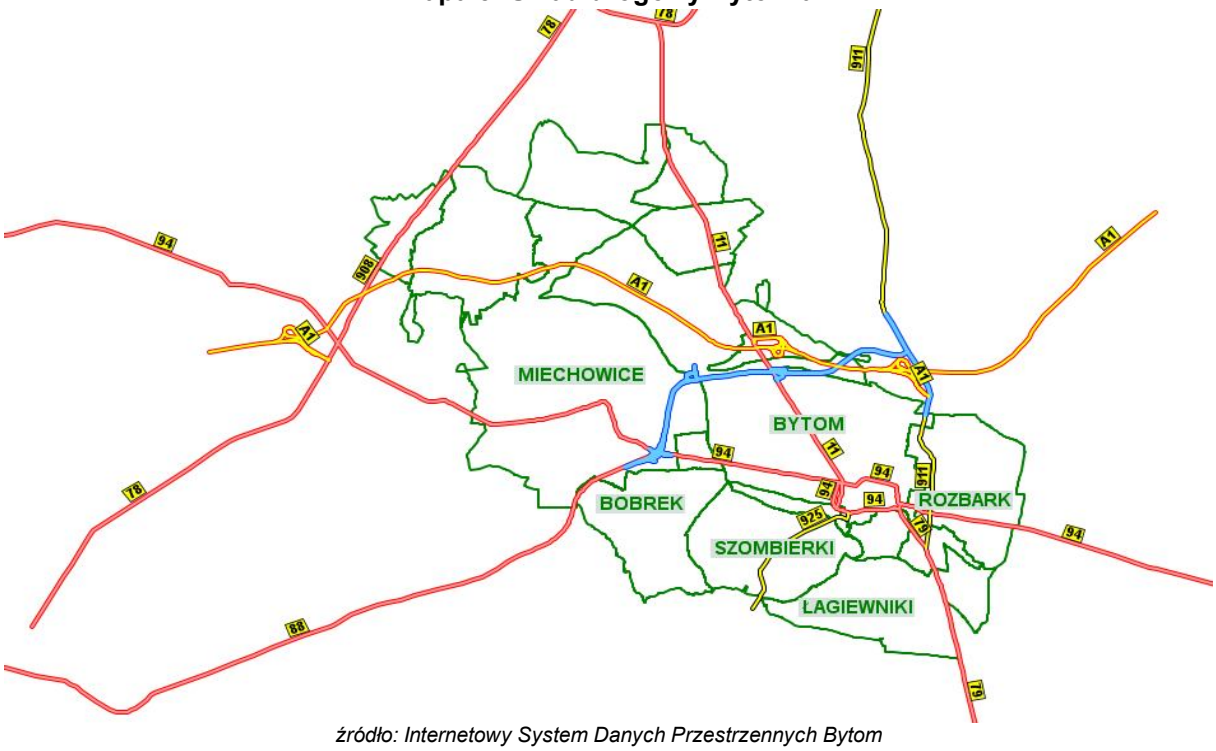

źródło: Internetowy System Danych Przestrzennych Bytom

Sieć dróg w Bytomiu stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Długość dróg znajdujących się w granicach miasta wynosiła 251 km, w tym:

- Krajowe 29 km;
- Wojewódzkie 5 km;
- Powiatowe 56 km;
- Gminne 120 km;
- Drogi wewnętrzne gminy 41 km.

Zdecydowaną większość sieci drogowej miasta stanowiły drogi gminne i powiatowe, których łączna długość wynosiła 176 km, tj. 70,1%.

Wykres 46: Struktura dróg w Bytomiu

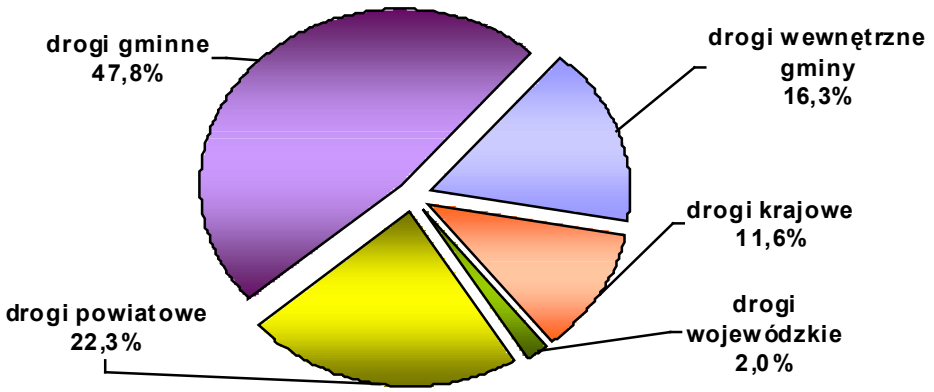

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZDiM w Bytomiu

Na infrastrukturę drogową miasta składały się następujące obiekty: 5 mostów, 24 wiadukty, 3 kładki dla pieszych, 4 przejścia podziemne, 10 przepustów i 2 tunele.
Do ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2012 r. należą:

- budowa bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej (Etap III),
- przebudowa ul. Strzelców Bytomskich na odcinku od ul. Wrocławskiej poprzez rondo

fot. 13: Obwodnica Północnej Aglomeracji Górnośląskiej
źródło: archiwum UM Bytom

autostradowe (A1) przy ul. Dąbrowa Miejska do ul. Długiej w Bytomiu – etap I,
- budowa sygnalizacji drogowej na skrzyżowaniu ulic Ptakowickiej z ul. Żołnierską w Bytomiu,
- budowa sygnalizacji drogowej na skrzyżowaniu ulic Al. Jana Pawła II (DW911) – Kędzierzyńska w Bytomiu.

Ponadto wykonano prace związane z zagospodarowaniem, kształtowaniem i eksploatacją gminnych terenów zieleni, placów zabaw, małej architektury, pomników i fontann.

Niesprzyjające warunki atmosferyczne, ciągły wzrost natężenia ruchu wszystkich pojazdów, w tym pojazdów ciężarowych o dużym tonażu oraz szkody górnicze znacząco wpływają na deformacje nawierzchni zarówno jezdni jak i chodników. Remonty dróg, finansowane ze środków budżetu miasta w 2012 r. obejmowały 85,78 tys. m² powierzchni jezdni i chodników, z tego:

- na drogach gminnych, krajowych, wojewódzkich i powiatowych wyremontowano łącznie 72,02 tys. m² powierzchni jezdni, w tym wykonano remonty o większych powierzchniach na ulicach:
  - Chorzowskiej 27 683,00 m²,
  - Celnej 10 499,00 m²,
  - Ptakowickiej 2 810,00 m²,
  - Rydza Śmigłego i Legnickiej 512,45 m²,
  - Batalionów Chłopskich 605,27 m²,
  - Dąbrówki 402,27 m²,
- na drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych wyremontowano łącznie 13,76 tys. m² powierzchni chodników w tym m.in. przy ul. Chorzowskiej.

Na terenie miasta funkcjonowała Strefa Płatnego Parkowania, za którą odpowiedzialny był Miejski Zarząd Dróg i Mostów z siedzibą w Bytomiu. Opłatę za parkowanie umieszcza się w parkometrze bądź za pomocą telefonu komórkowego w strefie oznaczonej znakiem D-44 „strefa parkowania". W strefie tej zabroniony jest postój pojazdu bez wniesienia opłaty, z wyjątkiem postoju pojazdów osób lub jednostek, dla których uznana została zerowa stawka opłaty, oraz postoju pojazdów komunikacji publicznej na wyznaczonych dla nich miejscach.

Zgodnie z uchwałą nr XLIX/708/09 Rady Miejskiej miasta Bytomia z dnia 29 lipca 2009 r., ustalono następujące stawki za postój w strefie płatnego parkowania:
- za pierwszą godzinę - 1,50 zł,
- za drugą godzinę - 1,80 zł,
- za trzecią godzinę - 2,10 zł,
- za czwartą godzinę i każdą kolejną - 1,50 zł.

Zmniejszono natomiast minimalną kwotę opłaty możliwą do uiszczenia w parkometrze z 1,50 zł na 0,50 gr.

Systematycznie wzrasta liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Bytomia. Według stanu na koniec 2012 r., na terenie naszego miasta zarejestrowanych było 86 130 pojazdów, z czego 68 922 pojazdy to samochody osobowe. W stosunku do roku 2008 liczba pojazdów wzrosła o 14 268, tj. o 19,8%. W latach 2008–2012 nie wystąpiły istotne zmiany w strukturze pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu.

Wykres 47: Struktura pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu

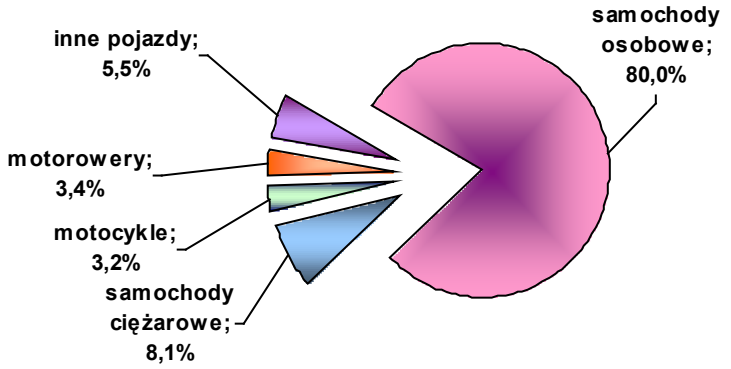

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji UM

Na terenie miasta funkcjonowało 8 stacji kontroli pojazdów oraz 25 ośrodków szkolenia kierowców. Uprawnienia do kierowania pojazdami uzyskało 5 392 osoby, z czego:

- prawo jazdy - 5 326 osób,
- międzynarodowe prawo jazdy - 40 osób,
- pozwolenia na tramwaj - 26 osób.

4.3.7 Transport publiczny

Komunikacja autobusowa i tramwajowa

Bytom posiada dobrze rozwiniętą sieć połączeń drogowych oraz torowych. Organizatorem komunikacji zbiorowej jest Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w Katowicach. Teren Bytomia obsługiwany jest przez kilkunastu przewoźników z: Gliwic, Jaworzna, Katowic, Piekar Śląskich, Sosnowca, Świerklańca i Tychów.

Komunikację tramwajową na terenie całej aglomeracji realizują Tramwaje Śląskie S.A. Na terenie Bytomia zlokalizowana jest jedna z zajezdni tramwajowych, funkcjonująca w ramach Rejonu Komunikacyjnego nr 3 w Gliwicach.

Mieszkańcy mogli korzystać z 48 linii autobusowych o łącznej długości 277,3 km i 9 linii tramwajowych o łącznej długości torowisk 58,1 km, w tym:

- 42 linii autobusowych ponadlokalnych – w tym 3 linii przyspieszonych,
- 6 linii autobusowych lokalnych;
- 7 linii tramwajowych ponadlokalnych,
- 2 linii tramwajowych lokalnych.

Na terenie miasta usytuowane było 137 przystanków, w tym:

- autobusowych – 86 (utworzony został przystanek przy ul. Legnickiej),
- tramwajowych – 51,

Tabela 52: Dane na temat linii tramwajowych, autobusowych oraz przystanków na terenie Bytomia

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Komunikacja autobusowa	**49**	**49**	**49**	**48**	**48**
- ponadlokalna	44	43	43	42	42
- lokalna	5	6	6	6	6
Komunikacja tramwajowa	**11**	**10**	**10**	**9**	**9**
- ponadlokalna	8	7	7	7	7
- lokalna	3	3	3	2	2
Przystanki	**153**	**132**	**132**	**136**	**137**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Referatu Inżynierii Komunalnej i Transportu UM

Górnośląska Kolej Wąskotorowa

fot. 14: Górnośląska Kolej Wąskotorowa
źródło: archiwum UM Bytom

Od połowy XIX w. na terenie Bytomia funkcjonuje Górnośląska Kolej Wąskotorowa (GKW), której operatorem jest Stowarzyszenie Górnośląskich Kolei Wąskotorowych, posiadające licencję na wykonywanie transportu kolejowego. Wzdłuż trasy GKW znajduje się wiele atrakcji turystycznych oraz terenów rekreacyjnych takich jak: kompleks leśny „Dąbrowa Miejska", Dolomity Sportowa Dolina, Rezerwat Przyrody „Segiet", Kopalnia Srebra. Górnośląska Kolej Wąskotorowa jest wpisana w Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego i jest doskonałym łącznikiem pomiędzy terenami rekreacyjno – turystycznymi znajdującymi się na jej trasie.

Opracowany został ogólny projekt reaktywacji zdegradowanych terenów miejskich wzdłuż trasy Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej w celu przygotowania ich do wielostronnego wykorzystania turystycznego, co przyczyni się do nadania im nowych funkcji gospodarczych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych, a przede wszystkim - funkcji turystycznych obiektom i terenom zdegradowanym. W 2012 roku oddany został do użytku wiadukt kolei wąskotorowej nad autostradą A-1, jednak podjęcie przewozów kolejowych na trasie: Bytom – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie, nie było nadal możliwe. W celu przywrócenia ruchu pociągów na tych obiektach skorygowano zakres projektu rewitalizacji kolei wąskotorowej i zmieniono jego tytuł na „Reaktywacja Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej – Przebudowa estakady 3 obiektów mostowych kolei wąskotorowej na odcinku od ulicy Składowej do dzielnicy Szombierki w Bytomiu".

Inni przewoźnicy

Stałe połączenia lotnicze krajowe i zagraniczne, a także połączenia czarterowe umożliwia znajdujący się w odległości ok. 20 km od Bytomia Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice" w Pyrzowicach. Port lotniczy zapewnia regularne połączenia wieloma miastami Europy i Bliskiego Wschodu oraz połączenia czarterowe z popularnymi kurortami Europy Południowej i Afryki Północnej.

Komunikację pozamiejską realizuje także sieć linii autobusowych PKS, które zapewniają bezpośrednie połączenia z miastami, takimi jak m.in.: Częstochowa, Gliwice, Gryfice, Jędrzejów, Kłobuck, Kłodzko, Łódź, Mrzeżyno, Nowy Targ, Nysa, Olsztyn, Oświęcim, Pajęczno, Polańczyk, Poznań, Sieradz, Wadowice, Wieluń, Włocławek, Kielce, Kraków, Krosno, Kudowa – Zdrój, Opole, Zakopane, Sanok, Tarnów, Zawiercie.

Połączenia autobusowe, w szczególności do krajów europejskich, takich jak: Austria, Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Szwajcaria oraz Wielka Brytania zapewnia przystanek komunikacji międzynarodowej zlokalizowany w Bytomiu przy C.H. Plejada.

Sieć kolejowa PKP zapewnia stałe połączenia z miastami takimi jak, m.in.: Częstochowa, Gliwice, Katowice, Kraków, Lubliniec, Ostrów Wielkopolski, Poznań, Szczecin, Wrocław oraz Tarnowskie Góry.

4.4. Inwestycje

4.4.1 Inwestycje miasta

Zadania inwestycyjne realizowane są przez gminę ze środków budżetu miasta oraz w oparciu o pozyskane środki zewnętrzne, w tym m.in. z funduszy Unii Europejskiej. W 2012 r. na terenie miasta realizowane były zadania mające na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów o charakterze edukacyjnym, sportowym i zdrowotnym, tj.:

Rewitalizacja obiektów byłej KWK Rozbark

Projekt współfinansowany w ramach EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013. Ogłoszono postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy prac realizowanych w systemie „zaprojektuj – wybuduj". Dnia 6 marca 2012 r. podpisano umowę z wykonawcą. Opracowany został projekt budowlany dla przebudowy budynku administracyjnego, cechowni oraz parkingu. Prowadzono prace

budowlane w budynku administracyjnym, gdzie zakończono roboty murarskie, przebudowano dach, a także wykonano kanalizację deszczową oraz prowadzono prace w zakresie montażu instalacji wodnej, co., wentylacji i elektrycznej. Zamontowano również stolarkę okienną i drzwiową. Ponadto w zakresie budowy parkingu wykonano roboty rozbiórkowe istniejącej starej nawierzchni, wykorytowano i ułożono drenaż. Natomiast w ramach prac budowlanych w budynku cechowni wykonano rozbiórki ścianek działowych. Do końca 2012 r. wydatkowano: 4,8 mln zł.

.

Przebudowa budynku przy ul. Zielnej 25a na mieszkania zamienne

Rozstrzygnięto postępowanie przetargowe, uzyskano decyzję o warunkach zabudowy. Przekazano teren wykonawcy. Uzyskano pozwolenie na budowę. Przeprowadzono roboty: rozbiórkowe, murowe, instalacyjne, przyłącza zewnętrzne, izolacje ścian oraz piwnice. Ponadto wykonano zagospodarowanie wokół budynku. Po wykonaniu całego zakresu robót zadanie zakończono. Całkowity koszt inwestycji: 2,2 mln zł.

Modernizacja pustostanów na mieszkania socjalne, zastępcze i zamienne

Zakończono realizację zadania i wykonano całościowo 204 mieszkania. Koszt całkowity inwestycji to 5,2 mln zł.

Budowa boiska szkolnego i bieżni lekkoatletycznej przy ZSO nr 3

Zlecono dostosowanie dokumentacji budowy boiska do potrzeb zamawiającego. W przetargu nieograniczonym wyłoniono wykonawcę zadania i podpisano umowę. Zrealizowano roboty rozbiórkowe, roboty ziemne, odwodnienie i podbudowę bieżni oraz boiska. Oprócz tego wykonano mur oporowy i prace w budynku szkoły. Do końca 2012 r. wydatkowano: 996,6 tys. zł.

Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP nr 5

Zlecono wykonanie dokumentacji na wykonanie boiska wielofunkcyjnego. Podpisano umowę, przekazano teren budowy wykonawcy. Dokonano rozbiórki i rozpoczęto roboty ziemne na terenie budowanego obiektu. Wykonano korytowanie, drenaż i murki oporowe przy boisku. Zadanie zrealizowano. Łączna wartość inwestycji: 313,7 tys. zł.

Budowa boiska wielofunkcyjnego przy ZSO nr 5

Zlecono wykonanie programu funkcjonalno – użytkowego budowy boiska. Wyłoniono wykonawcę zadania. Rozpoczęto prace projektowe, po czym oddano teren budowy. Zadanie zostało zakończone po wykonaniu robót budowlanych całego zakresu zadania. Koszt całkowity: 355,7 tys. zł.

fot. 15: Boisko wielofunkcyjne przy ZSO nr 5
źródło: archiwum UM Bytom

Budowa placu sportowo – rekreacyjnego przy Szkole Podstawowej nr 3

Zlecono wykonanie programu funkcjonalno – użytkowego budowy boiska. Podpisano umowę z wykonawcą. Wykonał on dokumentację i roboty budowlane na boisku. Zadanie zrealizowano. Koszt inwestycji: 109,5 tys. zł.

Modernizacja auli ZSMS

Pozyskano środki na realizację zadania. Przekazano plac budowy, po czym zrealizowano: świetlik dachowy, system zaciemniania, konstrukcję schodkową oraz siedziska na 98 miejsc. Poza tym przeprowadzono prace dotyczące instalacji elektrycznych, multimedialnych, wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, a także wykonano ściany pokryte panelami akustycznymi perforowanymi. Zakupiono wyposażenie w skład którego wchodzi: 8 krzeseł audytoryjnych z pulpitem do pisania, ceramiczna tablica biała kolumnowa oraz ekran projekcyjny zwijany. Roboty zakończono i odebrano w sierpniu 2012 r. Łączna wartość inwestycji: 450 tys. zł.

Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 7 przy ul. Karpackiej 27

Z WFOŚiGW uzyskano środki pochodzące z umorzenia pożyczki zaciągniętej uprzednio przez Gminę Bytom z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania. Wyłoniono wykonawcę robót i zrealizowano termomodernizację budynku szkoły. Wartość inwestycji: 819 tys. zł.

Termomodernizacja budynku szkoły i sali gimnastycznej wraz z modernizacją kotłowni Gimnazjum nr 11

Uzyskano dofinansowanie zadania ze środków RPO WSL. Rozpoczęto prace na obiekcie. Wykonano termomodernizację dachu budynku sali gimnastycznej oraz ścian zewnętrznych budynku. Wyłoniono wykonawcę modernizacji kotłowni, a następnie przekazano plac budowy. Dokonano wymiany kotłów gazowych wraz z armaturą i osprzętem. Łączna wartość inwestycji: 407,3 tys. zł.

4.4.2 Gospodarka nieruchomościami

Sprzedaż i oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości

Nieruchomości stanowiące własność gminy lub Skarbu Państwa są sprzedawane lub oddawane w użytkowanie wieczyste w drodze przetargu lub w trybie bezprzetargowym.

Przetargi na zbycie nieruchomości przeprowadzane są w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości.

Zastosowanie trybu bezprzetargowego następuje w przypadkach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w tym m.in. przy zbywaniu nieruchomości na rzecz osoby, której przysługuje pierwszeństwo w jej nabyciu lub sprzedaż następuje na rzecz użytkownika wieczystego nieruchomości.

Tabela 53: Sprzedaż nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa

Wyszczególnienie	2008 r.		2009 r.		2010 r.		2011 r.		2012 r.	
	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)
Nieruchomości ogółem, w tym:	**1 514**	**18 588,42**	**1 451**	**20 030,56**	**1 375**	**26 661,03**	**790**	**16 369, 18**	**554**	**14 855,95**
- nieruchomości lokalowe	1 366	10 172,82	1 316	12 999,05	1 222	11 350,15	691	9 604,44	457	5 842,46
- nieruchomości zabudowane	16	5 190,41	14	3 728,42	15	6 192,16	9	862,58	15	3 659,63
- nieruchomości zabudowane - garaże	80	154,11	86	199,21	88	225,34	55	158,35	34	143,67
- nieruchomości gruntowe	52	3 071,08	35	3 103,88	50	8 893,38	35	5 743,81	48	5 210,19

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W latach 2008-2012 sprzedano łącznie ponad 5,6 tys. nieruchomości o łącznej wartości ok. 96,5 mln zł. Największą liczbę sprzedaży odnotowano w 2008 r., tj. 1 514 nieruchomości, zaś największą wartość sprzedaży uzyskano w 2010 r. - wynosiła ona blisko 26,7 mln zł. Wśród nieruchomości zbytych w 2012 r. 5,8% stanowiły nieruchomości należące do Skarbu Państwa.

Wykres 48: Struktura zbytych nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa

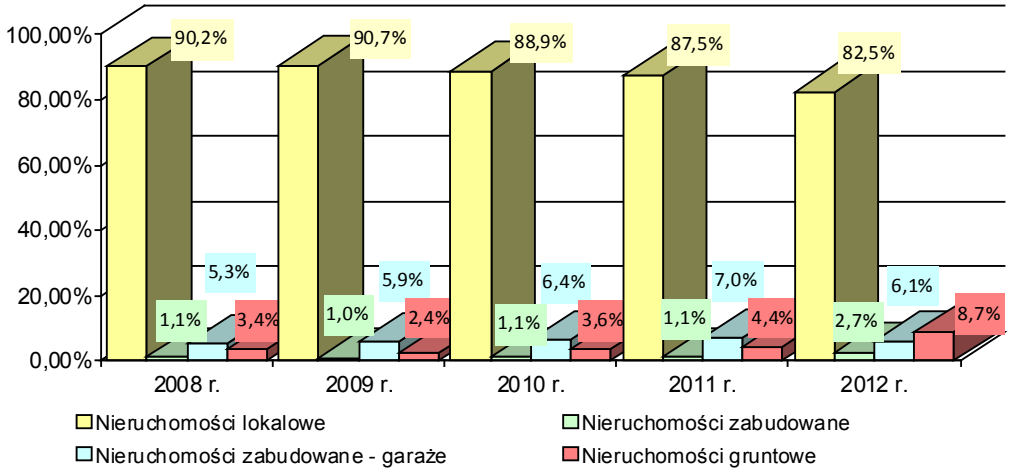

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W strukturze zbytych w latach 2008-2012 nieruchomości dominujący udział stanowiły nieruchomości lokalowe. Zdecydowanie przeważają tu lokale mieszkalne sprzedawane na rzecz dotychczasowego najemcy. Najmniejszy udział w kolejnych latach stanowiły zawsze nieruchomości zabudowane. Ich udział mieścił się w przedziale od 1% do 2,7%.

Nieruchomości nabyte do gminnego zasobu nieruchomości

W 2012 r. do gminnego zasobu nieruchomości nabyto prawo własności lub użytkowania wieczystego 15 działek położonych na terenie miasta o łącznej powierzchni 37 123 m^2 za kwotę 487,90 tys. zł. Kontrahentami były zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, a zakup nieruchomości do zasobu gminy związany był przede wszystkim z regulacjami stanu terenowo-prawnego nieruchomości lub nabyciem ich pod realizację konkretnej inwestycji.

Tabela 54: Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom

Obręb	Kontrahent	2012 r.		
		Ilość	Powierzchnia działek (w m²)	Wartość (tys. zł)
Ogółem, w tym:	**X**	**15**	**37 123**	**487,90**
Bytom	os. pr.	2	42	14,39
	os. fiz.	1	24 768	154,50
Bobrowniki	os. fiz.	1	42	3,17
Karb	os. pr.	1	419	16,90
Radzionków	os. fiz.	1	979	46,81
Radzionków i Bytom	os. pr.	1	3 609	27,83
Rozbark	os. fiz.	3	1 272	74,57
Sucha Góra	os. fiz.	2	261	16,38
Szombierki	os. pr.	1	549	34,88
Zamłynie	os. pr.	2	5 182	98,47

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

Ponadto do zasobu gminy nieodpłatnie nabyto 3 nieruchomości o łącznej powierzchni 1 945 m^2.

Tabela 55: Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom w latach 2008–2012

Rok	Ilość nieruchomości	Powierzchnia działek (w m²)	Wartość (w tys. zł)
Ogółem, w tym:	**57**	**179 894**	**11 180,21**
2008	12	35 172	1 487,44
2009	14	99 072	8 830,55
2010	10	3 356	188,90
2011	6	5 171	185,42
2012	15	37 123	487,90

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W latach 2008-2012 nabyto 57 nieruchomości o łącznej wartości ok. 11,18 mln zł.

4.4.3 Inne inwestycje w mieście

W okresie od stycznia do grudnia 2012 r. wydano łącznie 261 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym m.in. dot. budowy:

- 33 budynków handlowo – usługowych, w tym przy ulicach: Frenzla, Ludowej, Tulipanów, Strzelców Bytomskich, Suchogórskiej, Szyby Rycerskie, Szymały, św. Elżbiety, Świętochłowickiej/Krzyżowej, Wojciechowskiego, Zabrzańskiej,
- 20 budynków przemysłowych i magazynowych, w tym przy ulicach: Bernardyńskiej, Konstytucji, Łagiewnickiej, Ostatniej, Pasteura, Piłkarskiej, Pszczyńskiej, Strzelców Bytomskich, Szyby Rycerskie, Szyb Zachodni, Zabrzańskiej,
- 2 budynków zamieszkania zbiorowego, tj.: budynku z funkcją hotelu przy ul. Koksowej i Domu Nadziei przy ul. Czecha,
- 2 obiektów kulturalnych przy ul. Zabrzańskiej i ul. Leśnej,
- budynku kultu religijnego przy ul. Strzelców Bytomskich,
- 6 budynków mieszkalnych wielorodzinnych, 36 samodzielnych budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz 9 zespołów budynków mieszkalnych jednorodzinnych,
- 15 budynków garaży i 15 zespołów garażowych,
- 6 nowych sieci uzbrojenia terenu.

Ponadto w tym samym okresie wydano 776 decyzji o pozwoleniu na budowę 796 obiektów, w tym m.in. dotyczących:

- 15 budynków handlowo – usługowych, w tym:
  - budowy budynków handlowo – usługowych przy ul. Witczaka i ul. Stolarzowickiej, pawilonu handlowo-usługowego przy ul. Zabrzańskiej, pawilonu handlowego wraz z infrastrukturą przy ul. Krzyżowej,
  - budowy budynku mieszkalno – usługowego przy skrzyżowaniu ulic Krakowskiej i Matejki,
  - budowy automatycznej myjni samochodowej przy al. Jana Nowaka Jeziorańskiego i myjni samochodowej przy ul. Chorzowskiej,
  - rozbudowy budynków: handlowo – usługowego przy ul. Zabrzańskiej i usługowo-mieszkaniowego przy ul. Frenzla, pawilonu handlowego przy ul. Strzelców Bytomskich,
  - przebudowy, remontu i rozbudowy budynku usługowo – mieszkaniowego przy ul. Gliwickiej,
  - przebudowy i rozbudowy pawilonu handlowo – usługowego „Biedronka” przy ul. Hlonda,
  - przebudowy pawilonu handlowo-usługowego przy ul. Frenzla,
- 18 budynków przemysłowych i magazynowych, w tym:
  - budowy hali produkcyjnej z zapleczem przy ul. Fabrycznej,
  - budowy hal produkcyjno – usługowych przy ul. Bernardyńskiej i ul. Kosynierów,
  - budowy hali produkcyjno – magazynowej przy ul. Topolowej,
  - budowy hal magazynowych przy ul. Francuskiej,
  - rozbudowy hali produkcyjno – magazynowej przy ul. Szyby Rycerskie,
  - rozbudowy hali magazynowej przy ul. Blachówka,

- budowy 3 budynków mieszkalnych wielorodzinnych, 50 samodzielnych budynków mieszkalnych jednorodzinnych i 2 zespołów budynków mieszkalnych jednorodzinnych (19 budynków),
- budowy 20 budynków garaży i 3 zespołów garażowych (168 budynków),
- budowy parkingu dla samochodów osobowych przy ul. Niedźwiadka Okulickiego oraz parkingu na terenie po byłej KWK Rozbark,
- budowy łącznicy południowej węzła Celna w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Budowa Bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej – etap III", drogi dojazdowej do ul. Modrzewskiego i przebudowy ul. Pomorskiej,
- przebudowy szkoły przy ul. Małachowskiego i remontu szkoły przy ul. Matki Ewy,
- przebudowy wraz z termomodernizacją Szpitala Specjalistycznego nr 2 przy ul. Batorego,
- przebudowy budynków Szpitala Specjalistycznego nr 1 przy ul. Żeromskiego,
- przebudowy Domu Opieki Społecznej „Kombatant" przy ul. Stolarzowickiej,
- przebudowy kortów tenisowych przy ul. Tarnogórskiej,
- dobudowy szybu windowego do budynku Sądu Rejonowego przy ul. Piekarskiej,
- rozbudowy cmentarza przy ul. Andersa,
- 26 nowych sieci uzbrojenia terenu, w tym:
- budowy sieci wodociągowej w ul. Pochyłej i ul. Zabrzańskiej,
- budowy sieci gazowej w ulicach: Frenzla, Karpackiej, Pochyłej, Witczaka, rozbudowy sieci gazowej w ulicach: Alojzjanów, św. Cyryla i Metodego, Wieniawskiego, Wiejskiej oraz przebudowy sieci gazowej w ulicach: Grota Roweckiego, Krupińskiego, Obywatelskiej, Składowej i Towarowej,
- budowy sieci energetycznej w ul. Energetyki.
- 12 remontów i przebudów sieci uzbrojenia terenu, w tym w szczególności sieci elektroenergetycznych i wodociągowych.

4.4.4 Obsługa inwestorów i oferty inwestycyjne

Zwracając szczególną uwagę na potrzeby i zainteresowania inwestorów, Gmina Bytom podejmuje szereg działań celem przyciągnięcia ich do Bytomia. Funkcjonująca w strukturach urzędu komórka zajmujaca się obsługą inwestora jest konsekwencją polityki miasta, zorientowanej na pozyskanie partnerów gospodarczych, jak również wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych.
Narzędziami do realizacji polityki gospodarczej są m.in.:

- **Centrum Obsługi Inwestora** – to miejsce, w którym pracownicy przygotowują kompleksową informację o planach zagospodarowania przestrzennego, bazie terenów inwestycyjnych, znajdujących się w zasobach gminy, o ich obecnym stanie i sposobie wykorzystania. Ponadto potencjalni inwestorzy zgłaszający się do bytomskiego Urzędu Miejskiego mają możliwość konsultacji z pracownikami innych wydziałów, tak aby klient nie musiał odwiedzać każdego z osobna w zakresie interesującej go oferty. W 2012 r. COI udzieliło informacji 142 nowym inwestorom poszukującym terenów pod swoje inwestycje lub przedsiębiorcom planującym poszerzenie działalności na terenie Bytomia. Największe zainteresowanie wzbudzały tereny zlokalizowane w centrum Bytomia przeznaczone pod działalność usługową oraz tereny zlokalizowane przy węźle autostrady A1 w Bytomiu.
- **Portal dla Inwestora wraz z Przewodnikiem dla Inwestora**, to aplikacja znajdująca się na www.bytom.pl, która zawiera informacje o Bytomiu, w tym o otoczeniu biznesowym, atutach inwestycyjnych oraz procedurach związanych z procesem inwestycyjnym (włącznie z dokumentami/ formularzami do pobrania). Istotnym elementem tej aplikacji są wyszukiwarki. Za ich pomocą inwestor może uzyskać zestawienie ofert inwestycyjnych, nieruchomości do zbycia, czy wyszukać obszary miasta objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Portal umożliwia również wyszukiwanie nieruchomości wg własnych kryteriów przydatności inwestycyjnej (np. odległość od węzła autostrady, wydanych w pobliżu pozwoleniach na budowę, obowiązujących lub będących w przygotowaniu miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego). Dzięki połączeniu aplikacji z planem miasta wyniki wyszukiwania można przeglądać na mapie.

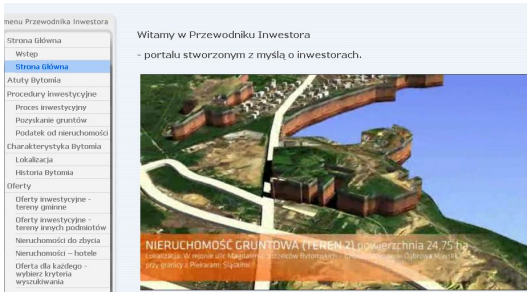

Rysunek 6: Strona aplikacji: *Przewodnik Inwestora*
źródło: archiwum UM Bytom

- **Katalog ofert inwestycyjnych –** w skład którego wchodzą nieruchomości gminne przeznaczone m.in. pod działalność produkcyjną i usługową, budownictwo mieszkaniowe, budowę hoteli. W skład katalogu ofert inwestycyjnych wchodziły 22 nieruchomości, w tym 10 nieruchomości gruntowych i 12 zabudowanych, których różnorodność pod względem wielkości oraz przeznaczenia stała się interesującym elementem promocji miasta wśród potencjalnych inwestorów z kraju i zagranicy. Według stanu na dzień 31.12.2012 r. pośród nich znalazły się:

Nieruchomości gruntowe:

- **ul. Strzelców Bytomskich –** teren po byłej KWK Powstańców Śląskich - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana na terenie poprzemysłowym, w kształcie wielokąta. Na tym terenie istnieje możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych, logistycznych. Powierzchnia nieruchomości to 29,6 ha.
- **ul. Zabrzańska 112** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie wielokąta, częściowo ogrodzony. Dojazd do nieruchomości dobry, drogą utwardzoną o nawierzchni asfaltowej. Istnieje możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych i niektórych usługowych. Powierzchnia nieruchomości to 21,9 ha.
- **ul**. **Ks. Jana Frenzla** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana w dzielnicy Miechowice. Teren o nieregularnym kształcie, porośnięty licznymi drzewami i krzewami. Zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz planowaną drogę wewnętrzną. Powierzchnia nieruchomości wynosi 2,42 ha.
- **ul. Zabrzańska** - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana w dzielnicy Szombierki. Teren o nieregularnym i wydłużonym kształcie, zróżnicowany wysokościowo, porośnięty trawami, krzewami i licznymi drzewami. Centralną część działki stanowi skarpa o dużym nachyleniu. Istnieje możliwość lokalizacji na tym terenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usług komercyjnych, usług publicznych. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,5 ha.
- **ul. Gutenberga** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, położona na obrzeżach miasta w dzielnicy Górniki. Na tym terenie istnieje możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,4 ha.
- **ul. Świętochłowicka** – nieruchomość niezabudowana, położona w dzielnicy Łagiewniki, bezpośrednio przy ul. Świętochłowickiej i torowiska tramwajowego. Kształt działki nieregularny i płaski. Na tym obszarze istnieje możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Powierzchnia nieruchomości: 0,3 ha.
- **ul**. **Kwietniewskiego 7 i 9** – nieruchomość gruntowa, zlokalizowana w centrum miasta. Teren o dość nieregularnym kształcie, płaski. Przeznaczony jest pod zabudowę usługowo-mieszkaniową. Powierzchnia nieruchomości: 0,2 ha.
- **ul. Kwietniewskiego** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana położona w ścisłym centrum miasta. Działka o wydłużonym kształcie. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługowo – mieszkaniową. Powierzchnia działki wynosi 0,08 ha.
- **ul. Korfantego** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, skomunikowanie działki bezpośrednio do ul. Korfantego. Otoczenie nieruchomości stanowi zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, obiekty handlowo-usługowe, kompleks garażowy oraz zabytkowy kościół. Powierzchnia nieruchomości to 0,05 ha.
- **ul. Józefczaka** – nieruchomość gruntowa, położona w centrum miasta. W bezpośrednim otoczeniu nieruchomości znajduje się zabudowa wielorodzinna oraz obiekty handlowo-usługowe. Teren ten przeznaczony jest pod zabudowę usługowo-mieszkaniową oraz realizację parkingu wielopoziomowego. Powierzchnia nieruchomości: 0,01 ha.

Nieruchomości zabudowane:

- **ul. Olimpijska** – nieruchomość zabudowaną stanowią 3 tereny. Pierwszy z nich obejmuje stadion o typowej konstrukcji nasypowej o kształcie owalnym. Płyta boiska głównego posiada zamontowaną podgrzewaną murawę. Trybuny stadionu wyposażone są w 4000 miejsc. Drugi teren obejmuje nieruchomość, na której znajduje się boisko o sztucznej powierzchni z pełnowymiarowymi bramkami, ogrodzone płotem betonowym oraz 2 boiska żwirowe. Zaś trzeci stanowi zwałowisko odpadów pogórniczych. Powierzchnia nieruchomości wynosi 14,7 ha.
- **ul. Tarnogórska** – nieruchomość położona w centrum miasta na terenie Parku Miejskiego,

założonego ok. 1840 r. na obszarze 43 ha, jako park krajobrazowy. Przedmiotowa nieruchomość zabudowana jest budynkami. Powierzchnia nieruchomości to 1,74 ha.

- **ul. Oświęcimska 29-31** – zabudowę nieruchomości stanowią budynki: frontowy dawnego internatu, czteropiętrowy, dwuklatkowy oraz szkolny z salą gimnastyczną, 5-kondygnacyjny. Obydwa budynki połączone są łącznikiem na wysokości I pietra, a pomiędzy nimi znajduje się boisko szkolne o powierzchni asfaltowej. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,33 ha.
- **ul. Szymanowskiego 2** – nieruchomość zabudowana, przeznaczona pod zabudowę usługowo – mieszkaniową. Preferowane przeznaczenie terenu to odtworzenie funkcji kulturalnej, w tym kino. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,16 ha.
- **ul**. **Chorzowska 17b** – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym, usytuowana przy głównej drodze łączącej Bytom z Chorzowem. Budynek 2-kondygnacyjny, podpiwniczony. Na tym terenie istnieje możliwość lokalizacji zabudowy usług publicznych, usług komercyjnych oraz zabudowy usługowo-komunikacyjnej. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,12 ha.
- **ul**. **Chorzowska 6** – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno – usługowym, zlokalizowana przy skrzyżowaniu dwóch głównych ulic miasta: Karola Miarki i Chorzowskiej. Budynek 4-kondygnacyjny, podpiwniczony, składający się z 9 lokali mieszkalnych oraz 3 lokali użytkowych. Otoczenie nieruchomości stanowi zabudowa mieszkalno – usługowa oraz kompleks garaży. Powierzchnia nieruchomości: 0,12 ha.
- **ul**. **Krakowska 28** – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, zlokalizowana w centrum miasta. Jest to budynek 4-kondygnacyjny z 3-kondygnacyjną oficyną, podpiwniczony z 4 lokalami użytkowymi i 10 lokalami mieszkalnymi. Powierzchnia nieruchomości: 0,08 ha.

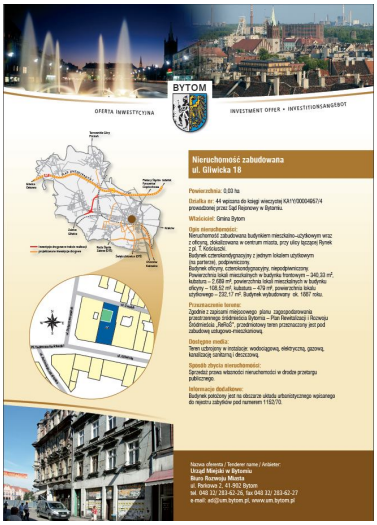

Rysunek 7: Oferta inwestycyjna
źródło: archiwum UM Bytom

- **ul**. **Chrzanowskiego 17** – nieruchomość zabudowana budynkiem o charakterze usługowym, zlokalizowana w centrum miasta. Budynek 5-kondygnacyjny, podpiwniczony. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,07 ha.
- **ul**. **Piłsudskiego 43** – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, zlokalizowana w centrum miasta. Budynek 4-kondygnacyjny, podpiwniczony, z 1 lokalem użytkowym i 3 lokalami mieszkalnymi, wybudowany w 1906 r. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,05 ha.
- **ul**. **Szymanowskiego 1 –** nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno – użytkowym, 4-kondygnacyjnym i 2-kondygnacyjnym, z 9 lokalami mieszkalnymi i 4 lokalami użytkowymi. Otoczenie nieruchomości stanowi rynek miasta, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz obiekty handlowo-usługowe. Powierzchnia nieruchomości: 0,04 ha.
- **ul. Kościelna 5** – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym zlokalizowanym w centrum miasta, 3-kondygnacyjnym, częściowo podpiwniczonym z 3 lokalami użytkowymi oraz 5 lokalami mieszkalnymi. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,02 ha.
- **ul**. **Mariacka 3a** – nieruchomość gruntowa, obecnie zabudowana budynkami użytkowymi, położona w ścisłym centrum miasta, bezpośrednio przy ul. Mariackiej. Otoczenie nieruchomości stanowi zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługowo – mieszkaniową. Powierzchnia nieruchomości to 0,01 ha.

Wśród nieruchomości katalogu ofert inwestycyjnych wyszczególniono również nieruchomości przeznaczone pod zabudowę hotelową:

- **ul. Zabrzańska 112** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie wielokąta, częściowo ogrodzony. Dojazd do nieruchomości dobry, drogą utwardzoną o nawierzchni asfaltowej. Istnieje możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych i niektórych usługowych. Powierzchnia nieruchomości to 21,9 ha.
- **ul. Tarnogórska** – nieruchomość położona w centrum miasta na terenie Parku Miejskiego,

założonego ok. 1840 r. na obszarze 43 ha, jako park krajobrazowy. Przedmiotowa nieruchomość zabudowana jest budynkami. Powierzchnia nieruchomości to 1,74 ha.

- **ul. Oświęcimska 29-31** – zabudowę nieruchomości stanowią budynki: frontowy dawnego internatu, czteropiętrowy, dwuklatkowy oraz szkolny z salą gimnastyczną, 5-kondygnacyjny. Obydwa budynki połączone są łącznikiem na wysokości I pietra, a pomiędzy nimi znajduje się boisko szkolne o powierzchni asfaltowej. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,33 ha.
- **ul. Kwietniewskiego –** nieruchomość gruntowa, niezabudowana, położona w ścisłym centrum miasta. Działka o wydłużonym kształcie. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługowo-mieszkaniową. Powierzchnia działki wynosi 0,08 ha.
- **ul**. **Krakowska 28** – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, zlokalizowana w centrum miasta. Jest to budynek 4-kondygnacyjny z 3-kondygnacyjną oficyną, podpiwniczony z 4 lokalami użytkowymi i 10 lokalami mieszkalnymi. Powierzchnia nieruchomości: 0,08 ha.
- **ul**. **Szymanowskiego 1 –** nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-użytkowym, 4-kondygnacyjnym i 2-kondygnacyjnym, z 9 lokalami mieszkalnymi i 4 lokalami użytkowymi. Otoczenie nieruchomości stanowi rynek miasta, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz obiekty handlowo-usługowe. Powierzchnia nieruchomości: 0,04 ha.

- **Bytomska Baza Nieruchomości** to wirtualny katalog terenów należących do osób fizycznych, prawnych, a także innych jednostek organizacyjnych, które posiadają nieruchomości gruntowe, hale produkcyjno-magazynowe oraz budynki biurowe zlokalizowane w granicach administracyjnych Gminy Bytom i zamierzają je sprzedawać, oddać w użytkowanie wieczyste lub wydzierżawić. Nieruchomości takie, w przypadku spełnienia kryteriów określonych w regulaminie BBN na prośbę właściciela zostają zamieszczona na stronie Urzędu Miejskiego w Bytomiu bezpłatne. W 2012r. Bytomska Baza Nieruchomości zawierała następujące nieruchomości:
  - **ul. Strzelców Bytomskich/Dąbrowa Miejska** – nieruchomość zlokalizowana jest w Bytomiu, przy zbiegu ulic Strzelców Bytomskich i Dąbrowy Miejskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Handlowego M-1 i planowanego do realizacji węzła autostrady A-1 "Węzeł Bytom". W niedalekim sąsiedztwie znajduje się bytomski odcinek obwodnicy Al. Jana Nowaka – Jeziorańskiego. Część terenu przeznaczona jest do zagospodarowania w kierunku produkcyjno – usługowym i komunikacyjnym. Powierzchnia nieruchomości to 24,76 ha. Właściciel – Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych S.A. Holding.
  - **ul. Dąbrowa Miejska i ul. Przy Kopalni Bytom** - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, teren jest zadrzewiony i zakrzewiony. W tym obszarze istnieje możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej. Powierzchnia nieruchomości to 1,25 ha. Właściciel – Kompania Węglowa S.A.
  - **ul. Piekarska 6-14** – nieruchomość zabudowana, o nieregularnym kształcie, zlokalizowana w centrum Bytomia. Zabudowę stanowią budynki: biurowy (Poczta Główna), techniczny, składnicy i garażowe – wiaty. Teren przeznaczony jest pod usługi. Powierzchnia nieruchomości to 0,61 ha. Właściciel – Skarb Państwa – użytkownik wieczysty Telekomunikacja Polska S.A.
  - **ul. Wrocławska 32/34** – nieruchomość zabudowana budynkami produkcyjno-biurowymi, zlokalizowana w centrum miasta. Otoczenie stanowi zabudowa zwarta. Plac parkingowy wewnątrz lokalizacji. Teren przeznaczony jest pod wytwórczość, usługi, składy i budownictwo oraz zabudowę mieszkaniowo - usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,37 ha. Właściciel – Zakłady Odzieżowe Bytom S.A.
  - **ul. Dworska** (dwie działki) – nieruchomości gruntowe, niezabudowane w kształcie zbliżonym do trapezu. Tereny równe ze spadem w kierunku ulicy Dworskiej. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: autostrada A1, Al. Jana Nowaka – Jeziorańskiego - bytomski odcinek obwodnicy, ogródki działkowe oraz tereny niezagospodarowane. Powierzchnia każdej nieruchomości to 1,1 ha. Właściciel – osoba prywatna.
  - **ul**. **Małgorzatki 8** – nieruchomość zabudowana halą produkcyjno - magazynową. Teren w kształcie zbliżonym do wielokąta, lekko pochylony. Budynek hali dwukondygnacyjny w kształcie litery T o powierzchni 600 m^2. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: Kościół św. Małgorzaty, zabudowa mieszkaniowa. Powierzchnia nieruchomości to 0,09 ha. Właściciel – osoba prywatna.

Ponadto Gmina Bytom w 2012 r. podejmowała szerokie działania promocyjne ofert inwestycyjnych

miasta, poprzez:

- dystrybucję ofert w wersji wydrukowanej oraz w wersji elektronicznej zainteresowanym inwestorom;
- zamieszczenie ofert inwestycyjnych na stronach internetowych zajmujących się promocją terenów inwestycyjnych tj.:
  - Portal miejski www.bytom.pl,
  - Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego www.invest-in-silesia.pl,
  - Regionalne Centrum Obsługi Inwestora www.rcoi.pl,
  - Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych www.paiz.gov.pl,
  - Śląskie Centrum Obsługi Inwestora www.invest.slaskie.pl,
  - Szukam Inwestora www.szukam-inwestora.pl,
  - BMB Promotion www.gminy.pl;
- rozprowadzanie ofert inwestycyjnych wśród określonej wcześniej grupy odbiorców docelowych np. sieci hotelowych, deweloperów itp.;
- udział gminy w krajowych i międzynarodowych targach inwestycyjnych oraz konferencjach.

Dodatkowo w 2012 r. Gmina Bytom realizowała projekt pn. „Promocja terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w pobliżu Autostrady A1 i Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej w Bytomiu" w ramach poddziałania 1.1.2 „Promocja inwestycyjna" Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

W ramach realizacji projektu, gmina Bytom przeprowadziła kompleksową kampanię promocyjną 5 terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni 119,36 ha (1,72% powierzchni Bytomia), zlokalizowanych w sąsiedztwie głównych traktów komunikacyjnych Bytomia tj. Autostrady A1 i bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej.

Rysunek 8: Tereny inwestycyjne zlokalizowane przy Autostradzie A1 i Obwodnicy Północnej
źródło: archiwum UM Bytom

Działania w projekcie obejmowały:

- przygotowanie strategii komunikacji kampanii promocyjnej: opracowanie Key Visual, claimu, haseł kampanii oraz opracowanie koncepcji dotarcia do grupy docelowej,
- opracowanie materiałów marketingowych: foldery z ofertą inwestycyjną, multimedialną prezentację, gadżety, zestawy prasowe, zestawy VIP-owskie, roll-upy, ścianka pop-up,
- przygotowanie, wdrożenie i utrzymanie strony www o adresie: www.kulturabiznesu.pl,
- kampanię promocyjną na terenie Międzynarodowych Portów Lotniczych na terenie Polski, tj. w: Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Warszawie i Rzeszowie oraz MPL Poznań i MPL Wrocław,
- reklamę prasową w pismach fachowych i prasie o najlepszym dotarciu do grupy top – managerów tj. w: „Manager", „W podróży",
- predefiniowaną kampanię promocyjną w Internecie,
- spotkania biznesowe podczas misji gospodarczych/wyjazdów studyjnych prezentujących projekt na terenie Unii Europejskiej (Niemcy, Francja, Hiszpania),
- spotkania biznesowe podczas misji gospodarczych/wyjazdów studyjnych prezentujących projekt na arenie światowej (Indie, Chiny, Dubai),
- udział Bytomia w 2 imprezach targowych o profilu inwestycyjnym na terenie Unii Europejskiej: uczestnictwo w targach inwestycyjnych EIRE 2012 w Mediolanie/Włochy i w targach inwestycyjnych MIPIM w Cannes/Francja.

4.5 Bytomski Park Przemysłowy

Bytomski Park Przemysłowy (BPP) został utworzony przy udziale Gminy Bytom w celu zapewnienia preferencyjnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw.
Park funkcjonuje od stycznia 2008 r. na terenie po zrestrukturyzowanym przedsiębiorstwie państwowym – Zakładach Górniczo – Hutniczych „Orzeł Biały".
Realizacja przedsięwzięcia została dofinansowana ze środków Europejskiego

Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm *Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006*.

Bytomski Park Przemysłowy położony jest we wschodniej części miasta przy ul. Siemianowickiej 98, bezpośrednio przy drodze krajowej DK 94 Kraków – Wrocław oraz w niewielkiej odległości od autostrady A1, drogi krajowej DK 79 Bytom – Kraków – Warszawa i bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej.

BPP obejmuje obszar o łącznej powierzchni 4,6374 ha wraz z niezbędną infrastrukturą. Na jego terenie znajdują się:

- 4 hale produkcyjno – magazynowe w systemie modułowym wraz z zapleczami biurowo – socjalnymi o łącznej powierzchni 10 186 m^2,
- budynek zaplecza administracyjno – biurowego o powierzchni 368 m^2 z salą konferencyjną na 12 osób,
- drogi wewnętrzne, place utwardzone i parkingi,

Teren uzbrojony jest w sieci: wodociągową, ciepłowniczą, teletechniczną, linie energetyczne oraz kanalizację sanitarną i deszczową wraz z przyłączami.
Park dysponuje wolnymi terenami przeznaczonymi pod realizację inwestycji przedsiębiorców o powierzchni ok. 1,5 ha.

fot. 16: Bytomski Park Przemysłowy
źródło: archiwum UM Bytom

W 2012 r. z infrastruktury Bytomskiego Parku Przemysłowego korzystało 6 przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie:

- produkcji konstrukcji stalowych ze stali węglowych i wysokostopowych,
- recyklingu tworzyw sztucznych,
- produkcji sygnalizacji ostrzegawczej pojazdów,
- dystrybucji materiałów budowlanych,
- importu i dystrybucji drewna egzotycznego,
- sprzedaży szyb samochodowych.

Ww. przedsiębiorcy zatrudniali łącznie 104 osoby i zajmowali ok. 70% udostępnionej przez BPP powierzchni. W omawianym okresie odnotowano wzrost zatrudnienia w stosunku do roku 2011 o 19 osób. Natomiast w porównaniu z rokiem 2008 zatrudnienie w parku wzrosło o 53 pracowników.

Spółką Zarządzającą Bytomskim Parkiem Przemysłowym jest Górnośląska Agencja Promocji Przedsiębiorczości S.A. z siedzibą w Katowicach.

4.6 Specjalna strefa ekonomiczna

Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach, poza parkami przemysłowymi, dają również specjalne strefy ekonomiczne.
W związku z powyższym w 2012 roku Gmina Bytom wyraziła wolę włączenia w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE) prawie 30 hektarowego terenu po byłej KWK Powstańców Śląskich położonego przy ul. Strzelców Bytomskich.
Zgodnie z przepisami ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych w zakresie zmiany obszaru i granic strefy, Rada Ministrów może na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, zmienić jej obszar po uzyskaniu opinii zarządu województwa oraz zgody rady gminy właściwej ze względu na położenie strefy. Dlatego w celu uruchomienia procedury włączenia ww. terenu do KSSE Rada Miejska w Bytomiu podjęła w marcu 2012 r. uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na włączenie do

fot. 17: Specjalna Strefa Ekonomiczna
źródło: archiwum UM Bytom

Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. nieruchomości położonej na terenie Bytomia. Uchwała ta stanowiła załącznik do wniosku złożonego do Ministra Gospodarki o zmianę terenu i granic KSSE S.A.
Włączenie terenu po byłej KWK Powstańców Śląskich w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, będzie impulsem do pobudzenia rozwoju gospodarczego gminy, pozwoli na zwiększenie możliwości zagospodarowania tego poprzemysłowego terenu, stworzenie sprzyjających warunków dla lokowania nowych inwestycji i przyciągnięcia potencjalnych inwestorów oraz umożliwi powstanie nowych miejsc pracy dla mieszkańców.

Ponadto w celu aktywizacji gospodarczej tego obszaru w 2012 r. przystąpiono do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu byłej KWK Powstańców Śląskich, ustalenia jego przeznaczenia oraz określenia sposobu zagospodarowania i zabudowy.

W Bytomiu jest już nieruchomość, która w 2011 r. została włączona w granice KSSE S.A. Co prawda nieruchomość ta jest własnością spółki 3S Factory z siedzibą w Katowicach. Teren ten zlokalizowany jest w dzielnicy Łagiewniki przy ul. M. Adamka i obejmuje obszar 0,4340 ha. Spółka zamierza na nim zrealizować inwestycję polegającą na rozwoju nowych rozwiązań technicznych i technologicznych poprzez wybudowanie tzw. Data Center, będącego centrum zapasowym największego na Śląsku i jednego z największych w Polsce centrów przetwarzania danych oraz świadczeniu usług w zakresie przechowywania i przesyłu danych w formie elektronicznej.

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna została utworzona w 1996 r. w celu przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych oraz stworzenia nowych miejsc pracy w regionie. Przedsiębiorcom działającym w strefie przysługują preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Strefą zarządza spółka Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. z siedzibą w Katowicach.

5. ŚRODOWISKO

5.1 Uwarunkowania środowiskowe

5.1.1 Morfologia terenu i warunki geologiczne

Teren Bytomia, zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno – geograficzne J.Kondrackiego, należy do podprowincji – Wyżyna Śląsko – Krakowska, w skład której wchodzi Wyżyna Śląska. Do Wyżyny Śląskiej natomiast należą mezoregiony, tj. Wyżyna Katowicka oraz Garb Tarnogórski. W skutek wielu czynników w formie przemysłu i zabudowy rzeźba zatraciła swój pierwotny charakter. Naturalne formy terenu uległy znacznemu przekształceniu, a obok nich powstały nowe wyrobiska, zwałowiska, niecki osiadań oraz sztuczne nasypy i wały. W podłożu dominują utwory triasowe (najstarszy okres ery mezozoicznej) w postaci dolnotriasowych piaskowców, mułowców, dolomitów, margli (skał osadowych) i wapieni, a także środkowotriasowych wapieni oraz dolomitów epigenetycznych (wytworzonych na wskutek dolomityzacji wapieni przez krążących w nich wodach, zawierających magnez). W nadkładzie występują utwory młodsze, nierozpuszczalne w wodzie pozostałości tzw. eluwia glin zwałowych, a doliny rzeczne wypełniają mułki, piaski i żwiry rzeczne.

5.1.2 Warunki glebowe

Bytom charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem zagospodarowania terenu. Można wyróżnić tu kilka następujących typów gleb:

- rędziny - gleby na ogół żyzne, jednak z powodu trudności w ich uprawianiu zakwalifikowane są do klasy bonitacyjnej IIIb, IV i V,
- brunatne - mało żyzne, wytworzone pod wpływem lasów liściastych lub mieszanych z różnych skał macierzystych zasobnych w wapń i gleby bielicowe charakteryzujące się bardzo kwaśnym odczynem oraz małą zawartością próchnicy, o klasie IVb i V,
- zabagnione i bagienne z wysokim poziomem wody gruntowej V i VI klasy bonitacyjnej,
- antropogeniczne – związane są z terenami przemysłowymi, zabudową mieszkaniową oraz sąsiedztwem dróg.

5.1.3 Warunki hydrologiczne

Bytom leży w strefie wododziałowej Wisły i Odry. Do dorzecza Odry należy rzeka Bytomka, a do dorzecza Wisły - rzeka Szarlejka i Potok Segiet. Największym ciekiem wodnym w mieście jest Bytomka – prawostronny dopływ rzeki Kłodnicy – która na całej długości przepływa przez obszary o wysokim stopniu zurbanizowania i uprzemysłowienia. Zasilana jest głównie przez wody kopalniane, zrzuty ścieków przemysłowych, komunalnych i wody deszczowe, które są nadal głównymi źródłami zanieczyszczeń.

W 2012 r. wytworzono 15 454 ton osadów, które zostały zagospodarowane rolniczo przy uprawie roślin przeznaczonych nie do bezpośredniego spożycia lub na paszę oraz do uprawy roślin na kompost.

Tymczasem w ramach działań mających na celu poprawę stanu cieków wodnych na terenie miasta prowadzono, podobnie jak w roku 2011, prace polegające na awaryjnym czyszczeniu i udrażnianiu rowów i przepustów, które to przyczyniły się do poprawy spływu wód opadowych na terenie poszczególnych zlewni, a co za tym idzie poprawiły funkcjonalność samego systemu kanalizacji deszczowej.

5.1.4 Warunki klimatyczne

Bytom zaliczany jest do śląsko – krakowskiej dzielnicy klimatycznej, której cechą jest przewaga oceanicznych mas powietrza nad kontynentalnymi, a bliskość Bramy Morawskiej przyczynia się do niewielkiego wpływu mas powietrza zwrotnikowego. Leży w obrębie typu klimatów podgórskich nizin i kotlin krainy górnośląskiej. Średnia roczna ilość opadów wynosi 732 mm, co powoduje, że wilgotność powietrza na terenie miasta wynosi ok. 75%. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi +7,7^{o}C. Najwyższe temperatury powietrza przypadają na lipiec, gdzie średnia temperatura wynosi +17,7^{o}C, a najniższe występują w styczniu o wysokości średniej -2,5^{o}C. W ciągu roku odnotowuje się 34 dni mroźne oraz 27 dni z temperaturą przewyższającą +25°C. Kierunek i prędkość wiatrów tu panujących przyczyniają się do niekorzystnych wpływów emisji pyłowo – gazowych z terenów sąsiadujących.

5.1.5 Szata roslinna i fauna

Wśród terenów zielonych na obszarze Bytomia przeważają kompleksy leśne, stanowiące ok. 20% powierzchni miasta. Drzewostan stanowi głównie sosna i świerk z domieszką buka i innych drzew liściastych. Na terenie Bytomia zachowało się kilka cennych przyrodniczo obszarów wyróżniających się dużą bioróżnorodnością, które bardziej szczegółowo opisane są w podrozdziale 5.1.6 „Obszary cenne przyrodniczo".

Różnorodność świata zwierzęcego na terenie Bytomia podobnie jak w przypadku flory skupia się na obszarach chronionych. Na terenie rezerwatu „Segiet" oraz w Podziemiach Tarnogórsko – Bytomskich wytworzyły się dogodne warunki dla zimowiska nietoperzy. Poza tym na skład gatunkowy fauny składają się: chronione chrząszcze, trzmiele, kilka gatunków motyli, płazy, gady i ptaki, a także ssaki, w tym m.in.: lis, dzik i sarna. Bardzo dużą bioróżnorodnością charakteryzuje się także obszar Żabich Dołów. Stwierdzono tutaj występowanie łącznie ok. 130 gatunków ptaków, kilkuset gatunków owadów, 9 gatunków płazów, a także kilkanaście gatunków ssaków, takich jak: jeże, krety, ryjówki aksamitne, nietoperze, zające, piżmaki, karczownik, myszy, szczury wędrowne, nornice, lisy pospolite, kuny domowe, tchórze zwyczajne i łasice.

5.1.6 Obszary cenne przyrodniczo

Do najcenniejszych obszarów przyrodniczych na terenie naszego miasta, ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych należą:

- Rezerwat Przyrody „Segiet" – został utworzony w celu ochrony lasu bukowego i obejmuje obszar o pow. 24,54 ha leżący na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór. Zbudowany jest z trzech typów buczyn – ciepłolubnej buczyny storczykowej, kwaśnej buczyny niżowej oraz buczyny karpackiej.

fot. 18: Rezerwat Przyrody „Segiet"
źródło: archiwum UM Bytom

Poza 15 gatunkami drzew, na terenie rezerwatu występuje ponad 100 gatunków krzewów, roślin zielnych i mszaków.

- Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Żabie Doły" – w którego skład wchodzą obszary o pow. 44,57 ha położone w granicach administracyjnych Bytomia oraz obszary o pow. 173,09 ha położone w granicach administracyjnych Chorzowa. Zespół tworzy kompleks nieużytków, stawów oraz gruntów rolnych stanowiących miejsca gniazdowania nielicznych w skali województwa śląskiego ptaków. Na terenie zespołu zarejestrowano kilkaset gatunków roślin naczyniowych, w tym chronionych oraz występowanie ssaków reprezentowanych przez gatunki owadożerne, drapieżne i gryzonie.

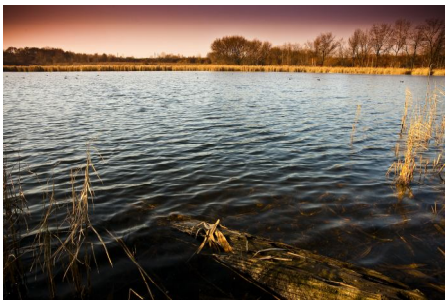

fot. 19: Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Żabie Doły"
źródło: archiwum UM Bytom

- Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Suchogórski Labirynt Skalny" – leżący na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór, w rejonie ulic: Wodczaka, Prywatnej i Obrońców Westerplatte. Celem ochrony niniejszego zespołu jest zachowanie fragmentu krajobrazu, który powstał na skutek działalności człowieka jak i naturalnej sukcesji przyrodniczej.

O objęciu ochroną zadecydowały przede wszystkim jego walory krajobrazowe oraz duże zróżnicowanie flory, wśród której są także rośliny objęte prawną ochroną gatunkową. Nie bez znaczenia jest tu także unikatowa rzeźba terenu, powstała przed laty na skutek działalności wydobywczej kopalni dolomitu i żelaziaka brunatnego. Pozostałościami po górnictwie kruszcowym są tam głębokie dolinki, strome grzbiety z wychodniami dolomitu oraz liczne wąwozy, pagórki, kopce i wzniesienia ze stromymi stokami. Ten urozmaicony system licznych niecek, zagłębień i parowów w połączeniu ze stromymi zboczami wielu pagórków i wyniesień terenu tworzy odmienną rzeźbę o wysokich walorach krajobrazowych. Do unikatowych walorów przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu należą przede wszystkim: ukształtowanie terenu o zróżnicowanej rzeźbie genezy antropogenicznej, zbiorowisko muraw i lasów grądowych, a także duże zróżnicowanie gatunkowe flory, stanowiące ostoję bioróżnorodności. Na terenie Suchogórskiego Labiryntu Skalnego występuje duże zróżnicowanie flory, wśród której obecne są drzewa i krzewy objęte prawną ochroną gatunkową.

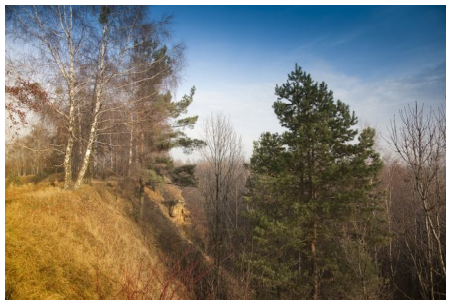

fot. 20: Labirynt skalny
źródło: archiwum UM Bytom

- Stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej „Kamieniołom Blachówka" – gdzie na obszarze chronionego wyrobiska dolomitu obowiązują szczególne przepisy z zakresu ochrony przyrody. Na uwagę zasługują wyloty sztolni, w których gnieździ się 8 gatunków nietoperzy. Ogromnym zagrożeniem dla podziemi i przebywających w niej nietoperzy jest rozwijająca się w ostatnich latach niekontrolowana penetracja podziemi, mimo zabezpieczenia wylotów sztolni metalowymi kratami.

Na terenie naszego miasta znajdują się również parki spacerowo – wypoczynkowe, w tym m.in.:

- Park Miejski im. Franciszka Kachla w Śródmieściu – założony ok. 1840 r. na terenach dawnych wyrobisk górniczych, zajmujący pow. 43 ha,
- Park Fazaniec w Szombierkach – założony w drugiej połowie XIX wieku jako park prywatny na terenach o bardzo specyficznej rzeźbie, wykorzystując istniejący las grądowy z niewielką domieszką dębów, zajmujący pow. 18,1 ha,
- Park Ludowy w Miechowicach – zajmujący pow. 13,95 ha, założony na początku XIX wieku jako park pałacowy. W latach 1840-1850 ogród pałacowy połączono z przylegającym do niego lasem,

fot. 21: Park Kachla
źródło: archiwum UM Bytom

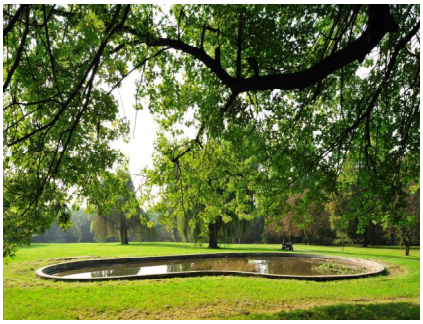

fot. 22: Park Mickiewicza
źródło: archiwum UM Bytom

- Park Mickiewicza – założony na początku XX wieku, wykorzystując naturalny las, a także ukształtowanie terenu,
- Park Grota w Suchej Górze – założony siłami mieszkańców na wyrobiskach rud na powierzchni ok. 2 ha. Zajmuje pierwsze miejsce w rankingu parków nieobjętych ochroną konserwatorską,
- Park Amendy w Łagiewnikach – na którego terenie znajduje się duży staw oraz ruiny starego kąpieliska.

Parki zajmują obszar o łącznej powierzchni 97 ha, z czego park Ludowy, Miejski i Fazaniec objęte są ochroną Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ze względu na szczególne ukształtowanie ekosystemów, parki te wyróżniają się dużymi wartościami przyrodniczymi oraz bogactwem gatunków.

5.1.7 Obszar NATURA 2000

Natura 2000 to spójna sieć obszarów tworzona na terytorium Unii Europejskiej, celem zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy poprzez ochronę zagrożonych wyginięciem roślin i zwierząt oraz miejsc ich występowania. Na terenie gminy Bytom występuje Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko - Bytomskie", który stanowi jeden z największych systemów podziemnych na świecie obejmujący 5 sztolni odwadniających oraz liczne szyby i odsłonięcia w kamieniołomach. Powierzchnia tego terenu wynosi 3490,8 ha i graniczy z obszarem rezerwatu przyrody „Segiet" i stanowiskiem dokumentacyjnym „Kamieniołomem Blachówka". Położony jest w obrębie następujących gmin: Bytom, Tarnowskie Góry, Radzionków i Zbrosławice. Podziemia tworzą wyrobiska po eksploatacji kruszców metali ciężkich, które powstały w czasie od XII do XX wieku, obejmują ponad 300 km chodników oraz liczne komory i wybierki. Obszar „Podziemia Tarnogórsko - Bytomskie" stanowią jedno z największych w Europie oraz drugie co do wielkości w Polsce, zimowisko nietoperzy, które liczy kilkanaście tysięcy osobników. Obiekt zasiedlany jest przez nietoperze również w okresie letnim. Poza ssakami podziemia zasiedlają między innymi: pajęczaki, skoczogonki, dżdżownice, muchówki i chrząszcze. Przedstawicielami flory są mszaki i paprocie, które występują w strefach przyotworowych podziemi. Wewnątrz podziemi występują formy naciekowe: stalaktyty, stalagmity, stalagnaty, perły jaskiniowe i inne.

5.2 Działania na rzecz ochrony środowiska

W zakresie ochrony środowiska naturalnego na terenie Bytomia podejmowano działania mające na celu:

Poprawę gospodarki wodno – ściekowej

W okresie sprawozdawczym Jednostka Realizująca Projekt pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Bytom" kontynuowała przeglądy gwarancyjne kontraktów zrealizowanych w ramach projektu, z udziałem eksploatatorów urządzeń i obiektów, przedstawicieli Zarządu Dróg oraz Wykonawcy, celem usunięcia zaistniałych usterek w Okresie Rękojmi za Wady i Gwarancji Jakości.
Jednocześnie w oparciu o wyniki przeprowadzonych kontroli podjęto następujące działania:
- na terenie Oczyszczalni Ścieków Bobrek, w wyniku poprawy stężenia wskaźnika zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych, w trakcie eksploatacji w roku 2012 nastąpiła poprawa wyników pracy oczyszczalni,
- na terenie Oczyszczalni Ścieków Centralna podjęto działania związane z modernizacją systemu napowietrzania reaktorów biologicznych,
- na terenie Oczyszczalni Ścieków Centralna wprowadzono zmiany w eksploatacji oczyszczalni co doprowadziło do poprawy parametrów oczyszczonych ścieków.

Całkowite wydatki związane z realizacją Projektu wyniosły: 375 172 237,93 zł, w tym:
- 345 985 561,27 zł wydatki kwalifikowane,
- 29 186 676,66 zł wydatki niekwalifikowane.

Ochronę przyrody

W 2012 roku zrealizowano zamierzenie bazujące na zaliczeniu części terenów leśnych w Bytomiu Miechowicach jako zespół przyrodniczo – krajobrazowy pn.: „Miechowicka Ostoja Leśna".

Celem ochrony zespołu jest zachowanie fragmentu terenów leśnych, oczek wodnych i polan śródleśnych ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych oraz z uwagi na licznie występujące na tym obszarze siedliska chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Edukację ekologiczną poprzez:

W ramach edukacji ekologicznej podjęto następujące działania:

- zorganizowano obchody Międzynarodowego Dnia Matki Ziemi. Wzorem lat ubiegłych w 2012 roku w ramach tego przedsięwzięcia, dzieci i młodzież bytomskich szkół oraz wszyscy chętni uczestniczyli w oczyszczaniu miasta ze śmieci i odpadów.
- kontynuowano zbiórkę zużytych baterii i akumulatorów małogabarytowych przy współudziale bytomskich szkół i przedszkoli. Placówki oświatowe otrzymały bezpłatnie plakaty informacyjne oraz pojemniki przeznaczone do zbiórki baterii i akumulatorów małogabarytowych o pojemności około 25 kg, ze specjalną wkładką kartonową oraz z workiem foliowym zabezpieczającym otoczenie przed ewentualnymi wypływami elektrolitu z baterii oraz chroniący baterie przed dostawaniem się wilgoci,
- prowadzono akcję doinformowania mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów,
- kontynuowano akcję zbierania przeterminowanych i nieużytecznych leków, pn.: *Przeterminowane leki oddajemy do apteki*, o kolejne apteki,
- wspólnie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół i Sympatyków Ekologii *Zielona Ziemia* odbywał się Program Moje Czyste Miasto. Jest to przedsięwzięcie edukacyjne, skierowane do placówek oświatowych wszystkich typów i prowadzone jest w ramach kampanii ekologicznej. Kampania ta ma na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, a przede wszystkim uczniów szkół i przedszkoli, kształtowanie nawyków segregowania odpadów u źródła, wprowadzenie segregacji odpadów na terenie placówek oświatowych.

Co więcej, Wydział Ekologii UM Bytom współuczestniczył w organizowaniu następujących konkursów i projektów:

- kontynuowano - *XXXIII Turniej Wiedzy Pożarniczej* z zagadnieniami dotyczącymi ochrony środowiska organizowany przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu. W Turnieju Wiedzy Pożarniczej uczestniczyły dzieci szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- III Miejski Konkurs Ekologiczny *Z ekologią na Ty* dla uczniów klas III bytomskich szkół podstawowych,
- w ramach Programu Aktywności Lokalnej w Bobrku przekazano materiały w postaci worków na odpady i rękawice, które posłużyły do przeprowadzenia prac porządkowych w ramach działań o charakterze społecznym,
- ufundowano nagrody książkowe dla uczestników Konkursu Miejskiego pt.: „Piękno naszej Ojczystej przyrody – Kwiaty polskie w twórczości plastycznej dziecka”.

fot. 23: Turniej Wiedzy Pożarniczej
źródło: archiwum UM Bytom

Ochronę powierzchni ziemi przed zapożarowaniem

Na terenie gminy w dalszym ciągu podejmowane były działania zmierzające do usuwania negatywnych skutków spowodowanych działalnością górnictwa i hutnictwa na terenach niekorzystnie przekształconych oraz gruntach, które utraciły swą wartość użytkową. Przykładem są działania na terenie dawnej hałdy przy ul. Piłkarskiej w Bytomiu, gdzie kontynuowano prace związane z gaszeniem i rozbiórką hałdy oraz rekultywacją terenu.

5.3 Eksploatacja górnicza

5.3.1 Zakłady górnicze prowadzące działalność na terenie Bytomia

W 2012 r. na terenie miasta funkcjonowały następujące zakłady górnicze:

- Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Bobrek – Centrum",
- Oddział ZG „Piekary",
- Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. Zakład „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji",
- Zakład Górniczy „EKO-PLUS" Sp. z o.o. w Bytomiu.

5.3.2 Wpływ i skutki eksploatacji górniczej – ujęcie dzielnicowe

Śródmieście

W filarze ochronnym śródmieścia eksploatowano ścianą 6 w pokładzie 510 warstwę przyspągową, na wysokości 2,4 m z posadzką hydrauliczną. Eksploatacja prowadzona była w rejonie Jednostki Wojskowej, ulicy Fredry, Adama Mickiewicza, Gwareckiej, Stawowej.

Poza filarem ochronnym na wschód od ulicy Dworskiej rozpoczęto eksploatację ścianą 1, a następnie ścianą 2 w pokładzie 615 z zawałem stropu. Średnia wysokość ścian wyniosła 1,8 m.

Kontynuowano pomiary geodezyjne (obniżenia jak i odkształcenia poziome) linii obserwacyjnych oraz pomiary wysokościowe wybranych obiektów budowlanych w okresach kwiecień – maj i październik – listopad. Teren śródmieścia objęto dwoma cyklami pomiarów, w okresie:

- od października 2011 r. do kwietnia 2012 r., gdzie obniżenia maksymalne o wartości 6 cm wystąpiły na terenie Jednostki Wojskowej oraz Zespołu Szkół Budowlanych przy ulicy Powstańców,
- od kwietnia do października 2012 r., gdzie maksymalne obniżenia wynoszące 6 cm stwierdzono w rejonie ulicy Fredry i Mickiewicza oraz na terenie Jednostki Wojskowej.

Obniżeniami od października 2011 do października 2012 objęta została również północna część filara ochronnego śródmieścia, gdzie izolinia obniżeń o wartości 2 cm przebiegała na wschód od ulicy Witczaka, w następnej kolejności w rejonie ulic Sandomierskiej, Oświęcimskiej, Orląt Lwowskich, Kraszewskiego i Woźniaka. Maksymalne wartości obserwowanych obniżeń dochodzących do 12 cm wystąpiły na terenie Jednostki Wojskowej, ulicy Fredry oraz północnej części ulicy Oświęcimskiej.

Obniżenia ważniejszych obiektów w 2012 r. wynosiły:

- budynek Urzędu Miejskiego 1,0 cm
- budynek Kąpieliska Krytego 1,0 cm
- Zespół Szkół Mechanicznych 1,0 cm
- Zespół Szkół Budowlanych 9,0 cm
- Szpital Wojewódzki nr 4 Al. Legionów 1,4 cm
- Szpital nr 1 ul. Żeromskiego 1,0 cm
- Zajezdnia PKM 6,0 cm
- budynek kościoła Św. Trójcy 1,2 cm
- budynek kościoła Św. Krzyża 1,1 cm
- budynek kościoła Św. Barbary 4,2 cm
- budynek kościoła Św. Jacka 1,0 cm

Wykres 49: Obniżenie wybranych obiektów na przestrzeni lat 2008-2012

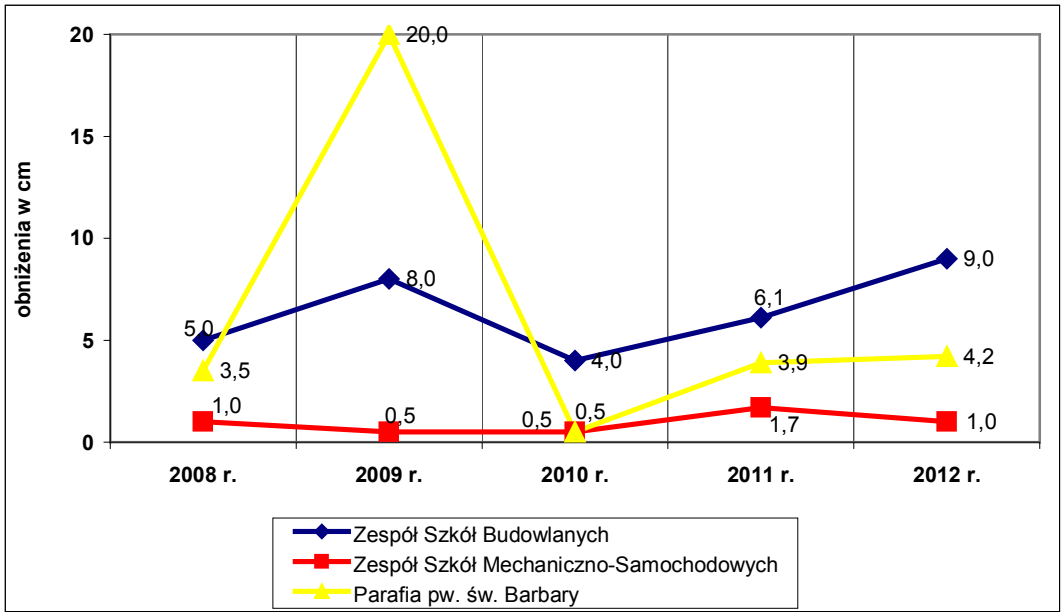

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ekologii UM w Bytomiu

Sumaryczne obniżenia od maja 1949 r. do października 2012 r. wynoszą 7 m. Położenie niecki nie uległo zmianie w stosunku do ubiegłego roku i usytuowane jest w rejonie budynku przy ul. Piłsudskiego nr 14.

Karb

W rejonie filara ochronnego dzielnicy Karb nie prowadzono w omawianym roku eksploatacji górniczej.

Według pomiarów geodezyjnych prowadzonych w okresach rocznych teren dzielnicy (w okresie listopad 2010 r. – listopad 2011 r.) obniżył się następująco:

- skrzyżowanie ul. Kołłątaja z ul. Orkana 11,0 cm
- skrzyżowanie ul. Racławickiej z ul. Falistą 7,0 cm
- rejon ul. św. Marka 8,0 cm
- budynek Szkoły Podstawowej nr 21 9,0 cm
- skrzyżowanie ul. Młodzieżowej z ul. Celną 8,0 cm
- ul. Łanowa 8,0 cm
- skrzyżowanie ul. Falistej z ul. Konstytucji 8,0 cm
- skrzyżowanie ul. Miechowickiej z ul. Konstytucji 7,0 cm
- budynek kościoła Dobrego Pasterza 1,0 cm

Wartości odkształceń poziomych na podstawie pomiarów długościowych, mieszczą się w wartościach I kategorii terenu górniczego.

Miechowice

W filarze ochronnym dzielnicy Miechowice eksploatowano od października warstwę przyspągową pokładu 510 ścianą 18a na wysokość 2,0 m pomiędzy ul. Dzierżonia, Matki Ewy i Frenzla (rejon Domu Dziecka nr 1, Parafii Ewangelicko Augsburskiej). Eksploatację prowadzono z zawałem stropu z doszczelnianiem zrobów pyłami dymnicowymi.

Pomiary wykonane w okresach półrocznych stwierdziły wystąpienie w okresie roku na powierzchni terenu następujące deformacje:

- plac szpitalny 30,9 cm
- rejon skrzyżowania ul. Matki Ewy i ul. Frenzla 47,7 cm
- stadion „Silesia” Miechowice 1,3 cm

● skrzyżowanie ul. Frenzla z ul. Nickla	0,5 cm
● skrzyżowanie ul. Frenzla z ul. Warszawską	4,1 cm
● budynek kościoła Św. Krzyża	5,1 cm
● budynek kościoła Bożego Ciała	4,9 cm
● rejon kościoła Ewangelicko-Augsburskiego	147,0 cm
● Szkoła Podstawowa nr 33	19,0 – 51,5 cm
● ul. Karbowska (część wschodnia)	13,8 cm
● ul. Asnyka	6,3 cm
● ul. Drobczyka	37,9 cm
● ul. Wysoka	6,5 cm
● ul. Elsnera	28,1 cm
● rejon skrzyżowania ul. Starej z ul. Frenzla	34,5 cm

Wartości odkształceń poziomych w rejonie prowadzonej eksploatacji mieściły się w granicach dopuszczalnych dla II kategorii terenu górniczego. Na pozostałym terenie dzielnicy wartości odkształceń kształtowały się poniżej I kategorii.

Powierzchnia terenów zdegradowanych w Bytomiu wynosi 2,53 km², w tym w:
- Miechowicach – 0,55 km²,
- Łagiewnikach – 0,03 km²,
- Karbiu – 0,10 km²,
- Bobrku – 0,27 km²,
- Śródmieściu – 0,40 km²,
- Szombierkach – 1,18 km².

5.3.3 Zadania związane z usuwaniem szkód górniczych

KW S.A. Oddział KWK „Bobrek – Centrum" prowadziła remont w 142 obiektach, w tym awaryjnie w 23 obiektach. Szkody usunięto w budynkach mieszkalnych będących własnością gminy i wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy i osób prywatnych, a także w:
- Szkole Podstawowej nr 21 przy ul. Racławickiej 17
- Szkole Podstawowej nr 33 przy ul. Matki Ewy 9,
- Gimnazjum nr 8 przy ul. Worpie 14-16,
- Domu Dziecka nr 1 przy ul. Matki Ewy 5,
- Przedszkolu Miejskim nr 43 przy ul. Stolarzowickiej 12,
- Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Miechowicach.

Ponadto zwrócono koszty zabezpieczeń misy basenowej kąpieliska krytego przy ul. Parkowej 1 oraz sfinansowano koszty zabezpieczenia parkingu wielopoziomowego Agora przy ul. Webera – Browarnia. Poza tym rozpoczęto etap I naprawy szkód na cmentarzu Komunalnym przy ul. Kwiatowej, a także dokonano naprawy nawierzchni ul. Dworskiej, Celnej, Miechowickiej, Frenzla i Matki Ewy.

Nakłady na usuwanie szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego KWK „Bobrek – Centrum" wynosiły 0,02 mln zł.

W 2012 r. SRK S.A. na usuwanie szkód górniczych w obiektach miasta wydatkowała dotację z budżetu państwa w wysokości 9,3 mln zł., m.in. na:
- utrzymanie przepompowni na terenie Gminy Bytom w dzielnicy Karb oraz w okolicach ulic Zachodniej, Północnej, Zielnej i Dworskiej,
- zwrot poniesionych przez Gminę Bytom nakładów na realizację budownictwa zastępczego,
- zwrot nakładów poniesionych przez Gminę Bytom na utrzymanie i eksploatację przepompowni ścieków przy ulicach: Piłsudskiego, Przelotowej i Technicznej w Bytomiu,
- naprawę szkody w obiektach przepompowni wód opadowych przy ul. Łaszczyka.

6. SPIS MAP

MAPA 1: POWIERZCHNIA I GRANICE MIASTA BYTOMIA 5
MAPA 2: POWIERZCHNIA MIASTA BYTOMIA OBJĘTA OBOWIĄZUJĄCYMI I BĘDĄCYMI W TRAKCIE PRZYGOTOWANIA MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 15
MAPA 3: INTERNETOWY PLAN MIASTA Z WARSTWĄ TEMATYCZNĄ - OFERTY INWESTYCYJNE 16
MAPA 4: GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA BYTOMIA W UJĘCIU DZIELNICOWYM 30
MAPA 5: UKŁAD DROGOWY BYTOMIA 105

7. SPIS TABEL

TABELA 1: ZESTAWIENIE DOCHODÓW I PRZYCHODÓW BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJU ZADAŃ (W MLN ZŁ) 17
TABELA 2: ZESTAWIENIE WYDATKÓW I ROZCHODÓW BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJU ZADAŃ 19
TABELA 3: ZESTAWIENIE ZADAŃ I ZAKUPÓW INWESTYCYJNYCH (W TYS. ZŁ) 21
TABELA 4: REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2007 – 2013 22
TABELA 5: PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI NA LATA 2007 – 2013 23
TABELA 6: PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2007 – 2013 23
TABELA 7: DOTACJE PRZYZNANE W 2012 R. Z INNYCH ŹRÓDEŁ 24
TABELA 8: STRAUKTURA MIESZKAŃCÓW BYTOMIA WG GRUP EKONOMICZNYCH 29
TABELA 9: ZASOBY MIESZKANIOWE W BYTOMIU 31
TABELA 10: KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE W BYTOMIU W LATACH 2008 – 2012 31
TABELA 11: WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE W BYTOMIU W LATACH 2008 – 2012 33
TABELA 12: STRUKTURA BUDYNKÓW WSPÓLNOT MIESZKANIOWYCH W 2012 R. WG STANU TECHNICZNEGO 33
TABELA 13: TYPY I LICZBA BYTOMSKICH SZKÓŁ PUBLICZNYCH W 2012 R. 35
TABELA 14: LICZBA SZKÓŁ, ODDZIAŁÓW, UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW 36
TABELA 15: BAZA LOKALOWA BYTOMSKICH SZKÓŁ PUBLICZNYCH 40
TABELA 16: PRACOWNIE DYDAKTYCZNE DO KSZTAŁCENIA W ZAWODACH* 40
TABELA 17: WYPOSAŻENIE SZKÓŁ I PLACÓWEK W SPRZĘT KOMPUTEROWY* 40
TABELA 18: SPECJALISTYCZNE WYPOSAŻENIE SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH 40
TABELA 19: OBIEKTY SPORTOWE W BYTOMSKICH SZKOŁACH PUBLICZNYCH 41
TABELA 20: UCZNIOWIE OBJĘCI OPIEKĄ W ŚWIETLICACH BYTOMSKICH SZKÓŁ PUBLICZNYCH 41
TABELA 21: ZESTAWIENIE I PODZIAŁ ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH W BYTOMSKICH SZKOŁACH PUBLICZNYCH 44
TABELA 22: DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W BYTOMSKICH SZKOŁACH W ROKU 2012 46
TABELA 23: DZIAŁALNOŚĆ BYTOMSKICH PLACÓWEK WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO W ROKU 2012 47
TABELA 24: TYPY SZKÓŁ, LICZBA ODDZIAŁÓW, SŁUCHACZY ORAZ ABSOLWENTÓW CKU W ROKU SZKOLNYM 2011/2012 49
TABELA 25: NIEPUBLICZNE PLACÓWKI OŚWIATOWE 51
TABELA 26: WYBRANE DANE DOT. FUNKCJONOWANIA PLACÓWEK LECZNICTWA ZAMKNIĘTEGO, PUBLICZNYCH ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ POGOTOWIA RATUNKOWEGO W BYTOMIU W LATACH 2008 – 2012 55
TABELA 27: DANE DOT. ZACHOROWAŃ NA CHOROBY SPOŁECZNE I CYWILIZACYJNE ORAZ LICZBY OSÓB HOSPITALIZOWANYCH W LATACH 2008 – 2012 56
TABELA 28: KONTROLE PRZEPROWADZONE NA TERENIE BYTOMIA 60
TABELA 29: LICZBA OSÓB ORAZ ILOŚĆ WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2008-2012 61
TABELA 30: ŚWIADCZENIA RODZINNE WYPŁACONE W BYTOMIU W LATACH 2008-2012 66
TABELA 31: LICZBA ZŁOŻONYCH WNIOSKÓW O PRZYZNANIE DODATKÓW MIESZKANIOWYCH W LATACH 2008-2012 66
TABELA 32: WYPŁACONE DODATKI MIESZKANIOWE W LATACH 2008-2012 67
TABELA 33: PORÓWNANIE ILOŚCI SPEKTAKLI I WIDZÓW W OPERZE ŚLĄSKIEJ W LATACH 2007-2012 68
TABELA 34: PORÓWNANIE FREKWENCJI ZWIEDZAJĄCYCH MUZEUM GÓRNOŚLĄSKIE W LATACH 2008-2012 70
TABELA 35: ZESTAWIENIE OBIEKTÓW SPORTOWYCH NA TERENIE BYTOMIA 75
TABELA 36: LICZBA ODNOTOWANYCH PRZESTĘPSTW NA TERENIE BYTOMIA W 2012 R. 80
TABELA 37: STRUKTURA INTERWENCJI STRAŻY POŻARNEJ NA TERENIE MIASTA 81
TABELA 38: ILOŚĆ ZAREJESTROWANYCH STOWARZYSZEŃ I FUNDACJI 85
TABELA 39: LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W BYTOMIU 87
TABELA 40: LICZBA PRZEDSIĘBIORCÓW Z UWZGLĘDNIENIEM WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA W 2012 R. 90
TABELA 41: LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH W BYTOMIU 92
TABELA 42: PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE 93
TABELA 43: POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W BYTOMIU 93
TABELA 44: BEZROBOTNI NOWO REJESTROWANI I WYŁĄCZANI Z EWIDENCJI PUP 94
TABELA 45: ZAWODY NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE WŚRÓD BEZROBOTNYCH 96
TABELA 46: ZAWODY NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE W OFERTACH PRACY 96
TABELA 47: BEZROBOTNI Z PODZIAŁEM NA DZIELNICE 96
TABELA 48: WYBRANE DANE DOTYCZĄCE GOSPODARKI WODOCIĄGOWEJ W BYTOMIU 98
TABELA 49: WYBRANE DANE DOTYCZĄCE GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ W BYTOMIU 99
TABELA 50: PODSTAWOWE DANE DOT. INFRASTRUKTURY CIEPLNEJ PEC SP. Z O.O. 101
TABELA 51: PODSTAWOWE DANE DOT. SIECI GAZOWEJ W BYTOMIU 103
TABELA 52: DANE NA TEMAT LINII TRAMWAJOWYCH, AUTOBUSOWYCH ORAZ PRZYSTANKÓW NA TERENIE BYTOMIA 107

TABELA 53: SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ GMINY I SKARBU PAŃSTWA 110
TABELA 54: NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWE NABYTE DO ZASOBU GMINY BYTOM 111
TABELA 55: NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWE NABYTE DO ZASOBU GMINY BYTOM W LATACH 2008–2012 112

8. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1: Struktura i powierzchnia gruntów według sposobu użytkowania 6
Wykres 2: Struktura gruntów według form własności 6
Wykres 3: Model zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju Bytomia 8
Wykres 4: Korelacja priorytetów bytomskiej strategii i zaleceń Karty Lipskiej 9
Wykres 5: Kluczowy problem a priorytety rozwoju Bytomia 9
Wykres 6: Wielkość powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego 14
Wykres 7: Kształtowanie się dochodów i przychodów miasta w latach 2008 – 2012 17
Wykres 8: Struktura dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju 18
Wykres 9: Struktura dochodów budżetu miasta według źródeł pochodzenia 18
Wykres 10: Kształtowanie się wydatków i rozchodów miasta w latach 2008 – 2012 19
Wykres 11: Struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów wydatków 20
Wykres 12: Wykonanie wydatków budżetowych zadań własnych gminy i powiatu 20
Wykres 13: Wydatki i zakupy inwestycyjne w latach 2008 – 2012 21
Wykres 14: Struktura wydatków majątkowych finansowanych ze środków budżetu miasta według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej 21
Wykres 15: Struktura wydatków na działalność remontową według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej 22
Wykres 16: Piramida płci i wieku mieszkańców Bytomia na dzień 31.12.2012 r. 29
Wykres 17: Struktura wiekowa budynków komunalnych w Bytomiu (%) 32
Wykres 18: Struktura budynków mieszkalnych według stanu technicznego 32
Wykres 19: Stopień wyposażenie technicznego lokali mieszkalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych (%) 34
Wykres 20: Liczba przydzielonych lokali mieszkalnych w latach 2008 – 2012 34
Wykres 21: Liczba uczniów kształcących się w bytomskich szkołach publicznych 37
Wykres 22: Liczba nauczycieli zatrudnionych w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych na przestrzeni lat 2008 – 2012 43
Wykres 23: Liczba uczestników zajęć stałych prowadzonych przez bytomskie placówki wychowania pozaszkolnego. 47
Wykres 24: Ilość niepublicznych placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Bytomia na przestrzeni lat 2008–2012 51
Wykres 25: Wydatki w ramach pomocy społecznej w Bytomiu – zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu, zadania zlecone powiatu w latach 2008-2012 (w tys. zł) 62
Wykres 26: Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2008-2012 67
Wykres 27: Ilość przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2008 – 2012 79
Wykres 28: Ilość przestępstw kryminalnych stwierdzonych na przestrzeni lat 2008–2012 79
Wykres 29: Zmiany wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni lat 2008–2012 80
Wykres 30: Ilość odnotowanych wypadków drogowych na przestrzeni lat 2008–2012 81
Wykres 31: Ilość interwencji Straży Pożarnej na przestrzeni lat 2008–2012 82
Wykres 32: Ilość kontroli Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2008–2012 83
Wykres 33: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2008-2012 87
Wykres 34: Spółki z udziałem kapitału krajowego oraz z udziałem kapitału zagranicznego według prowadzonej działalności, zdefiniowanej zgodnie z PKD 2007 89
Wykres 35: Osoby pracujące w sektorach: publicznym i prywatnym 92
Wykres 36: Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu 93
Wykres 37: Średnioroczny współczynnik rynku pracy 94
Wykres 38: Bezrobotni według wieku 94
Wykres 39: Bezrobotni według poziomów wykształcenia 95
Wykres 40: Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy 95
Wykres 41: Zużycie wody w mieście 99
Wykres 42: Długość sieci kanalizacyjnej 100
Wykres 43: Struktura odpadów przyjętych na składowisko 101
Wykres 44: Struktura odbiorców PEC Sp. z o.o. według zamówionej mocy cieplnej 102
Wykres 45: Struktura użytkowników gazu 104
Wykres 46: Struktura dróg w Bytomiu 105
Wykres 47: Struktura pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu 107

WYKRES 48: STRUKTURA ZBYTYCH NIERUCHOMOŚCI BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ GMINY I SKARBU PAŃSTWA 111
WYKRES 49: OBNIŻENIE WYBRANYCH OBIEKTÓW NA PRZESTRZENI LAT 2008-2012..... 125